

Isaiah / ישעיהו - According to Dead Sea Scrolls Manuscripts Combined

Chapter 1

- 1 חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים¹ בימי² עוזיה יותם אחז יחזקיה מלכי יהודה:
2 שמעו שמים והאזינו³ הארץ כיא יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והמה פשעו בי:
3 ידע שור קוניהו וחמור אבוס בעליו ישראל⁴ לוא⁵ ידע ועמי⁶ לוא⁷ התבונן:
4 הוי גוי חטא⁸ עם כבד עוון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את יהוה נאצו את קדוש ישראל נזרו אחור:
5 על מה תכו עוד תוסיפו סרה כול⁹ ראש¹⁰ לחולי¹¹ וכול לבב דוה:

---

¹ 1QIsa^a: *and Jerusalem* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וירושלם.

² 1QIsa^{a*}, 4QIsa^j, Mas: *in the days*. 1QIsa^a has a correction causing it to read **ביומי**, which isn't found anywhere else in the scroll. This may just be an orthographical alternative, and so provides no change of meaning. The scribe himself might be showing an influence of *Aramaic* on his writing, for **יומי** is how *days* would be written in Aramaic (see Dan. 2:44; 5:11).

³ 1QIsa^a, Mas: *and give ear*. 4QIsa^j has the misspelling **הזינו**. No change of meaning.

⁴ 1QIsa^a, Mas: *Israel*. 4QIsa^j has **וישראל** meaning *but Israel*, a reading supported by the LXX: **Ἰσραηλ δε**.

⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling) 4QIsa^j and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁶ 1QIsa^a, LXX: *And my family*. 4QIsa^a and Masoretic read **עמי**, omitting the initial **ו** meaning *And*.

⁷ 1QIsa^a: *not*. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁸ 4QIsa^{b(vid)}, Mas: *sinful*. 1QIsa^a has the not before seen spelling **חוטא**, probably a plene orthographic alternative spelling of **חטא**.

⁹ 1QIsa^a: *every* (plene spelling). MurIsa and Masoretic have the defective spelling **כל**.

¹⁰ 1QIsa^a: *head* (plene spelling). 4QIsa^j, MurIsa, and Masoretic have the defective spelling **ראש**.

¹¹ 1QIsa^a: *sick* (plene spelling). 4QIsa^j, MurIsa^{vid} and Masoretic have the defective spelling **לחלו**.

6 מכף רגל ועד רואש¹² אין בו מתם פצע וחבורה¹³ ומכה טריה לוא¹⁴ זרו ולוא חובשו ולוא רככה בשמן:
 7 ארצכם שממה עריכם שרופות אש אדמתכם לנגדכם זרים אוכלים אותה ושממו עליה¹⁵ כמפאכת¹⁶ זרים:
 8 ונתרת בת ציון כסוכה בכרם וכמלונה במקשה כעיר נצורה:
 9 לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסודם היינו לעומרה דמינו:
 10 שמעו דבר יהוה קציני סודם האזינו¹⁷ תורה אלוהינו עם עומרה:
 11 למה לי וב זבחיכם יואמר יהוה שבעתי עולות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לוא
 הפצתי:
 12 כיא תבאו לראות פני מי בקש זואת מידכם לרמוס¹⁸ חצרי:
 13 לוא¹⁹ תוסיפו להביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי חודש ושבת קרא מקרא לוא אוכל און ועצרתה:
 14 חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרה נלאיתי נשוא:
 15 ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי הרבו תפלה אינני שומע ידיכמה²⁰ דמים מלאו אצבעותיכם
 בעאון²¹:

¹² 1QIsa^a: *head* (plene spelling). Murlsa and Masoretic have the defective spelling ראש.

¹³ 1QIsa^a, Mas: *sore* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling וחבורה.

¹⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). Murlsa and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵ 1QIsa^a:

¹⁶ 1QIsa^a: *They*

¹⁷ 4QIsa^f, Masoretic, LXX: *listen*. 1QIsa^a has ואזינו meaning *and listen*.

¹⁸ 1QIsa^a: *to trample* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling רמוס, and omit the initial ל meaning *to*. 4QIsa^f and Masoretic imply the *to*; 1QIsa^a has it explicitly.

¹⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לא.

16 רחצו הזכו²² והסירו רוע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע:
 17 למדו היטיב דרושו משפט אשרו חמוץ שפטו יאתום ריבו אלמנה:
 18 לכו נא ונוכחה²³ יואמר²⁴ יהוה אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו אם ידומו²⁵ כתולע²⁶ כצמר יהיו:
 19 אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו:
 20 ואם²⁷ תמאנו ומריתם בחרב תאכלו כיא פי יהוה דבר:
 21 יכה הייתה לזונה²⁸ קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה רצחים:
 22 כספך היו לסיגים סבאך מהול במים:

²⁰ 1QIsa^a: *your hands* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have defective spelling ידיכם. Many manuscripts among the Dead Sea Scrolls demonstrate a very severe orthography, especially when it comes to the pronominal suffixes. We see numerous places where the usual Masoretic כם- is the fuller כמה-, as seen here in 1QIsa^a. This demonstrates that the Qumran texts were being copied during a time of development within the Hebrew language; specifically the influence of Aramaic. Nothing is more apparent than that the Hebrew alphabet changed from *Paleo-Hebrew* to the Aramaic-influenced *Babylonian/Phoenician Hebrew*. Paleo-Hebrew didn't have the "final forms" of letters such as מ/ם, כ/ך, etc., etc. Problem is it's not consistent within the Dead Sea Scrolls, where we see the final and non-final (commonly known as *plene-medial*) forms being employed, sometimes even within the same verse (and sometimes we even see plene-medial forms at the end of words, and final forms within them - see the full transcription of 1QIsa^a for numerous examples)!

²¹ 1QIsa^a: *your fingers with perversion*. 4QIsa^f, Masoretic and LXX omit.

²² 4QIsa^f, Mas, LXX: *cleanse yourselves*. 1QIsa^a reads והזכו meaning *and cleanse yourselves*.

²³ 1QIsa^a, Mas: *let us reason*. 4QIsa^f spells it נוכח, without the cohortative final ה-, and would mean either *we can reason* or *I can decide*.

²⁴ 1QIsa^a: *He said* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling יואמר.

²⁵ 1QIsa^a: *be red*. 4QIsa^f has the alternative spelling יאדמו, which is different to the Masoretic spelling יאדימו. All three mean the same thing.

²⁶ 1QIsa^a, Mas: *like crimson*. 4QIsa^f has the word תולעת, which is usually translated as *worm* or *maggot*, but in several contexts is used to refer to something *deep red/scarlet*, due to the fact that *red dye* was taken from the dried female bodies of the *Kermes insect*, which lived in the sap of trees. It is very common in the Mediterranean region. No change of meaning between the words used.

²⁷ 1QIsa^{a(vid)}, Mas, LXX: *But if*. 4QIsa^f reads אם meaning *But*.

²⁸ 1QIsa^a, Mas: *like a whore* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling לזונה.

23 שריך יסוררים וחברי גנבים כולם אוהבי שוחד רודפי שלמונים יאתום לוא ישפטו וריב אלמנה לוא²⁹
 יבוא אליהם:
 24 לכן נאום האדון יהוה צבאות אביר ישראל הוה אנחם מצריי³⁰ ואנקם מהאיבו³¹:
 25 והשיב ידי עליך ואצרף כבר סיגך ואסיר כול³² בדליך:
 26 ואשיבה³³ שופטיך³⁴ כבראישונה ויעציך כבתחלה אחרי כן יקראו לך עיר הצדק קריה נאמנה:
 27 ציון במשפט תפדה ושביה³⁵ בצדקה:
 28 ושבר פושעים וחטאים יחדו ועוזבי יהוה יכלו:
 29 כיא³⁶ יבושו מאלים אשר חמדתם ותחפורו מהגנות אשר בחרתם:

²⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לא.

³⁰ 1QIsa^a: *My enemies* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling מצרי.

³¹ 1QIsa^a: *from his foes*. 4QIsa^{f(vid)} and Masoretic have מאויבי meaning *My foes*.

³² 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling כל. The Masoretes pointed this to read כָּל pronounced *kal*; however the spelling seen in 1QIsa^a gives the pronunciation *kol*. Interestingly, the Masoretes pointed כל as כָּל a few times (Gen. 2:5, 16, 20, Psa. 138:2 etc.) which is the pronunciation *kol*, indicating that they knew this, so why the incorrect כָּל more often than not? The Qumran scrolls exhibit that the Masoretic vowel-points aren't correct in numerous cases.

³³ 1QIsa^a, Mas: *I resolve to restore*. 4QIsa^f reads ואשיב which whilst having the same basic understanding, removes the *cohortative* meaning from the verb. The *Cohortative* expresses the strong desire of the speaker upon the direct object in question (not necessarily a guarantee that the desired result will be acquired): in this case, it's Yahweh's strong desire that He *will restore your judges*. The reading of 4QIsa^f removes this sense, and makes it a more concrete *I will restore*, regardless of whether this is volition on Yahweh's part.

³⁴ 1QIsa^a: *your judges* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling שפטיך.

³⁵ 1QIsa^a, Mas: *and her repentant ones*. 4QIsa^f has this word written twice as ושביה ושביה, giving us a strange reading *and her repentant ones, and her repentant ones*. Some manuscripts of the LXX appear to give credence to such a reading, taking ושביה as meaning *her captives* (taking this as coming from שבה rather than שוב): μετα γαρ κριματος σωθησεται η αιχμαλωσια αυτης και η αποστροφη αυτης μετα ελεημοσυνης/for her captives and her repentant ones shall escape with justice and with mercy.

30 כי תהיו כאלה נובלת עלה וכגנה אשר אין מים³⁷ לה:
31 והיה החסנכם³⁸ לנעורת ופעלכם לניצוץ ובערו שניהם יחדו ואין מכבה:

Chapter 2

1 הדבר אשר חזה ישעיה בן אמוץ על יהודה וירושלים:
2 והיה באחרית הימים נכון יהיה³⁹ הר בית יהוה בראש ההרים⁴⁰ ונשא⁴¹ מגבעות ונהרו ונהרו⁴² כל⁴³
הגואים⁴⁴:
3 והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהוה ואל⁴⁵ בית אלוהי⁴⁶ יעקוב ויורנו⁴⁷ מדרכיו ונאלכה⁴⁸
באורחתיו⁴⁹ כיא⁵⁰ מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלים:

³⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling כִּי. Throughout the Dead Sea Scrolls we see this orthographic spelling כִּיא־, which in the Masoretic tradition would just be כִּי. This may demonstrate a pronunciation difference (כִּיא־ = *kiya'*; כִּי = *kīy*), or possibly the influence of Aramaic on the Dead Sea Scrolls community.

³⁷ 1QIsa^a: *no water*. 4QIsa^f and Masoretic reverse the words (מים אין), giving us the meaning *water not* = *no water*.

³⁸ 1QIsa^a: *The strong man of you all*. 4QIsa^f and Masoretic read החסן meaning *the strong one*.

³⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *they shall be*. 4QIsa^e omits this, making *they shall be* implicit, rather than explicit.

⁴⁰ 4QIsa^e, Mas: *the mountains*. 1QIsa^a omits the initial ה meaning *the*, possibly accidentally. No change of meaning to the verse.

⁴¹ 1QIsa^a, Mas: *and shall be raised*. 4QIsa^e reads ונשא הוא meaning *and it shall be raised*. In 1QIsa^a and Masoretic the *it* is implicit; 4QIsa^e has it explicit.

⁴² 1QIsa^a, LXX: *over it*. 4QIsa^e, 4QIsa^f, and the Masoretic read אליו meaning *to it*.

⁴³ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a reads the plene spelling כול.

⁴⁴ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic read the more common defective spelling הגוים. Like with the spelling of כִּי instead of כִּיא־ (see footnote 31 above), 1QIsa^a might be demonstrating a difference in pronunciation.

⁴⁵ 4QIsa^e, 4QIsa^{f(vid)} Mas: *mountain of Yahweh, and to*. 1QIsa^a omits this, probably due to parablepsis (אל to אל).

⁴⁶ 1QIsa^a: *of the God* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling אלהי.

⁴⁷ 4QIsa^e, Mas (וירנו), LXX: *he may teach us*. 1QIsa^a reads וירנו meaning *they may teach us*.

⁴⁸ 1QIsa^a: *and let us walk* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling ונלכה.

4 ושפט בין הגואים⁵¹ והוכיח⁵² לעמים⁵³ רבים וכתתו את⁵⁴ חרבותם לאתים וחניתותיהם⁵⁵ למזרות ולוא
ישא גוי אל גוי חרב ולוא ילמדו עוד מלחמה:
5 בית יעקוב לכו ונלכה באור יהוה:
6 כיא⁵⁶ נטשתה⁵⁷ עמך בית יעקוב⁵⁸ כיא⁵⁹ מלאו מקדם ועוננים כפלשתים ובילדי נכריאים ישפיקו⁶⁰:
7 ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קץ לאוצרותיו ותמלא ארצו סוסים ואין קץ⁶¹ למרכבותיו⁶²:
8 ותמלא ארצו אלילים למעשה ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעותיו⁶³:
9 וישח אדם וישפל איש ולא תשא להם⁶⁴:

⁴⁹ 1QIsa^a: *in his ways* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בארחתיו.

⁵⁰ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

⁵¹ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling הגוים.

⁵² 4QIsa^e, Mas: *give authoritative settlement*. 1QIsa^a wrote ויה והוכיח, without correcting it by crossing out the first ויה.

⁵³ 1QIsa^a(corr), 4QIsa^e, Mas: *for peoples*. 1QIsa^a originally wrote בין עמים meaning *between peoples*, but then corrected it by crossing out the בין and adding ל superlinearly.

⁵⁴ 1QIsa^a: definite-object marker. 4QIsa^e and Masoretic omit.

⁵⁵ 1QIsa^a, Mas: *and their spears* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling וחניתתם.

⁵⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כיא.

⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *you have abandoned* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling נטשת.

⁵⁸ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

⁵⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כיא.

⁶⁰ 1QIsa^a, Mas: *they clap (fig: make alliances)*. 4QIsa^b has an alternative spelling יספקו meaning the same thing.

⁶¹ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *end*. 4QIsa^a and Masoretic have a different form of the word קצה meaning the same thing.

⁶² 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *to its chariots* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling למרכבותיו.

⁶³ 1QIsa^a: *with their fingers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אצבעותיו.

⁶⁴ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas, LXX: *And you shall not forgive them*. 1QIsa^a omits.

- 10 בוא בצור והטמן בעפר מפני פחד יהוה ומהדר גאוו⁶⁵:
- 11 ועיני⁶⁶ גבהות אדם תשפלנה וישח רום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא:
- 12 כיא יום ליהוה צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא⁶⁷ ושפל:
- 13 ועל כל ארזי הלבנון הרמים והנשאים ועל כל אלוני הבשן:
- 14 ועל כל ההרים הרמים ועל כול⁶⁸ הגבעות הנשאות:
- 15 ועל כול מגדל גבה ועל כול חומה בצורה:
- 16 ועל כול אניות תרשיש ועל כול שכיות החמדה:
- 17 ושח גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא:
- 18 והאלילים כליל יחלופו:
- 19 ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יהוה ומהדר גאווה בקומו לערוץ הארץ:
- 20 ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו אשר עשו אצבעותיו להשתחות להפרפרים ולעטלפים:
- 21 לבוא בנקרות הצרים ובסעפי הסלעים מפני פחד יהוה ומהדר גאווה בקומו לערוץ הארץ:

⁶⁵ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas, LXX: *Enter into the rock, and conceal yourself in the dust from the face of the terror of Yahweh, and from the glory of His majesty (LXX+ when he stands up to shatter the land)*. 1QIsa^a omits the verse entirely. Either the end of v9 to end of v10 was not in the original text of Isaiah, or the scribe of 1QIsa^a has omitted it by accident, possibly by homoeoteleuton (נלא in v9 to ועיני in v11)

⁶⁶ 1QIsa^a: *And the eyes*. 4QIsa^a and Masoretic read עיני meaning *The eyes*. The LXX reads οι γαρ οφθαλμοι, which could support the 1QIsa^a reading, or the LXX Hebrew Vorlage had a different text that started כִּי rather than ו. The rest of the verse would be evidence for a different Hebrew Vorlage for the LXX Isaiah: οι γαρ οφθαλμοι κ̄Υ σψηλοι = כִּי עיני יהוה גבהות.

⁶⁷ 4QIsa^b, Mas, LXX: *And upon all that is lifted up*. 1QIsa^a reads ונשא meaning *and is lifted up*. LXX also adds και μετεωρον meaning *and raised up*. LXX could either be a double translation of נשא, was influenced by the same words in v13 below, or possibly had an extra Hebrew word in its Vorlage (ועל כל נשא ורמם).

⁶⁸ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

22 חדלו לכמה מן האדם אשר נשמה באפו כיא במה נחשב הוא:

Chapter 3

- 1 כיא הנה האדון יהוה צבאות מהסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה כל משען לחם וכול משען מים:
- 2 גבור ואיש מלחמה שופט ונביא וקוסם וזקן:
- 3 שר חמשים ונשא פנים ויעץ וחכם חרשים ונבון לחש:
- 4 ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשולו במ:
- 5 ונגש העם איש באיש ואיש ברעהו ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד:
- 6 כיא יתפוש איש באחיהו בית אביו שמלה לכה קצין תהיה לנו והמכשלה הזאות תחת ידיך:
- 7 וישא ביום ההוא לאמור לוא אהיה חובש ובביתי אין לחם ואין שלמה לוא תשימוני קצין עם:
- 8 כי כשלה ירושלים ויהודה נפלה כי לשונם ומעלליהם על יהוה למרות עיני כבודו:
- 9 הכרות פניהם ענתה במ וחטאתם כסודם הגידו ולוא כחדו אוי לנפשם כיא גמלו להם רעה:
- 10 אמורו לצדיק כיא טוב פרי מעלליהמה יאכלו:
- 11 אוי לרשע רע כיא גמול ידו ישוב לוא:
- 12 עמי נגשו מעולל ונשים משלו בו עמי משריך מתעים ידרך אורחותיך בלעו:
- 13 נצב לריב יהוה עומד לדין עמים:
- 14 יהוה במשפט יבוא⁶⁹ עם זקני עם⁷⁰ ושריו ואתמה בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם:

⁶⁹ 1QIsa^a, Mas: *He enters* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling יבא.

⁷⁰ 4QIsa^b, LXX: *the people*. 1QIsa^a and Masoretic read עמו meaning *His (Yahweh's) people*.

15 **מלכמה**⁷¹ תדכאו עמי לפני עניים תטחנו נואם יהוה אדוני צבאות:
 16 ויואמר יהוה יען כיא גבהו בנות ציון ותלכנה נטוות גרון ומשקרות עינים הלוך וטופף תלכנה וברגליהנה
 תעכסנה:
 17 ושפח יהוה⁷² קדקד בנות ציון ואדוני פתהן יערה:
 18 ביום ההוא יסיר אדוני את תפארת העכיסים⁷³ והשבשים⁷⁴ והשהרנים:
 19 והנטפות והשירות והרעלות:
 20 והפארים והצעדות והקשרים⁷⁵ ובתי הנפש והלחשים:
 21 והטבעות ונזמי האף:
 22 והמחלצות והמעטפות והמטפחת⁷⁶ והחריטים:
 23 והגליונים והסדינים והצניפות והרדידים:
 24 ויהיו תחת הבשם מק ותחות הגורה נקפה ותחות מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מחגרת שק כי תחת
 יפי בשת:
 25 מתיך בחרב יפולו וגבורותיך במלחמה:

⁷¹ 1QIsa^a: *Why do you* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מלכם**.

⁷² 1QIsa^a(corr): *Yahweh*. 1QIsa^a*, 4QIsa^b and Masoretic read **אד(ו)ני** meaning *The Sovereign Master*.

⁷³ 1QIsa^a: *the anklets* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **העכסים**. The Masoretes vowel pointed this as **הַעֲכָסִים**/*Ha-akasiym*. The reading of 1QIsa^a however would give the pronunciation *Ha-akiysiym*. The Dead Sea Scrolls give us numerous examples that cast doubt on the vowel-points utilised by the Masoretes, and why we shouldn't trust them 100%.

⁷⁴ 1QIsa^a: *and the headbands* (plene). 4QIsa^b has the defective spelling **והשבשים**. The Masoretic gives us an orthographical change, reading **והשבסים** where **ש** is exchanged for **ס**.

⁷⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and the sashes*. 1QIsa^a reads **וקשרים** meaning *and sashes*.

⁷⁶ 4QIsa^b, Mas (הות-), LXX: *and the cloaks*. 1QIsa^a omits, possibly by homoteleuton.

26 ואנו ואבלו פתחיה ונקתה לארץ תשב:

Chapter 4

1 והחזיקה שבע נשים באיש אחד ביום ההוא לאמור לחמנו נאכל ושלמתנו נלבש רק יקרא שמך עלינו אסף הרפתנו:

2 ביום ההוא יהיה צמח יהוה לצבי ולכבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל ויהודה:

3 ויהיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כול הכתוב לחיים בירושלם:

4 אם רחץ אדוני את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה ברוח משמט וברוח סער:

5 ויברא יהוה על כול מכון הר ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה⁷⁷:

6 וסוכה תהיה לצל יומם⁷⁸ מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:

Chapter 5

1 אשירה לידידי שירת דודי לכרמו כרם היהא לידידי בקרן בן שמן:

2 ויעזקהו ויסקולהו ויטעהו שורק ויבנא מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו ויקו לעשות ענבים ויעשה באושים:

3 ועתה יושבי ירושלם ואיש יהודה שפוטונה ביני ובין כרמי:

4 מה לעשות עוד בכרמי ולוא עשיתי בו מדוע קויתי לעשות ענבים וישה באושים:

5 ואתה אודיע נא אתכמה את אשר אני עושא לכרמי אסיר משוכתו ויהיה בער פרץ גדרו ויהיה למרמס:

6 ואשיתחו בתה ולוא יזמר ולוא יעדר ועלה שמיר ושית ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר:

⁷⁷ 4QIsa^a, Mas, LXX: *and smoke and the brightness of flaming fire by night; indeed, a canopy over all the glory*. 1QIsa^a omits. See next footnote.

⁷⁸ 4QIsa^a, Mas, LXX: *and it shall be a shelter, to be a shade by day*. 1QIsa^a omits. Either the scribe, or the manuscript he was copying from, seems to have skipped from יומם in v5 to the same in v6, therefore omitting this section of text.

- 7 כי כרם יהוה צבאות בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועו ויקו למשפט והנה למשפח לצדקה והנה צעקה:
8 הוי מגיצי בית בית שדה בשדה יקריבו עד אפס מקום וישתם בדכם בקרב הארץ:
9 באזני יהוה צבאות אם לוא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב:
10 כי עשרת צמדי כרם יעשו בת אחד וזרע חמר יעשה איפה:
11 הוי משכימי בבקר שכר ירדופו מאחזי בנשף יין ידליקם:
12 והיה כנור ונבל תף וחליל ויין משתיהם ואת פעלת יהוה לוא הביטו ומעשה ידיו לא ראו:
13 לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא:
14 לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק וירד הדרה והמונה ושאוונה ועלז בה:
15 ישח אדם וישפל איש ועיני גבהים תשפלנה:
16 ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה:
17 ורעו כבושים כדברם וחרבות מיחים גרים יאכלו:
18 הוי משכי העוון⁷⁹ בחבלי השו וכעבות העגלה חטאה:
19 האומרים ימהר יחיש⁸⁰ מעשהו⁸¹ למען נראה ותקרבה ותבואה⁸² עצת קדוש ישראל ונדע:
20 הוי האומרים⁸³ לרע טוב ולטוב רע שמים חושך⁸⁴ לאור ואור לחושך שמים מר למתוק ומתוק למר:

⁷⁹ 1QIsa^a: *the iniquity* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling העוון.

⁸⁰ 1QIsa^a: *He shall hurry*. 4QIsa^b reads ויחיש meaning *and let him hurry*. Masoretic reads יחיש meaning *let him hurry*.

⁸¹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *his work*. 1QIsa^a reads מעשיהו meaning *his works*.

⁸² 1QIsa^a, Mas: *and let come*. 4QIsa^b reads ותבא meaning *and shall come*.

⁸³ 1QIsa^a: *those calling* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling האמרים.

⁸⁴ 1QIsa^a: *darkness* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשך.

21 הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים:
 22 הוי גבורים לשתות יין ואנשי חיל למסך שכר:
 23 מצדיקי רשע עקב שחוד וצדקת צדיקים יסירו ממנו:
 24 לכן כאכל קש לשון אש ואש⁸⁵ להבה⁸⁶ ירפה שרשם כמק יהיה ופרחם כאבק יעלה כיא מאסו את תורת
 יהוה צבאות ואת אמרת קדוש ישראל נאצו:
 25 על כן⁸⁷ חרה אף יהוה בעמו ויט ידיו עליו ויכהו וירגזו ההרים ותהיה נבלתם כסוזה בקרב חוצות בכול
 זאות לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
 26 ונשא נס לגואים מרחוק ושרק לוא מקצה הארץ והנה מהרה קל יבוא:
 27 אין עיף⁸⁸ ואין כושל ולוא ינום ולוא יישן ולוא נפתחה אזור חלציו ולוא נתק שרוך נעליו⁸⁹:
 28 אשר חציו שנונים וכול קשתותיו דרוכות פרסות סוסיו כצור נחשבו וגלגליו כסופה:
 29 שאגה לו כלביא ישאג וככפירים⁹⁰ ינהם ויאזה טרף ויפליט ואין מציל:
 30 וינהם⁹¹ עליו ביום ההוא כנהמת ים ונבט⁹² לארץ והנה חושך צר ואור חשך בעריפיה:

⁸⁵ 1QIsa^a: *and fire*. 4QIsa^b and Masoretic read **והשש** meaning *and dry grass*. 1QIsa^a reading seems to have support from the LXX: **καὶ συνκαυθησεται** meaning *and consumed*.

⁸⁶ 4QIsa^b, Mas, LXX: *the flame*. 1QIsa^a reads **לוהבת** meaning *the flames*.

⁸⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *this*. 4QIsa^b omits, probably by accident.

⁸⁸ 4QIsa^b, Mas, LXX: *they grow weary*. 1QIsa^b reads **יעף** meaning *he grows weary*. The *He* is in reference to **גואים**/nation in v26, taking it as a collective noun referring to a singular entity.

⁸⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *his sandals*. 4QIsa^b reads **נעלו** meaning *his sandal*.

⁹⁰ 1QIsa^a: *and like lion-cubs*. pap4QIsa^p and Masoretic read **ככפירים** meaning *like lion-cubs*.

⁹¹ pap4QIsa^p, Mas, LXX: *And he shall roar*. 1QIsa^a reads **ינהם** meaning *He shall roar*.

⁹² 1QIsa^a, Mas: *and if one looks*. pap4QIsa^p reads **והביט** meaning *and if one will look*.

Chapter 6

- 1 בשנת מות המלך עוזיה אראה את אדוני יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל:
- 2 שרפים עומדים ממעלה לו שש כנפים אחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף:
- 3 וקראים זה אל זה קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כול הארץ **כבודו**⁹³:
- 4 **וינעו**⁹⁴ אמות הספים מקול הקורה והבית נמלא עשן:
- 5 ואמר **אוי לי**⁹⁵ כי נדמיתי כיא איש טמה שפתים אנוכי ובתוך עם טמא שפתים אנוכי יושב **כיא**⁹⁶ את המלך יהוה צבאות ראו עיני:
- 6 ויעוף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה במלקחים לקח מעל המזבח:
- 7 ויגע על פי ויואמר הנה נגע זה על **שפתיך**⁹⁷ וסר עוונך וחטאותיך תכפר:
- 8 ואשמע את קול אדוני **אמר**⁹⁸ את מי אשלח ומי ילך לנו ואמרה הנני שלחני:
- 9 ויואמר לך ואמרתה לעם הזה שמעו שמוע ועל תבינו ראו ראו ועל תדעו:

---

⁹³ 1QIsa^a, Mas: *His glory* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling **ככדו**.

⁹⁴ 1QIsa^a: *And they shook* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling **וינעו**.

⁹⁵ 4QIsa^f, Mas, LXX: *Woe to me!* 1QIsa^a either misspells this, or it is a different form unseen before: **אילי**. Taken by itself, it could be either *rulers, trees, rams*, all of which make no sense here.

⁹⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *your lips*. 4QIsa^f reads **שפתים** meaning *the lips*.

⁹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *saying* (defective spelling). 4QIsa^a has the plene spelling **אומר**.

¹⁰ השם לב העם הזה ואוזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאוזניו⁹⁹ ישמעו¹⁰⁰ ובלבבו¹⁰¹ יבין ושב ורפא לו:

¹¹ ואמרה עד מתי יהוה ויואמר עד אשר אם שאו ערים מאין יושב¹⁰² ובתים מאין אדם והאדמה תשאה שממה:

¹² ורחק יהוה את האדם ורבה עזובה בקרב הארץ:

¹³ ועוד בה עשיריה¹⁰³ ושבה והייתה¹⁰⁴ לבער כאלה וכאלון אשר משלכת מצבת במה זרע הקודש מצבתה:

Chapter 7

¹ ויהי בימי אחז בן יותם בן עוזיה מלך יהודה עלה רצין מלך ארם ופקח בן רומליה מלך ישראל ירושלם למלחמה עליה ולוא יכלו להלחם עליה:

² ויגד לבית דויד לאמור נחה ארם על אפרים וינע לבב עמו כנע עצי היער מפני הרוח:

³ ויואמר יהוה אל ישעיה צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס:

⁴ ואמרת אליו השמר והשקט ואל תירא ולבבך אל ירך משני זנבות האודים העושנים האלה כי בחורי אף רצין וארם ובן רמליה:

⁹⁹ 1QIsa^a, Mas (ובאזניו): or with its ears. 4QIsa^f reads ובאזנו meaning with its ear.

¹⁰⁰ 1QIsa^a, LXX: they hear. 4QIsa^f and Masoretic read ישמע meaning he hears.

¹⁰¹ 4QIsa^f, LXX: and with its mind. 1QIsa^a reads בלבבו meaning with its mind. Masoretic reads ולבבו meaning and its mind.

¹⁰² 1QIsa^a, Mas: inhabitant (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling ישב.

¹⁰³ 1QIsa^a: a tenth (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling עשריה.

¹⁰⁴ 1QIsa^a: and she will be (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling והיתה.

- 5 יען כי יעץ עליך ארם רעה אפרים ובן רומליה לאמור:
6 נעלה ביהודה ונקיצנה ונבקענה אלינו ונמליך מלך בתוכה את בן טבאל:
7 כה אמר אדוני יהוה לוא תקום ולוא תהיה:
8 כיא ראוש ארם דרמשק וראוש דרמשק רצין ובעוד ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם:
9 וראוש אפרים שומרון וראוש שמרון בן רומליה אם לוא תאמינו כיא לוא תאמינו:
10 ויוסף יהוה דבר אל אחז לאמור:
11 שאל לך אות מעם יהוה אלוהיך העמק שאלה או הגבה למעלה:
12 ויואמר אחז לוא אשאל ולוא אנסה את יהוה:
13 ויואמר שמעו נה בית דויד המעט מכמה הלאות אנשים כי תלאו גם את אלוהי:
14 לכן יתן יהוה הוה לכם אות הנה העלמה הרה וילדת בן וקרא שמו עמנואל:
15 חמאה ודבש יאכל לדעתו מאוס ברע ובחר בטוב:
16 כי בטרם ידע הנער מאס ברע ובחור בטוב תעוזב האדמה אשר אתה קץ מפני שני מלכיה:
17 ויביא יהוה עליך ועל עמך ועל בית אביך ימים אשר לוא באו למיום סור אפרים מעל יהודה את מלך
אשור:
18 והיה ביום ההוא ישרוק יהוה לזבוב אשר בקצה יארי מצרים ולדבורא אשר בארץ אשור:
19 ובאו ונחו **כולם**¹⁰⁵ בנחלי הבתות ובנקיקי הסלעים ובכול הנעצוצים ובכול הנהלוילים:
20 ביום ההוא יגלח אדוני בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראוש ושער הרגלים וגם אתה הזקן
תספה:

¹⁰⁵ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כולם.

- 21 והיה ביום ההוא יהיה איש עגלת בקר ושתי צאן:
 22 והיה מרוב עשות חלב יאכל חמאה כיא חמאה ודבש יאכל כול הנותר בקרב הארץ:
 23 והיה ביום ההוא 106 כול 107 המקום 108 אשר יהיה שם אלף גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה:
 24 בחצים ובקשת 109 יבוא שמה כי 110 שמיר ושית תהיה כול הארץ:
 25 וכול ההרים אשר במעדר יעדרון לוא תבוא שמה יראת שמיר ושית והיה למשלח שור ולמרמס שה:

Chapter 8

- 1 ויאומר יהוה אלי קח לך גליון גדול וכתוב עליו בחרט אנוש למהר שלל חש בז:
 2 והעד 111 לי עדים נאמנים את אוריה 112 הכוהן 113 ואת זכריה בן יברכיה 114:
 3 ואקרב אל הנביאה 115 ותהר ותלד בן ויאומר יהוה אלי 116 קרא שמו מהר שלל חוש 117 בז:

¹⁰⁶ 1QIsa^a, LXX: omit. 1QIsa^b and Masoretic include an extra word here יהיה meaning *shall be*.

¹⁰⁷ 1QIsa^a: *every* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁰⁸ 1QIsa^a: *the place*. 1QIsa^b and Masoretic read מקום meaning *place*.

¹⁰⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and with bow*. 1QIsa^a reads ובקשתות meaning *and with bows*.

¹¹⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹¹¹ 1QIsa^a: *and you call to testify*. 4QIsa^e and Masoretic read ואעידה meaning *And I shall call to testify*. 1QIsa^a has the support of the LXX: και μαρτυρας [μου] ποιησον/and you are to make witnesses [for Me].

¹¹² 1QIsa^a, Mas: *Uriah*. 4QIsa^e reads the fuller form of *Uriah* in Hebrew אוריהו/UriYahuw.

¹¹³ 1QIsa^a: *the priest* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling הכהן.

¹¹⁴ 1QIsa^a: *Jeberekiah*. 4QIsa^e and Masoretic read the fuller form of *Jeberekiah* in Hebrew יברכיהו/YeberekhYahuw.

¹¹⁵ 4QIsa^e, Mas, LXX: *the prophetess*. 1QIsa^a reads הנביא meaning *the prophet*. As the following words all refer to *she*, 1QIsa^a has made a scribal mistake here.

¹¹⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *to me*. 4QIsa^e omits.

¹¹⁷ 4QIsa^a: *Hosh* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling חש. Masoretes incorrectly vowel pointed this as חש/has.

4 כיא בטרם ידע הנער לקראו אביו¹¹⁸ ואמו¹¹⁹ ישא את חיל דרמשק ואת שלל שומרון¹²⁰ לפני מלך אשור:
5 ויוסף יהוה דבר אלי עוד לאמור¹²¹:
6 יען כי¹²² מאס העם הזה את מי השילח¹²³ ההולכים¹²⁴ לאוט¹²⁵ ומשוש את רצין ובן¹²⁶ רמליהו:
7 ולכן הנה יהוה אדוני מעלה עליהם את מי הנהר הרבים והעצומים את מלך אשור ואת כל¹²⁷ כבודו¹²⁸
ועלה על כל אפיקיו והלך על כל גדותיו¹²⁹:
8 וחלף ביהודה שטף ועבר עד צואר¹³⁰ יגיע והיה מטות כנפיו מלוא¹³¹ רחב ארצך עמנואל:

¹¹⁸ 1QIsa^a: *his father*. 4QIsa^e and Masoretic read אבִי meaning *my father*.

¹¹⁹ 1QIsa^a: *and his mother*. 4QIsa^e, 4QIsa^f and Masoretic read ואמִי meaning *and my mother*.

¹²⁰ 1QIsa^a: *Samaria* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling שמרון.

¹²¹ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לאמר.

¹²² 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹²³ 4QIsa^e, Mas (השלח), LXX: *the Shiloakh*. 1QIsa^a reads השולה meaning *the Sholoakh*. Either this is an orthographical spelling variation, or the scribe of 1QIsa^a misread the original ש.

¹²⁴ 1QIsa^a: *the flowing* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling ההלכים.

¹²⁵ 1QIsa^a: *gently* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling לאט. The Masoretes vowel pointed אט to read אַט/'at; whereas 1QIsa^a gives the pronunciation as 'owt. This would indicate that the Masoretes had the incorrect pronunciation of the word, and why we should question the Masoretic vowel points more than has been done so previously.

¹²⁶ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *and the son*. 1QIsa^a reads ואת בן, which is the inclusion of the definite-object marker.

¹²⁷ 4QIsa^e, 4QIsa^f, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כול.

¹²⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^e, Mas: *his glory* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כבודו.

¹²⁹ 1QIsa^a: *his banks* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling גדותיו. 4QIsa^e reads גדותיו which is an orthographical alternative meaning the same thing (see 1 Chr. 12:16).

¹³⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *the neck*. 4QIsa^e reads צער usually referring to a city called Zoar. In 4QIsa^a it may be an orthographical alternative, or the scribe may be remembering a similar thing seen in Isaiah 15:5.

¹³¹ 1QIsa^a: *fullness* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling מלא.

- 9 רעו עמים וחתו והאזינו כול מרחקי הארץ¹³² התאזרו וחתו:
10 עצו עצה ותפר דברו דבר ולוא¹³³ יקום כיא¹³⁴ עמנואל:
11 כי כה אמר יהוה אלי כחזקת יד יסירני מלכת בדרך העם הזה לאמור:
12 לוא תאמרו¹³⁵ קשר לכול¹³⁶ אשר יואמר העם הזה קשר ואת מוראו לוא תיראו ולוא תעריצו:
13 את יהוה צבאות אותו¹³⁷ תקדישו והוא מוראכם¹³⁸ והוא מערצכם:
14 והיה¹³⁹ למקדש ולאבן נגף ולצר מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמוקש ליושב ירושלים:
15 וכשלו במ רבים ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו:
16 צור תעודה וחתום תורה בלמדי:
17 וחכיתי ליהוה המסתיר את פניו מבית יעקוב וקויתי לו:
18 אנה אנוכי והילדים אשר נתן לי יהוה לאות ולמופת בישראל מעם יהוה צבאות השוכן בהר ציון:
19 וכי יואמרו אליכמה דרשו אל האובות ואל הידעונים המצפצפים והמהגים הלוא עם אל אלוהו ידרוש בעד
חיים אל המיתים:

---

¹³² 1QIsa^a: *the land*. 4QIsa^e and Masoretic read ארץ meaning *land*. The included definite article ה serves to make ארץ as an absolute clear.

¹³³ 1QIsa^a, Mas (ולא): *but not*. 4QIsa^e reads לא meaning *not*. 4QIsa^e is supported by the LXX: ου μη.

¹³⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³⁵ 1QIsa^a: *you all call*. 4QIsa^e and Masoretic read תאמרון which means the same thing except with the more emphatic paragogic nun.

¹³⁶ 1QIsa^a: *to all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לכל.

¹³⁷ 1QIsa^a: *Him* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling אתו.

¹³⁸ 1QIsa^a, Mas: *your reverence* (plene spelling). 4QIsa^l has the defective spelling מראכם.

¹³⁹ 4QIsa^l, Mas, LXX: *And He shall be*. 1QIsa^a reads היא which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *He*, possibly influenced by the earlier הוא in v13.

- 20 לתורה ולתעודה אם לוא יואמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר:
21 ועבר בה ונקשה ורעב והיה כיא ירעב יתקצף וקלל במלכו ובאלוהו ופנה למעלה:
22 ואל הארץ יביט והנה צרה וחשוכה מעוף צוקה ואפלה מנדה:
23 יכלו מעופף לאשר מוצק לה כעת הרישון הקל ארץ זבולון והארץ נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגואים:

Chapter 9

- 1 העם ההולכים בחושך ראו אור גדול יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם:
2 הרביתה הגוי לוא הגדלתה השמחה שמחו לפניך כשמחת בקציר כאשר יגילו בחלקם שלל:
3 כי את עול סבלו ואת מטה שכמו שבט הנוגש בו והחתת¹⁴⁰ כיום מדים:
4 כי כול סאון סאן ברעש ושמלה מגוללה בדמים והיתה לשרפה מאכלת אש:
5 כי ילד יולד לנו בן נתן לנו ותהי המשורה על שכמו וקרא¹⁴¹ שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר השלום:
6 למרבה המשורה ולשלום אין קץ על כסה¹⁴² דויד ועל ממלכתו להכין אותו ולסעדו במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת יהוה צבאות תעשה זאת:
7 דבר שלח יהוה ביעקוב ונפל בישראל:
8 וירעו העם כולו¹⁴³ אפרים ויושב שמרון בגאווה ובגדל לבב לאמור:

¹⁴⁰ 1QIsa^a: *You also have broken*. Masoretic reads **החתת** meaning *You have broken*. 4QIsa^c reads **החתותי** meaning *I have broken*. Some LXX manuscripts may support the 4QIsa^c reading, as they have **δισεκεδασεν κς** meaning *Yahweh has broken*.

¹⁴¹ 1QIsa^a, LXX: *and He is called*. 4QIsa^c and Masoretic read **ויקרא** meaning *and He shall be called*.

¹⁴² 1QIsa^a: *throne* (var. spelling). Masoretic reads the more common spelling **כסא**. 4QIsa^c has the plene form of the more common spelling **כסיא**.

¹⁴³ 4QIsa^c: *all of it* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כלו**.

- 9 לבנים נפלו וגזית נבנה שוקמים¹⁴⁴ גדעו וארזים נחליף:
- 10 וישטב יהוה את צרי רציאן¹⁴⁵ עליו ואת אויביו יסכסך:
- 11 ארם מקדם ופלשתים מאחור ויאכלו את ישראל בכול פה ובכול¹⁴⁶ זאת¹⁴⁷ לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
- 12 והעם לוא שב על המכהו ואת יהוה צבאות לוא דרשו:
- 13 ויכרת יהוה מישראל ראש וזנב כפה ואגמן ביום אחד:
- 14 זקן ונשא פנים הוא הרואש ונביא מורה שקר הוא הזנב:
- 15 ויהיו מאשרי העם הזה מתעים ומאשריו מבלעים:
- 16 על כן על בחוריו לוא יחומל אדוני ואת יתומיו ואת אלמנותיו לוא ירחם כי כולו חנף ומרע וכול פה דבר נבלה בכול זאת לוא שב אפו ועוד ידיו נטויה:
- 17 כי בערה כאש רשעה שמיר ושית תואכל¹⁴⁸ ותצת בסבכי היער ויתאבכו גיאות עשן:
- 18 מעברת יהוה צבאות נתעם הארץ ויהיו העם כמאכלת אש איש אל אחיו לוא¹⁴⁹ יהמולו¹⁵⁰:

---

¹⁴⁴ 4QIsa^c: *sycamore-trees* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling שקמים. The Masoretes vowel pointed this as שִׁקְמִיִּם /*shiqmiym*. However the plene spelling seen in 4QIsa^c would give the pronunciation as *shuwqamiym*, a pronunciation seen in the Greek συκαμινος/sukaminos. This is another example where the Masoretes vowel pointed a word wrongly.

¹⁴⁵ 1QIsa^a: *Rezin* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רציין.

¹⁴⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *And in all* (plene spelling). 4QIsa^{b(vid)} has the defective spelling ובכול. Masoretic reads בכל meaning *In all*.

¹⁴⁷ 4QIsa^c: *of this* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת. 1QIsa^a reads זוות which is a phonetic misspelling (-וא and -וו could be pronounced the same).

¹⁴⁸ 1QIsa^a: *she consumed* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling תאכל.

¹⁴⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁰ 1QIsa^a: *they show compassion* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling יהמולו.

19 ויגזר על ימין ורעב ויאכל ועל שמאול ולוא שבעו איש בשר זרועו¹⁵¹ יאכלו¹⁵²:
20 ויאכל¹⁵³ מנשה את אפרים ואפרים את מנשה יחדו המה על יהודה בכל¹⁵⁴ זאת¹⁵⁵ לוא¹⁵⁶ שב אפו ועוד ידיו נטויה:

Chapter 10

1 הוי חוקקים חוקקי און ומכתבים עמל כתבו:
2 להטות מדין דלים ולגזול משפט עניי עמי להיות אלמנות שללם ואת יתומים יבוזו:
3 ומה תעשו ליום פקודה ולשאה ממרחק תבוא על מי תנוסו לעזרה ואנה תעזובו כבודכם:
4 בלתי כרע תחת אסיר ותחת הרוגים יפלו ובכול זאת¹⁵⁷ לוא¹⁵⁸ שב אפו ועוד ידיו נטויה:
5 הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי:
6 בגוי חנף אשלהנו ועל עם עברתי אצונו לשלול שלל ולבז בז ולשמו¹⁵⁹ מרמס כחמר חוצות:

---

¹⁵¹ 1QIsa^a, Mas (רע-), LXX: *his arm*. 4QIsa^e reads זרעיו meaning *his arms*.

¹⁵² 4QIsa^e, Mas, LXX: *those eating*. 1QIsa^a omits. See next note for further comments.

¹⁵³ 1QIsa^a, LXX: *For he consumed*. 4QIsa^e and Masoretic omit. An interesting occurrence has appeared here, for 1QIsa^a represents a text-form of Isaiah that had the *consuming* implicit in v19, but explicit in v20; 4QIsa^e and Masoretic represent a text-form of Isaiah that had the *consuming* explicit in v19, but explicit in v20. As it happens, the LXX represents a further text-form that included both instances of the *devouring*. It is likely that during the transmission of the text, as both readings are very alike, either one was omitted via homoteleuton. The LXX therefore represents an older form of the text of Isaiah here in 9:19-20.

¹⁵⁴ 4QIsa^e, Mas, LXX: *In all*. 1QIsa^a reads ובכול meaning *And in all*.

¹⁵⁵ 1QIsa^a: *of this* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling זאת.

¹⁵⁶ 1QIsa^a: *did not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁷ 1QIsa^a: *of this* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling זאת.

¹⁵⁸ 1QIsa^a: *did not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *and to set them down*. 1QIsa^a reads ולשום meaning *and to set down*. The *them* is implicit in 1QIsa^a; explicit in the others.

7 והוא לוא¹⁶⁰ כן ידמה ולבבו לוא¹⁶¹ כן יחשוב כיא להשמיד בלבבו ולהכרית גואים לוא מעט:

8 כיא יואמר הלוא שרי יחדו מלכים:

9 הלוא ככרכמיש כלנו אם לוא כארפד מת אם לוא כדרמשק שומרון:

10 כאשר מצאה ידי לממלכות האלילים ופסיליהם מירושלים ומשומרון:

11 הלוא כאשר עשיתי לשומרון ולאליליה כן אעשה לירושלים ולעצביה:

12 כי יבצע אדוני את כול מעשיהו בהר ציון ובירושלים אפקוד על פרי גודל לבב מלך אשור ועל תפארת רום עיניו:

13 כי יואמר בכוח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונתי ואסיר גבלות עמים ועתידותיהמה שושיתי ואוריד כאביר יושבים:

14 ותמצא כקן ידי לחיל העמים וכאסוף בצים עזבות כל הארץ אני אספתי ולוא היה נודד כנף ופוצה פה ומצפצף:

15 היתפאר הגרזן על החוצב בו אם יתגדל המשור על מניפיו כהניף שבט את מרימיו כהרים מטה לוא עץ:

16 לכן ישלח האדון יהוה צבאות במשמניו רזון ותחת כבודו יקד יקוד כיקד אש:

17 והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה ובערה ואכלה שיתיו ושמירו ביום אחד:

18 וכבוד יערו וכרמלו מנפש ועד בשר יכלה והיה כמסס נסס:

19 ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם:

---

¹⁶⁰ 1QIsa^a: *does not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁶¹ 1QIsa^a: *does not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

- 20 והיה ביום ההוא לוא יוסיף עוד שאר ישראל ופליטת בית יעקוב להשען על מכהו ונשען אל יהוה קדוש ישראל באמת:
- 21 שאר ישוב שאר יעקוב אל אל גבור:
- 22 כיא אם יהיה עמך ישראל כחול הים שאר ישוב בו כליון הרוץ שוטף צדקה:
- 23 כי כלה ונחרצה אדוני יהוה צבאות עושה בקרב כול הארץ:
- 24 לכן כוה אמר אדוני יהוה צבאות אל תירא עמי יושב ציון מאשור משבט יככה ומטור¹⁶² ישא עליך בדרך מצרים:
- 25 כי עוד מעט מזער וכלה זעם ואפי על תבליתם:
- 26 ויעיר עליו יהוה צבאות שוט כמכת מדין בצור עורב ומטהו על הים ונשאו בדרך מצרים:
- 27 והיה ביום ההוא¹⁶³ יסור סבלו מעל שכמך ועלו מעל צוארך וחבל עול מפני שמן:
- 28 בא אל¹⁶⁴ עיה¹⁶⁵ עבר במגרון למכמש יפקיד כליו:
- 29 עבר במעברה גבע מלון לנו הרדה הרמה גבעת שאול נסה:
- 30 צהלי קולך בת גלים הקשיבי ליש עניה ענתות:
- 31 נדדה מדמנה יושבי הגבים העיזו:
- 32 עוד היום בנב לעמוד ינוף ידיו הר בת ציון גבעת ירושלים:
- 33 הנה האדון יהוה צבאות מסעף פארה במערצה ורמי הקומה גדועים והגבהים ישפלו:

¹⁶² 1QIsa^a: *and its staff*. 4QIsa^c and Masoretic read a different form of this word meaning the same thing: ומטהו.

¹⁶³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *this*. 4QIsa^c omits.

¹⁶⁴ 4QIsa^c, LXX: *into*. 1QIsa^a and Masoretic read על meaning upon.

¹⁶⁵ 1QIsa^a, LXX: *Aija*. 4QIsa^a reads the feminine form עיות, with the Masoretic reading the defective form עית.

34 ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול:

Chapter 11

1 ויצא חטר מגזע ישי ונצר משורשיו יפרה:

2 ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה:

3 והריחו ביראת יהוה ולא למראה עניו ישפוט ולוא למשמע אוזנו יוכיח:

4 ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי הארץ והכה הארץ בשבט פיו וברוח שפתיו יומת¹⁶⁶ רשע:

5 והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור חלציו:

6 וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ¹⁶⁷ ועגל וכפיר ימרו¹⁶⁸ יחדו¹⁶⁹ ונער קטן נהג¹⁷⁰ במה:

7 ופרה ודב¹⁷¹ תרעינה יחדו¹⁷² ירבצו ילדיהן ואריה¹⁷³ כבקר יאכל¹⁷⁴ תבן:

---

¹⁶⁶ 1QIsa^a: *He [the wicked] will be killed*. 4QIsa^c reads **ימות**, a different form meaning the same thing. Masoretic reads **ימית** meaning *He [Yahweh] shall destroy [the wicked]*, a reading supported by the LXX: **ανελεῖ ασεβη**.

¹⁶⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *he shall lie down*. 4QIsa^c reads **ירבצו** meaning *they shall lie down*.

¹⁶⁸ 1QIsa^a, LXX: *they shall graze*. 4QIsa^c and Masoretic read **ומריא** meaning *and the fatling*.

¹⁶⁹ 1QIsa^a, Mas: *together*. 4QIsa^c uses a different form of the word meaning the same thing **יחדיו**. Before the Dead Sea Scrolls, this form was only ever seen in Jeremiah, and nowhere else in Scripture. This may reflect a later development in the Hebrew language that the scribe of 4QIsa^c has replicated, however we also see this spelling in other places in 1QIsa^a, 1QIsa^b and others of Isaiah.

¹⁷⁰ 1QIsa^a, Mas: *leads* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling **נוהג**.

¹⁷¹ 1QIsa^a, Mas: *and a bear* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling **ודוב**.

¹⁷² 1QIsa^a, Mas: *together*. 4QIsa^c uses a different form of the word meaning the same thing **יחדיו**. See above for further comments.

¹⁷³ 1QIsa^a, Mas: *and a lion*. 4QIsa^c has a different spelling of the word: **וארי**.

¹⁷⁴ 1QIsa^a, Mas: *he shall eat*. 4QIsa^c reads an elongated spelling of the word: **יואכל**.

- 8 וישעשע יונק על חור פתן ועל מאורות¹⁷⁵ צפעונים גמול ידו הדה¹⁷⁶:
- 9 לוא¹⁷⁷ ירעו ולוא ישחיתו בהר¹⁷⁸ קודשי¹⁷⁹ כיא¹⁸⁰ מלאה¹⁸¹ הארץ דעה את¹⁸² יהוה כמים לים מכסים:
- 10 והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גואים ידרושו והיתה¹⁸³ מנוחתו כבוד:
- 11 והיה ביום ההוא יוסיף אדוני שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים:
- 12 ונשה נס לגואים ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות¹⁸⁴ הארץ:
- 13 וסרה קנאת אפרים וצוררי יהודה יכרתו אפרים לוא יקנא את יהודה ויהודה לוא יצר את אפרים:

¹⁷⁵ 1QIsa^a: *holes*. 4QIsa^c and Masoretic read מאורת which according to the Masoretes, they pointed as a singular מְאוֹרֹת as it has followed usual conventions for the construct state of feminine nouns. There is however quite a few times where we see plural feminine nouns ending in ת- rather than ות- that the Masoretes vowel point as plural, rather than singular. With the reading of 1QIsa^a, it is quite likely that both readings are to be considered plural, rather than singular.

¹⁷⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *He shall put* (perfect). 4QIsa^c reads the imperfect יהדה. The LXX reads επιβαλει, which is the future tense of the verb επιβαλλω. Some would argue that this is evidence for the LXX having the same reading as 4QIsa^c, as the imperfect is believed to indicate the future tense. However there are numerous times throughout the LXX where we find future tense verbs for Hebrew perfect, and aorist (past) tense verbs for Hebrew imperfect, indicating that a Greek verb tense can't be used as evidence for a Hebrew one. It's also widely believed now that the perfect and imperfect in Hebrew don't indicate a tense, and *time* is determined from context.

¹⁷⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁸ 1QIsa^a, LXX: *on the mountain*. 4QIsa^{c(vid)} and Masoretic read בכל הר meaning *on all the mountain*.

¹⁷⁹ 4QIsa^c: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹⁸⁰ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁸¹ 4QIsa^c, Ma: *shall be filled*. 1QIsa^a reads a different form of the verb meaning the same thing: תמלאה.

¹⁸² 1QIsa^a, Mas, LXX: *the knowledge of*. 4QIsa^c reads לדעה את כבוד meaning *to know the glory of*.

¹⁸³ 4QIsa^a, Mas, LXX: *and shall be*. 1QIsa^a reads היא which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *and it is*.

¹⁸⁴ 4QIsa^a, Mas, LXX: *from the four corners*. 1QIsa^a reads מכנפות meaning *from the corners*.

- 14 ועפו בכתף פלשתיים ימה יחדו ובזו¹⁸⁵ את בני קדם אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם:
15 והחרים יהוה את לשון ים מצרים והניף ידיו על הנהר בעיים רוח והכהו לשבעת נחלים והדריך בננעלים:
16 והייתה מסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר הייתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים:

Chapter 12

- 1 ואמרתה ביום ההוא אודכה יהוה כי אנפתה בי ישב אפכה ותנחמני:
2 הנה אל אל ישועתי אבטח ולוא אפחד כיא עוזי וזמרתיה יהוה ויהי¹⁸⁶ לי לישועה:
3 ושאבתמה מים בששון ממעיני הישועה:
4 ואמרתה¹⁸⁷ ביום ההוא אודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו הזכירו כי נשגב שמו:
5 זמרו ליהוה כי גאות עשה מודעות¹⁸⁸ זאת¹⁸⁹ בכול הארץ:
6 צהלי ורני יושבת ציון כיא גדול בקרבך קדוש ישראל:

Chapter 13

- 1 משא בבל אשר חזה ישעיה בן אמוץ:

---

¹⁸⁵ 4QIsa^e: *and they shall plunder*. 1QIsa^a reads **ובזו** a different spelling meaning the same thing. Masoretic reads **יבזו** meaning *they shall plunder*. Here, the readings of 4QIsa^e and 1QIsa^a would take the preceding word **יחדו**/*together* with **ימה** from before it (*westward together, and they shall plunder*); the Masoretic **יבזו** would take **יחדו** with **יבזו** (*together they shall plunder*).

¹⁸⁶ 4QIsa^e, Mas, LXX: *and He has become*. 1QIsa^a reads **היהא** meaning *He has become*.

¹⁸⁷ 1QIsa^a, LXX: *And you shall say* (plene spelling, singular). 4QIsa^e has the defective spelling **ואמרת**. Masoretic reads the plural **ואמרתם** meaning *And you all shall say*.

¹⁸⁸ 1QIsa^a: *Let be known* (plene spelling). 4QIsa^e has the defective spelling **מודעת**. Masoretic reads **מידעת** which is a corrupted reading of **מודעת**; as such, the Masoretic notes give the *Qere* ('what is read' compared to 'what is written') as **מודעת**, syncing it with the reading of 4QIsa^e.

¹⁸⁹ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **זאת**.

- 2 על הר נשפה שאו נס הרימו קול להם הניפו יד ויבאו¹⁹⁰ פתחי נדיבים:
- 3 אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי¹⁹¹ לאפי עליזי גאותי:
- 4 קול המון בהרים דמות עם רב קול שאון ממלכות גואים נאספים¹⁹² יהוה צבאות מפקד¹⁹³ צבא מלחמה:
- 5 באים מארץ מרחק מקצה השמים יהוה וכלי זעמו לחבל כל הארץ:
- 6 הילילו כי קרוב יום יהוה כשד משדי יבוא:
- 7 על כן כול¹⁹⁴ ידים¹⁹⁵ תרפינה¹⁹⁶ וכל לבב אנוש ימס¹⁹⁷:
- 8 ונבהלו צירים וחבלים יאחזון כיולדה יחילון איש אל רעהו יתמהו ופני¹⁹⁸ להבים פניהם:
- 9 הנה יום יהוה בא אגזרי ועברה וחרון אף לשום ארץ לשמה וחטאים¹⁹⁹ ישמיד ממנה:
- 10 כי כוכבי השמים וכסיליהם לוא יאירו אורם חשך השמש בצאתו וירח לוא יגיה אורו²⁰⁰:

¹⁹⁰ 4QIsa^e, Mas: *and they shall enter*. 1QIsa^a reads יבוא meaning *he shall enter*. 4QIsa^a reads יבאו meaning *they shall enter*.

¹⁹¹ 1QIsa^a, Mas: *mighty warriors* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling גבורי.

¹⁹² 1QIsa^b, Mas: *gathering*. 1QIsa^a has an alternative spelling נספים.

¹⁹³ 1QIsa^a, Mas: *is mustering* (defective spelling). 4QIsa^b has the plene spelling מפקיד. The Masoretes vowel pointed מפקד as מְפַקֵּד/*mefaqqed*; the question is whether the ך is being used to indicate an *e* or *i* sound. Quite probably different areas of Israel pronounced the *e* and *i* sound various ways.

¹⁹⁴ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁹⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *days*. 1QIsa^a has the Aramaic spelling ידין. This is interesting as we've seen the influence of Aramaic in 1QIsa^a before (see [here](#)). Could this reflect an Aramaic influence on the original writing of Isaiah, which has subsequently been amended to read Hebrew instead, or is the scribe of 1QIsa^a being a bit careless?

¹⁹⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *they will grow slack*. 4QIsa^a reads תרפיניה which is either an alternative form, or is the plene spelling. If it's the plene spelling, then the Masoretic vowel pointed תִּרְפִּינָה/*tirpeynah* is in error, as תרפיניה gives us *tirpeyniyah*. This is another example of Masoretic vowel-pointing errors.

¹⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *will despair* (defective spelling) 4QIsa^b has the plene spelling ימאס.

¹⁹⁸ 1QIsa^a, LXX: *and faces*. 4QIsa^a, 4QIsa^b and Masoretic read פני meaning *faces*.

¹⁹⁹ 1QIsa^a, LXX: *and sinners*. 4QIsa^a, 4QIsa^b and Masoretic read וחטאיה meaning *and its sinners*.

²⁰⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^b (לא יגה), Mas (לא), LXX: *and the moon will not shine its light*. 4QIsa^a appears to have read something that ended with לא.

- 11 ופקדתי על תבל רעה ועל רשעים עוונם²⁰¹ והשבתי גאון זדים וגאות עריצים אשפיל:
 12 אוקר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר:
 13 על כן שמים ארגיז ותרעש הארץ ממקומה²⁰² בעברת יהוה צבאות וביום חרון אפו:
 14 והיו כצבי מדה²⁰³ וכצאון²⁰⁴ ואין מקבץ איש אל עמו יפנו ואיש אל ארצו ינוסו:
 15 כול הנמצא ידקר וכול הנספה יפול בחרב:
 16 ועילוליהמה²⁰⁵ ירוטשו²⁰⁶ לעיניהם וישסו²⁰⁷ בתיהם ונשיהמה²⁰⁸ תשגלנה:
 17 הנני מעיר עליהם את מדי אשר כסף לוא²⁰⁹ יחשוב וזהב לוא וחפצו בו:
 18 וקשתות נערים תרטשנה ועל פרי בטן לוא ירחמו ועל בנים לוא²¹⁰ תחוס עינם:

²⁰¹ 1QIsa^a: *their iniquity* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling עוונם.

²⁰² 1QIsa^a, Mas, LXX: *from its place*. 4QIsa^b misspells as ממקוה.

²⁰³ 1QIsa^a, Mas: *hunted*. 4QIsa^b reads מנדה meaning *being thrust*. LXX reads φευγον meaning *fleeing*.

²⁰⁴ 1QIsa^a: *and like sheep* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכצאן.

²⁰⁵ 1QIsa^a: *and their children* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ועלליהם. The Masoretes vowel pointed this as וְעַלְלֵיהֶם/Ve-olele-hem, but the spelling in 1QIsa^a gives us the pronunciation *Ve-iylowle-hemah*, once again demonstrating that the Masoretic vowel pointing can't be trusted 100%.

²⁰⁶ 1QIsa^a: *they shall be dashed into pieces* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירוטשו.

²⁰⁷ 1QIsa^a, LXX: *and shall be plundered*. 4QIsa^a and Masoretic read ישסו meaning *shall be plundered*.

²⁰⁸ 1QIsa^a: *and their wives* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ונשיהם. The only difference is 1QIsa^a uses ה- at the end of the word to indicate an 'ah' sound, whereas 1QIsa^b and the Masoretic use the final ם without the ה. The uses of final ם and plene-medial מה in 1QIsa^a demonstrate the manuscript was being copied in a transitional time for Hebrew writing, where the final Mem form wasn't completely in use. There is no difference in meaning.

²⁰⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

²¹⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

- 19 והיתה בבל צבי ממלכת²¹¹ תפראת גאון כשדיים כמהפכת אלוהים את סודם ואת עומררה:
 20 לוא תשב לנצח ולוא תשכון עד דור ודור ולוא יהל שמה ערבי ורועים לוא ירבוצו שם:
 21 ורבצו שם ציים ומלאו בתיהם אחים ושכנו שמה בנות יענה ושעירים ירקדו שם:
 22 וענה יאם באלמנותו ותנים בהיכלי ענוגו קרוב לבוא עתה וימיה לוא ימשכו עוד:

Chapter 14

- 1 כי²¹² ירחם יהוה את יעקוב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם ונלוה²¹³ הגר עליהם ונספחו על בית יעקוב:
 2 ולקחום עמים רבים והביאום אל אדמתם ואל מקומם והתנחלום בית ישראל על²¹⁴ אדמת יהוה לעבדים ולשפחות והיו שובים לשוביהם ורדו²¹⁵ בנוגשיהם²¹⁶:
 3 והיה ביום הניח יהוה לך מעצבך ומרוגזך ומן העבודה הקשה אשר עבדו בכה²¹⁷:

²¹¹ 1QIsa^a: *Kingdoms* (defective spelling). 1QIsa^b has ממלכתו, meaning *his kingdom*. The reading of 1QIsa^b is probably a scribal mistake for ממלכות (=Masoretic), where the scribe wrote the ו and ת in the wrong sequence. Otherwise, this would be a nonsense reading in 1QIsa^b, as there's nothing in the previous context that "his" could be in reference to. The reading ממלכות in the Masoretic is the plene form, whereas 1QIsa^a has the defective form.

²¹² 1QIsa^a, Mas: *for* (defective spelling). 4QIsa^{c(vid)} has the plene spelling כיא.

²¹³ 4QIsa^c, Mas: *and shall join himself*. 1QIsa^a reads ונלוא an orthographic change (using א rather than ה to give the -ah sound), meaning the same.

²¹⁴ 4QIsa^e, Mas, LXX: *upon*. 1QIsa^a reads אל meaning *to*.

²¹⁵ 4QIsa^c, Mas, LXX: *and they shall rule*. 1QIsa^a reads ורדים meaning *and shall be rulers*.

²¹⁶ 1QIsa^a: *over their tyrannical oppressors* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בנוגשיהם.

²¹⁷ 1QIsa^a: *in you* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling בכך.

- 4 וּנְשֵׂאתָ²¹⁸ 219 המִשַּׁל הַזֶּה עַל²²⁰ מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּ אֵיכָה שָׁב נֹגֵשׁ שַׁבְתָּה מֵרַהֲבָה:
 5 שֹׁבֵר יִהְיֶה מִטָּה רָשָׁעִים שֶׁבֵט מוֹשְׁלִים²²¹:
 6 מִכָּה עַמִּים בַּעֲבֵרָה מִכַּת בִּלְתִּי סָרָה רוּדָה בְּאֶפֶס גּוֹאִים מֵרַדְּף בְּלִי חֶשֶׁךְ:
 7 נַחַח שִׁקְטָה כֹּל²²² הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִינָה²²³:
 8 גַּם בְּרוּשִׁים שִׁמְחוּ לְךָ אֲרִזֵּי הַלְּבָנוֹן מֵאִז שַׁבְתָּה וְלֹא יַעֲלֶה הַכּוֹרֶת עֲלֵינוּ²²⁴:
 9 שְׂאוּל מִתַּחַת רִגְזָה לְכָה²²⁵ לְקֶרֶת²²⁶ בּוֹאֵךְ עוֹרָה לְכָה רַפְאִים כֹּל עֲתוּדֵי אֶרֶץ הַקִּימָה מִכִּסְאוֹתָם כֹּל²²⁷
 מַלְכֵי גּוֹאִים²²⁸:
 10 כֹּלֵם²²⁹ יַעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֶיךָ גַּם אַתָּה חֲלִיתָה כְּמוֹנוּ אֲלֵינוּ וּמִשַּׁלְתָּה:
 11 הוֹרֵד שְׂאוּל גְּאוֹנְךָ הַמּוֹת נְבִלְתְךָ²³⁰ תַּחֲתֶיךָ יִצַּע רִמָּה וּמִכֶּסֶךְ תּוֹלְעָה:

²¹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *And you shall lift up* (with paragodic directional הַ-). 4QIsa^e and Masoretic read וּנְשֵׂאתָ which removes the with paragodic directional הַ-.

²¹⁹ 1QIsa^a includes the definite object-marker אֵת here. 4QIsa^e and Masoretic have it omitted.

²²⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *upon*. 4QIsa^e reads אֵל meaning *to*.

²²¹ 1QIsa^a: *rulers* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling מֹשְׁלִים.

²²² 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כֹּל.

²²³ 1QIsa^a: *joyous singing* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling רִנָּה.

²²⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *against us*. 4QIsa^e read עֲלֵיהֶם meaning *against them*.

²²⁵ 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לְךָ.

²²⁶ 1QIsa^a: *to encounter*. 4QIsa^e and Masoretic read לְקֶרֶת meaning the same. קָרָא is a parallel form of קָרָה.

²²⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כֹּל.

²²⁸ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling גּוֹיִם.

²²⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *All of them*. 4QIsa^e omits, probably by homoeoteleuton (גּוֹיִם כֹּלֵם).

²³⁰ 1QIsa^a: *your corpse*. 4QIsa^e reads נְבִלְתִּי meaning *corpses*. Masoretic has נְבִלְיָךְ meaning *your harps*. LXX has εὐφροσύνη meaning *merriment*. There appears to have been some confusion here in this verse in Isaiah, with all witnesses to the verse having variant readings, all of which could have given rise to one or the other.

- 12 היך נפלתה מהשמיש הליל בן שחר נגדעתה לארץ חולש על גוים²³¹:
- 13 אתה אמרתה בלבבכה השמים אעלה ממעלה לכוכבי אל ארים כסאי אשב בהר מועד בירכתי צפון:
14 אעלה על בומתי עב אדמה לעליון:
15 אך אל שאול תורד אל ירכתי בור:
- 16 רואין אליך ישגיחו אליכה יתבוננו הזה האיש המרגיז הארץ המרעיש ממלכות:
17 שם תבל כמדבר עריו הרס אסיריו לוא פתח ביתה:
18 כול מלכי גואים שכבו בכבוד איש בביתו:
- 19 ואתה הושלכתה מקוברך כנצר נתעב לבש הרוגים מטעני חרב יורדי אל אבני בור כפגר מובס:
20 לוא תחת אותם בקבורה כי ארצך שחתה עמך הרגתה לוא יקראו לעולם זרע מרעים:
21 הכינו לבניו מטבח בעוון אבותם בל יקומו וירשו ארץ ומלו פני תבל ערים:
22 וקמתי עליהמה נואם יהוה צבאות והכרתי לבב שם ושארית נין ונכד נואם יהוה:
23 ושמתי למורש קפז אגמי מים וטאטאתי במטאטא השמד נואם יהוה צבאות:
24 נשבע יהוה צבאות לאמור אם לוא כאשר דמיתי כן תהיה וכאשר יעצתי היא תקום:
25 לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליכמה עלו וסבלו מעל שכמכה יסור:
26 זואת העצה היעוצה על כול הארץ וזות היד הנטויה על כול הגואים:
27 כיא יהוה צבאות יעץ ומי יפר וידיו הנטויה ומי ישיבנה:
28 בשנת מות המלך אחז היה המשא הזה:

---

²³¹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *the nations*. 1QIsa^a reads גוי meaning *the nation*.

- 29 אל תשמחי פלשת כולך כי נשבר שבט מככה כי **משורש**²³² נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף:
 30 ורעו בכורי דלים ואביונים לבטח ירבצו והמתי ברעב **שורשך**²³³ ושאריתך אהרוג:
 31 הילילי שער זעקי עיר נמוג פלשת כולך כי מצפון עשן בא ואין מודד **במודעיו**²³⁴:
 32 ומה יענו מלכי גוי כי יהוה יסד ציון **ובו**²³⁵ יחסו עניי עמו:

Chapter 15

- 1 משא מואב כי בלילה שודד עיר מואב ונדמה כי בלילה **שודד**²³⁶ **קיר**²³⁷ מואב נדמה:
 2 עלה הבית ודיבון **הבאמות**²³⁸ לבכי על נבו ועל מידבה מואב יליל בכול ראושו קרחה וכל זקן גרועה:
 3 בחוצותיה חגורו שק על גגותיה וברחובתיה כלה היליל **ירד**²³⁹ בבכי:
 4 ותזעק חשבון ואלעלה עד יהץ נשמע קולם על כן חלצי מואב יריעו נפשו **ירע**²⁴⁰ לו:

²³² 1QIsa^a: *from the root* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **משורש**.

²³³ 1QIsa^a: *your root* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **שרשך**.

²³⁴ 1QIsa^a: *among his kinsmen*. 4QIsa^o reads the alternative form **במידעיו** meaning the same thing. Masoretic reads **במועדיו** meaning *among its ranks*. LXX omits.

²³⁵ 1QIsa^a, LXX: *and through Him* (referring to Yahweh). 4QIsa^o and Masoretic read **ובה** meaning *and in her*, which is referring to Zion rather than Yahweh.

²³⁶ 1QIsa^a: *is devastated* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **שדד**.

²³⁷ 4QIsa^o, Mas, LXX: *Kir* (or wall). 1QIsa^a reads **עיר** meaning either *Or* or city.

²³⁸ 1QIsa^a: *the high places* (plene spelling). 4QIsa^o and Masoretic have the defective spelling **הבמות**.

²³⁹ 1QIsa^b, Mas: *going down*. 1QIsa^a reads **וירד** meaning *and going down*.

²⁴⁰ 1QIsa^a: *quivers* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic read **ירעה** meaning the same thing, but is the feminine form. The reading of 1QIsa^a would refer back to the **ו** of **נפשן**, whereas the reading of 1QIsa^b/Masoretic would refer back to the **נפש** of **נפשו**. LXX reads **γυνωσεται** meaning *shall know*. The LXX translator appears to have misread **ירע** as **ידע**, or the scribe of the exemplar he was working on made the error; the mix up between **ר/ד** is common.

5 לבי למואב יזעק ברחוה עד צעור עגלת שלישיה כי מעלה הלוחית²⁴¹ בבכי יעלה בו כי דרך חורונים זעקת שבר ערו:

6 כי מי נמרים משמות יהיו כי יבש חציר כלה דשא ירוק לוא אהיא:

7 על כן יתרה עשה ופקדתם על נחל ערבי²⁴² ישאום²⁴³:

8 כי הקיפה הזעקה את גבול מואב עד אגלים יללתה ובאר אילים יללתה:

9 כי מי דימון²⁴⁴ מלאו דם כי אשית על דימון נוספת לפליטת מואב ארוה לשארית אדמה:

Chapter 16

1 שלחו כרמשל ארץ מסלה מדברה אל הר בת ציון:

2 והיא כעוף נודד קן משלח תהינה²⁴⁵ בנות מואב מעברת לארנון:

3 הביו עצה עשו פלילה שיתי כליל צלך בתוך צהרים סתרי נדחים נודד אל תגלי:

4 יגורו בך נדחי מואב הוי סתר למו מפני שודד כי אפס המוץ כלה שד תם רומס מן הארץ:

5 והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באוהול דויד שופט ודורש משפט ומהר צדק:

²⁴¹ 1QIsa^b (הלה-), Mas, LXX: *Luhith (Luwkhiyth)*. 1QIsa^a reads הלוחות which whilst referring to the same place, is a slight misspelling (mixing י for ו).

²⁴² 1QIsa^a, LXX: *Arabians*. 1QIsa^b and Masoretic read הערבים; with 1QIsa^b, this could also mean *the Arabians*; Masoretic vowel pointed this as הָעֲרָבִים/ha-'araviym giving it the meaning *the willows/poplars*. Usual vowel points for when הערבים means *the Arabians* according to the Masoretes is הָעֲרָבִים/ha-'araviym. As the LXX nowhere else confuses the two, that *Arabians* should be understood by ערבי/הערבים is apparent.

²⁴³ 1QIsa^b, Mas: *they shall take them* (masculine). 1QIsa^b reads תישאום which is the feminine form. LXX reads και λημψονται αυτην meaning *and they shall take her*, which means that the scribe may have been working from an exemplar that read וישאה instead.

²⁴⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Dimon*. 1QIsa^a reads דיבון meaning *Dibon*. The scribe (or his exemplar) of 1QIsa^a appears to have mixed up מ/ב.

²⁴⁵ 1QIsa^b, Mas: *and they shall be*. 1QIsa^a reads a later form תהינה meaning the same thing.

6 שמענו גאון מואב גאה מואד גאתו וגאוונו ועברתו לא כן²⁴⁶ בדיו:
7 ולכן לוא יליל מואב למואב כלה יליל לאשישי קיר חרשת תהגו אך נכאים:
8 כי שדמות חשבון אמללה גפן שבמה בעלי גוים הלמו שרוקיה עד יעזר נגעו תעו מדבר שלחותיה נטשו
עברו ים:
9 על כן אבכה בבכי יעזר גפן שבמה²⁴⁷ ארזיך דמעתי חשבון ואלעלה כיא על קיצך ועל קצירך הידד נפל:
10 ונאסף שמחה וגיל מן הכרמל ובכרמים לוא ירננו ולוא ירועע יין ביקבים לוא ידורך הידד השבתי:
11 על כן מעי למואב ככנור יהמו וקרבי לקיר חרש:
12 יהיה כי נראה כי בא מואב על הבמה ובא אל מקדשיו להתפלל ולוא יוכל:
13 זה הדבר אשר דבר יהוה אל מואב מאז:
14 ועתה דבר יהוה לאמור בשלוש שנים כשני שכיר ונקלה כבוד מואב בכול ההמון הרב ושאר מעט מזעער
ולוא כבוד:

Chapter 17

1 משא דרמשק הנה דרמשק מוסר מעיר והיית מעי מפלה:
2 עזובות ערי עורערו לעדרים תהינה ורבצו ואין מחריד:

²⁴⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *is not true*. 1QIsa^a reads לכן meaning *thusly*.

²⁴⁷ 1QIsa^b, Mas: *rulers of the Gentiles have broken down her tendrils; they reached up to Jazer, they wandered a desert; her shoots spread abroad, they crossed over a sea. Because of this I weep with the weeping of Jazer, the vine of Sibmah*. 1QIsa^a omits, probably due to the scribe's eye jumping from the end of שבמה ("Sibmah") in verse 8 to the same place in verse 9. LXX reads καταπινοντες τα εθνη, καταπατησετε τας αμπελους αυτης εως Ιαζηρ· ου μη συναψητε, πλανηθητε την ερημον· οι απεσταλμενοι ενκατελειφθησαν, διεβησαν γαρ την θαλασσαν. δια τουτο κλαυσομαι ως τον κλαυθμον Ιαζηρ αμπελον Σεβαμα / *swallowing the Gentiles, you shall trample down her vines until Jazer; never may you unite, may you wander around the desert. Those who have been sent off have been forsaken, for they have crossed over the sea. Because of this I shall weep like the weeping of Jazer, the vine of Sibmah*.

- 3 ונשבת מבצר מאפרים וממלכה מדרמשק ושאר ארם ככבוד בני ישראל יהיה נואם יהוה צבאות:
4 והיה ביום ההוא ידל כבוד יעקוב ומשמן בשרו ירזה:
5 והיה כאסף קציר קמה וזרעו שבלים יקצור והיה²⁴⁸ כמלקט שבלים בעמק רפאים:
6 ונשאר בו עוללות כנקף זית שנים שלושה גרגרים ברואש אמיר ארבעה חמשה בסעפי פריה נואם יהוה
אלוהי ישראל:
7 ביום ההוא ישעה האדם על עושיהו ועיניו אל קדוש ישראל תראינה:
8 ולוא ישעה על המזבחות מעשיו אשר עשו אצבעותיו ולוא יראה האשרים²⁴⁹ והחמנים:
9 ביום ההוא יהיו ערי מעוז²⁵⁰ כעזובות החרש האמיר אשר עזבו מפני בני ישראל והייתה שממה:
10 כי שכחת²⁵¹ אלוהי²⁵² ישעך וצור מעוזך ולא זכרת על כן תטעי נטעי נעמונים וזמורת זר תזרענוי:
11 ביום נטעך תשגשגי²⁵³ ובבקר זרעך תפריחי נד קציר ביום נחלה וכאיב אנוש:
12 הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון ושאון לאומים כשאון מים כבדים ישאון:

---

²⁴⁸ 1QIsa^a, Mas: *and it shall be*. 1QIsa^{b(vid)} reads **היא** which can be either an orthographical alternative, or refers to a slightly weaker *and it is*.

²⁴⁹ 1QIsa^a, LXX: *the Asheriyim* (or *their idol-trees*). 4QIsa^b and Masoretic read **והאשרים** meaning *whether the Asheriyim* (*their idol-trees*).

²⁵⁰ 1QIsa^a: *its fortified [cities]* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מעוז**.

²⁵¹ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *you have forgotten*. 1QIsa^a reads **שכחתי** which is a morphological bi-form, using the feminine 2nd person ending **-תי**; this is usually seen in the later books (Jer. 31:21; Eze. 16:18), though we do see it in much earlier in Ru 3:3-4, though judging from this seen in Isaiah, the reading in Ruth maybe a product of later copying of the book.

²⁵² 1QIsa^a: *the God* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **אלהי**.

²⁵³ 1QIsa^a: *you cause them to grow completely*. 4QIsa^a reads **תשתגשי**, and Masoretic reads **תשגשגי**; there was either some confusion here as to what the word was (possible roots are **שגג**, **שוג**, **שגה**, **שגש**) as we have here a *Pilpel* word-form (doubling of root letters), or the scribes of 1QIsa^a and 4QIsa^a have made some spelling mistakes due to the repetition of the **ש** and **ג**.

13 לאומים כשאון מים רבים ישאון ויגער²⁵⁴ בו ונס ממרחק ורדף כמץ הרים לפני רוח וכגלגל לפני סופה:
14 לעת ערב והנה בלהה בטרם בקר ואיננו זה חלק שוסינו וגורל לבוזזינו:

Chapter 18

1 הוי ארץ צל צל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש:
2 השולח בים צירים ובכלי גמא על פני מים לכו מלאכים קלים לגוי ממשך וממורט אל עם נורא מן הוא
והלאה גוי קוקו ומבוסה אשר בזאו נהרים ארצו:
3 כול יושבי תבל ושוכני ארץ כנשא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו:
4 כיא כה אמר יהוה אלי אשקוטה ואביטה במכוני כחם צח עלי אור כעב טל בחם קציר:
5 כי לפני קציר כתם פרח ובסור טמול יהיה נצה וחכרת הזלזלים במזמרות ואת הנטישות הסיר התז:
6 יעזבו יחדו לעיט הרים²⁵⁵ ולבהמות²⁵⁶ ארץ וקץ עליו העיט וכול בהמות²⁵⁷ הארץ עליו תחרף:

²⁵⁴ 1QIsa^a: *and He shall rebuke* (imperfect). 4QIsa^b and Masoretic have the perfect form ויגער meaning the same thing in translation to English.

²⁵⁵ 1QIsa^a, Mas: *of mountains*. 4QIsa^b reads ההרים meaning *of the mountains*.

²⁵⁶ 1QIsa^a, LXX: *to the animals*. 4QIsa^b reads ולבממת, which is an error for what is in the Masoretic ולבהמת, which is either the singular form (so *animal*), or is the defective plural form which the Masoretes incorrectly pointed as singular.

²⁵⁷ 1QIsa^a, LXX: *animals*. 4QIsa^b and Masoretic read בהמת which is either the singular, or defective plural form incorrectly pointed as singular by the Masoretes.

7 בעת²⁵⁸ ההיא יובל שי ליהוה צבאות מעם²⁵⁹ ממשך וממרט²⁶⁰ ומעם²⁶¹ נורא מהוא²⁶² והלאה גוי קוקו ומבוסא אשר בזאו²⁶³ נהרים ארצו אל מקום שם יהוה צבאות²⁶⁴ הר ציון:

Chapter 19

- 1 משא מצרים הנה יהוה רוכב²⁶⁵ על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו:
- 2 וסכסכתי²⁶⁶ מצרים²⁶⁷ במצרים ונלחמו איש באחיו ואיש ברעהו ועיר בעיר ממלכה בממלכה:
- 3 ונבקה רוח מצרים בקרבו ועצתו אבלע ודרשו אל אלילים ואל האטים ואל האובות ואל הידעונים:
- 4 וסכרתי את מצרים ביד אדונים קשה ומלך עז ימשל במ נואם האדון יהוה צבאות:
- 5 ונשתו מים מהים ונהר יחרוב ויבש:

---

²⁵⁸ 4QIsa^b, LXX: *At the time* (common spelling). 1QIsa^a reads בעתה which is an orthographical spelling variation, though one that could be mixed up with the usual עתה meaning *now, at this time*. The context here (and the following ההיא/*that*) indicates a future time is in view, not at the time of the prophecy.

²⁵⁹ 1QIsa^a, LXX: *from a people*. 4QIsa^b and Masoretic read עם meaning *a people*.

²⁶⁰ 1QIsa^a: *smooth/polished*. 4QIsa^b and Masoretic read מורט meaning the same. 1QIsa^a reads the normal participle conjugation for verbs; 4QIsa^b and Masoretic may be making scribal mistakes for the double מ (see 18:2 above for plene spelling ממורט).

²⁶¹ 1QIsa^a, LXX: *and from a people*. 4QIsa^b and Masoretic read מעם meaning *from a people*.

²⁶² 1QIsa^a: *near*. 4QIsa^b reads מן meaning *from*. Masoretic reads מן הוא meaning *from here*.

²⁶³ 4QIsa^b, Mas: *divide*. 1QIsa^a reads בזאי which is a spelling mistake for בזאו (writing י instead of ו). See 18:2 above.

²⁶⁴ 4QIsa^b, Mas, LXX: *of hosts*. 1QIsa^a omits.

²⁶⁵ 1QIsa^a: *riding* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רכב.

²⁶⁶ 1QIsa^a, Mas: *And I shall completely stir up* (pilpel form). 4QIsa^b reads וסכתי the normal piel form.

²⁶⁷ 1QIsa^a, Mas: *Egyptians*. 4QIsa^b reads במצרים as a repeat of the following word; most likely done by accident due to the resembling letters.

6 והזניחו²⁶⁸ הנהרות ודללו ורחבו יאורי²⁶⁹ מצור קנה וסוף קמלו²⁷⁰:
 7 ערות על יאור²⁷¹ על פי יאור²⁷² וכול מזרע יאור יבש ונדף²⁷³ ואין בו²⁷⁴:
 8 ואנו הדיגים²⁷⁵ ואבלו כול²⁷⁶ משליכי ביאור חכה ופרשי מכמרת על פני מים אמללו:
 9 יבושו עובדי²⁷⁷ פשתים שריקות ואורגים²⁷⁸ הורו²⁷⁹:
 10 והיו שותתיה²⁸⁰ מדכאים כל עושי²⁸¹ שכר אגמי נפש:

²⁶⁸ 1QIsa^a, LXX: *And they shall be rejected*. 4QIsa^b and Masoretic read **והאזניחו** which is either an orthographical spelling variation, or is another word meaning *foul-smelling* as pointed by the Masoretes. The evidence of the LXX (combined with 1QIsa^a) would indicate it's the former, not the latter.

²⁶⁹ 1QIsa^a: *streams of the Nile* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יארי**.

²⁷⁰ 4QIsa^b, Mas: *shall wither*. 1QIsa^a reads **וקמלו** meaning *shall wither also*.

²⁷¹ 1QIsa^a, Mas: *the Nile* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling **יאר**.

²⁷² 1QIsa^a, Mas: *the Nile* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **יאר**.

²⁷³ 1QIsa^a: *and shall be scattered*. 4QIsa^b and Masoretic read **נדף** meaning *shall be scattered*.

²⁷⁴ 1QIsa^a: *and nothing shall be in it*. 4QIsa^b and Masoretic read **ואיננו** meaning *and it shall be no more*. The following verses make more sense with the Nile not having anything in it, rather than it ceasing to exist; the reading **ואיננו** is easily explained as a miss-reading of the final-nun **ן**, and confusing **ב** for **ג**.

²⁷⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *the fishermen*. 1QIsa^a reads **הדיגים** meaning *the fishes*, probably a scribal mistake.

²⁷⁶ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

²⁷⁷ 1QIsa^a: *the workers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עבדי**.

²⁷⁸ 1QIsa^a: *and those who weave* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וארגים**.

²⁷⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *shall grow pale*. 1QIsa^b and Masoretic read **חורי** meaning *white linen*; this reading is supported by the LXX: **την βυσσον**/the fine flax.

²⁸⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *her working classes* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **שתתיה**. The Masoretes vowel pointed this as **שְׁתִּיתִיָּה**/*shathotheyah*; however the spelling in both 1QIsa^a and 4QIsa^b gives us the pronunciation *showthattheyah*. This is further evidence that the Masoretes were guessing from time to time.

²⁸¹ 1QIsa^a: *workers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עשי**.

11 אך אולים שרי צען חכמי²⁸² יועצי²⁸³ פרעה²⁸⁴ עצה נבערה איך תאמרו אל פרעה בן חכמים²⁸⁵ אני בן מלכי קדם:

12 אים אפוא חכמיך ויגידו נא²⁸⁶ לך וידעו מה יעץ יהוה צבאות על מצרים:

13 נאולו שרי צען נשואו²⁸⁷ שרי נף התעו את מצרים פנת שבטיה:

14 יהוה מסך בקרבה רוח עועיים והתעו את מצרים בכל²⁸⁸ מעשהו כהתעות שכור בקיאו:

15 ולוא²⁸⁹ יהיה למצרים מעשה אשר יעשה ראוש²⁹⁰ וזנב כפה ואגמן:

16 ביום הוא²⁹¹ יהיה מצרים כנשים וחרד²⁹² ופחד²⁹³ מפני תנופת יד יהוה צבאות אשר הוא מהניף ידו עליה:

²⁸² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *the wise* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling חכמיה.

²⁸³ 1QIsa^a, 4QIsa^b: *advisors* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יועצי.

²⁸⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Pharaoh* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling פרעוה. As a note of interest, 1QIsa^a has the defective spelling further on in the verse.

²⁸⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *sages*. 1QIsa^a reads חמים which is a scribal spelling mistake; would mean *hot things* if not a mistake, which makes no sense in the verse.

²⁸⁶ 1QIsa^b, Mas: *and let them report emphatically*. 1QIsa^a combines these words as ויגידונא, with the scribe either accidentally omitting the space between the two, or reflects a form with the combined emphatic particle.

²⁸⁷ 1QIsa^a: *they are deceived* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נשאו. The Masoretes vowel pointed this as נִשְׂאוּ/*nisheu*; however the plene spelling seen in 1QIsa^a gives the pronunciation as *nishoweuw*. The Qumran manuscripts demonstrate that the Masoretes got the vowel points wrong numerous times. Usually this has occurred where a ך has been mistaken for a ך'.

²⁸⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling בכול.

²⁸⁹ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

²⁹⁰ 1QIsa^a: *head* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ראש.

²⁹¹ 1QIsa^a, Mas (ההוא), LXX: *On that day*. 4QIsa^b includes this as part of verse 15, and not the start of verse 16

²⁹² 4QIsa^b, Mas, LXX: *and he shall tremble*. 1QIsa^a reads וחרדו meaning *and they shall tremble*.

²⁹³ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and he shall be in fear*. 1QIsa^a reads ופחדו meaning *and they shall be in fear*.

17 **והיית**²⁹⁴ אדמת יהודה למצרים לחוגה **כול**²⁹⁵ אשר יזכיר אותה אליו יפחד מפני **עצת**²⁹⁶ יהוה צבאות אשר הוא יועץ עליו:

18 ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות ליהוה צבאות עיר החרס יאמר לאחת:

19 ביום ההוא יהיה מזבח **ליהוה**²⁹⁷ בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל גבולה ליהוה:

20 **והייה**²⁹⁸ לאות ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים כי יצעקו אל יהוה מפני **לוחצים**²⁹⁹ **ושלה**³⁰⁰ להם מושיע וירד והצילים:

21 ונודע יהוה למצרים וידעו מצרים את יהוה ביום ההוא ועבדו זבח ומנחה ונדרו נדר ליהוה ושלמו:

22 ונגף יהוה את מצרים נגף ונרפו ושבו עד יהוה ונעתר להם ורפאם:

23 ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה ובא אשור במצרים ומצרים באשור ועבדו **מצרים**³⁰¹ את אשור:

²⁹⁴ 1QIsa^a: *And she shall be* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והיתה**. The scribe of 1QIsa^a has made a scribal mistake, as he usually has **והייתה** and not just **והיית**. This word appears at the end of a column-line (Col 15, line 21), so the scribe may've just omitted the final ה due to lack of space.

²⁹⁵ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

²⁹⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the purpose*. 4QIsa^b reads **תנופת יד** meaning *the waving hand*. The scribe has either been influenced by the same in verse 16 above, or his eye skipped up a verse when he was copying, as the two previous words are almost exactly the same as in verse 16 above (16: **יפחד מפני**; 17: **יפחד מפני**). Occurrences like this happen quite often in manuscripts, though the scribe of 4QIsa^b was usually more careful.

²⁹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *to Yahweh*. 4QIsa^b reads **ליהוה צבאות** meaning *to Yahweh of Hosts*.

²⁹⁸ 1QIsa^a: *And it shall be* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והיה**.

²⁹⁹ 1QIsa^a: *oppressors* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לחצים**.

³⁰⁰ 1QIsa^a: *and He shall send* (perfect). 4QIsa^b and Masoretic have the imperfect form **וישלח** meaning the same thing.

³⁰¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Egyptians*. 1QIsa^a omits **מצרים** from the text, most probably by accident. Another explanation could be that **מצרים** was added to the text very early on in the transmission of Isaiah, in order to make whom the "they" in the verse are explicit.

24 ביום ההוא יהיה ישראל שלישייה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ:
25 אשר ברכו יהוה צבאות לאמור³⁰² ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל:

Chapter 20

- 1 בשנת בא תורתן אשדודה בשלח אותו³⁰³ סרגון מלך אשור³⁰⁴ וילחם באשדוד וילכודה:
2 בעת ההיא דבר יהוה ביד ישעיה בן אמוץ לאמור³⁰⁵ לך ופתחת השק מעל מתניך ונעליך תחליץ מעל רגליך ויעש כן הלך³⁰⁶ ערום³⁰⁷ ויחף:
3 ויאמר³⁰⁸ יהוה כאשר הלך עבדי ישעיה ערום ויחף שלוש שנים אות ומפת על מצרים ועל כוש:
4 כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גולת כוש נערים וזקנים ערום³⁰⁹ ויחף וחשופי³¹⁰ שת ערות מצרים:
5 וחתו ויבושו מכוש מבטחם וממצרים תפארתם:

---

³⁰² 1QIsa^a: *saying*. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמר.

³⁰³ 1QIsa^a: *him* (with definite article plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אתו.

³⁰⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *Assyria* (plene spelling?). 4QIsa^b reads אשר which is either the defective spelling, or is a scribal mistake.

³⁰⁵ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

³⁰⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^a: *walking* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הלך.

³⁰⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *naked* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling ערם.

³⁰⁸ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

³⁰⁹ 1QIsa^a, Mas: *naked* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling ערם.

³¹⁰ 1QIsa^a, Mas: *bared* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling וחשפי.

6 ואמר יושב האִי³¹¹ הזה ביום ההוא הנה³¹² כה מבטנו אשר נסמך שם לעזרה להנצל מפני מלך אשור ואיך נמלט אנחנו:

Chapter 21

- 1 משא דבר ים כספות בנגב לחלף ממדבר בא מארץ רחוקה נוראה:
- 2 חזות קשה הוגד לי הבוגד בוגד והשוודד שודד עלי עילם צורי מדי כול אנחתה השבתי:
- 3 על כן מלאו מתני חלחלה צירים אחזוני כצירי יולדה נעויתי משמוע נבהלתי מראות תועה³¹³:
- 4 ולבבני פלצות בעתתני את נשף חשקי שם לי לחרדה:
- 5 ערוך השלחן צופה הצפית אכול שתה קומו השרים משחו מגן:
- 6 כי כה אמר אלי אדוני לך העמד המצפה אשר יראה ויגיד:
- 7 וראה רכב צמד³¹⁴ איש פרשים רוכב³¹⁵ חמור רוכב גמל והקשב קשב רב קשב:
- 8 ויקרא הראה על מצפה אדוני אנוכי³¹⁶ עומד תמיד יומם ועל משמרתי אנוכי³¹⁷ נצב כול הלילות:

³¹¹ 4QIsa^f, Mas, LXX: *the coastland*. 1QIsa^a reads **האִי** which is either the plene form or the plural. Most of the following plural forms in 1QIsa^a Isaiah are written **אִיִּם**, indicating **האִי** is more likely a plene form.

³¹² 1QIsa^a, Mas: *Behold*. 4QIsa^a reads the less common form **הַן** meaning the same.

³¹³ 1QIsa^a: *staggering about* (plene spelling). 4QIsa^a has the defective spelling **תעה**. Masoretic has the defective spelling as well, however, along with the LXX, has the word as the start of verse 4, not the final word of verse 3. The reading of 1QIsa^a/4QIsa^a gives us the verses the meaning *I am too disturbed to see, staggering about. And as for my heart...*

³¹⁴ 1QIsa^a, Mas: *a pair* (defective spelling). 4QIsa^a has the plene spelling **צמיד**.

³¹⁵ 1QIsa^a: *riders* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **רכב**. The Masoretes vowel pointed this as **רֶכֶב**/*rekhev*; however the spelling in 1QIsa^a gives *rokhev*: this would indicate that the Masoretes took this as meaning *chariots* rather than *riders*; both are spelled the same in the Masoretic consonant text; however the vowel points above the consonants give different meanings at different times. The LXX supports 1QIsa^a in having **αβατην**/*riders*.

³¹⁶ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

³¹⁷ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

9 והנה זה בא רוכב איש צמד פרשים ויען³¹⁸ ויאמר³¹⁹ נפלה נפלה בבל וכול³²⁰ פסילי אלוהיה³²¹ שברו לארץ:

10 מדשתי ובן גדרי אשר שמעתי מאת יהוה צבאות אלוהי³²² ישראל הגדתי לכם:

11 משא דומה אלי קרא משעיר שומר מה מליל שומר מה מליל:

12 אמר שומר אתה בוקר וגם לילה אם תבעון³²³ בעו שובו אתיו:

13 משא בערב ביער בערב תלינו אורחות דודנים:

14 לקראת צמא האתיו מים יושבי ארץ תימא בלחם³²⁴ קדמו נודד:

15 כי מפני הרבות נדד מפני חרב נטושה ומפני קשת דרוכה ומפני כבוד מלחמה:

16 כי כה אמר יהוה³²⁵ אלי בעוד שלוש שנים כשני שכיר וכלה כבוד קדר:

17 ושאר מספר קשת גבורי בני קדר ימעטו כי יהוה אלוהי ישראל דבר:

Chapter 22

1 משא גי חזיון מלכי אפוא כי עליתי כולך לגגות:

³¹⁸ 4QIsa^a, Mas, LXX: *And he responded*. 1QIsa^a reads ויעני which is either a spelling mistake for ויענני meaning *And he responded to us*, or the scribe meant to write ויענו meaning *And they responded*. From the context of the verse, there is only a *he* speaking; no they, and not an *us* to be responded to.

³¹⁹ 1QIsa^a: *and said* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

³²⁰ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling וכל.

³²¹ 1QIsa^a: *of her gods* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אלהיה.

³²² 1QIsa^a: *the God* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling אלהי.

³²³ 1QIsa^a: *you inquire* (defective spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the plene spelling תבעיון.

³²⁴ 1QIsa^a, LXX: *with bread*. 4QIsa^{a(vid)} reads ובלחם meaning *also with bread*. 4QIsa^b and Masoretic read בלחמו meaning *with his bread*.

³²⁵ 1QIsa^a: *Yahweh*. 4QIsa^a and Masoretic read אדני meaning *Sovereign Master*. LXX has $\kappa\bar{\varsigma}$, which can be used as a placeholder for either.

- 2 תשאות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לוא חללי חרב ולוא מיתי מלחמה:
- 3 כול קציניך נדדו יחד מקשת אסורה כול נמצאיך אסרו יחדו מרחוק ברחו:
- 4 על כן אמרתי שועו ממני ואמרר בבכי אל תאציו לנחמני על שד בת עמי:
- 5 כי יום מהומה ומבוסה ומבוכה לאדוני יהוה צבאות בגי חזיון מקרקר קדשו על ההר:
- 6 ועילם נשא אשפא ברכב אדם פרשים וקיר ערה מגן:
- 7 והיה מבחר עמקיך מלאו רכב והפרשים שת שתו השערה:
- 8 ויגל את מסך יהודה ותבט ביום ההוא אל נשק בית היער:
- 9 ואת בקיעי עיר דויד ראיתם כי רבוותקבצו את מי הברכה התחתונה:
- 10 ואת בתי ירושלם ספרתם ותתוצו הבתים לבצור החומה:
- 11 ומקוה עשיתם בין החומות³²⁶ למי הברכה הישנה ולוא הבטתמה אל³²⁷ עושיה ויצרה מרחוק לוא³²⁸ ראיתם:
- 12 ויקרא אדוני³²⁹ יהוה צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק:
- 13 והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכול בשר ושתות³³⁰ יין אכול ושתו³³¹ כי מחר נמות:

³²⁶ 1QIsa^a: *the walls* (plene spelling, plural). Masoretic reads the defective, dual form **החמית**. 1QIsa^b reads the defective form **החמת**, however whether it was taking it as a dual or plural form is unable to be determined due to lack of a vowel after **מ**. As 1QIsa^b generally agrees with the Masoretic against 1QIsa^a (see the footnotes in chapters 37-41 as examples) it is likely 1QIsa^b would be the dual rather than plural form, but this is just speculation.

³²⁷ 4QIsa^c, Mas, LXX: *to*. 1QIsa^a reads **על** meaning *upon*.

³²⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

³²⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אדני**.

³³⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and drinking*. 4QIsa^c reads **ושתו** meaning *and they drink*.

³³¹ 1QIsa^a, Mas: *and let us drink*. 4QIsa^a reads **ושתה** meaning *and drink*.

14 ונגלה באזני³³² יהוה צבאות אם יכפר³³³ לכם³³⁴ העוון הזה לכמה עד תמותון³³⁵ אמר אדוני יהוה צבאות:

15 כה אמר אדוני³³⁶ יהוה צבאות לך³³⁷ בוא³³⁸ אל הסוכן³³⁹ הזה אל שבנא אשר על הבית:

16 מה לך³⁴⁰ פה ומי לך³⁴¹ פה כי חצבת³⁴² לכה³⁴³ פה קבר חצבי מרום קברו חוקקי³⁴⁴ בסלע משכן לו:

17 הנה יהוה מטלטלך טלטלה גבור³⁴⁵ ויעטך³⁴⁶ עטה:

---

³³² 1QIsa^a: *in my ears* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באזני.

³³³ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *shall [not] be atoned for* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling יכופר.

³³⁴ 1QIsa^a, LXX: *for you*. 4QIsa^c and Masoretic omit.

³³⁵ 1QIsa^a: *you all die* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling תמתון.

³³⁶ 1QIsa^a: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

³³⁷ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *Go!* 4QIsa^f reads לכ using the plene-medial form of the letter instead of the final-form (כ vs ך).

³³⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *Come* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling בא.

³³⁹ 1QIsa^a: *the steward* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling הסכן.

³⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *to you*. 4QIsa^f reads לכ. See footnote 332 above.

³⁴¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *to you*. 4QIsa^f reads לכ. See footnote 332 above.

³⁴² 1QIsa^b, 4QIsa^f, Mas: *you have hewn out* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling חצבתה.

³⁴³ 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לך. 4QIsa^f reads לכ. See footnote 332 above.

³⁴⁴ 1QIsa^a: *carving* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling חקקי.

³⁴⁵ 1QIsa^b: *O strong one* (plene spelling/adjective?). 1QIsa^a and Masoretic read גבר meaning *man*. The reading of 1QIsa^b could be considered either the plene spelling of the noun גבר, but as 1QIsa^b doesn't usually have the plene spelling, this is more likely the adjective being used as a noun.

³⁴⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^a: *and he shall grasp* (imperfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the participle form ועוטך (Mas: ועטך).

18 צנוף³⁴⁷ יצנפך³⁴⁸ צנפה³⁴⁹ כדור אל ארץ רחבת ידים שמה³⁵⁰ תמות ושמה³⁵¹ מרכבות כבודך³⁵² קלון
 בית אדוניך:
 19 והדפתוך ממצבך וממעמדך³⁵³ הרסך³⁵⁴:
 20 והיה ביום ההוא וקראתי³⁵⁵ לעבדי לאליקים בן חלקיהו³⁵⁶:
 21 והלבשתיו כתנותך ואבניטך אחזקנו וממשלתך אתן בידו והיה לאב ליושב ירושלם ולבית יהודה:
 22 ונתתי מפתח בית דויד על שכמו ופתח ואין סוגר וסגר ואין פותח:
 23 ותקעתיו יתד במקום נאמן והיה לכסא כבוד לבית אביו:
 24 ותלו עליו כול כבוד בית אביו הצאצאים והצפעות כל³⁵⁷ כלי הקטן³⁵⁸ מכלי האגנות ועד כול כלי הנבלים:

³⁴⁷ 4QIsa^a, 4QIsa^f, Mas: *To wind up*. 1QIsa^a reads צניף meaning either *Turban-like*, or is a scribal mistake for צנוף.

³⁴⁸ 4QIsa^a, Mas: *He shall wind you* (defective spelling). 4QIsa^f has the plene spelling יצנפך. 1QIsa^a reads וצנפכה meaning *and shall wind you*.

³⁴⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *a winding* (defective spelling). 4QIsa^f has the plene spelling צניפה.

³⁵⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *there* (with paragogic locative ה-). 4QIsa^f has the non-paragogic locative ה- form שם.

³⁵¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *and there* (with paragogic locative ה-). 4QIsa^f has the non-paragogic locative ה- form ושם.

³⁵² 1QIsa^a, 4QIsa^a: *your splendour* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כבודך.

³⁵³ 1QIsa^a, Mas: *and from your post*. 4QIsa^a reads וממעמדך meaning the same. See [here](#) for an explanation.

³⁵⁴ 1QIsa^a: *you are pulled down*. 4QIsa^f reads יהסירך meaning *He shall depose of you*. Masoretic reads יהרסך meaning *He shall pull you down*.

³⁵⁵ 4QIsa^a, Mas, LXX: *I shall call out*. 1QIsa^a misspells as וקרתי, else this would mean *I dug out*.

³⁵⁶ 4QIsa^a, Mas, LXX: *KhilqiYahu* (plene spelling). 1QIsa^b and 4QIsa^f have the defective spelling חלקיהו.

³⁵⁷ 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כל.

³⁵⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^a, 4QIsa^b, Mas: *the small vessels*. 1QIsa^a reads קטן meaning *small vessels*. There is very little difference of meaning between “the small vessels” and “small vessels” in the context of the verse.

25 ביום ההוא נואם³⁵⁹ יהוה³⁶⁰ צבאות תמוש³⁶¹ היתד התקועה במקום נאמן ונגדעה ונפלה ונכרת המשא אשר עליה כי יהוה דבר:

Chapter 23

- 1 משא צר הילילו³⁶² אניות תרשיש כי שדד³⁶³ מבית מבוא מארץ כתיים נגלה למו:
- 2 דמו³⁶⁴ יושבי אי סחר צידון עברו ים מלאכך³⁶⁵:
- 3 ובמים רבים זרע שחר קציר יאור³⁶⁶ תבואתה ותהי סחר גואים³⁶⁷:

---

³⁵⁹ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling נואם. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as נואם/*neum*.

³⁶⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *Yahweh*. 4QIsa^f reads אדני יהוה meaning *the Sovereign Master, Yahweh*.

³⁶¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *shall depart*. 4QIsa^a reads תמיש meaning *shall be moved*.

³⁶² 4QIsa^a, Mas: *Wail!* 1QIsa^a reads אילילו which is a scribal error.

³⁶³ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *destroyed* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling שודד.

³⁶⁴ 1QIsa^a, Mas: *to them*. ²*Be silent!*. 4QIsa^a reads למודמו, a reading supported by the LXX τινι ομοιωσιν γεγονασιν meaning *To whom have they become likened?*

³⁶⁵ 1QIsa^a: *your messengers*. 1QIsa^b reads מלאיך meaning *he filled you*. 4QIsa^a reads מלאך meaning *filling you*. Masoretic reads מלאוך meaning *they filled you*. The plethora of different readings for this verse makes it apparent the original reading wasn't quite understood. The reading of 1QIsa^b would refer to סחר צידון, the *merchant of Sidon*; the reading of 4QIsa^a would also refer to the same; the Masoretic reading would refer to י(ו)שבי אי, the *inhabitants of the coast*. The reading that makes the most sense is that if 1QIsa^a, with the full verse translated: *Be silent, O inhabitants of the sea, O merchant of Sidon whose messengers crossed over the sea*.

³⁶⁶ 1QIsa^a, Mas: *the Nile*. 4QIsa^b reads an alternative spelling יואר.

³⁶⁷ 1QIsa^a: *the Gentiles* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling גויים.

- 4 בושי צידון³⁶⁸ כי אמר³⁶⁹ ים מעוז הים לאמור³⁷⁰ לוא³⁷¹ חלתי ולוא³⁷² ילדתי ולוא³⁷³ גדלתי בחורים רוממתי בתולות:
- 5 כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צר:
- 6 עברו³⁷⁴ תרשישה הילילו יושבי אי:
- 7 הזואת לכמה העלוזה מימי קדם קדמותה ובליה רגליה מרחוק³⁷⁵ לגור:
- 8 מי יעץ זואת על צר המעטרה אשר סחריה³⁷⁶ שרים כנעניה נכבדי הארץ:
- 9 יהוה צבאות יעצה לחלל כול גאון צבי להקל כול³⁷⁷ נכבדי ארץ:
- 10 עבדי³⁷⁸ ארצך כיאור³⁷⁹ בת תרשיש אין מזח עוד:

³⁶⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *Sidon* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling צידן.

³⁶⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^a, Mas: *he has spoken*. 1QIsa^a reads the feminine אמרה meaning *she has spoken*, therefore making ים/sea feminine compared to its masculine gender.

³⁷⁰ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לאמר.

³⁷¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לא.

³⁷² 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ולא.

³⁷³ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ולא.

³⁷⁴ 4QIsa^a, Mas: *Cross over*. 1QIsa^a reads עוברי the plural, participle form meaning *O you crossing over*.

³⁷⁵ 4QIsa^a, Mas: *From afar* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling מרחק.

³⁷⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *her merchants* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling סחריה.

³⁷⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כל.

³⁷⁸ 1QIsa^a, LXX: *Cultivate*. 4QIsa^a only has extant עב- . Masoretic reads the defective spelling עברי meaning *Pass through*, with 4QIsa^c reading the plene spelling עבורי.

³⁷⁹ 1QIsa^a: *like the Nile* (plene spelling). 4QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כיאר.

11 ידו נטה על הים הרגיו³⁸⁰ ממלכות יהוה צוה אל כנען להשמיד מעוזיה³⁸¹;
 12 ויואמר לוא תוסיפי עוד³⁸² לעלוז מעשקה³⁸³ בתולת בת צידון כתיים קומי עברי³⁸⁴ גם שמה³⁸⁵ לוא ינוח
 לך:
 13 הנה ארץ כשדיים זה העם לוא היה אשור יסדה לציים³⁸⁶ הקימוה בחיניה עוררו ארמנותיה³⁸⁷ שמה
 למפלה:
 14 הילילו אניות תרשיש כי שודד מעוזך:

³⁸⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas: *He has made tremble*. 4QIsa^c reads להרגיו which is the infinitive form meaning *to make tremble*.

³⁸¹ 1QIsa^a: *her fortresses* (common spelling). Masoretic reads מעזניה, which may be supported by 4QIsa^c though unfortunately only the -זניה is extant. This is an uncommon spelling of the adjective מעוז, with a sort of paragogic nun which is usually reserved for verbs; in this case it would be the verb עוזז/*to be strong* in a Piel participle form (prefixed מ), which indicates a strengthening of the verb (hence *really strong*), here being used as a noun which the LXX translators has taken it as, translating τῆν ἰσχύv/*the strength*.

³⁸² 1QIsa^a, 4QIsa^a, Mas, LXX: *yet*. 4QIsa^c reads עוד meaning *with refuge*. However this is probably a scribal mistake influenced by the following word לעלוז, which also ends -ו and is quite similar to עוד.

³⁸³ 1QIsa^a: *crushed*. 4QIsa^a and Masoretic read המעשקה meaning *O crushed*.

³⁸⁴ 4QIsa^c: *cross over* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling עברי.

³⁸⁵ 4QIsa^c: *there* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling שם.

³⁸⁶ 4QIsa^c, Mas: *to wild animals*. 1QIsa^a reads לציין, an uncommon spelling meaning the same which may've been influenced by Aramaic, as noted previously with regards to 1QIsa^a.

³⁸⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *her strongholds*. 4QIsa^c reads ארמונותיו meaning *his strongholds*. The reading of 1QIsa^a and Masoretic refers back to the ארץ; whereas the reading of 4QIsa^c refers back to the ארמונותי. עם also gives us a different pronunciation of the word: *'armonotey*; compared against the Masoretic vowel-pointing ארְמוֹנוֹתִי being pronounced *'armenothey*.

15 והיה ביום ההוא³⁸⁸ ונשכחה צור שבעים שנה כימי מלך אחד מקץ שבעים שנה והיה³⁸⁹ לצור³⁹⁰ כשירת הזונה:

16 קחי כנור סבי עיר זונה נשכחה היטיבי נגן הרבי שיר למען תזכרי:

17 והיה מקץ שבעין שנה יפקוד יהוה את צור³⁹¹ ושובה לאתננה וזנתה את ממלכות הארץ על פני האדמה:

18 והיה סחרה ואתננה קודש ליהוה לוא יאצר ולוא יחסן כיא³⁹² ליושבים לפני יהוה יהיה³⁹³ סחרה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק³⁹⁴:

Chapter 24

1 הנה יהוה³⁹⁵ בוקק הארץ³⁹⁶ ובולקה ועוה פניה והפיץ יושביה³⁹⁷:

---

³⁸⁸ 4QIsa^c, Mas: *(the) this*. 1QIsa^a reads הוא meaning *this*.

³⁸⁹ 4QIsa^c, Mas: *(ונשכחת צר ... יהיה)*, LXX: *And Tyre shall be forgotten seventy years, like the days of one king. At the end of seventy years it shall also be*. 1QIsa^a omits via parablepsis, skipping from one צר to the other.

³⁹⁰ 4QIsa^c: *to Tyre* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling לצר.

³⁹¹ 4QIsa^c: *Tyre* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling צר.

³⁹² 4QIsa^c: *because* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כי.

³⁹³ 1QIsa^a, Mas: *it shall be*. 4QIsa^c reads והיה meaning *And it shall be*. The reading of 4QIsa^c would have an implied *to be* in the previously phrase (כיא ליושבים לפני יהוה), and therefore split this into two phrases; the reading of 1QIsa^a and Masoretic however would have everything from כיא to עתיק as one phrase.

³⁹⁴ 1QIsa^a, Mas: *fine*. 4QIsa^c reads עתק; a different spelling of the adjective meaning more or less the same (may indicate something more valuable).

³⁹⁵ 1QIsa^a, Mas: *Yahweh*. 4QIsa^c reads אדוני (plene spelling) meaning *Sovereign Master*. LXX uses the placeholder ⲕⲗ which can be used for either יהוה or אדוני.

³⁹⁶ 4QIsa^c, Mas: *the earth*. 1QIsa^a reads האדמה meaning *the ground*. LXX reads τῆν οὐκουμένην/*the inhabitants*, which though not the usual translation of ארץ, there are places where the LXX has done so (Psa. 71:8, Isa. 10:14, 23; 13:5, 9; 14:26; 23:17; 37:16, 18); not once does the LXX translate אדמה as οὐκουμένη, showing it should be considered as evidence for reading הארץ.

³⁹⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *her inhabitants* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling ישביה.

- 2 והיה כעם ככוהן כעבד כאדוניו כשפחה כגברתה כקונה³⁹⁸ כמוכר כמלוה כלוה³⁹⁹ כנשוה⁴⁰⁰ כאשר נשה⁴⁰¹ בו:
- 3 הבוק תבוק הארץ והבוז⁴⁰² תבוז⁴⁰³ כיא⁴⁰⁴ יהוה דבר את הדבר הזה:
- 4 אבלה נבלה הארץ אמללה נבלה תבל אמלל מרום עם הארץ:
- 5 והארץ חנפה תחת יושביה כיא⁴⁰⁵ עברו תורה⁴⁰⁶ חלפו חוק הפירו⁴⁰⁷ ברית עולם:
- 6 על כן אלה אכלה ארץ⁴⁰⁸ ויאשמו⁴⁰⁹ יושבי בה על כן חורו יושבי הארץ⁴¹⁰ ונשאר אנוש מזער:
- 7 אבל תירוש אמללה גפן⁴¹¹ נאנחו כול שמחי לב:

³⁹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *like with the buyer* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling כקנה.

³⁹⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c, 4QIsa^f, Mas: *so with the lender* (defective spelling). 4QIsa^b has the plene spelling כלווה.

⁴⁰⁰ 4QIsa^c: *as with the creditor* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling כנשוה. 1QIsa^a reads כנשא, which is the parallel form of נשה (suffix -א- and -ה- indicate an -ah sound).

⁴⁰¹ 4QIsa^c: *he is lending*. 1QIsa^a and Masoretic read the parallel form נשא (see above).

⁴⁰² 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *and to be laid waste* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling וּהְבֹז.

⁴⁰³ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *she shall be laid waste* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling תְּבוֹז.

⁴⁰⁴ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁴⁰⁵ 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁴⁰⁶ 4QIsa^c, LXX: *the Torah (Law)*. 1QIsa^a and Masoretic read תּוֹרוֹת (Mas: -רת-) meaning *laws*.

⁴⁰⁷ 1QIsa^a: *they have broken* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling הִפְרוּ.

⁴⁰⁸ 4QIsa^c, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^a omits.

⁴⁰⁹ 4QIsa^c, Mas, LXX: *and they are held in offence*. 1QIsa^a reads וַיִּשְׁמוּ meaning *and they are appalled*.

⁴¹⁰ 4QIsa^c, LXX: *the land*. 1QIsa^a and Masoretic read אֲרֶץ meaning *land*.

⁴¹¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the vine*. 4QIsa^c reads גַּפֵּן יִצְהָר meaning *the vine, the olive oil*.

- 8 שבת משוש תופים⁴¹² חדל שאון עלוזים⁴¹³ שבת משוש כנור:
9 בשיר לוא ישתו יין ימר⁴¹⁴ שכר לשותיהו⁴¹⁵:
10 נשברה קרית תהו סוגר⁴¹⁶ כול בית מבוא:
11 צוהה על היין בחוצות ערבה כול שמחה גלה משוש הארץ:
12 נשאר⁴¹⁷ בעיר שמה ושואה⁴¹⁸ יוכת⁴¹⁹ שעה⁴²⁰:

---

⁴¹² 4QIsa^c: *tambourines* (plene spelling).

⁴¹³ 4QIsa^c, LXX: *profane jubilant ones*. 1QIsa^a and Masoretic read עלוזים meaning *jubilant ones*.

⁴¹⁴ 4QIsa^c, Mas, LXX: *is bitter*. 1QIsa^a reads וימר meaning *and is bitter*.

⁴¹⁵ 4QIsa^c: *to those drinking it* (plene spelling + full form pronominal suffix). 1QIsa^a reads לשותיו meaning the same, though with a defective form pronominal suffix. Masoretic reads לשתיו again meaning the same, but the defective form of both the verb and pronominal suffix.

⁴¹⁶ 4QIsa^c: *is shut up tight* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling סגר.

⁴¹⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *is left over*. 4QIsa^c reads ונשאר meaning *And is left over*. Several LXX Manuscripts (Sinaiticus and Alexandrinus being two examples) agree with 4QIsa^c by reading και καταλειφθησονται.

⁴¹⁸ 4QIsa^c: *and into a ruinous state*. 1QIsa^a and Masoretic read ושאיה meaning the same. שאיה is believed to be a parallel form of שואה, arising in later Hebrew. However this is the one and only location in the Tanakh where שאיה occurs (hence known as a *hapax legomen*), so quite probably is a scribal mistake for שואה (swapping וא for או and misreading ן for ף).

⁴¹⁹ 1QIsa^a: *is beaten* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling יכת.

⁴²⁰ 4QIsa^c: *her gate*. 1QIsa^a and Masoretic read שער meaning *the gate*.

13 **כִּיא**⁴²¹ **כוה**⁴²² יהיה בקרב הארץ בתוך העמים **כנקוף**⁴²³ זית **כעוללות**⁴²⁴ אם כלה בציר:

14 המה ישאו קולם **ירונו**⁴²⁵ בגאון יהוה **צהלו**⁴²⁶ **מים**⁴²⁷:

15 על כן **בארים**⁴²⁸ **כבודו**⁴²⁹ יהוה באיי הים שם יהוה אלוהי ישראל:

16 מכנף הארץ זמרת שמענו צבי לצדיק ואמר רזי לי רזי לי אוי לי בוגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו:

17 פחד ופחת ופח עליך יושב הארץ:

18 והיה הנס מקול הפחד יפול אל הפחת והעולה מתוך הפחת ילכד בפח כי ארבות ממרום נפתחו וירעשו

מוסדי ארץ:

19 **רוע**⁴³⁰ התרועעה **הארץ**⁴³¹ פור התפוררה ארץ מוט התמוטטה ארץ:

---

⁴²¹ 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁴²² 4QIsa^c: *thus* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כה**.

⁴²³ 4QIsa^c: *like striking off* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כנקוף**. The reading of 4QIsa^c could also be a variant reading, being the rare *Qal Passive*; the difficulty arises in that many words that have the **נ** as part of the root, when such words are pointed by the Masoretes to be in the *nifal* stem, they rarely have a doubled initial **נ** to indicate that they are the *nifal* form, hence it could be that Hebrew words that have **נ** as part of the root don't have a *nifal* form, and instead are *Qal Passives*. In this case, **כנקוף** would mean *like having struck off*.

⁴²⁴ 4QIsa^c: *like gleanings* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כעוללות**.

⁴²⁵ 1QIsa^a, Mas (רנ): *they shout for joy*. 4QIsa^c reads **ורננו** meaning *and they shout for joy*.

⁴²⁶ 1QIsa^a, Mas: *they rejoice*. 4QIsa^c reads **וצהלו** meaning *and they rejoice*.

⁴²⁷ 1QIsa^a, Mas: *from the west*. 4QIsa^c reads **מיום** meaning *from the day*.

⁴²⁸ 1QIsa^a, Mas: *in the east* (defective spelling). 4QIsa^c reads **בוארים בארם** meaning *in the east* (plene spelling), *in Aram*.

⁴²⁹ 1QIsa^a, Mas: *all of you glorify*. 4QIsa^c reads **כבוד** meaning *having glorified*.

⁴³⁰ 1QIsa^b: *To break*. 1QIsa^a and Masoretic read **רעה**, an early scribal error of dittography, caused by the initial **ה** of the word following.

⁴³¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^b reads **ארץ** meaning *earth*.

- 20 נוע תנוע הארץ⁴³² כשכור והתנוודא⁴³³ וכמלונה וכבד עליה פשעה ונפל ולוא תוסיף קום:
 21 והיה ביום ההוא יפקוד יהוה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה:
 22 אספו⁴³⁴ אספה⁴³⁵ על⁴³⁶ בור וסגרו על מסגר ומרוב ימים יפקדו:
 23 וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יהוה צבאות בהר ציון ובירושלם⁴³⁷ ונגד זקניו כבוד:

Chapter 25

- 1 יהוה אלוהי אתה ארוממך אודה שמך⁴³⁸ כי עשיתה⁴³⁹ פלא עצות⁴⁴⁰ מרחוק אמונה אמן:
 2 כי שמתה מעיר לגל קריה בצורה למפלה ארמון זרים מעיר לעולם לוא יבנה:
 3 עלכן יכבדוך עם עז קרית גוים עריצים ייראוך:
 4 כי הייתה⁴⁴¹ מעוז לדל מעוז לאביון בצר לו מחסה מזרם צל מחורב כי רוח עריצים כזרם קיר:
 5 כחורב בציון שאון זרום תכניע חורב בצל עב זמיר עריצים יענה:
 6 ועשה יהוה צבאות לכול העמים בהר הזה משתה שמנים משתה שמרים שמנים ממחים שמרים מזוקקים:

⁴³² 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

⁴³³ 1QIsa^a: *and she sways*. 1QIsa^b reads והתנוודא, a misspelling for והתנוודא. Masoretic reads והתנוודדה, which is an orthographical alternative spelling.

⁴³⁴ 1QIsa^a: *They shall be gathered*. 4QIsa^c reads ואסף meaning *And shall be gathered*. Masoretic reads ואספו meaning *And they shall be gathered*, a reading supported by the LXX: και συναξουσιν.

⁴³⁵ 1QIsa^a, Mas: *a gathering*. 4QIsa^c reads אסוף and alternative form meaning the same.

⁴³⁶ 1QIsa^a, LXX: *in*. 4QIsa^{c(vid)} and Masoretic read אסיר על meaning *like prisoners in*.

⁴³⁷ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and in Jerusalem* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling ובירושלים.

⁴³⁸ 1QIsa^a, Mas: *Your name*. 4QIsa^a reads את שמכה meaning the same, with the inclusion of the direct-object marker and plene spelling.

⁴³⁹ 1QIsa^a: *You have accomplished* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשית.

⁴⁴⁰ 1QIsa^b, Mas: *plans*. 1QIsa^a reads אציית, which is either a misspelling of, or is an unknown parallel form.

⁴⁴¹ 1QIsa^a: *You have been* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling היית.

- 7 ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על כול העמים והמסכה הנסוכה על כול הגואים:
- 8 בלע המות לנצח ומחה אדוני יהוה דמעה מעל כול פנים וחרפת עמו יסיר מעל כול הארץ כי יהוה דבר:
- 9 ואמרת⁴⁴² ביום ההוא הנה יהוה אלוהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמח בישועתו:
- 10 כי תנוח יד יהוה בהר הזה ונדוש⁴⁴³ מואב תחתיו כחדוש מתבן במי מדמנה:
- 11 ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרוש⁴⁴⁴ השוחה לשחות והשפיל גאותו עם ארבות ידיו:
- 12 ומבצר משגב חומותיכה⁴⁴⁵ השחה⁴⁴⁶ השפיל הגיע⁴⁴⁷ לארץ עד עפר:

Chapter 26

- 1 ביום ההוא יושר⁴⁴⁸ השיר⁴⁴⁹ הזואת⁴⁵⁰ בארץ יהודה עיר עוז לנו ישועה ישית חומות⁴⁵¹ וחל⁴⁵²:

⁴⁴² 1QIsa^a: *And you shall say*. 4QIsa^c and Masoretic read **ואמר** meaning *And one shall say*. LXX reads **καὶ ἐποῦσιν** meaning *And they shall say*.

⁴⁴³ 4QIsa^c, Mas: *And shall be trampled* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling **ונדש**.

⁴⁴⁴ 4QIsa^c: *he spreads* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **יפרש**. The Masoretes vowel pointed this as **יפְרֵשׁ**/*yefares*; however the spelling in 4QIsa^c gives us the pronunciation *yefaros*. This is a further example of the Masoretes having the incorrect vowel-points being used.

⁴⁴⁵ 4QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^a has **חומותיך**, the plene spelling of the noun but the pronoun-final spelling of the pronominal suffix. Masoretic has the defective spelling for both: **חומתיך**.

⁴⁴⁶ 1QIsa^a: *He shall throw down* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **השח**.

⁴⁴⁷ 4QIsa^c, Mas: *He shall cause it to come down* (perfect conjugation). 1QIsa^a reads **יגיע** meaning the same thing, but is the imperfect conjugation.

⁴⁴⁸ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^c, Mas: *will be sung*. 1QIsa^a has **ישיר** meaning *one will sing*. LXX reads **αᾠονταί** meaning *they will sing*.

⁴⁴⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *the song*. 1QIsa^b has **השירה** meaning the same thing, but is the feminine form rather than the masculine.

⁴⁵⁰ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **הזואת** but meaning *this*, as it agrees with the feminine form **השירה**. Masoretic reads the masculine form **הזה**, agreeing with the masculine noun **השיר**.

⁴⁵¹ 1QIsa^a, Mas: *walls*. 4QIsa^c reads **חומותיה** meaning *her walls*. LXX reads **τείχος** meaning *wall*.

⁴⁵² 1QIsa^a, Mas, LXX: *and rampart*. 4QIsa^c reads **וחילה** meaning *and her rampart*.

- 2 פתחו שערים⁴⁵³ ויבוא⁴⁵⁴ גוי צדיק שומר אמונים:
- 3 יצר סמוך תצר שלום שלום כי בכה⁴⁵⁵ בטוח⁴⁵⁶:
- 4 בטחו ביהוה עדי⁴⁵⁷ עד כי ביה יהוה⁴⁵⁸ צור עולמים:
- 5 כי⁴⁵⁹ השח⁴⁶⁰ יושבי מרום קריה נשגבה ישפילנה עדי ארץ יגיענה עדי⁴⁶¹ עפר:
- 6 תרמסנה⁴⁶² רגלי עניים פעמי דלים:
- 7 אורח לצדיק מישרים⁴⁶³ ישר⁴⁶⁴ מעגל צדק תפלט:

⁴⁵³ 1QIsa^b, Mas: *the gates*. 1QIsa^a reads **שעריך** meaning *your gates*. 1QIsa^b and Masoretic are supported by the LXX: **πυλας**.

⁴⁵⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas (**ויבוא**), LXX: *so that it may enter*. 1QIsa^b reads **ויבאו** meaning *they may enter*. As a *righteous nation* (**גוי צדיק**) is mentioned, the reading of 1QIsa^b could be in reference to many nations.

⁴⁵⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *in you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בך**.

⁴⁵⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *he trusts*. 1QIsa^a omits this word, possibly due to the fact that the scribe's eye skipped from the start of **בט-** to the same at the start of verse 4. However, the LXX reads **οτι επι σοι ηπισσαν** meaning *Because in you they have hoped*, which would be the meaning of **כי בכה בטחו** in 1QIsa^a.

⁴⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *as far as* (defective spelling?). 4QIsa^{c(vid)} reads **עודי** which would seem to be a plene spelling, however as it's not clear as to the letters, it is possibly a different word.

⁴⁵⁸ 1QIsa^a, Mas: *Yahweh*. 4QIsa^{b(vid)} reads **אדני** meaning *Sovereign Master*. LXX reads **ο ΘΣ** meaning *the God*.

⁴⁵⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^b, Mas: *For* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling **כיא**.

⁴⁶⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *has thrown down*. 1QIsa^a has **השת** meaning *has put down*. 1QIsa^a has either mixed up reading the **ת** for the **ה**, or the manuscript he was copying from contained this reading.

⁴⁶¹ 1QIsa^a: *to* (alternative form). 4QIsa^c and Masoretic have the more common form **עד** meaning the same.

⁴⁶² 1QIsa^a, Mas: *she tramples her*. 4QIsa^c has an alternative spelling **תרמסינה** meaning the same.

⁴⁶³ 1QIsa^a, Mas: *paths*. 4QIsa^c reads **מישירים** which is either an orthographical alternative spelling, or is a participle meaning *go straight*

⁴⁶⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *straight*. 4QIsa^c reads **ישרו** meaning *they go ahead*.

- 8 אף אורח משפטיך יהוה קוינו לשמך ולזכרכה⁴⁶⁵ תאות⁴⁶⁶ נפש⁴⁶⁷:
- 9 נפשי אויטיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרכה כי כאשר משפטוך לארץ צדק למדו יושבי⁴⁶⁸ תבל:
- 10 יחון רשע בל למד צדק בארץ נכוחות יעול⁴⁶⁹ ובל יראה גאות יהוה:
- 11 יהוה רומה⁴⁷⁰ ידכה⁴⁷¹ בל יחזיון ויחזו ויבושו קנאת העם אף אש צריך תאכלם:
- 12 יהוה תשפוט⁴⁷² שלום לנו כי גם כול מעשינו פעלתה לנו:

⁴⁶⁵ 4QIsa^c, Mas (רך-): *and for your renown*. 1QIsa^a reads ולתורתך meaning *and for your Torah (=Law)*. LXX supports the reading of 4QIsa^c and Masoretic: και ἐπὶ τῇ μνήμῃ meaning *and upon the remembrance*.

⁴⁶⁶ 4QIsa^c, Mas: *the desire*. 1QIsa^a reads תאית, which is either a spelling mistake or an alternative spelling meaning the same.

⁴⁶⁷ 1QIsa^a, Mas: *the soul*. 4QIsa^b reads נפשי meaning *my soul*. As 4QIsa^b following this word is lacunae, it could also be that the manuscript omitted this word, or the scribe accidentally skipped from נפש to נפשי and wrote נפשי twice. However, the LXX reads η επιθυμει η ψυχη ημων meaning *which is the desire of our soul*, which is evidence for reading only one instance of נפש (though in the LXX's case, the translator's exemplar probably read נפשנו).

⁴⁶⁸ 1QIsa^a: *the inhabitants* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישבי.

⁴⁶⁹ 4QIsa^b, Mas: *he acts unjustly*. 1QIsa^a reads יעיל which is either a spelling mistake or an alternative spelling meaning the same.

⁴⁷⁰ 4QIsa^b: *is high/exalted*. 1QIsa^a and Masoretic read רמה. This could be the defective form of רומה meaning the same; however the Masoretes vowel pointed this as רַמָּה/ramah indicating that they believed it to be a *verb* rather than an *adjective*. The LXX translator took it as an adjective, and so translated it as υψηλος meaning *high/exalted* as well. As 4QIsa^b rarely has the plene spelling of any Hebrew word, this would be in favour of trusting the LXX translator. As such, the Masoretes got it wrong, and vowel pointed it incorrectly.

⁴⁷¹ 1QIsa^a: *Your hand* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ידכה.

⁴⁷² 1QIsa^a: *you shall decide* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling תשפט. Masoretic reads תשפת meaning *you shall establish*. LXX reads δοσ meaning *give*.

- 13 יהוה אלוהינו⁴⁷³ בעלונו⁴⁷⁴ אדונים⁴⁷⁵ זולתך לבד בך נזכיר⁴⁷⁶ שמך:
- 14 מיתים בל יחיו ורפאים בל יקומו לכן פקדת ותשמידם ותאסר כול זכר למו:
- 15 יספת לגוי יהוה יספתה לגוי נכבדת רחקת כול קצוי ארץ:
- 16 יהוה בצר פקדוך צקון לחשו⁴⁷⁷ מוסריך למו:
- 17 כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך יהוה:
- 18 הרינו חלנו כמו ילדנו רוח ישועתך בל נעשה ארץ ובל יפולו יושבי תבל:
- 19 יחיו מיתך נבלתי יקומון יקיצו וירננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל:
- 20 לך עמי בא בחזריך וסגר דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם:
- 21 כי יהוה יצא ממקומו לפקוד עוון יושב הארץ עליו וגלתה הארץ את דמיה ולוא תכסה עוד על הרוגיה:

Chapter 27

- 1 ביום ההוא יפקוד יהוה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בורח ועל לויתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים:
- 2 ביום ההוא כרם חומר ענו לה:
- 3 אני יהוה נצרה לרגעים אשקנה פן יפקוד עליה לילה ויום אצורנה:

⁴⁷³ 1QIsa^a: *our God* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלוהינו.

⁴⁷⁴ 1QIsa^a, Mas: *they have possessed us*. 4QIsa^b reads בעלונו, which is either an orthographic defective spelling, or is an alternative reading meaning *take possession of us*.

⁴⁷⁵ 1QIsa^a: *the lords* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling אדנים. 4QIsa^b reads אדני, with lacunae where the] is; this could either be representative of the defective אדנים seen in the Masoretic, or 4QIsa^b read אדני, which would be where the LXX gets its rendering: Κυριε ο θεος ημων, κτησαι ημας, Κυριε Yahweh our God, *take possession of us O Sovereign Master*.

⁴⁷⁶ 4QIsa^b, Mas: *we shall mention*. 1QIsa^a reads נזכור meaning *shall be mentioned*.

⁴⁷⁷ 1QIsa^a: *their magical prayers*. 4QIsa^b and Masoretic read לחשו meaning *a magical prayer*.

4 חמה אין לי מי יתנני שומיר ושית במלחמה אפשעה בה ואציתנה יחדו:

5 או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי:

6 הבאים ישריש יעקוב ויציץ ויפרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה:

7 הכמכת מכהו הכהו אם כהרג הורגיו הרג:

8 בסאסאה בשלחה תריבנה הגה ברוחו הקשה ביום קדום:

9 לכן בזואת יכפר עוון יעקוב וזה כול פרי הסיר חטאו בשומו כול אבני מזבח כאבני גיר⁴⁷⁸ מנפצות לוא יקומו אשרים וחמנים:

10 כי עיר בצורה בדד נוה⁴⁷⁹ משלח ונעזב כמדבר שם ירעה עגל ושם ירבץ וכלה סעפיה:

11 ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה כי לוא עם בינות הוא על כן לוא ירחמנו עושהו ויוצרו לוא יחוננו:

12 והיה ביום ההוא יחבוט⁴⁸⁰ יהוה משבל הנהר עד נחל מצרים ואתמה תלקטו לאחד אחד בני ישראל:

13 והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחו ליהוה בהר הקדש בירושלם:

Chapter 28

1 הוי עטרת גאון שכורי אפרים וציץ נבל צבי תפארתו אשר על ראש גאי שמנים הלומי יין:

2 הנה בחזק ואמץ ליהוה כזרם ברד שער קטב כזרם מים כברים שוטפים והניח לארץ ביד:

⁴⁷⁸ 1QIsa^a: *chalk* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling גר.

⁴⁷⁹ 1QIsa^a, Mas: *a settlement*. 4QIsa^f reads נהוה which is either a scribal mistake, or an alternative spelling of the word meaning the same.

⁴⁸⁰ 2QIsa^a: *he shall thresh* (plene spelling). 4QIsa^f and Masoretic have the defective spelling יחבט.

- 3 ברגלים תרמסנה עטרת גאות שכורי אפרים:
- 4 והייתה ציצת נבל צבי תפארתו אשר על ראש גאי שמנים כבכורה בטרם קיץ אשר יראה הרואה אותה בעודנה בכפו יבלענה:
- 5 ביום ההוא יהיה יהוה צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו:
- 6 ולרוח משפט ליושב על המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שער:
- 7 גם אלה ביין שגו ובשכר תעו כוהן ונבי שגו בשכר נבלעו מן היין תעו מן השכר שגו בראה פקו פליליה:
- 8 כי כול שלחנות מלאו קיה צאה בלי מקום:
- 9 את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים:
- 10 **כיא**⁴⁸¹ צי לצי צי לצי קו לקו קו לקו זעיר שם זעיר שם:
- 11 **כיא**⁴⁸² בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל העם הזה:
- 12 אשר אמר **אליהמה**⁴⁸³ זואת המנוחה הניחו ליעיף וזואת המרגעה ולוא אבו לשמוע:
- 13 והיה **להמה**⁴⁸⁴ דבר יהוה צי לצי צי לצי קו לקו קו לקו זעיר שם זעיר שם למען ילכו וכשלו אחור ונשברו ונוקשו ונלכדו:
- 14 לכן **שמעו**⁴⁸⁵ דבר יהוה אנשי לצון משלי העם הזה אשר בירושלים:

---

⁴⁸¹ 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁴⁸² 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁴⁸³ 1QIsa^a: *to them* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **אליהם**.

⁴⁸⁴ 4QIsa^c: *to them* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **להם**.

⁴⁸⁵ 4QIsa^c, Mas, LXX: *all of you hear*. 1QIsa^a reads **שמע** the *singular* form meaning *you hear*.

- 15 כי אמרתם כרתנו ברית את מות ועם שאול עשינו חזה שוט שוטפ כי עבר⁴⁸⁶ לוא⁴⁸⁷ יבואנו⁴⁸⁸ כי שמנו כזב מחסנו ובשקר נסתרנו:
- 16 לכן כה אמר יהוה אדוני⁴⁸⁹ הנני מיסד⁴⁹⁰ בציון אבן אבן בחן פנת יקרת מוסד מוסד המאמין לוא יחיש:
- 17 ושמתי משפט לקו וצדקה למשקלת ויעה ברד ממחסה כזב וסתר מים ישטפו⁴⁹¹:
- 18 וכפר את⁴⁹² בריתכמה⁴⁹³ את מות וחזותכם את שאול לוא תקום שוט שוטף כי יעבור⁴⁹⁴ והייתמה⁴⁹⁵ לו למרמס:
- 19 מדי עברו יקח אתכמה כי בבקר בבקר יעבור ביום ובלילה והיה⁴⁹⁶ רק זועה הבין שמועה:
- 20 כי קצר המצע משתריים והמסכסכה בהתכנס:
- 21 כי בהר פרצים יקום יהוה בעמק בגבעון ירגז לעשות מעשהו זר מעשהו ולעבד עבדתו נכריה עבדתו:
- 22 ואתה אל תתלוצצו⁴⁹⁷ פן יחזקו מוסרותיכם כי כלה ונחרצה שמעתי מאת יהוה צבאות על כל הארץ:

⁴⁸⁶ 1QIsa^b, Mas: *crosses by*. 1QIsa^a has יבור, which is a misspelling of the plene יעבור meaning *it will cross*. Either that or it means *it examines*, which makes no sense here.

⁴⁸⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁴⁸⁸ 1QIsa^a, Mas: *come to us* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling יבאנו.

⁴⁸⁹ 1QIsa^a(corr): *Yahweh Master*. 1QIsa^a originally had יהוה then added אדוני afterwards. 1QIsa^b and Masoretic have יהוה אדני meaning *Master Yahweh*.

⁴⁹⁰ 1QIsa^a: *I am setting* (participle). 1QIsa^b and Masoretic have יוסד (1QIsa^b, plene form), which is the *Piel* form meaning *I set*.

⁴⁹¹ 1QIsa^b, Mas: *they shall flood*. 1QIsa^a reads ושטפו meaning *they also shall flood*.

⁴⁹² 1QIsa^a: object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

⁴⁹³ 1QIsa^a: *your covenant* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בריתכם.

⁴⁹⁴ 1QIsa^a: *it shall cross by* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעבר.

⁴⁹⁵ 1QIsa^a: *and you shall become* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling והייתם.

⁴⁹⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *And it shall be*. 1QIsa^a omits, probably by homoeoteleuton due to the proceeding word.

⁴⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *you must scoff* (plene spelling). 4QIsa^f has the defective spelling תתלוצצו.

- 23 האזינו ושמעו קולי הקשיבו ושמעו אמת:
- 24 הכול היום יחרוש החורש לזרוע **יפתח**⁴⁹⁸ וישדד אדמתו:
- 25 הלוא אם שוה פניה והפיץ קצח וכימן יזרק ושם חטה שורה ושעורה נסמן וכסמת גבולותו:
- 26 ויסרהו למשפט אלוהו יורנו:
- 27 כי לוא בחרוץ **ידוש**⁴⁹⁹ קצח ואקפן עגלה על כמן יסוב כי במטה יחבט קצח וכמן בשבט:
- 28 ולחם יודק⁵⁰⁰ כי לוא⁵⁰¹ לנצח הדש ידושנו והמם גלגל עגלתו ופרשיו לוא ידוקנו:
- 29 גם זואת מעם יהוה צבאות **יצאה**⁵⁰² הפלה⁵⁰³ עצה והגדיל תושיה:

Chapter 29

- 1 הוי אריאל אריאל קרית חנה דויד⁵⁰⁴ סופי⁵⁰⁵ שנה על שנה חגים ינקפו:
- 2 והציקותי לאריאל והייתה⁵⁰⁶ תאניה ואניה והייתה לי כאריאל:

⁴⁹⁸ 4QIsa^f, Mas: *he opens*. 1QIsa^a reads **ופתח** meaning *and he opens*.

⁴⁹⁹ 4QIsa^k: *is threshed* (defective spelling?). 1QIsa^a reads **ידש** which is definitely a defective spelling. Masoretic reads **יודש**, which could also be another defective spelling, with the actual plene spelling of the *hofal* form being **יודוש**. The spelling in 4QIsa^k gives us the pronunciation *Yudush*, whereas the Masoretes vowel pointed the word as **יודש**/*yudash*. We here have another example of Masoretic vowel-points being incorrect.

⁵⁰⁰ 4QIsa^{k(vid)}: *And grain is crushed fine*. 1QIsa^a reads **וידק** meaning *And it is crushed fine*. Masoretic reads **לחם יודק** meaning *Grain is crushed fine*.

⁵⁰¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^k and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁵⁰² 1QIsa^a, Mas: *it comes* (feminine). 4QIsa^k reads the masculine form **יצא**.

⁵⁰³ 1QIsa^a: *who is distinguished* (from root **פלה**). 4QIsa^k reads **הפיל** which appears to be an alternative spelling meaning the same (from unknown root **פול**?). Masoretic reads **הפליא**, from a parallel root **פלא** meaning the same.

⁵⁰⁴ 1QIsa^a: *David* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **דוד**.

⁵⁰⁵ 4QIsa^k: *Add* (plene spelling, feminine). 1QIsa^a has the defective spelling **ספי**. Masoretic reads **ספו**, which is the masculine form, defective spelling.

⁵⁰⁶ 1QIsa^a: *and there shall be* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling **והיתה**. 4QIsa^k reads the imperfect form, defective spelling **והיהה**.

- 3 וחניתי כדור עליך וצרתני עליך מצב⁵⁰⁷ והקימותי עליך מצודות⁵⁰⁸:
- 4 ושפלת מארץ תדברי ומעפר תשח אמרתך והיה כאוב מארץ קולך⁵⁰⁹ ומעפר אמרתך תצפצף:
- 5 והיה כאבק דק המון זדיך וכמוץ עובר המון עריצים והיה לפתע פתאם:
- 6 מעם יהוה צבאות תפקד ברעם וברעש וקול גדול סופה וסערה ולהב אש אוכלה:
- 7 והיה כחלום חזון לילה המון כל⁵¹⁰ הגואים הצובאים על אריאל וכול צביה ומצרתה והמציקים לה:
- 8 והיה כאשר יחלום הרעב והנה אוכל והקיץ וריקה נפשו⁵¹¹ וכאשר יחלום הצמא והנה שותה והקיץ והנה עיף ונפשו שקוקה כן יהיה המון כול הגואים הצבאים על הר ציון:
- 9 התמהמהו ותמהו התשעתשעו ושועו שכרון ולוא מיין נעוו ולשכר:
- 10 כי נסך עליכמה יהוה רוח תרדמה ויעצם את עיניכם את הנביאים ואת ראשיכם החוזים כסה:
- 11 ותהיה לכם חזות הכול כדברי הספר החתום אשר יתנו אותו אל יודע הספר לאמור קרא נא זה ויואמר לוא אוכל כי חתום הוא:
- 12 ונתנו הספר אל אשר לוא יודע ספר לאמור קרא נא זה ויואמר לוא ידעתי ספר:
- 13 ויואמר אדוני יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדתי ולבו רחוק ממני ותהיה יראת אותי כמצות אנשים מלמדה:

---

⁵⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *towers*. 1QIsa^b reads the feminine form מצבה meaning the same.

⁵⁰⁸ 1QIsa^a: *strongholds*. 4QIsa^k reads מצורות meaning *seigeworks*, in its plene spelling; Masoretic reads the defective spelling מצרת.

⁵⁰⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and your word shall be low, coming from the dust; and your voice shall be from the earth like a ghost*. 4QIsa^{k(vid)} omits this via parablepsis (ומעפר). (ומעפר).

⁵¹⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^k, Mas: *all of* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כול.

⁵¹¹ 1QIsa^a: *his inner-self* (masculine plural form?) 4QIsa^f and Masoretic read the singular form נפשו meaning the same.

- 14 לכן הנה אנוכי יוסף להפלה את העם הזוה הפלה ופלה ואבדה חכמת חכמיו ובינות נבוניו תסתתר:
15 הוי המעמיקים מיהוה לסתר עצה ויהי במחשך מעשיהם ויואמרו מי רואנו ומי ידענו:
16 הפך מכם אם כחם היוצר יחשב כי יאמר מעשה לעושהו לוא עשני ויצר חמר ליוצריו לוא הבין:
17 הלוא עוד מעט מזער ושב לבנון לכרמל והכרמל ליער יחשב:
18 ושמעו ביום ההוא החרשים דברי ספר ומאפלה ומחושך עיני עורים תראינה:
19 ויספו ענוים ביהוה שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו:
20 כי אפס עריץ וכלה ליץ ונכרתו כול שוקדי און:
21 מחטיאי אדם בדבר ולמוכיח בשער יקשון ויטו בתהו צחיק:
22 לכן כה אמר יהוה אל בית יעקוב אשר פדה את אברהם לוא עתה יבוש יעקוב ולוא עתה פניו יחורו:
23 כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדשו שמי והקדישו את קדוש יעקוב ואת אלוהי ישראל יעריצו:
24 וידעו ותעי רוח בינה ורוגנים ילמדו לקח:

Chapter 30

- 1 הוי בנים סוררים נואם יהוה לעשות עצה ולוא ממני ולנסך מסכה ולוא רוחי למען ספות חטאת על חטאת:
2 ההולכים לרדת מצרים ופי לוא שאלו לעוז במעוז פרעוה ולחסות בצל מצרים:
3 והיה לכם מעוז פרעה לבשת והחסות בצל מצרים לכמה:
4 כי היה בצען שריו ומלאכיו חנס יגיעו:
5 כלה באש על עם לוא יועילו למו לוא לעזרה ולוא תועיל כי לבשת וגם לחרפה:
6 משא בהמות נגב בארץ צרה וציה וצוקה לביא וליש ואין מים אפעה ושרף מעופף ישא על כתף עורים
חילם ועל דבשת גמלים אוצרותם על עם לוא יועילו:

- 7 ומצרים הבל וריק יעזרו לכן קראתי לזואת רהב הם שבת:
- 8 עתה בוא כותב⁵¹² על לוח אותם ועל ספר חקה ותהי ליום אחרון לעד עד עולם:
- 9 כי עם מרי הוא⁵¹³ בנים כחשים בנים לוא אבו לשמוע תורת יהוה:
- 10 אשר אמרו לראים לוא⁵¹⁴ תראו ולחוזים לוא תחזו לנו נכחות דברו לנו חלקות חזו מתלות:
- 11 סורו⁵¹⁵ מני דרך הטו מני ארח השביתו מפנינו את קדוש ישראל:
- 12 לכן כה⁵¹⁶ אמר קדוש ישראל יען מאסכם בדבר הזה ותבטחו בעושק ותעלוז ותשענו עליו:
- 13 לכן יהיה לכם העוון הזה כפרץ נופל נבעה בחומה נשגבה אשר פתאם לפתע יבוא שברה:
- 14 ושברה כשבר נבל יוצרים כתות לוא יחמולו ולוא ימצא במכתתו חרש לחתות אש מיקוד ולחסוף מים
מגבא⁵¹⁷:
- 15 כי כה אמר יהוה אדוני קדוש ישראל בשובה ונחת תושעון בהשקט ובבטחה תהיה גבורתכם ולוא אביתם:
- 16 ותואמרו⁵¹⁸ לוא כי אל סוס ננוס על כן תנוסון ואל קל נרכב על כן יקלו רודפיכם:
- 17 אלף אחד מפני גערת אחד ומפני חמשה תנוסו עד אם נותרתם כתרן על ראוש הר וכנס על הגבעה:
- 18 ולכן יחכה יהוה לחונכם ולכן ירום לרחמכם כיא אלוהי משפט יהוה אשרי כול חוכי לו:
- 19 כי עם בציון ישב ובירושלם בכו לוא תבכו חנון יחונך יהוה לקול זעקך כשמועתו ענך:

⁵¹² 4QIsa^{c(vid)}, LXX: *write*. 1QIsa^a reads כותבהא the plene spelling meaning *write it*; Masoretic has the defective spelling כתבה.

⁵¹³ 4QIsa^c: *it* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling הוא.

⁵¹⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *must not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

⁵¹⁵ 4QIsa^c, Mas, LXX: *move away* (imperative). 1QIsa^a reads תסירו meaning *you all be moved away*.

⁵¹⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *thus* (defective spelling). 4QIsa^c has the plene spelling כוה.

⁵¹⁷ 4QIsa^c, Mas: *from a cistern*. 1QIsa^a reads מגבא an alternative orthographic spelling.

⁵¹⁸ 4QIsa^c: *And you all said* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ותאמרו.

- 20 ונתן לכם אדוני לחם צר ומי לחץ ולוא יכנפו עוד מוראיך והיו עיניך ראות את מוריך:
- 21 ואוזניך תשמענה דבר מאחריך לאמור זה הדרך לכו בו כי תיאמינו וכי תשמאילו:
- 22 וטמיתם את צפוי פסילי כספך ואת אפודות מסכות זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו:
- 23 ונתן מטר זרעך אשר תזרע את האדמה ולחם תבואת האדמה יהיה דשן ושמן ירעה מקניך ביום ההוא כר נרהב:
- 24 והאלפים והעירים עובדי⁵¹⁹ האדמה בליל חמץ יאכלו אשר יזרה ברחת ובמזרה:
- 25 והיה על כול הר גבה ועל כול⁵²⁰ גבעה נשאה פלגים יובלי מים ביום הרג רב בנפל מגדלים:
- 26 והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבוש⁵²¹ יהוה את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא:
- 27 הנה שם יהוה בא ממרחק בוער אפו וכבד משאה פתיו מלאו זעם ולשונו כאש אוכלת:
- 28 ורוחו כנחל שוטף עד צואר יחצה לנפה גואים בנפת שוא ורסן מתעה על לוחיי עמים:
- 29 השיר יהיה לכמה כליל התקדישו חג ושמחת לבב כהולך בחליל לבוא בהר יהוה אל צור ישראל:
- 30 השמיע השמיע יהוה את הוד קולו ונחת זרועו יראה בזעף אף ולהב אש אוכלה נפץ וזרם ואבן ברד:
- 31 כי מקול יהוה יחת אשור בשבט יאכה:
- 32 והיה כול מעבר מטה מוסדו אשר יניח יהוה עליו בתפים ובכנרות ובמלחמות תנופה נלחם בה:

---

⁵¹⁹ 1QIsa^a: *that till* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עובדי.

⁵²⁰ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵²¹ 1QIsa^a: *binds up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חבוש.

33 כי ערוך מאתמול תפתח גם היה למלך יוכן הכיני והעמיקי הרחיבי מדורתה אש ועצים הרבה נשמת יהוה כנחל גפרית בערה בה:

Chapter 31

1 הוי היורדים למצרים לעזרה על סוסים ישענו ויבטחו על הרכב כי רב ועל פרשים כי עצמו מאדה ולוא שעו אל קדוש ישראל ואת יהוה לוא דרשו:

2 וגם הוא חכם ויביא רע ואת דבריו לוא הסיר וקם על בית מרעים ועל עזרת פועלי און:

3 ומצרים אדם ולוא אל וסוסיהמה בשר ולוא רוח ויהוה יטה ידו וכשל עוזר ונפל עזר יחדו כולם יכלוין:

4 כי כה אמר יהוה אלי כאשר יהגה האריה והכפיר על טרפיו אשר יקרא עליו מלאו ורעים מקולם לוא יחת ומהמונם לוא יחת יענה כן ירד יהוה צבאות לצבא על הר ציון ועל גבעתה:

5 כצפורים עפות כן יגן יהוה צבאות על ירושלם גנון והציל ופסח והקליט:

6 שוביו לאשר לאשר העמיקו סרה בני ישראל:

7 כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי זהבו אשר עשו לכם ידיכם חטא:

8 ונפל אשור בחרב לוא איש וחרב לואאדם תאכולנו ונס ולוא מפני חרב ובחוריו למס יהיו:

9 וסלעו ממגור יעבור וחתו מניס שריו נואם יהוה אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם:

Chapter 32

1 הנה לצדק ימלוך מלך ולשרים למשפט ישרו:

2 והיה איש כמחבה רוח וסתרם זרם כפלגי מים בציון בצל סלע כבד בארץ עיפה:

3 ולוא תשענה עיני ראים ואזני שומעים תקשבנה:

4 ולבב נמהרים יבין לדעת ולשון עלגים תמהר לדבר צוחות:

- 5 לוא יקראו עוד לנבל נדיב ולכילי לוא יואמר שוע:
- 6 כי נבל נבלה ידבר ולבו חושב און לעשות חנף ולדבר אל יהוה תועה להריק נפש רעב ומשקה צמא יחסיר:
- 7 וכילי כליו רעים והוא זמות יעץ לחבל ענוים באמרי שקר ובדבר אביונים משפט:
- 8 ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום:
- 9 נשים שאננות קומנה שמענה קולי בנות בוטחות האזינה אמרתי:
- 10 ימים על שנה תרגזנה הבוטחות כי כלה בציר אסף בל יבוא:
- 11 חרדו שאננות רגזה בוטחות פשטה וערו חגרנה וספדנה על החלצים:
- 12 על שדים סופדים על שדי חמדה על גפן פריה:
- 13 על אדמת עמי קוץ ושמיר תעלה כי על כול בתי משוש קריה עליזה:
- 14 כי ארמון נטש המון עיר עזב עופל ובחן היה בעד מערות עד עולם משוש פראים מרעה לעדרים:
- 15 עד יערה עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל וכרמל ליער יחשב:
- 16 ושכן במדבר משפט וצדקה בכרמל תשב:
- 17 והיה מעשה הצדקה לשלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם:
- 18 וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחות שאננות:
- 19 וברד ברדת היער ובשפלה תשפל היער:
- 20 אשריכם⁵²² זורעי על כול מים ומשלחי רגל השור והחמור:

---

⁵²² 1QIsa^a: *Happy are all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אשריכם.

Chapter 33

- 1 הוי שודד ואתה לוא שדוד ובוגד ולוא⁵²³ בגדו בו כהתמכך שודד תושד ככלותך לבגוד יבגודו בך:
- 2 יהוה חוננו לכה קוינו והיה זרעם לבקרים אף הושעתנו בעת צרה:
- 3 מקול המון נדדו עמים מדמתך נפצו גוים:
- 4 ואסף שללכם אסף החסיל⁵²⁴ משק גבים שקק בו:
- 5 נשגב יהוה כי שכן מרום מלא ציון משפט וצדקה:
- 6 יהיה אמונת עתיך חסן וישועות חכמת ודעת יראת יהוה היא אוצרו:
- 7 הן ארא לם זעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון:
- 8 נשמו מסלות שבת עובר ארז הפר ברית מאס עדים לוא חשב אנוש:
- 9 אבל אמללה הארץ חפיר לבנון קמל והיה השרון כערבה נוער בשן וכרמל:
- 10 עתה אקום אמר יהוה עתה אתרום עתה הנשא:
- 11 תהרו חששה תלדו קש רוחכם אש תאכלכם:
- 12 ויהיו עמים משרפות שיד קוצים כסוחים באש יצתו:
- 13 שמעו רחוקים אשר עשיתי ידעו קרובים גבורתי:
- 14 פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים מי יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו מוקדי עולם:
- 15 והלך צדקות וידבר מישרים מאס בבצע מעשקות נער כפי מתמך בשחוד אוטם אוזניו משמוע דמים ועצם עיניו מראות ברע:

---

⁵²³ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

⁵²⁴ 1QIsa^a, Mas: *the locust* (plene spelling). 4QIsa^c has the defective spelling החסל.

16 הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים:

17 מלך ביופיו תחזיון עיניך תראינה ארץ מרחקים:

18 לבכה יהגה אימה איה ספר איה שקל איה ספר את המגדלים:

19 את עם נועז לוא תראו עם עמקי שפה משמוע נלעג לשון אין בינה:

20 חזה ציון קרית מועדינו עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן **אוהל**⁵²⁵ בל יצען בל יסע יתדותו לנצח וכול חבליו בל ינתקו:

21 **כיא**⁵²⁶ אם שם אדיר יהוה לנו מקום נהרות יארים רחבי ידים בל תלב בו אני שט וצי אדיר לוא יעברנו:

22 כי יהוה שופטנו ויהוה מחוקקנו ויהוה מלכנו והוא יושיענו:

23 נטשו חבליך בל יחזקו כי תרנם בל פרש נס אז חלק עד שלל מרובה פסחים בזו בז:

24 ובל יואמר שוכן חליתי העם היושב בה נשא עוון:

Chapter 34

1 קרובו גואים לשמוע ולאומים הקשיבו תשמע הארץ ומלואה תבל וכול צאצאיה:

2 **כיא** קצף ליהוה על כול הגואים וחמה על כול צבאם החרימם ונתנם לטבוח:

3 וחלליהם יושלכו ופגריהמה יעלה באושמה ונמסו ההרים מדמם:

4 והעמקים יתבקעו וכול צבא השמים יבולו ונגלו כספר השמים וכול צבאם יבול כנובל עלה מגופן וכנובלת מן תאנה:

5 **כיא** תראה בשמים חרביא הנה על אדום תרד ועל עם חרמי למשפט:

---

⁵²⁵ 4QIsa^c: *tent* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **אוהל**.

⁵²⁶ 4QIsa^c: *For* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **כי**.

- 6 חרב ליהוה מלאה דם הדשנה מחלב מדם כרים ועתודים מחלב כלאיות אילים כיא זבח ליהוה בבוצרה
וטבח גדול בארץ אדום:
- 7 וירדו ראמים עמם ופרים עם אבירים ורותה ארצמה מדם ועפרם מחלב ידשן:
- 8 כיא יום נקם ליהוה שנת שלומים לריב ציון:
- 9 ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית והייתה ארצה לזפת ובערה:
- 10 לילה ויומם ולוא תכובה לעולם יעלה עשנה מדור לדור ותחרב לנצח נצחים ואין עובר בהא:
- 11 וירשוהה קאת וקפוד וינשוף ועורב ישכנו בהא ונטא עליהא קו ותהו ואבני בהו:
- 12 וחריה ואין שמה מלוכה יקראו וכול שריה יהיו כאפס:
- 13 ועלתה ארמונותיה סירים קמוש וחוח במבצריהא והייתה נוה תנים חצר לבנות יענה:
- 14 ופגשו ציים את אייאמים ושעיר על רעהו יקרא אך שמה ירגיעו ליליות ומצאו להמה מנוח:
- 15 שמה קננה קופד ותמלט ובקעה ודגרה בצלה אך אך שמה נקבצו דיות אשה רעותה:
- 16 דרושו מעל ספר יהוה וקראו ואחת לוא נעדרה אשה רעותה כיא פיהו הוא צוה ורוחהו הוא קבצן:
- 17 והואה הפיל להנה גורל וידיו חלקת להמנה בקו עד עולם ירשוה לדור ודור ישכנו בה:

Chapter 35

- 1 יששום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת:
- 2 פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד לבנון נתן לה הדר הכרמל והשרון המה יראו כבוד יהוה הדר אלהינו:
- 3 חזקו ידים רפות וברכים כושלות אמצו:

- 4 אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראו הנה אלוהכמה נקם יבוא גמול אלוהים⁵²⁷ הוא⁵²⁸ יבוא ויושעכמה:
5 אז תפקחנה עיני עורים ואוזני חרשים תפתחנה:
6 אז ידלג כאיאל פסח ותרון לשון אלם כיא נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה ילכו:
7 והיה השרב לאגם וצמאון למבועי מים בנוה תנים רבץ⁵²⁹ חציר לקנה וגומה:
8 והיה שמה שמה מסולל ודרך הקודש יקראו לה לוא יעבורנה טמה הואה ולמו הולך דרך ואיילים לוא יתעו:
9 לוא יהיה שמה אריה ופריץ חיות בל לוא⁵³⁰ יעלנה ולוא⁵³¹ ימצא⁵³² שם והלכו גאולים:
10 ופדויי יהוה ישובו ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם⁵³³ ששון ושמחה ישיגובה ונס יגון ואנחה:

Chapter 36

- 1 ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיה⁵³⁴ עלה סנחריב מלך אשור על כול ערי יהודה הבצורות ויתפושם:

---

⁵²⁷ 1QIsa^a: *god-like* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

⁵²⁸ 1QIsa^a: *He* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הוא.

⁵²⁹ 1QIsa^a: *a resting place*. 1QIsa^b and Masoretic have רבצה. The reading of 1QIsa^a would have the meaning *a grassy resting place with reeds and rushes*, with רבץ being the start of a new phrase; whereas the reading of רבצה in 1QIsa^b and the Masoretic would place it at the end of the previous phrase, giving the meaning *in a settlement of jackals is Her resting place*.

⁵³⁰ 1QIsa^a, LXX: *not*. 4QIsa^b and Masoretic omit.

⁵³¹ 1QIsa^a: *and not*. 4QIsa^b and Masoretic read לא meaning *not*.

⁵³² 1QIsa^a: *he shall be found* (masculine). 4QIsa^b and Masoretic read the feminine תמצא. The reading of 1QIsa^a would refer back to אריה/lion; the reading of 4QIsa^b and Masoretic would refer back to חיות/wild beast.

⁵³³ 1QIsa^a: *their head* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ראשם.

⁵³⁴ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the plene spelling חיזקיהו.

- 2 וישלח מלך אשור⁵³⁵ את רבשקה⁵³⁶ מלכיש ירושלים אל המלך חזקיה בחיל כבוד מאודה ויעמוד בתעלת הברכה העליונה במסלת שדי כובס:
- 3 ויצא אליו אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושובנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר:
- 4 ויואמר אליהמה רב שקה אמורו נא אל חזקיה מלך יהודה כוה אמר המלך הגדול מלך אשור מה הבטחון הזה אשר אתה בטחתה בו:
- 5 אמרתה אך דבר שפתים עצה וגבורא למלחמה עתה על מיא בטחתה כיא מרדתה ביא:
- 6 הנה בטחתה על משענת הקנה הרצוץ הזה על מצרים אשר יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה כן פרעוה מלך מצרים לכול הבוטחים עליו:
- 7 וכיא תואמרו אלי על יהוה אלוהינו בטחנו הלוא הואה אשר הסיר חזקיה את במותיו ואת מזבחותיו ויואמר ליהודה ולירושלים לפני המזבח הזה תשתחוו:
- 8 ועתה התערבונא את אדוני המלך אשור ואתנה לכה אלפים סוסים אם תוכל לתת לכה רוכבים עליהמה:
- 9 ואיכה תשיב את פני פחת אחד מעבדי אדוני הקטנים ותבטח לכם על מצרים לרכב ולפרשים:
- 10 ועתה המבלעדי יהוה עליתי על הארץ הזואת להשחיתה יהוה אמר אלי עלה אל הארץ הזות להשחיתה:
- 11 ויואמרו אליו אליקים ושובנא ויואח דברנא עם עבדיך עמנו ארמית כיא שומעים אנחנו ואל תדבר את הדברים האלה באוזני האנשים היושבים על החומה:
- 12 ויואמר רב שקה האליכמה ועל אדוניכמה שלחני אדוני לדבר את הדברים האלה הלוא על האנשים היושבים על החומה לאכול את חריהמה ולשתות את שיניהמה עמכמה:

---

⁵³⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *Assyria*. 1QIsa^a misspells as אשו.

⁵³⁶ 4QIsa^b, LXX: *Rabshaqeh*. 1QIsa^a and Masoretic split this into two words רב שקה.

- 13 ויעמיד רב השקה ויקרא בקול גדול יהודית ויואמר שמעו את דברי המלך הגדול מלך אשור:
14 כוה אמר מלך אשור אל ישא לכמה יחזקיה כיא לוא יוכל להציל אתכמה:
15 ואל יבטח אתכמה חיזקיה אל יהוה לאמור הצל יצילנו יהוה ולוא תנתן העיר הזואת ביד מלך אשור:
16 אל תשמעו אל חיזקיה כיא כוה אמר מלך אשור עשו אתי ברכה וצאו אלי ואכולו איש את גפנו ואיש את תנתו ושתו איש מי בורו:
17 עד בואי ולקחתי אתכמה אל ארץ כארצכמה אל ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים:
18 פן יסית אתכמה חיזקיה לאמור יהוה יצילנו ההצילו אלוהי הגואים איש ארצו מיד מלך אשור:
19 איה אלוהי חמת וארפד איה אלוהי ספרוים וכיא ההצילו את שומרון מידי:
20 מיא בכול אלוהי הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מידי כיא יציל יהוה את ירושלים מידי:
21 והחרישו ולוא ענו אותוה דבר כיא מצות המלך היה לאמור לוא תענוהו:
22 ויבוא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושובנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חיזקיה קרועי בגדים ויגידו לוא את דברי רב שקה:

Chapter 37

- 1 ויהי כשמוע חיזקיה המלך ויקרע את בגדיו ויתכס בשק ויבוא בית יהוה:
2 וישלח את אליקים אשר על הבית ואת שובנא הסופר ואת זקני הכוהנים מתכסים בשקים אל ישעיה בן אמוץ הנביא:
3 ויואמרו אליו כוה אמר יחזקיה יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כיא באו בנים עד משבר וכוח אין ללדה:
4 אולי ישמע יהוה אלוהיכה את דברי רב שקה אשר שלחו מלך אשור אדוניו לחרף אלוהים חי והוכיח בדברים אשר שמע יהוה אלוהיכה ונשאתה תפלה בעד השארית הנמצאים בעיר הזואת:

- 5 ויבואו עבדי המלך יחיזקיה אל ישעיה:
6 ויואמר להמה ישעיה כוה תואמרו אל אדוניכמה כוה אמר יהוה אל תירא מפני הדברים אשר שמעתה אשר גדפו נערי מלך אשור אותי:
7 הנני נותן רוח בוא ושמע שמועה ושב לארצו והפלתיו בחרב בארצו:
8 וישוב רב שקה וימצא את מלך אשור נלחם על לבנה **כיא**⁵³⁷ שמע **כיא**⁵³⁸ נסע מלכיש:
9 וישמע אל תרהקה מלך כוש לאמור יצא להלחם **אתכה**⁵³⁹ וישמע וישוב וישלח מלאכים אל יחיזקיה **לאמור**⁵⁴⁰:
10 כוה תומרו אל **חיזקיה**⁵⁴¹ מלך יהודה לאמור אל ישייכה אלוהיכה אשר אתה בוטח בוא לאמור לוא תנתן **ירושלים**⁵⁴² ביד מלך אשור:
11 הנה אתה שמעתה את אשר עשו מלכי אשור לכול הארצות להחרימם ואתה תנצל:
12 ההצילו אותם אלוהי הגואים אשר השחיתו אבותי את גוזן ואת חרן ורצף ובני עדן אשר בתלשר:
13 איה מלך חמת ומלך ארפד ומלך לעיר וספרוים ונע ועוה ושומרון:
14 ויקח חיזקיה את הספרים מיד המלאכים ויקראם ויעלה בית יהוה ויפרושה חיזקיה לפני יהוה:
15 ויתפלל חיזקיה אל יהוה לאמור:

---

⁵³⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁵³⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *that* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁵³⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *against you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **אתך**.

⁵⁴⁰ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאמר**.

⁵⁴¹ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling **חיזקיהו**.

⁵⁴² 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ירושלם**.

- 16 יהוה צבאות אלוהי ישראל יושב הכרובים אתה הואה האלוהים לבדכה לכול ממלכות הארץ אתה עשיתה את השמים ואת הארץ:
- 17 הטא יהוה אוזנכה ושמעה פקה יהוה עיניכה וראה ושמע את כול דברי סנחריב אשר שלח לחרף אלוהים חי:
- 18 אמנם יהוה החריבו מלכי אשור את כול הארצות:
- 19 ויתנו את אלוהיהמה באש כיא לוא אלוהים המה כיא אם מעשי ידי אדם עץ ואבן ויאבדום:
- 20 ועתה יהוה אלוהינו אושיענו מידו וידעו כול ממלכות הארץ כיא אתה יהוה אלוהים לבדכה:
- 21 וישלח ישעיה בן אמוץ על יחיזקיה לאמור כוה אמר יהוה אלוהי ישראל אשר התפללתה אליו אל סרחריב מלך אשור:
- 22 זה הדבר אשר דבר יהוה עליו בזה לכה לעגה לכה בתולת בת ציון אחריכה ראושה הניעה בת ירושלים:
- 23 את מיא חרפתה וגדפתה ועל מיא הרימותה קול ותשא מרום עיניכה אל קדוש ישראל:
- 24 ביד עבדיכה חרפתה אדוני ותומר ברוב רכבי אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרותה קומת ארזיו מבחר ברושיו ואבוא מרום קצו יער כרמליו:
- 25 אני קראתי ושתיתי מים זרים ואחריבה בכף פעמי כול יארי מצור:
- 26 הלוא שמעתה למרחוק אותה עשיתי מימי קדם יצרתיה עתה הביאותיה ותהי לשאוות גלים נצורים ערים בצורות:
- 27 ויושביהנה קצרי יד חתו וישבשו היו עשב שדה ירק דשה חציר גגות הנשדף לפני קדים קומכה:
- 28 ושבתכה וצאתכה ובואכה ידעתיא ואת הרגזכה אלי:

- 29 ושאננכה עלה באוזני ושמתי חחי באפכה⁵⁴³ ומתגי בשפאותיכה⁵⁴⁴ והשיבותיכה בדרך אשר בתה בה:
- 30 וזה לכה האות אכולו⁵⁴⁵ השנה ספיח ובשנה השנית שעיס ובשנה השלישית זרעו וקצורו ונטעו⁵⁴⁶ כרמים ואכולו⁵⁴⁷ פרים⁵⁴⁸:
- 31 ואספה⁵⁴⁹ פליטת בית יהודה והנמצא שורש למטה ועשה פרי למעלה⁵⁵⁰:
- 32 כיא⁵⁵¹ מירושלם⁵⁵² תצא שארית ופליטא מהר ציון⁵⁵³ קנאת יהוה צבאות תעשה זואת:
- 33 לכן כוה אמר יהוה אל מלך אשור לוא יבוא אל העיר הזאות ולוא ישפוך עליהא סוללה ולוא ירא שם חץ ולוא יקדמנה מגן:
- 34 בדרך אשר בא באה ישוב ואל העיר הזואת לוא יבוא נאום יהוה:
- 35 וגנותי על העיר הזואת להושיעה למעני ולמען דויד עבדי:
- 36 ויצא מלאך יהוה ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשא אלף וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מיתים:
- 37 ויסע וילך וישוב סנחריב מלך אשור וישב בנינוה:

⁵⁴³ 1QIsa^a: *in your nose* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באפך.

⁵⁴⁴ 1QIsa^a: *on your lips* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בשפתיך.

⁵⁴⁵ 1QIsa^a: *You are to eat*. 4QIsa^b reads אכל meaning *eat* in its defective spelling; Masoretic reads the plene spelling אכול.

⁵⁴⁶ 4QIsa^b, Mas, LXX: *you plant*. 1QIsa^a reads ונטוע which appears to be a scribal mistake for ונטעו, as the passive makes no sense here.

⁵⁴⁷ 1QIsa^a, LXX: *and you shall eat* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling ואכולו. 4QIsa^b reads ואכול meaning *and eat*.

⁵⁴⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *their fruit*. 4QIsa^b omits.

⁵⁴⁹ 1QIsa^a: *And shall gather*. 4QIsa^b and Masoretic read יספה meaning *And shall increase*.

⁵⁵⁰ 4QIsa^b, Mas, LXX: *to above*. 1QIsa^a reads מעלה, a slight variation in form meaning the same.

⁵⁵¹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁵⁵² 4QIsa^b, Mas, LXX: *from Jerusalem*. 1QIsa^a reads מציון meaning *from Zion*.

⁵⁵³ 4QIsa^{a(vid)}, 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *from Mount Zion*. 1QIsa^a reads מירושלים meaning *from Jerusalem*.

38 ויהי הוואה משתחוה בבית נסרך אלוהיו ואדרמלך ושראיצר בניו הכהו בחרב והמה נמלטו ארץ הוררט
וימלוך אסרחודן בניו תחתיו:

Chapter 38

1 בימים ההמה חלה יחיזקיה למות ויבוא אליו ישעיה בן אמוץ הנביא ויואמר אליו כוה אמר יהוה צוי
לביתכה כיא מית אתה ולוא תחיה:

2 ויסוב יחיזקיה פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה:

3 ויואמר אנה יהוה זכורנא את אשר התהלכתי לפניכה באמת ובלבב שלם והטוב בעיניכה עשיתי ויבכא
יחיזקיה בכי גדול:

4 ויהי דבר יהוה אל ישעיה לאמור:

5 הלוך ואמרתה אל יחיזקיה כוה אמר יהוה אלוהי דויד אביכה שמעתי את תפלתכה וראיתי את דמעתכה
הנני יוסף על ימיכה חמש עשרה שנה:

6 ומכף מלך אשור אצילכה ואת העיר הזואת וגנותי על העיר הזואת למעני ולמען דויד עבדי:

7 וזה לכה האות מאת יהוה אשר יעשה יהוה את הדבר הזה אשר דבר:

8 הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות עלות אחז את השמש אחורנית עשר מעלות ותשוב השמש
עשר מעלות במעלות אשר ירדה:

9 מכתב ליחיזקיה מלך יהודה בחוליותיו ויחי מחוליו:

10 אני אמרתי בדמי וימי אלכה בשערי שאול פקודתי יתר שנותי:

11 אמרתי לוא אראה יה בארץ חיים ולוא אביט אדם עוד עם יושבי חדל:

- 12 דורי נסע וכלה⁵⁵⁴ מני כאוהל⁵⁵⁵ רעי ספרתי כאורג חיי מדלה יבצעני מיום עד לילה תשלימני:
13 שפותי עד בוקר כארי כן ישבור כול עצמותי מיום עד לילה תשלימני:
14 כסוס עוגר כן אצפצף אהגה כיונא דלו עיני למרום אדוני⁵⁵⁶ עושקה⁵⁵⁷ לי וערבני⁵⁵⁸:
15 מה אדבר ואמר⁵⁵⁹ ליא והואה עשה ליא אדודה כול שנותי על מור נפשיא⁵⁶⁰:
16 אדוני⁵⁶¹ עליהמה⁵⁶² יחיו ולכול⁵⁶³ בהמה⁵⁶⁴ חיו רוחו ותחלימני והחיני:

---

⁵⁵⁴ 1QIsa^a: *and vanishes*. 1QIsa^b and Masoretic have ונגלה meaning *and is stripped*.

⁵⁵⁵ 1QIsa^a: *like a tent* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כאהל.

⁵⁵⁶ 1QIsa^a, Mas: *Master*. 1QIsa^b has יהוה, *Yahweh*.

⁵⁵⁷ 1QIsa^a, Masoretic (עשקה): *I am oppressed* (plene spelling). 1QIsa^b has חשקה meaning *I have desire*.

⁵⁵⁸ 1QIsa^a: *so be my security*. 1QIsa^b and Masoretic have ערבני, omitting the initial ו meaning *so*, probably considering it superfluous.

⁵⁵⁹ 1QIsa^a: *and he has spoken* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואמר.

⁵⁶⁰ 1QIsa^a: *my soul* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נפשי.

⁵⁶¹ 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

⁵⁶² 1QIsa^a: *by them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עליהם.

⁵⁶³ 1QIsa^a: *and to all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולכל.

⁵⁶⁴ 1QIsa^a: *in them* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic have the feminine form בהן.

17 הן 565 לשלום מר ליא 566 מאודה 567 ואתה חשקתה 568 נפשי משחת כלי 569 כיא 570 השלכתה 571 אחרי
גוכה 572 כול 573 חטאי:
18 כיא 574 לוא שאול תודכה 575 ולוא 576 מות יהללכה 577 ולוא 578 ישברו יורדי בור אל אמתכה 579:
19 חי חי הוא יודכה 580 כמוני היום 581 אב לבנים יודיע 582 אל 583 אמתכה 584:

⁵⁶⁵ 1QIsa^a: *Indeed* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling הנה.

⁵⁶⁶ 1QIsa^a: *to me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁵⁶⁷ 1QIsa^a: *exceedingly*. 1QIsa^b and Masoretic have מר meaning *bitter*. 1QIsa^b and Masoretic would therefore give the meaning of *bitter, bitter to me*. 1QIsa^a makes more sense with *exceedingly bitter to me*.

⁵⁶⁸ 1QIsa^a: *loved* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשקת.

⁵⁶⁹ 1QIsa^a: *its confinement*. 1QIsa^b and Masoretic have בלי meaning *annihilation*.

⁵⁷⁰ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁵⁷¹ 1QIsa^a: *You have cast* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling השלכת.

⁵⁷² 1QIsa^a: *Your back* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling גוך.

⁵⁷³ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵⁷⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁵⁷⁵ 1QIsa^a: *give thanks to You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תודך.

⁵⁷⁶ 1QIsa^a: *and cannot*. 1QIsa^b and Masoretic omit this, but the context implies it.

⁵⁷⁷ 1QIsa^a: *praise You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling יהללך.

⁵⁷⁸ 1QIsa^a: *and cannot*. 1QIsa^b and Masoretic omit the first ׀ meaning *and* and use the defective spelling לא.

⁵⁷⁹ 1QIsa^a: *Your trust* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אמתך.

⁵⁸⁰ 1QIsa^a: *praises You* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling יודך.

⁵⁸¹ 1QIsa^a: *like me today*. 1QIsa^b and Masoretic have these words the other way round: היום כמוני.

⁵⁸² 1QIsa^a, Mas: *will make known*. 1QIsa^b has יודע meaning *let be known*.

⁵⁸³ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b has אלה meaning *to these*. In conjunction with the previous differences, the meaning of Isaiah 38:19 in 1QIsa^b would be *A father shall let Your trust be known to these children*.

⁵⁸⁴ 1QIsa^a: *Your trust* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אמתך.

20 יהוה להושיעני⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ונגנתי נגנן כול⁵⁸⁷ ימי חיינו על בית יהוה:
21 ויאמר⁵⁸⁸ ישעיהו ישאו⁵⁸⁹ דבלת תאנים וימרחו על⁵⁹⁰ השחין ויחי:
22 ויאמר חזקיה⁵⁹¹ מה אות כי אעלה בית יהוה⁵⁹²:

Chapter 39

1 בעת ההיא שלח מרודך בלאדון⁵⁹³ בן בלאדון מלך בבל ספרים ומנחה אל יחזקיה⁵⁹⁴ כי שמע⁵⁹⁵ כי⁵⁹⁶
חלה ויחיה⁵⁹⁷:

---

⁵⁸⁵ 1QIsa^a, Mas: *save me* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling להשיעני.

⁵⁸⁶ In 1QIsa^a, a second scribe (not the original) inserted the following text, which is a repetition of verse 19 with slight variations, plus the start of verse 20:

חי חי יודך כמוני היום אב לבנים והודיע אלוה אמתך יהוה להושיעני

⁵⁸⁷ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁵⁸⁸ 1QIsa^a: *And he said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁵⁸⁹ 1QIsa^b, Mas: *Let them take*. 1QIsa^a omits the word, probably due to homoeoteleuton.

⁵⁹⁰ 1QIsa^a, Mas: *upon*. 1QIsa^b has אל meaning *to*. The difference would be between *rub it on* (1QIsa^a, Mas) and *apply it to* (1QIsa^b); the meaning wouldn't change.

⁵⁹¹ 1QIsa^a: *Hezekiah* (defective spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the plene spelling יחזקיהו.

⁵⁹² The original scribe of 1QIsa^a omitted verse 22 from the scroll, to which a third scribe added it later.

⁵⁹³ 1QIsa^a: *Merodak-Baladon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מרדך בלאדון.

⁵⁹⁴ 1QIsa^a: *Hezekiah* (alternate spelling). 1QIsa^b and Masoretic have another spelling: חזקיהו.

⁵⁹⁵ 4QIsa^b, LXX: *for he heard*. 1QIsa^a, 1QIsa^b and Masoretic read וישמע meaning *as he heard*.

⁵⁹⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *that* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

⁵⁹⁷ 1QIsa^a: *and he lived*. 1QIsa^b and Masoretic have ויחזק meaning *he recovered*. No change to meaning of verse.

² וישמח עליהמה יחזקיה ויראם את כול בית נכתיו את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב ואת כול בית כליו ואת כול אשר נמצא באוצרותיו⁵⁹⁸ לוא⁵⁹⁹ היה דבר אשר לוא הראם יחזקיה בביתו ובכול ממלכתו:

³ ויבוא⁶⁰⁰ ישעיהו⁶⁰¹ הנביא אל המלך יחזקיה ויואמר אליו מה אמרו האנשים האלה ומאין יבאו⁶⁰² אליך⁶⁰³ ויואמר יחזקיה מארץ רחוקה באו אלי מבבל:

⁴ ויואמר מה ראו בביתך⁶⁰⁴ ויואמר⁶⁰⁵ יחזקיה⁶⁰⁶ את כול אשר בביתי ראו לוא היה דבר אשר לוא הראיתם⁶⁰⁷ באוצרותי⁶⁰⁸:

⁵ ויואמר ישעיה אל יחזקיה שמע דבר יהוה צבאות:

---

⁵⁹⁸ 1QIsa^a: *in his storehouses* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic has a defective spelling באוצרתיו. 4QIsa^b reads another defective spelling באצרתיו.

⁵⁹⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

⁶⁰⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *And he came* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבא.

⁶⁰¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Isaiah* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ישעיה.

⁶⁰² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *did they come* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling יבואו.

⁶⁰³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *to you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling אליכה.

⁶⁰⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *in your house* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בביתכה.

⁶⁰⁵ 1QIsa^a: *and answered* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶⁰⁶ 1QIsa^a: *Hezekiah* (alternative spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the common spelling: חזקיהו.

⁶⁰⁷ 1QIsa^a, Mas: *shown them* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling: הראיתם.

⁶⁰⁸ 1QIsa^a: *in my storehouses* (plene spelling). 1QIsa^b uses a defective spelling באצרותי, and the Masoretic uses another defective spelling באוצרתי.

6 הנה ימים באים ונשא⁶⁰⁹ כול⁶¹⁰ אשר בביתכה ואשר אצרו אבותיכה⁶¹¹ עד היום הזה בבל⁶¹² יביאו ולוא יותר דבר אמר יהוה:

7 ומבניכה אשר יצאו ממעיכה⁶¹³ אשר תוליד יקחו ויהיו⁶¹⁴ סריסים בהיכל מלך בבל:

8 ויואמר⁶¹⁵ יחיזקיה אל ישעיהו⁶¹⁶ טוב דבר יהוה אשר דברתה⁶¹⁷ ויואמר כיא יהיה שלום ואמת בימי:

Chapter 40

1 נחמו נחמו עמי יואמר⁶¹⁸ אלוהיכמה⁶¹⁹:

2 דברו על לב ירושלים⁶²⁰ וקראו אליהא כיא מלא צבאה כיא נרצא⁶²¹ עוונה⁶²² כיא לקחה מיד יהוה כפלים בכול⁶²³ חטאותיה:

---

⁶⁰⁹ 1QIsa^a: *they shall be carried* (plural). 1QIsa^b and Masoretic use the singular ונשא.

⁶¹⁰ 1QIsa^a: *all of* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁶¹¹ 1QIsa^a: *your ancestors* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אבותיך.

⁶¹² 1QIsa^a, Mas: *Babylon*. 4QIsa^b reads בבלה, which means the same, but has a paragogic directional ה- suffixed.

⁶¹³ 1QIsa^a: *from your loins*. 4QIsa^b and Masoretic read ממך meaning *from you*.

⁶¹⁴ 1QIsa^a: *and they shall be* (imperfect). 4QIsa^b and Masoretic read the perfect form והיו.

⁶¹⁵ 1QIsa^a: *And he said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶¹⁶ 4QIsa^b, Mas: *Isaiah* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ישעיה.

⁶¹⁷ 1QIsa^a: *you have spoken* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling דברת.

⁶¹⁸ 1QIsa^a: *He says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

⁶¹⁹ 1QIsa^a: *your God* (plene, pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling אלהיכם.

⁶²⁰ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

⁶²¹ 1QIsa^a: *is paid for* (feminine). 1QIsa^b and Masoretic have נרצה which is masculine.

⁶²² 1QIsa^a: *her sin* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling עונה.

⁶²³ 1QIsa^a: *for all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בכל.

- 3 קול קורא במדבר פנו דרך יהוה **ישרו**⁶²⁴ בערבה מסלה **לאלהינו**⁶²⁵:
- 4 **כול**⁶²⁶ **גיא**⁶²⁷ ינשא וכול הר וגבעה ישפלו והיה העקב למישור והרוכסים לבקעה:
5 ונגלה כבוד יהוה וראו כול בשר יחדיו כיא פיא יהוה דבר:
- 6 קול אומר קרא ואמרה מה אקרא כול הבשר חציר וכול חסדיו כציץ השדה:
7 יבש חציר נבל ציץ כי רוח ... אלהינו נשבה בוא יקום לעולם הכן חציר העם:
8 יבש חציר ינבל ציץ ודבר אלהינו:
- 9 על הר גבה עלי לכי מבשרת ציון הרימי בכוח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי אמורי לערי יהודה
הנה אלוההכמה:
- 10 הנה אדוני יהוה בחוזק יבוא וזרועו משלה לוא הנה שכרו אתו ופעלתיו לפניו:
11 כרועה עדרו ירעה בזרועו יקבץ טלים ובחיקוה ישא עולות ינהל:
12 מיא מדד בשועלו מי ים ושמים בזרתו תכן וכל בשליש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במוזנים:
13 מיא תכן את רוח יהוה ואישעצתו יודיענה:
14 את מי נועץ ויבינהו וילמדהו באורח משפט וילמדהו דעת ודרך תבונות יודינו:
15 הן גואים כמר מדלי וכשחק מזנים נחשבו הן איים כדק ייטול:

---

⁶²⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *make*. 1QIsa^a has **וישרו** which means *and make*.

⁶²⁵ 1QIsa^a: *to our God* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאלהינו**.

⁶²⁶ 1QIsa^a: *Every* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

⁶²⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *valleys* (absolute). 1QIsa^a has **גיא** which is the construct form of the noun **גיא**. The construct form of a noun usually only appears when there're two nouns together, usually to indicate a relation between the two, with the construct noun usually being the object of possession for the absolute noun (so *a word of a king* - *a word* would be the construct form, and *a king* would be in the absolute form). As there's no other noun here in 40:4, the scribe of 1QIsa^a has made a mistake in his copying.

- 16 ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה:
- 17 כול הגואים כאין נגדו וכאפס ותהו נחשבו לו:
- 18 ואל מיא⁶²⁸ תדמיוני אל ומה דמות תערוכי לי:
- 19 הפסל ויעשה מסך חרש וצורף בזהב ירקענו⁶²⁹ ורתקות כסף צורף:
- 20 המסכן תרומה עץ לוא ירבק יבחר חרש חכם ובשקלו להוכין פסל לוא ימוט:
- 21 הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הוגד מרוש לכמה הלוא הבינותמה מוסדות ארץ:
- 22 היושב על חוג הארץ ויושביהא⁶³⁰ כחגבים הנוטה כדוק⁶³¹ שמים וימתחם כאוהל לשבת:
- 23 הנותן רוזנים⁶³² לאין שופטי⁶³³ ארץ כתהו עשה:
- 24 אף בל נטעו אף בל זרעו אף בל שרש⁶³⁴ בארץ גזעם גם נשף⁶³⁵ בהמה⁶³⁶ וייבשו⁶³⁷ וסערה כקש תשאם:

⁶²⁸ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 5QIsa and Masoretic have the defective spelling מי.

⁶²⁹ 5QIsa, Mas, LXX: *he overlays it*. 1QIsa^a reads וירקענו meaning *and he overlays it*.

⁶³⁰ 1QIsa^a: *and her inhabitants* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וישביה.

⁶³¹ 1QIsa^a: *like a veil* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כדק.

⁶³² 1QIsa^a, Mas: *princes* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling רוזנים.

⁶³³ 1QIsa^a: *rulers* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שפטי.

⁶³⁴ 4QIsa^b, Mas, LXX: *has taken root*. 1QIsa^a reads שרשו meaning *have taken root*.

⁶³⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *he blows*. 1QIsa^a reads נעשף with the נ written above the ע; however the scribe forgot to cross out the ע to indicate his correction to נשף.

⁶³⁶ 1QIsa^a: *on them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בהם.

⁶³⁷ 1QIsa^a: *and they wither* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וייבשו.

25 אל⁶³⁸ מִיָּא⁶³⁹ תְּדַמְיוּנִי⁶⁴⁰ וְאִשׁוּהָ⁶⁴¹ יוֹאמֵר⁶⁴² קְדוֹשׁ:

26 שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶמָּה וּרְאוּ מִי בְרָא אֱלֹהֵי הַמוֹצֵיָא בְּמִסְפָּר צְבָאָם לְכוֹלֵם בְּשֵׁם יִקְרָא מְרוֹב אוֹנִים וְאִמְץ כּוֹחוֹ
אִישׁ לוֹא⁶⁴³ נַעֲדָר:

27 לְמָה תֹּאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתַּרְהָ דְרַכֵּי מִיְהוּהָ וּמֵאֱלוֹהֵי מִשְׁפְּטֵי יַעֲבֹר:

28 הַלוֹא יָדַעְתָּה אִם לוֹא שְׁמַעְתָּה אֱלוֹהֵי עוֹלָם יְהוּהָ בּוֹרָא קְצוּוֹת הָאָרֶץ לוֹא יַעֲף וְלוֹא יִגַּע וְאִין חִקֵּר
לְתַבּוֹנְתִּיּוֹ:

29 הַנּוֹתֵן לִיעֵף כּוֹחַ וְלֵאִין אוֹנִים עוֹצְמָה יִרְבֶּה:

30 וַיַּעֲפוּ נַעֲרִים וַיִּגְעוּ וּבַחֲזוֹרִים כְּשׁוֹל יִכְשׁוּלוּ:

31 וְקוּי יְהוּהָ יַחֲלִיפוּ כּוֹחַ וַיַּעֲלוּ אֲבָר כְּנִשְׂרִים יִרוּצוּ וְלוֹא יִיגְעוּ יִלְכוּ וְלוֹא יַעֲוּפוּ:

Chapter 41

1 הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אֵיִים וְלֵאֲוִמִּים יַחֲלִיפוּ כּוֹחַ יִגּוּשׁוּ אֲזִי יִדְבְּרוּ יַחֲדָיו לְמִשְׁפַּט נִקְרְבָה:

2 מִי הָעִיר מִמְזַרְחַח צְדָקָה וַיִּקְרָאֵהוּ לְרַגְלִיו וַיִּתֵּן לְפָנָיו גּוֹאִים וּמַלְכִּים יוֹרִיד וַיִּתֵּן כַּעֲפָר חֲרָבוֹ כְּקֶשׁ נִידָף קִשְׁתּוֹ:

3 וַיִּרְדַּפֵּם וַיַּעֲבֹר שְׁלוֹם אֲוֶרְחָ⁶⁴⁴ בְּרַגְלִיו לוֹא יִבִּינוּ:

⁶³⁸ 1QIsa^a: *To*. 4QIsa^b and Masoretic read וְאֵל meaning *And to*. LXX reads *vuv ouv* meaning *Therefore, now* indicating that the translator had a different Hebrew Vorlage (ועתה).

⁶³⁹ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מִי.

⁶⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *shall all of you compare me* (plural). 4QIsa^b reads תְּדַמְיוּנִי the singular form with paragogic ך meaning *shall you compare me*.

⁶⁴¹ 4QIsa^b, Mas: *and am I equal*. 1QIsa^a reads וְאִשׁוּהָ which is either an orthographical alternative spelling, or is influenced from Aramaic (as seen several times in 1QIsa^a).

⁶⁴² 1QIsa^a: *says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יֹאמֵר.

⁶⁴³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

⁶⁴⁴ 1QIsa^a: *path* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אֲוֶרְחָ.

- 4 מיא פעל ועשה קורה הדורות מרואש אני יהוה ראשון⁶⁴⁵ ואת אחרונים⁶⁴⁶ אני הואה:
- 5 ראו איים ויראו קצאוות הארץ יחדו קרבו ויאתיון⁶⁴⁷:
- 6 איש את רעיהו⁶⁴⁸ יעזורו לאחיהו יואמר⁶⁴⁹ חזק:
- 7 ויחזק חרש את צורף⁶⁵⁰ מחליק פלטיש⁶⁵¹ את אולם⁶⁵² פעם יואמר לדבק טוב הואה⁶⁵³ ויחזקהו במסמרים לוא⁶⁵⁴ ימוט:
- 8 ואתה ישראל עבדי יעקוב⁶⁵⁵ אשר בחרתיכה⁶⁵⁶ זרע אברהם אוהבי⁶⁵⁷:

---

⁶⁴⁵ 1QIsa^b, Mas: *first*. 1QIsa^a has רישון which is a slightly different spelling. Meaning is unchanged.

⁶⁴⁶ 1QIsa^a: *the last* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אחרנים.

⁶⁴⁷ 1QIsa^b, Mas: *they come*. 1QIsa^a has ואתיון which is a slightly different form. Meaning is unchanged.

⁶⁴⁸ 1QIsaa: *his neighbour* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רעהו.

⁶⁴⁹ 1QIsa^a: *said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יאמר.

⁶⁵⁰ 1QIsa^a: *goldsmith* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צרף.

⁶⁵¹ 1QIsa^a: *hammer*. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling פטיש.

⁶⁵² 1QIsa^a: *who strikes*. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling הולם.

⁶⁵³ 1QIsa^a: *it is* (plene spelling). . 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הוא.

⁶⁵⁴ 1QIsa^a: *cannot* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling לא.

⁶⁵⁵ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and the Masoretic have the defective spelling יעקב.

⁶⁵⁶ 1QIsa^a: *I have chosen you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בחרתיך.

⁶⁵⁷ 1QIsa^a: *My friend* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אהבי.

9 אשר החזקתיכה⁶⁵⁸ מקצות⁶⁵⁹ הארץ ומאציליהא⁶⁶⁰ קראתיך⁶⁶¹ ואמר⁶⁶² לך⁶⁶³ עבדי אתה בחרתיך⁶⁶⁴
 ולוא⁶⁶⁵ מאסתיכה⁶⁶⁶:
 10 אל תירא כיא⁶⁶⁷ עמכה⁶⁶⁸ אני אל תשתע כי⁶⁶⁹ אני אלהיך⁶⁷⁰ אמצתיך⁶⁷¹ אף עזרתיכה⁶⁷² אף
 תמכתיכה⁶⁷³ בימין צדקי:

---

⁶⁵⁸ 1QIsa^a: *I grasped you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling החזקתיך.

⁶⁵⁹ 1QIsa^a: *from the ends* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מקצות.

⁶⁶⁰ 1QIsa^a: *and from its remotest parts* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומאציליהא.

⁶⁶¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I called you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling קראתיכה.

⁶⁶² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and I said* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ואומר.

⁶⁶³ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *to you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling לכה.

⁶⁶⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I have chosen you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בחרתיכה.

⁶⁶⁵ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

⁶⁶⁶ 1QIsa^a: *rejected you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מאסתיך.

⁶⁶⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁶⁶⁸ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עמך.

⁶⁶⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

⁶⁷⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *your God* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהיכה.

⁶⁷¹ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *I will strengthen you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling אמצתיכה.

⁶⁷² 1QIsa^a: *I will help you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עזרתיך.

⁶⁷³ 1QIsa^a: *I will support you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תמכתיך.

- 11 הן יבושו⁶⁷⁴ ויכלמו כול⁶⁷⁵ הנחרים בך⁶⁷⁶ יהיו כאין⁶⁷⁷ ויאבדו⁶⁷⁸ כול⁶⁷⁹ אנשי ריבכה⁶⁸⁰ :
- 12 תבקשם ולא תמצאם⁶⁸¹ אנשי⁶⁸² מצתכה יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתכה⁶⁸³ :
- 13 כיא⁶⁸⁴ אני יהוה אלוהיכה⁶⁸⁵ מחזיק ימינכה האומר לכה אל תירא אני עזרתיכה⁶⁸⁶ :
- 14 אל תיראי תולעת יעקוב⁶⁸⁷ ומיתי⁶⁸⁸ ישראל אני עזרתיכה נאום יהוה וגואלכה⁶⁸⁹ קדוש ישראל :
- 15 הנה שמתיכה⁶⁹⁰ למורג חרוץ חדש בעל פי פיות תדוש הרים ותדק וגבעות כמוץ⁶⁹¹ תשים :

⁶⁷⁴ 1QIsa^a: *shall be ashamed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבושו.

⁶⁷⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כול.

⁶⁷⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *with you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בכה.

⁶⁷⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^{b(vid)}, Mas: *they shall be like nothing*. 1QIsa^a omits these words. As the LXX also includes these words, it's quite probable that the scribe of 1QIsa^a, or his Vorlage, accidentally missed them out.

⁶⁷⁸ 1QIsa^a (-י), Mas, LXX: *and they shall perish*. 1QIsa^b has ויבושו meaning *and they shall be ashamed* (like at the start of verse 11). The -י of 1QIsa^a is an orthographic variation of -יא.

⁶⁷⁹ 1QIsa^a, LXX: *all*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

⁶⁸⁰ 1QIsa^a: *your enemies* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ריבך.

⁶⁸¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *You will seek them, but you shall not find them*. 1QIsa^a omits these words, probably by accident.

⁶⁸² 1QIsa^b, Mas, LXX: *Men*. 1QIsa^a has ואנשי meaning *and men*.

⁶⁸³ 1QIsa^a: *your war* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מלחמתך.

⁶⁸⁴ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁶⁸⁵ 1QIsa^a: *your God* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אלהיך.

⁶⁸⁶ 1QIsa^a: *will help you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עזרתיך.

⁶⁸⁷ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

⁶⁸⁸ 1QIsa^a: *and people*. 1QIsa^b and Masoretic read מתי meaning *people*.

⁶⁸⁹ 1QIsa^a: *and your redeemer* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וגואלך.

⁶⁹⁰ 1QIsa^a: *I will set you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling שמתיך.

⁶⁹¹ 1QIsa^a: *like chaff* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כמוץ.

- 16 תזרם ורוח תשאם וסערה תפיץ אותמה ואתה תגיל ביהוה ובקדוש⁶⁹² ישראל תתהלל:
- 17 העניים האביונים המבקשים מים ואין לשונמה⁶⁹³ בצמה⁶⁹⁴ נשתה אני יהוה אענם אלוהי ישראל לוא אעזובם:
- 18 אפתחה על שפאים⁶⁹⁵ נהרות ובתוך בקעות מעינים אשימה המדבר לאגם מים וארץ ציאה למוצאי מים:
- 19 אתנה⁶⁹⁶ במדבר ארז שטה והדס ועץ שמן אשימה בערבה בראוש תרהר ותאשור⁶⁹⁷ יחדו⁶⁹⁸:
- 20 למען יראו וידעו ויבינו וישימו וישכילו יחדיו כיא יד יהוה עשתה זואת וקדוש ישראל בראה:
- 21 קרבו ריבכמה⁶⁹⁹ יואמר יהוה הגישו עצמותיכמה יואמר מלך יעקוב:
- 22 יגישו ויגידו לנו את אשר תקראון הראישונות מה הנה הגידו ונשימה לבנו ונדעה או אחרונות או הבאות השמיעונו:
- 23 הגידו האותיות לאחור ונדעה כיא אלוהים אתמה אף תיטיבו ותרעו ונשמעה ונראה יחדיו:
- 24 הנה אתמה מאין ופועלכמה תועבה יבחר בכמה⁷⁰⁰:
- 25 העירות מצפון ויאתיו ממזרח שמש ויקרא בשמו ויבואו סגנים כמו חמר וכמו יוצר וירמוס⁷⁰¹ טיט:

⁶⁹² 1QIsa^a: *and in the Set-Apart One*. 1QIsa^b and Masoretic read בקדוש meaning *in the Set-Apart One*.

⁶⁹³ 1QIsa^a: *their tongue* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לשונם.

⁶⁹⁴ 1QIsa^a: *in thirst*. 1QIsa^b and Masoretic have a variant spelling בצמא.

⁶⁹⁵ 1QIsa^a: *barren heights*. 1QIsa^b and Masoretic have a different spelling שפיים.

⁶⁹⁶ 1QIsa^a: *I will put* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אתן.

⁶⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *and box tree*. 1QIsa^b has the variant spelling ותשור.

⁶⁹⁸ 1QIsa^a, Mas: *together* (defective spelling). 1QIsa^b has the plene spelling יחדיו.

⁶⁹⁹ 1QIsa^a: *your legal case* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ריבכם.

⁷⁰⁰ 1QIsa^a: *in you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בכם.

⁷⁰¹ 1QIsa^a: *and he shall trample*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read ירמוס meaning *he shall trample*.

26 מיא הגיד מרוש ונדעה מלפנים ונאומרה צדק אף אין מגיד אף אין משמיע אף אין שומע אמריכמה:

27 רישון לציון הנה הנומה ולירושלים מבשר אתן:

28 ואראה ואין איש ומאלה ואין יועץ אשאלם וישיבו דבר:

29 הנה כולם אין ואפס מעשיהמה רוח ותוהו נסיכיהמה:

Chapter 42

1 הנה עבדי אתמוכה בו בחירי רצתה נפשי נתתי רוחי עליו ומשפטי לגואים יוציא:

2 לוא יזעק ולוא ישא ולוא ישמיע בחוץ קולו:

3 קנה רצוץ לוא ישבור ופשתה כהה לוא יכבה לאמת יוציא משפט:

4 ולוא⁷⁰² יכהה ולוא⁷⁰³ ירוץ עד ישים בארץ משפט ולתורתיו⁷⁰⁴ איים יחילו⁷⁰⁵:

5 כוה אמר האל האלוהים בורא⁷⁰⁶ השמים ונוטיהמה⁷⁰⁷ רקע⁷⁰⁸ הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליהא

ורוח להולכים⁷⁰⁹ בה:

---

⁷⁰² 1QIsa^a: *And not*. 4QIsa^b and Masoretic have לא meaning *Not*.

⁷⁰³ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

⁷⁰⁴ 1QIsa^a: *And for His teaching* (construct plene spelling). 4QIsa^h reads the construct and noun defective spelling ולתרתו meaning the same, with the Masoretic reading the construct defective, noun plene spelling ולתורתו.

⁷⁰⁵ 4QIsa^h: *they wait* (perfect). 1QIsa^a reads ינחילו meaning *they inherit*. Masoretic reads ייחילו which is the imperfect form meaning the same as 4QIsa^h. LXX reads ἐπιουσι also meaning *they wait*, however this is unable to help determine between the imperfect and perfect form of יחל. See [here](#).

⁷⁰⁶ 4QIsa^{h(vid)}, Mas: *who created*. 1QIsa^a reads בורה, which is an orthographic change meaning the same.

⁷⁰⁷ 1QIsa^a: *and stretched them out* (plene spelling). 4QIsa^h has the pronoun-final spelling ונוטיהם. Masoretic has the plene-final spelling ונוטיהם.

⁷⁰⁸ 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas: *who spread out* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling רוקע.

⁷⁰⁹ 1QIsa^a: *to those who walk* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling להלכים.

6 אני יהוה⁷¹⁰ קרתיכה בצדק ואחזיקה בידכה ואצורכה⁷¹¹ ואתנכה⁷¹² לברית עם⁷¹³ לאור גואים:
 7 לפקוח עינים עורות להוציא ממסגר אסור⁷¹⁴ ומבית⁷¹⁵ כלא יושבי חושך:
 8 אני יהוה הואה⁷¹⁶ שמי⁷¹⁷ וכבודי⁷¹⁸ לאחר לוא⁷¹⁹ אתן ותהלתי לפסילים:
 9 הרישונות הנה באו וחדשות⁷²⁰ אני מגיד בטרם תצמחנה אשמיע אתכמה⁷²¹:
 10 שירו ליהוה שיר חדש תהלתו⁷²² מקצה הארץ יורדי הים ומלואו איים ויושביהם:
 11 ישא מדבר עריו וחצרים תשב קדר וירונו יושבי סלע מראוש הררים יצריחו:
 12 ישימו ליהוה כבוד ותהלתו באיים יגידו:
 13 יהוה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יודיע אף יצריח על אויביו יתגבר:

⁷¹⁰ 4QIsa^h, Mas, LXX (+ ο θεος): *Yahweh*. 1QIsa^a omitted originally, however there are some letters written above the following word that are unable to be read properly. This may've been an amendment by the scribe or a corrector that restored יהוה.

⁷¹¹ 1QIsa^a: *and I shall form you* (plene spelling). 4QIsa^h has the plene-final spelling וּאֲצוֹרְךָ. The Masoretic has the defective-final spelling וּאֲצַרְךָ; however the Masoretic vowel pointed it as וְאֲצַרְךָ/ve-'etsar, making it from the verb נָצַר meaning *to watch over* as opposed to being from the verb יָצַר meaning *to form*. The LXX reads ενισχυσω/*shall strengthen* indicating that the LXX translator also took it to be from יָצַר and not נָצַר.

⁷¹² 1QIsa^a: *and I shall make you* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the final-form spelling וּאֲתַנְךָ.

⁷¹³ 1QIsa^a, Mas, LXX: *people*. 4QIsa^h reads עוֹלָם meaning *everlasting*.

⁷¹⁴ 1QIsa^a, LXX: *those bound*. 4QIsa^h and Masoretic read אֲסִיר meaning *prisoner*.

⁷¹⁵ 1QIsa^a, LXX: *and from the house*. 4QIsa^h and Masoretic read מִבַּיִת meaning *from the house*.

⁷¹⁶ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling הוּא.

⁷¹⁷ 4QIsa^h, Mas, LXX: *is My Name*. 1QIsa^a reads וּשְׁמִי meaning *and My Name*.

⁷¹⁸ 1QIsa^a, Mas: *and my glory* (plene spelling). 4QIsa^h has the defective spelling וּכְבוֹדִי.

⁷¹⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the defective spelling לֹא.

⁷²⁰ 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas, LXX: *and new things*. 1QIsa^a reads וְהַחֲדָשׁוֹת meaning *and the new things*.

⁷²¹ 1QIsa^a: *to you all* (plene spelling). 4QIsa^h and Masoretic have the final-form spelling אֲתֶכֶם.

⁷²² 4QIsa^b, 4QIsa^h, Mas, LXX: *praise Him*. 1QIsa^a reads וְתִהְלֵתוּ meaning *and praise Him*.

- 14 אחשיתי אך מעולם אחריש אתאפקה כיולדה אפעא אשמה⁷²³ ואשופה⁷²⁴ יחדיו:
- 15 אחריבה הרים וגבעות וכול עשבם אוביש ושמתי נהרות לאיים ואגמים אוביש:
- 16 והוליכתי עורים בדרך ולוא ידעו בנתיבות לוא ידעו אדריכם אשימה מהשוכים לפנימה לאור ומעקשים למישור אלה הדברים עשיתים⁷²⁵ ולוא עזבתים:
- 17 נסגו אחור יבושו בושת הבוטחים בפסל האמרים למסכה אתמה אלוהינו:
- 18 החרשים שמעו והעורים הביטו לראות:
- 19 מי עור כיא אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח מי עואר כמשלם ועואר כעבד יהוה:
- 20 ראיתה רבות ולוא תשמור פתחו אוזנים ולוא ישמע:
- 21 יהוה חפץ למען צדקו ויגדל תורה ויאדרהה:
- 22 והואה עם בזוז ושסוי הפח בחורים כולם⁷²⁶ ובבתי⁷²⁷ כלאים הוחבאו היו לבז ואין מציל למשיסה ואין אומר השב:
- 23 מיא⁷²⁸ בכמה⁷²⁹ ויאזין⁷³⁰ זואת ויקשב וישמע לאחור:

---

⁷²³ 1QIsa^a: *I shall pant* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the final-form spelling אשם.

⁷²⁴ 1QIsa^a: *and I shall grasp* (alternative spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the common-final spelling ואשאף.

⁷²⁵ 1QIsa^a: *I shall make them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשיתים.

⁷²⁶ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם.

⁷²⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and in houses*. 4QIsa^b reads ובבית meaning *and in a house*.

⁷²⁸ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

⁷²⁹ 1QIsa^a: *among you all* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בכם.

⁷³⁰ 1QIsa^a, LXX: *that shall heed*. 4QIsa^b and Masoretic read יאזין meaning *shall heed*.

24 מיא נתן למשיסה יעקוב וישראל לבוזזים הלוא יהוה זה חטאנו לו ולוא אבו בדרכיו להלוך ולוא שמעו בתורתיו:

25 וישפוך עליו חמת⁷³¹ אפוא⁷³² ועוזז מלחמה ותלהטהו מסביב ולוא ידע ותבער בו ולוא ישים על לב:

Chapter 43

1 ועתה כוה אמר יהוה בוראיכה⁷³³ יעקוב ויוצריכה ישראל אל תירא כיא גאלתיכה קראתי בשמכה⁷³⁴ ליא⁷³⁵ אתה:

2 כיא⁷³⁶ תעבור במים אתכה אני ובנהרות לוא ישטפוך כיא תלך במו אש לוא⁷³⁷ תכוה ולהבה לוא תבער בך⁷³⁸:

3 כי⁷³⁹ אני יהוה אלוהיכה קדוש ישראל מושיעך⁷⁴⁰ נתתי⁷⁴¹ מצרים כופרך⁷⁴² כוש וסבא⁷⁴³ תחתיך⁷⁴⁴:

⁷³¹ 1QIsa^a, LXX: *the wrath of* (construct form). 4QIsa^e and Masoretic read the absolute form חמה meaning *the wrath*.

⁷³² 1QIsa^a: *His anger* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling אפו.

⁷³³ 1QIsa^a: *who created you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בוראך.

⁷³⁴ 1QIsa^a: *by your name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בשמך.

⁷³⁵ 1QIsa^a: *mine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁷³⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁷³⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

⁷³⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas: *in you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling בכה.

⁷³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas, LXX: *For*. 1QIsa^a omits this.

⁷⁴⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *your saviour*. 1QIsa^a has גואלך meaning *your redeemer*.

⁷⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I give*. 1QIsa^a has ונתתי meaning *And I give*.

⁷⁴² 1QIsa^a: *Egypt as a ransom to you*. 1QIsa^{b(vid)}, Masoretic and LXX reverse these words. No change in meaning.

⁷⁴³ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas, LXX: *and Seba*. 1QIsa^a has וסבאים meaning *people of Seba*.

⁷⁴⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas: *in place of you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling תחתיכה.

4 מאשר יקרתה⁷⁴⁵ בעיני נכבדתה⁷⁴⁶ ואני אהבתיכה אתן⁷⁴⁷ האדם⁷⁴⁸ תחתיכה⁷⁴⁹ ולאמים⁷⁵⁰ תחת נפשכה⁷⁵¹ :
 5 אל תירא כיא⁷⁵² אתכה⁷⁵³ אני ממזרח אביא זרעכה⁷⁵⁴ וממערב אקבצכה⁷⁵⁵ :
 6 אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני⁷⁵⁶ מרחוק ובנותי⁷⁵⁷ מקצוי⁷⁵⁸ הארץ :

⁷⁴⁵ 1QIsa^a: *you are precious* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקרת.

⁷⁴⁶ 1QIsa^a: *you are honoured* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נכבדת.

⁷⁴⁷ 1QIsa^a: *I give*. Masoretic reads ואתן meaning *And I give*. 1QIsa^b reads ואתנה meaning *And I gave*.

⁷⁴⁸ 1QIsa^a: *the people*. 1QIsa^b and Masoretic read אדם meaning *people*.

⁷⁴⁹ 1QIsa^a: *in place of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling תחתיך.

⁷⁵⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and nations* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling לאומים.

⁷⁵¹ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נפשך.

⁷⁵² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁷⁵³ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אתך.

⁷⁵⁴ 1QIsa^a: *your offspring* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

⁷⁵⁵ 1QIsa^a: *I will gather you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אקבצך.

⁷⁵⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *My sons*. 1QIsa^b has בניך meaning *and your sons*. In this case, it would be a case of the reference being the sons of the north and south, rather than the sons of Yahweh.

⁷⁵⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and My daughters*. 1QIsa^b has ובנותיך meaning *and your daughters*. In this case, it would be a case of the reference being the daughters of the north and south, rather than the daughters of Yahweh.

⁷⁵⁸ 1QIsa^a: *end*. 1QIsa^b and Masoretic have a different form מקצה. No change of meaning.

7 כול⁷⁵⁹ הנקרא בשמי ולכבודי⁷⁶⁰ בראתיהו⁷⁶¹ יצרתיהו⁷⁶² אף עשיתיהו⁷⁶³:
 8 הוציאו⁷⁶⁴ עם עואר⁷⁶⁵ ועינים⁷⁶⁶ יש וחרשים ואוזנים⁷⁶⁷ למו:
 9 כול⁷⁶⁸ הגואים⁷⁶⁹ נקבצו יחדיו ויאספו לאומים⁷⁷⁰ מי בהמה⁷⁷¹ ויגידו⁷⁷² זואת⁷⁷³ ורישונות ישמיעו יתנו
 עדיהמה⁷⁷⁴ ויצדקו וישמעו⁷⁷⁵ ויאמרו⁷⁷⁶ אמת:

⁷⁵⁹ 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁷⁶⁰ 1QIsa^a, Mas: *for my glory* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולכבדי.

⁷⁶¹ 1QIsa^a: *whom I created* (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix בראתיו.

⁷⁶² 1QIsa^a: *whom I formed* (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix יצרתיו.

⁷⁶³ 1QIsa^a: *whom I made* (plene spelling pronominal suffix). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling pronominal suffix עשיתיו.

⁷⁶⁴ 1QIsa^a, LXX: *All of you bring out*. 1QIsa^b reads אוציא meaning *I bring out*. Masoretic reads הוציא meaning *He brings out*.

⁷⁶⁵ 1QIsa^a: *blind* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עור.

⁷⁶⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and eyes*. 1QIsa^a reads עינים meaning *eyes*.

⁷⁶⁷ 1QIsa^a: *though eyes* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואזנים.

⁷⁶⁸ 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁷⁶⁹ 1QIsa^a: *the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הגוים.

⁷⁷⁰ 1QIsa^a: *the peoples* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמים.

⁷⁷¹ 1QIsa^a: *among them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בהם.

⁷⁷² 1QIsa^a: *that shall announce* (plural). 1QIsa^b reads יגידו meaning *they shall announce*, plural spelling. Masoretic reads יגיד meaning *he shall announce*, singular spelling, a reading supported by the LXX: αναγγελει.

⁷⁷³ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זואת.

⁷⁷⁴ 1QIsa^a: *their witnesses* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic read the pronoun-final spelling עדיהם.

⁷⁷⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and let them hear*. 1QIsa^a reads וישמיעו meaning *and let them proclaim*.

⁷⁷⁶ 1QIsa^a: *and they shall say* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמרו.

- 10 אתמה עדי נואם יהוה עבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו **ליא**⁷⁷⁷ ותבינו כיא אני הואה לפני לוא נוצר אל ואחרי⁷⁷⁸ לוא⁷⁷⁹ היה⁷⁸⁰:
- 11 אנוכי⁷⁸¹ אנוכי⁷⁸² יהוה ואין מבלעדי מושיע:
- 12 אנוכי הגדתי והושעתי השמעתי⁷⁸³ ואין בכמה⁷⁸⁴ זר ואתמה עדי נואם יהוה אני אל:
- 13 גם מיום אני הואה ואין מידי מציל אפעולה⁷⁸⁵ ומי ישיבנה:
- 14 כוה אמר יהוה גואלכמה⁷⁸⁶ קדוש ישראל למענכמה שלחתי בבל⁷⁸⁷ והורדתי בריחים כולם וכשדיים באוניות רנתמה:
- 15 אני יהוה קדושכמה בורא ישראל מלכמה:
- 16 כוה אמר יהוה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה:
- 17 המוציא רכב וסוס וחיל ועיזוז יחדיו⁷⁸⁸ ישכובו בל יקומו דעכו כפשתה כבו:

⁷⁷⁷ 1QIsa^a: *in Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לי**.

⁷⁷⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and after Me*. 1QIsa^b reads **ואחרי** meaning *and after Him*.

⁷⁷⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁷⁸⁰ 1QIsa^a: *shall exist* (perfect). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form **יהיה**.

⁷⁸¹ 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

⁷⁸² 1QIsa^a: *I* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנכי**.

⁷⁸³ 1QIsa^b, LXX: *I proclaimed*. 1QIsa^a and Masoretic read **והשמעתי** meaning *and I proclaimed*.

⁷⁸⁴ 1QIsa^a: *among you* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בכם**.

⁷⁸⁵ 1QIsa^a: *I perform* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אפעל**.

⁷⁸⁶ 1QIsa^a: *your redeemer* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling **גאלכם**.

⁷⁸⁷ 4QIsa^b, LXX: *Babylon*. 1QIsa^a misspells as **בבל**. Masoretic reads **בבלה** which whilst meaning *Babylon*, has a locative **ה-** suffixed.

⁷⁸⁸ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יחדו**.

- 18 אל תזכור רישונות וקדמוניות אל תתבוננו:
- 19 הנני עושה חדשה ועתה תצמח הלוא תדעו אף אשים במדבר דרך בישימון נתיבים:
- 20 תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה כיא אתן במדבר מים נהרות⁷⁸⁹ בישימן⁷⁹⁰ להשקות עמי ובהירי:
- 21 עם זה יצרתי לי תהלתי⁷⁹¹ יספרו⁷⁹²:
- 22 ולוא אותי קראתה יעקוב כיא⁷⁹³ יגעתה⁷⁹⁴ ביא⁷⁹⁵ ישראל:
- 23 לוא הביאותה⁷⁹⁶ לי שה עולותיך⁷⁹⁷ ובזבחה לוא כבדתני ולוא עשיתה ליא מנחה⁷⁹⁸ ולוא⁷⁹⁹ הוגעתיכה⁸⁰⁰ בלבונה⁸⁰¹:

⁷⁸⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *rivers* (plene spelling). 4QIsa^e reads the defective spelling נהרת.

⁷⁹⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^e, Mas: *in the wilderness* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling בישימון.

⁷⁹¹ 4QIsa^e, Mas, LXX: *My praise*. 1QIsa^a reads ותהלתי meaning *and My praise*.

⁷⁹² 4QIsa^e, Mas, LXX: *they shall recount*. 1QIsa^a reads יואמרו meaning *they shall speak*.

⁷⁹³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic read the defective spelling כי.

⁷⁹⁴ 1QIsa^a: *you have become weary* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic read the defective spelling יגעת.

⁷⁹⁵ 1QIsa^a: *of Me* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic read the defective spelling בי.

⁷⁹⁶ 1QIsa^a: *all of you have brought* (plene spelling). 1QIsa^a has the not-quite-so plene spelling הביאות meaning the same. 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling הביאת. However, the Masoretes vowel pointed this as הַבִּיאֶתָ giving it a singular *you* rather than the plural *all of you/you all*. Even further evidence that the Masoretes didn't get their vowel-points correct.

⁷⁹⁷ 4QIsa^e: *your burnt offerings* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עלתיך. 1QIsa^a reads לעולה meaning *for a burnt offering*. The LXX reads a conflation of the two, ὀλοκαρπώσεως, meaning *your burnt offering*.

⁷⁹⁸ 1QIsa^a: *and you have not made offerings for me*. 4QIsa^e and Masoretic read לא העבדתיך במנחה meaning *I have not made you serve with offerings*. LXX omits entire phrase, possibly by parablepsis. However the divergent readings here hint that the phrase may've been an addition to Isaiah that wasn't originally in the text, with the LXX providing the original form.

⁷⁹⁹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling ולא.

⁸⁰⁰ 1QIsa^a: *have I made you weary* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the pronoun-final spelling הוגעתיך.

⁸⁰¹ 1QIsa^a, Mas: *with frankincense* (plene spelling). 4QIsa^e has the defective spelling בלבונה.

24 לוא 802 קניתה 803 ליא 804 בכסף קנה וחלב זבחיכה 805 לוא 806 הרויתני אך העבדתני בתטאותיכה 807
הוגעתני בעונכה:

25 אנוכי אנוכי הואה מוחה פשעכה למעני וחטאתיכה לוא אזכור 808 809:

26 הזכירוני 810 נשפטה יחדיו ספר אתה למען תצדק:

27 אביכה הרישון חטא ומליציכה 811 פשעו ביא 812:

28 ואחללה שרי קודש ואתן לחרם יעקוב וישראל לגודפים:

Chapter 44

1 ועתה שמע יעקוב עבדי וישראל בחרתי בוא:

2 כוה אמר יהוה עושכה ויוצרכה מבטן ועוזרכה אל תירא עבדי יעקוב וישורון בחרתי בוא 813:

3 כיא אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה כן אצק רוחי על זרעכה וברכתי על צאצאיכה:

⁸⁰² 1QIsa^a, LXX: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא. 4QIsa^e reads ולוא meaning *and not*.

⁸⁰³ 1QIsa: *you have acquired* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קנית.

⁸⁰⁴ 1QIsa^a: *for me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

⁸⁰⁵ 1QIsa^a: *your sacrifices* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the pronoun-final spelling זבחיך.

⁸⁰⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling לא.

⁸⁰⁷ 1QIsa^a: *by your sins* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בתטאותיך.

⁸⁰⁸ 1QIsa^a: *I shall remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אזכר.

⁸⁰⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: <word omitted>. 1QIsa^a includes עוד meaning *no longer*.

⁸¹⁰ 1QIsa^a: *all of you take me to court* (plural spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the singular spelling הזכירני.

⁸¹¹ 1QIsa^a: *and your representatives* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ומליציך.

⁸¹² 1QIsa^a: *against Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בי.

⁸¹³ 1QIsa^a: *in whom* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling בו.

4 וצמחו כבין חציר כערבים על יובלי מים:

5 זה יואמר ליהוה אני וזה יקרא בשם יעקוב וזה יכתוב ידוהי ליהוה ובשם ישראל יכנה:

6 כוה אמר יהוה מלך ישראל וגואליו יהוה צבאות שמו אני רישון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוהים:

7 ומיא כמוני יקרא ויגידה ויעריכה לוא משומי עם עולם **ואותיות**⁸¹⁴ **יואמר**⁸¹⁵ **אשר**⁸¹⁶ תבואינה יגידו למו:

8 אל תפחדו ואל תיראו הלוא מאז השמעתיכה והגדתי ואתמה עדי היש אלוה מבלעדי ואין צור בל ידעתי:

9 יוצר פסל כולמה תהו וחמוזיהמה בל יועילו ועדיהמה המה בל יראו בל ידעו למען יבושו:

10 מי יצר אל ופסל נסך לבלתי הועיל:

11 הנה כול חובריו יבושו וחרשים המה מאדם יתקבצו כולם יעמודו ופחדו יבושו יחדיו:

12 חרש ברזל מעצד ופעל בפחם ובמקבות ויצורהו ויפעלהו בזרוע כוחוה גם רעב ואין כוח לוא שותה מים וייעף:

13 חרש עצים נטהו קו יתארהו בשרד יעשהו במקצעות ובמחגה יתארהו ויעשהו כתבנית איש כתפארת אדם לשבת בית:

14 לכרות לוא ארזים ויקח תרזה ואלון ויאמץ לוא בעצי יער נטע אורן וגשם יגדל:

15 והגה לאדם לבער ויקח מהמה ויחום אף ישיק ואפה לחם או יפעל אל וישתחו עשהו פסל ויסגוד למו:

16 חציו שרף במו אש ועל וחציו בשר ויאכל ועל גחליו ישב ויחם ויואמר האח חמותי נגד אור:

17 ושריתו לאל עשה לבלוי עץ יסגוד לו וישתחוה ויתפלל אליו ויואמר הצילני כיא אלי אתה:

⁸¹⁴ 1QIsa^a: *and things that are to come* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling **ואתיות**.

⁸¹⁵ 1QIsa^a: *let them speak*. 4QIsa^c and Masoretic omit.

⁸¹⁶ 1QIsa^a: *what*. 4QIsa^c and Masoretic read **ואשר** meaning *and what*.

- 18 לוא ידעו ולוא יבינו כיא טח מראות עיניהמה מהשכל לבותמה:
- 19 ולוא ישיב אל לבו ולוא דעת ולוא תבונה לאמור לאמור חציו שרפתי במו אש ואף אפיתי על גחליו לחם ואצלה בשר ואוכלה⁸¹⁷ ויתרו⁸¹⁸ לתועבה⁸¹⁹ אעשה לבלוי עץ אסגוד:
- 20 רועה אפר לב הותל הטהו ולוא⁸²⁰ יוכיל יציל את נפשו⁸²¹ ולוא⁸²² יואמר⁸²³ שקר בימיני⁸²⁴:
- 21 זכור אלה יעקוב וישראל⁸²⁵ כיא⁸²⁶ עבדי אתה יצרתיכה עבד לי אתה ישראל⁸²⁷ לוא⁸²⁸ תנשני⁸²⁹:

⁸¹⁷ 1QIsa^a: *and I have eaten it* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ואכל**. 1QIsa^a could also be the cohortative form meaning *I want to eat it*.

⁸¹⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and the rest*. 4QIsa^b reads **יתרו** meaning *the rest*.

⁸¹⁹ 4QIsa^b, Mas, LXX: *an abomination*. 1QIsa^a reads **לתועבות** meaning *abomination*.

⁸²⁰ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

⁸²¹ LXX (retrov.): *can he save his soul*. 1QIsa^a reads **יוכיל נפשו** meaning *can he his soul*, which appears to be a phrase with an omitted verb; 4QIsa^b and Masoretic have this verb supplied, reading **יציל את נפשו** meaning *he save his soul*, however with the omitted **יוכיל** as seen in 1QIsa^a. The LXX has the original reading **δυναται εξελεσθαι την ψυχην αυτου**. The reading of either 1QIsa^a or 4QIsa^b/Mas can easily be explained as a case of homoeoteleuton for either **יוכיל** or **יציל**.

⁸²² 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

⁸²³ 1QIsa^a: *he says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יאמר**.

⁸²⁴ 1QIsa^a, LXX: *There is a lie in my right hand*. 4QIsa^b and Masoretic read **הל(ו)א שקר בימיני** meaning *Is there a lie in my right hand?*

⁸²⁵ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and Israel*. 1QIsa^a reads **ישראל** meaning *Israel*.

⁸²⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁸²⁷ 1QIsa^a, Mas: *Israel*. 4QIsa^b reads **וישראל** meaning *and Israel*. The reading of 4QIsa^b is supported a bit by the LXX: **και ου**/and you.

⁸²⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁸²⁹ 4QIsa^b, Mas (see comm.), LXX: *shall you all forget me*. 1QIsa^a reads **תשאני** meaning *shall you mislead me*. Even though the Masoretic reads the same as 4QIsa^b consonantly, they vowel pointed it as **תנְשָנִי**/*thannisheny*, turning it into a nifal stem meaning *shall you all be forgotten by me*. The reading of the LXX and context makes their vowel pointing choice quite dubious.

22 מחיתי כעב פשעיך⁸³⁰ וכענן חטאותיכה שובה אלי כיא⁸³¹ גאלתיכה:
 23 רונו⁸³² שמים כיא⁸³³ עשה יהוה הריעו תחתיות הארץ⁸³⁴ פצחו הרים רינה⁸³⁵ יער וכל⁸³⁶ עץ בו כי⁸³⁷
 גאל יהוה יעקב⁸³⁸ ובישראל יתפאר:
 24 כוה⁸³⁹ אמר יהוה גואלכה⁸⁴⁰ ויוצרכה⁸⁴¹ מבטן אנוכי⁸⁴² יהוה עושה⁸⁴³ כול⁸⁴⁴ נוטה שמים לבדי רוקע⁸⁴⁵
 הארץ מיא⁸⁴⁶ אתי:

⁸³⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas, LXX: *your transgressions*. 1QIsa^a reads פשעכה, which is either an orthographic alternative for פשעיכה, or a variant reading meaning *your transgression*.

⁸³¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁸³² 1QIsa^a: *sing for joy* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רִנּוּ.

⁸³³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁸³⁴ 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

⁸³⁵ 1QIsa^a: *in rejoicing* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רִנּוּ.

⁸³⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and all* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling וְכֹל.

⁸³⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כִּי־אֵל.

⁸³⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *Jacob* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling יַעֲקֹב.

⁸³⁹ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כֹּה.

⁸⁴⁰ 1QIsa^a: *your redeemer* (plene spelling). 1QIsa^b reads גואלך, the plene spelling for the noun but the pronoun-final for the pronominal suffix. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling for both: גאלך.

⁸⁴¹ 1QIsa^a: *and He who shaped you* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} reads ויוצרך, the plene spelling for the noun but the pronoun-final for the pronominal suffix. 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling for both: ויצרך.

⁸⁴² 1QIsa^a: *I am* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אנכי.

⁸⁴³ 1QIsa^a: *who made* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשה.

⁸⁴⁴ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁸⁴⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *who spread out* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רקע.

⁸⁴⁶ 1QIsa^a: *Who* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

25 מפר אותות⁸⁴⁷ בדים וקוסמים⁸⁴⁸ יהולל משיב חכמים אחר ודעתם יסכל:
 26 מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו⁸⁴⁹ ישלים⁸⁵⁰ האומר⁸⁵¹ לירושלם⁸⁵² תשב ולערי יהודה תבנינה
 וחרבותיה⁸⁵³ אקומם:
 27 האומר⁸⁵⁴ לצולה חרבי נהרותיך⁸⁵⁵ אוביש:
 28 האומר לכורש רעי וכול⁸⁵⁶ חפצי ישלים⁸⁵⁷ ולאמר⁸⁵⁸ לירושלם⁸⁵⁹ תבנה והיכלי⁸⁶⁰ תוסד:

⁸⁴⁷ 1QIsa^a: *signs* (plene spelling). 1QIsa^b has the ultra-plene spelling **אתת**. Masoretic has the plene spelling **אתות**.

⁸⁴⁸ 1QIsa^b: *and of the diviners* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling **וקסמים**.

⁸⁴⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, Mas: *His messengers*. 4QIsa^b reads **מלאכו** meaning *His messenger*.

⁸⁵⁰ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *He carries out* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling **ישלם**.

⁸⁵¹ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *the One Who says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמר**.

⁸⁵² 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *of Jerusalem* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **לירושלם**.

⁸⁵³ 1QIsa^a, Mas: *and it's ruins* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **וחרבתיה**.

⁸⁵⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}: *the One Who says* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמר**.

⁸⁵⁵ 1QIsa^a: *and your rivers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ונהרתיך**.

⁸⁵⁶ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וכל**.

⁸⁵⁷ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *he shall carry out* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ישלים**.

⁸⁵⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^b, Mas: *and saying* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **ולאמר**.

⁸⁵⁹ 1QIsa^a: *of Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לירושלם**.

⁸⁶⁰ 1QIsa^a: *and My Temple*. 1QIsa^b and Masoretic read **והיכל** meaning *and the Temple*. The reading of 1QIsa^a is supported by the LXX which reads: **και τον οικον τον αγιον μου**/and My Holy Temple.

- 1 כוה⁸⁶¹ אמר יהוה למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו לרד לפניו גוים⁸⁶² ומתני מלכים אפתח לפתוח⁸⁶³ לפניו דלתות ושערים לוא יסגרו:
- 2 אני לפניכה⁸⁶⁴ אלך והרורים⁸⁶⁵ אישר⁸⁶⁶ דלתות נחושה אשבור ובריחי ברזל אגדע:
- 3 ונתתי לכה⁸⁶⁷ אוצרות⁸⁶⁸ חושך⁸⁶⁹ ומטמוני מסתרים למען תדע כיא אני יהוה הקורא⁸⁷⁰ בשמכה⁸⁷¹ אלוהי ישראל:
- 4 למען עבדי יעקוב ישראל בחירי ואקרא לכה⁸⁷² ובשמ⁸⁷³ הכינכה ולוא ידעתני:

⁸⁶¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כוה.

⁸⁶² 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *nations* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling גואים.

⁸⁶³ 1QIsa^a: *to open* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לפתח.

⁸⁶⁴ 1QIsa^a: *before you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לפניך.

⁸⁶⁵ 1QIsa^b, LXX: *and the mountains* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling והררים. Masoretic reads והדורים which is a misspelling of the plene form.

⁸⁶⁶ 1QIsa^b, LXX: *I shall flatten*. 1QIsa^a reads יאשר meaning *he shall flatten* (=Cyrus), though this would make more sense as a spelling mistake for איושר, which would be the plene spelling of אישר. Masoretic has אושר which is a copyist error for אישר.

⁸⁶⁷ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

⁸⁶⁸ 1QIsa^a, Mas: *the treasures* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling אוצרת.

⁸⁶⁹ 1QIsa^a: *of darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חושך.

⁸⁷⁰ 1QIsa^b, Mas: *the one who calls*. 1QIsa^a reads הקורה an orthographic alternative meaning the same thing (using ה rather than א to give the -ah sound).

⁸⁷¹ 1QIsa^a: *by your name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בשמך.

⁸⁷² 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

⁸⁷³ 1QIsa^a: *and by a name*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read בשמך meaning *by your name*. The reading of 1QIsa^a makes this the subject of the following verb הכינכה meaning *he has entitled you*; whereas the reading of 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic makes this the subject of the previous verb ואקרא meaning *and I have called*. LXX reads τω ονοματί μου meaning *by My name* (though some manuscripts read σου instead of μου meaning *your*).

5 אני יהוה ואין עוד זולתי ואין אלוהים⁸⁷⁴ אאזרכה ולוא ידעתני:
6 למען ידעו ממזרח שמש וממערב⁸⁷⁵ כיא אפס בלעדי אני יהוה ואין עוד:
7 יוצר אור ובורא⁸⁷⁶ חושך⁸⁷⁷ עושה⁸⁷⁸ שלום⁸⁷⁹ ובורה רע אני יהוה עושה כול⁸⁸⁰ אלה:
8 הריעו שמים ממעל⁸⁸¹ ושחקים יזלו⁸⁸² צדק תפתח ארץ⁸⁸³ ויפרח ישע וצדקה תצמיח יחד אני יהוה בראתיו⁸⁸⁴:

⁸⁷⁴ 1QIsa^a: *and there is none else except for Me; and there are no gods*. 1QIsa^b and Masoretic read ואין עוד וזולתי אין אלהים meaning *and there is none else; except for Me there are no gods*. The LXX reads και ουκ εστιν επι πηλην εμου meaning *and there is no other except for Me*. Some LXX manuscripts add θεος after εμου to give us *no other god except for Me*. The original reading appears to be that of the LXX, being a translation of ואין עוד זולתי. The addition of (ואין) אל(ו)הים appears to be a later addition to the text, with those LXX manuscripts reading the additional θεος attempting to conform to the later Hebrew addition.

⁸⁷⁵ 1QIsa^a: *and from the west*. 1QIsa^b and Masoretic read וממערבה, which is the feminine form meaning the same.

⁸⁷⁶ 1QIsa^b, Mas: *and I create*. 1QIsa^a reads ובורה an orthographic alternative meaning the same thing (using ה rather than א to give the -ah sound).

⁸⁷⁷ 1QIsa^a: *darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשך.

⁸⁷⁸ 1QIsa^a: *I make* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עשה.

⁸⁷⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *peace*. 1QIsa^a reads טוב meaning *goodness*.

⁸⁸⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

⁸⁸¹ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *from above*. 1QIsa^a reads ממעלה which more or less means the same thing (exactly *upwards*, but the gist is the same), but has a locative paragogic ה- suffixed.

⁸⁸² 1QIsa^b, Mas, LXX: *let them stream down*. 1QIsa^a reads ויזל meaning *and let stream down*. The reading of 1QIsa^b, Masoretic and the LXX makes the performer of the verb the previously mentioned שחקים/clouds; the reading of 1QIsa^a makes the verb a request to stream down צדק/righteousness.

⁸⁸³ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *Let the earth open up*. 1QIsa^a reads האמר לארץ meaning *The one who says to the earth*.

⁸⁸⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^{c(vid)}, Mas: *together. I, Yahweh, have created it*. 1QIsa^a omits, however the manuscript has gap between verses 8 and 9 which would accommodate having these words inserted. Possibly the scribe wasn't quite sure whether they were to be in the text or not (having two manuscripts before them that included and omitted the phrase?), and so left a gap just in case; or as in the rest of the manuscript, he was creating a break between the two sections. LXX supports the reading of 1QIsa^b, 4QIsa^{c(vid)}, and the Masoretic: εγω εμι Κυριος ο κτισας σε/I am Yahweh, the one who created you.

- 9 הוי רב את יוצריו חרש את חורשי האדמה **היאמר חמר**⁸⁸⁵ ליוצרו מה תעשה ופועלכה אין אדם ידיים לו:
10 הוי האומר לאב מה תוליד ולאשה מה תחילין:
11 כוה אמר יהוה קדוש ישראל **יוצר**⁸⁸⁶ **האתיות**⁸⁸⁷ שאלוני על בני ועל פועל ידי תצווני:
12 אנוכי עשיתי ארץ ואדם **עליהא**⁸⁸⁸ בראתי אני ידי נטו שמים וכול צבאם צויתי:
13 **אנוכי**⁸⁸⁹ העירותיהו בצדק וכול דרכיו אישר הואה יבנה עירי **וגלותיא**⁸⁹⁰ ישלח לוא במחיר ולוא בשוחד אמר יהוה צבאות:
14 כה אמר יהוה יגיע מצרים וסחר כוש סבאים אנשי מדות עליך יעבורו ולך יהיו אחריך ילכו בזקים יעבורו ואליכי ישתחווה ואליכי יתפללו אך בכי אל ואין עוד אלוהים:
15 אכן אתה אל מסתתר אלוהי ישראל מושיע:
16 בושו וגם נכלמו וכלמה יחדו וילכו בכלמה חורשי צירים:
17 ישראל נושע ביהוה תשועת עולמים לוא תבושו ולוא תכלמו עד עולמי עד:
18 כיא כוה אמר יהוה בורה השמים הואה האלוהים ויוצר הארץ ועשיה והואה כוננה לוא לתהו בראה לשבת יצרה אני יהוה ואין עוד:

---

⁸⁸⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Will the clay say*. 1QIsa^a reads **הוי האומר** meaning *Woe to the one who says*.

⁸⁸⁶ 1QIsa^a, LXX: *the former*. 1QIsa^b reads the plene spelling **ויוצרו** meaning *and its former*; Masoretic reads the defective spelling **ויצרו** meaning the same as 1QIsa^b.

⁸⁸⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *of the things coming*. 1QIsa^a reads **האותות** meaning *of the signs*. The reading of 1QIsa^b and Masoretic make this the start of a question; the reading of 1QIsa^a makes it the object of the previous verb **יצר**. The LXX, whilst reading the same as 1QIsa^b and Masoretic, actually makes it the object of the previous verb like 1QIsa^a. LXX is either a conflation of the two readings, or the original reading, which 1QIsa^a makes a slight spelling mistake on.

⁸⁸⁸ 1QIsa^a: *upon her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עליה**.

⁸⁸⁹ 1QIsa^a: *I myself* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אנוכי**.

⁸⁹⁰ 1QIsa^a: *and My exiles* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וגלתי**.

- 19 לוא בסתר דברתי במקום ארץ חושך לוא אמרתי לזרע יעקוב תהו בקשוני אני יהוה דובר צדק מגיד מישרים:
- 20 הקבצו ובואו התנגשו ואתיו פליטי הגואים לוא ידעו הנושאים⁸⁹¹ את עץ פסלמה⁸⁹² ומתפללים אל אל לוא יושיע:
- 21 הגידו והגישו אף יועצו יחדיו⁸⁹³ מיא השמיע זאת⁸⁹⁴ מקדם מאז הגידה הלוא אני יהוה ואין עוד אלהים⁸⁹⁵ מבלעדי אל צדיק ומושיע ואין זולתי:
- 22 פנו אלי והושיעו כול אפסי ארץ כיא אני אל ואין עוד:
- 23 ביא נשבעתי יצא מפיא צדקה דבר ולוא ישוב כיא ליא תכרע כול בורך⁸⁹⁶ ותשבע⁸⁹⁷ כול לשון:
- 24 אך ביהוה ליא יאמר צדקות ועוז עדיו יבואו יבושו כול הנחרים בו:
- 25 ביהוה יצדקו ויתהללו כול⁸⁹⁸ זרע ישראל:

---

⁸⁹¹ 1QIsa^a: *the ones carrying* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling הנשאים.

⁸⁹² 1QIsa^a: *their idols* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פסלם.

⁸⁹³ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יחדו.

⁸⁹⁴ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת.

⁸⁹⁵ 1QIsa^a: *god* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

⁸⁹⁶ 1QIsa^a: *knee* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברך. The Masoretic vowel pointed this as בְּרֶךְ/*berek*; the spelling in 1QIsa^a gives us the pronunciation *borek*. More evidence that the Masoretic vowel-points can't always be trusted.

⁸⁹⁷ 1QIsa^a, LXX: *and shall confess*. 4QIsa^b and Masoretic read תשבע meaning *shall confess*.

⁸⁹⁸ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

Chapter 46

- 1 כרע בל קרס נבו היו עצביהמה לחיה לבהמה נשאותיכמה⁸⁹⁹ עמוסות⁹⁰⁰ משא לעיפה⁹⁰¹:
- 2 קרסו כרעו יחדיו ולוא יוכלו מלט משא ונפשמה⁹⁰² בשבי הלכו⁹⁰³:
- 3 שמע אלי בית יעקוב וכול שארית בית ישראל עומסים מני⁹⁰⁴ בטן ונושאים⁹⁰⁵ מני רחם:
- 4 עד זקנה אני הואה ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואנוכי אסבול ואמלטה:
- 5 למי תדמיוני ותשוי ותמשלוני ואדמה⁹⁰⁶:
- 6 הזלים זהב מכיס וכסף בקנה ישקולו⁹⁰⁷ וישכרו⁹⁰⁸ צורף ויעשה⁹⁰⁹ אל ויסגודו אף ישתחו:

---

⁸⁹⁹ 1QIsa^a: *all of your cargo* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נשאותיכם.

⁹⁰⁰ 1QIsa^a, Mas: *is carried* (plene spelling). 4QIsa^b has the defective spelling עמוסות.

⁹⁰¹ 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *as a burden upon the weary*. 1QIsa^a reads משמועיהמה meaning *from their report*.

⁹⁰² 1QIsa^a: *but they themselves* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ונפשמ.

⁹⁰³ 1QIsa^a, LXX: *they go* (LXX: *shall be led*). 4QIsa^b and Masoretic read הלכה meaning *she goes*. The reading of 1QIsa^a and LXX corresponds to the מה of ונפשמה; the reading of 4QIsa^b and Masoretic corresponds to the נפש of the same word.

⁹⁰⁴ 4QIsa^b, Mas: *from out of*. 1QIsa^a misspells as ממני.

⁹⁰⁵ 1QIsa^a, LXX: *and have been brought up*. 1QIsa^b and Masoretic read הנשאים meaning *who have been brought up*.

⁹⁰⁶ 1QIsa^a: *that I may appear similar?* 1QIsa^b and Masoretic read ונדמה meaning *that we may appear similar?* LXX reads οι πλανωμενοι meaning *those who are deceived*; a possible misreading of ונדמה as הנדה.

⁹⁰⁷ 1QIsa^a: *weigh-out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישקלו.

⁹⁰⁸ 1QIsa^b, LXX: *and they hire*. 1QIsa^a reads ישכורו (plene spelling) meaning *they hire*, with the Masoretic reading the defective spelling ישכרו meaning the same.

However, the Masoretic vowel pointed this as יִשְׁכְּרוּ /yiskeruw; 1QIsa^a on the other hand gives the pronunciation yiskoruw.

⁹⁰⁹ 1QIsa^a, LXX: *and he makes* (LXX: *and they made*). 1QIsa^b and Masoretic read ויעשהו meaning *and they make it*.

7 וישאוהו על כתף יסבלוהו⁹¹⁰ ויניחוהו⁹¹¹ תחתיו ויעמוד⁹¹² ממקומו לוא ימיש אף יזעק אליו⁹¹³ ולוא⁹¹⁴
יענה מצרתו לוא יושיענו:
8 זכורו⁹¹⁵ זאת⁹¹⁶ והתאוששו⁹¹⁷ השיבו פושעים⁹¹⁸ על לב:
9 זכורו⁹¹⁹ רישונות⁹²⁰ מעולם כיא⁹²¹ אני⁹²² אל ואין עוד אלוהים⁹²³ ואפס כמוני:

---

⁹¹⁰ 1QIsa^a: *they support it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יסבלוהו.

⁹¹¹ 1QIsa^a: *and they set it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויניחוהו.

⁹¹² 1QIsa^a: *and it remains in position* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויעמד.

⁹¹³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to it*. 1QIsa^a reads עליו meaning *upon it*, however also is used in context to indicate *towards* something as well.

⁹¹⁴ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

⁹¹⁵ 1QIsa^a: *All of you remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זכרו.

⁹¹⁶ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זאת.

⁹¹⁷ 1QIsa^a: *and pluck up courage(?)* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling והתאוששו. The LXX reads στεναξατε meaning *and groan*. והתאוששו here is known as a *hapax legomen* (one instance). The LXX reading fits the context of the verse more than *and pluck up courage*, and so the meaning behind the Hebrew root אשש may've been lost since the LXX translation.

⁹¹⁸ 1QIsa^a, Mas: *rebels* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling פושעים.

⁹¹⁹ 1QIsa^a: *All of you remember* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זכרו.

⁹²⁰ 1QIsa^a: *the former things* (alternative, plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the common, defective spelling ראשנות. 1QIsa^a regularly uses this spelling of the word, writing ך instead of ך to indicate the -e sound.

⁹²¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

⁹²² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *I am*. 1QIsa^b and Masoretic read אנכי, an alternative, but just as common spelling meaning the same.

⁹²³ 1QIsa^a: *God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלוהים.

- 10 מגיד מראישית⁹²⁴ אחרות⁹²⁵ ומקדם אשר לוא⁹²⁶ נעשו אמר עצתי תקום וכול⁹²⁷ חפצי אעשה⁹²⁸:
- 11 קורא⁹²⁹ ממזרח עיט מארץ מרחק איש עצתו אף דברתי אף אביאנה יצרת⁹³⁰ אף אעשנה:
- 12 שמעו אלי אבירי לב הרחוקים⁹³¹ מצדקה:
- 13 הקרבתי⁹³² צדקתי ולוא⁹³³ תרחק ותשועתי לא⁹³⁴ תאחר ונתתי⁹³⁵ בציון תשועה ולישראל⁹³⁶ תפארתי:

⁹²⁴ 1QIsa^a: *from the beginning* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מראשית.

⁹²⁵ 1QIsa^a, 1QIsa^b: *things to follow*. 4QIsa^c reads אחרונות meaning *the latter things*. Masoretic reads אחרית meaning *the end*. LXX reads τα εσχάτα meaning *the final things*, which could support the reading of either 1Isa^a/1QIsa^b or 4QIsa^c.

⁹²⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

⁹²⁷ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכל.

⁹²⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas, LXX: *I shall accomplish*. 1QIsa^a reads יעשה meaning *he shall accomplish*. As with v9 above, a probable spelling mistake of איעשה.

⁹²⁹ 4QIsa^c, 1QIsa^a (ה-): *who calls* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרא.

⁹³⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas, LXX: *I formed it* (the *it* implicit). 1QIsa^a reads יצרתיה meaning *I formed it*, with the *it* explicit.

⁹³¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *those far off* (plene spelling). 1QIsa^b and 4QIsa^d have the defective spelling הרחקים.

⁹³² 4QIsa^c: *I bring near* (hifil form). 1QIsa^b and Masoretic read קרבתי also meaning the same, however being in the *Piel* form. 1QIsa^a reads קרובה meaning *is near*. LXX reads ηγγισα meaning *I have brought near*. The reading of the LXX could support either the reading of 4QIsa^c or 1QIsa^b/Masoretic.

⁹³³ 1QIsa^a: *and is not*. 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *is not*. LXX omits this and the next word (תרחק).

⁹³⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *will not*. 1QIsa^a reads ולוא meaning *also will not*.

⁹³⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *And I shall place*. 1QIsa^a reads נתתי meaning *I shall place*. LXX supports the reading of 1QIsa^a: δεδωκα.

⁹³⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *and to Israel*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic read לישראל meaning *to Israel*. LXX supports the reading of 1QIsa^b/4QIsa^d/Masoretic: τω Ισραηλ.

- 1 רדי ושבי על עפר בתולת בת בבל שבי לארץ⁹³⁷ אין כסא בת כשדיים כיא⁹³⁸ לוא⁹³⁹ תוסיפי⁹⁴⁰ יקראו לך רכה וענוגה⁹⁴¹:
- 2 קחי רחים וטחני קמח גלי צמתך חשופי⁹⁴² שבל⁹⁴³ גלי שוק עבורי⁹⁴⁴ נהרות:
- 3 תגלה⁹⁴⁵ ערותך גם תראה חרפתך נקם אקה ולא⁹⁴⁶ אפגיע⁹⁴⁷ אדם:
- 4 גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל:

⁹³⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to the ground*. 1QIsa^a reads על הארץ meaning *upon the ground*.

⁹³⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כִּי.

⁹³⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לֹא.

⁹⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *shall you continue* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling תוסיפי.

⁹⁴¹ 1QIsa^a: (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וענוגה.

⁹⁴² 1QIsa^a: *strip off* (plene spelling). 4QIsa^d reads חשבי which means *thinks of*; easily explained as a misspelling of חשפי by mistaking פ for ב. Masoretic reads the defective spelling חשפי; however the Masoretic vowel pointed this as חֶשְׁפִי/*khespi* rather than *khesupi*. LXX reads ανακαλυψαι meaning *uncover*.

⁹⁴³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *skirt*. 1QIsa^a reads שולייך meaning *your robes*. LXX reads τας πολιας meaning *the grey hairs*; appears to be a misreading conflation of חשפי שבל to השיבה.

⁹⁴⁴ 1QIsa^a: *pass through* (plene spelling).

⁹⁴⁵ 1QIsa^a: *Shall be exposed*. 1QIsa^b and Masoretic read תגל, which whilst commonly being the *jussive* form (expresses a will or desire), it could be a defective spelling. However as there's no example of the *jussive* form in 1QIsa^a where the final ה- is included, it is safe to consider this a variant reading that changes the meaning slight to *let it be exposed*. LXX reads ανακαλυφθησεται meaning *shall be uncovered*, the future, indicative form of ανακαλυπτω which supports the reading of 1QIsa^a.

⁹⁴⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

⁹⁴⁷ 4QIsa^d, LXX: *hand you over* (hifil form). 1QIsa^a, 1QIsa^b and Masoretic read אפגיע, which whilst usually interpreted as the *Qal* form, could also be the defective form of the hifil. This would be highly unusual for 1QIsa^a, but there are places where the manuscript does have the defective instead of the plene spelling (cf. 13:19; 23:4, 7). If the *Qal* form, this would mean *spare*. The hifil understanding of the verb makes more sense in the context of the words: *I shall not hand you over to people; that is, cause you to be in their view*.

5 שבי דממה ובאי⁹⁴⁸ בחשך⁹⁴⁹ בת כשדיים⁹⁵⁰ כיא⁹⁵¹ לוא⁹⁵² תוסיפי יקראו לך גבורת ממלכות:
6 קצפתי על עמי חללתי⁹⁵³ נחלתי ואתנם בידך לוא שמתי להמה רחמים על זקן הכבדתי⁹⁵⁴ עולך⁹⁵⁵
מואדה⁹⁵⁶:
7 ותואמרי לעולם אהיה גבורת עוד לוא שמתי אלה על לבך⁹⁵⁷ לוא⁹⁵⁸ זכרתי אחרונה:
8 ועתה שמעי זואת עודנה⁹⁵⁹ היושבת⁹⁶⁰ לבטח האומרה⁹⁶¹ בלבבה⁹⁶² אני ואפסי עוד לוא אשב אלמנה ולוא
אראה⁹⁶³ שכול:

⁹⁴⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and go* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **ובואי**. LXX reads **εἰσελθε** meaning *go*.

⁹⁴⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *into the darkness* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **בחושך**.

⁹⁵⁰ 1QIsa^a: *the Chaldeans* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כשדים**.

⁹⁵¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

⁹⁵² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁹⁵³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I profaned*. 1QIsa^a reads **וחללתי** meaning *and I profaned*.

⁹⁵⁴ 1QIsa^a: *you made heavy*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form meaning the same: **הכבדת**.

⁹⁵⁵ 1QIsa^a: *your yoke* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **עלך**.

⁹⁵⁶ 1QIsa^a: *heavy* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מאד**.

⁹⁵⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *your heart*. 1QIsa^a reads **לבכי**, which is either an alternative spelling, or the scribe didn't finish writing the whole of the letter **ה**, to give the usual plene spelling: **לבכה**.

⁹⁵⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

⁹⁵⁹ 1QIsa^a: *voluptuous one*. 4QIsa^d and Masoretic have an alternative spelling **עדינה**.

⁹⁶⁰ 1QIsa^a, Mas: *who sits* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **הישבת**.

⁹⁶¹ 1QIsa^a: *who says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **האמרה**.

⁹⁶² 1QIsa^a, Mas: *in her heart*. 1QIsa^b has an alternative spelling **בלבה**. This spelling is seen in v7 above.

⁹⁶³ 4QIsa^{d(vid)}, Mas, LXX: *shall I know*. 1QIsa^a reads **אראה** meaning *shall I see*.

- 9 ותבואינה⁹⁶⁴ לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמנה כתומם באו עליך ברוב⁹⁶⁵ כשפיך בעצמת חובריך מואדה:
- 10 ותבטחי בדעתך אמרתי אין רואני חכמתך ודעתך היאה⁹⁶⁶ שובבתך ותואמרי בלבבך אני ואפסי עוד:
- 11 ובאה עליך רעה ולוא⁹⁶⁷ תדעי שחרה ותפול עליך הווה לוא תוכלי לכפרה ותבוא עליך פתאום שאה ולוא⁹⁶⁸ תדעי:
- 12 עמדי⁹⁶⁹ נא בחובריך וברוב כשפיך באשר יגעתי מנעוריך ועד היום כרוב עצתך⁹⁷⁰:
- 13 יעמודו נא ויושיעוך חוברי השמים⁹⁷¹ והחוזים בכוכבים מודעים לחדשים מאשר יבוא עליהמה:
- 14 הנה היו כקש אש שרפתם לוא הצילו את נפשם מיד להבה אין גחלת לחומם⁹⁷² אור לשבת נגדו:
- 15 כן היו לך אשר יגעתי סוחריך מנעוריך איש לעברו תעו אין מושיעך:

⁹⁶⁴ 1QIsa^a: *and they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ותבואינה.

⁹⁶⁵ 1QIsa^a: *despite numerous* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברוב.

⁹⁶⁶ 1QIsa^a: *she* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling היא.

⁹⁶⁷ 1QIsa^a, LXX: *and not*. 1QIsa^b and Masoretic have לא meaning *not*.

⁹⁶⁸ 1QIsa^a, LXX: *and not*. 1QIsa^b and Masoretic have לא meaning *not*.

⁹⁶⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Now*. 1QIsa^a reads ועמודי meaning *But stand*.

⁹⁷⁰ 1QIsa^a: *and until today according to your numerous evil plans*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read אולי תוכלי הועיל אולי תערוצי נלאית ברב עצתך meaning *perhaps you may have the power to benefit; perhaps you may cause fear. You grow weary with your numerous evil plans*. LXX reads ει δυνησει ωφεληθησαι. κεκοπιακας εν ταις βουλαις σου· meaning *if you have the power to benefit. You have grown weary with your evil plans*.

⁹⁷¹ 1QIsa^b, LXX: *the heavens*. 1QIsa^a and Masoretic read שמים meaning *heavens*.

⁹⁷² 1QIsa^a: *to warm oneself* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לחמם. However the Masoretic vowel pointed this as לְחַמֵּם/Lekhemam; the spelling of 1QIsa^a gives the pronunciation as Lekhowmam. LXX omits.

Chapter 48

- 1 שמעו זואת בית יעקוב הנקראים בשם ישראל וממי יהודה יצאו הנשבעים בשם יהוה ובאלוהי ישראל יזכירו לוא באמת ולוא בצדקה:
- 2 כיא מעיר הקודש נקראו ועל אלוהי ישראל נסמכו יהוה צבאות שמו:
- 3 הרישונות מאז הגדתי ומפי יצאה ואשמיעם פתאום עשיתי ותבואינה:
- 4 מאשר ידעתי כיא קשה אתה וגיד ברזל עורפכה ומצחכה נחושה:
- 5 ואגידה לכה מאז בטרם תבוא השמעתיכה פן תואמר עצבי עשם פסלי ונסכי צום:
- 6 שמעתה חזה כולה ואתמה הלוא תגידו השמעתיכה חדשות מעתה ונצורות⁹⁷³ לוא ידעתן:
- 7 עתה נבראו ולוא מאז ולפני יום לוא שמעתים פן תואמר הנה ידעתים:
- 8 גם⁹⁷⁴ לוא⁹⁷⁵ שמעתי גם לוא ידעתה גם מאז לוא פתחת אוזנכה כיא ידעתי כיא בגוד תבגוד ופושע מבטן יקראו⁹⁷⁶ לכה⁹⁷⁷:
- 9 למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטום לכה לבלתי הכריתכה⁹⁷⁸:
- 10 הנה צרפתיכה ולוא בכסף בחנתיכה בכור עני:

---

⁹⁷³ 1QIsa^a: *and hidden things* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling ונצורות. 4QIsa^{b(vid)} reads ונוצרות which is either an orthographic alternative spelling, or is the active participle rather than the passive as 1QIsa^a and Masoretic, and would mean *and guard things*. LXX reads α μellei γινεσθαι meaning *which are about to occur*, indicating the LXX had a different Vorlage here (להיות?).

⁹⁷⁴ 4QIsa^b, Mas, LXX: *If*. 1QIsa^a reads וגם meaning *And if*.

⁹⁷⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

⁹⁷⁶ 1QIsa^a: *they shall call*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read קרא meaning *and are called*. LXX reads κληθηση meaning *you shall be called*, which supports the reading of 1QIsa^a.

⁹⁷⁷ 1QIsa^a: *to you* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

⁹⁷⁸ 1QIsa^a: *to cut you off* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling הכריתך.

- 11 למעני למעני אעשה כִּיא⁹⁷⁹ אִיכָה⁹⁸⁰ אִיחַל וּכְבוּדִי לְאַחַר לֹוא אַתָּן:
- 12 שְׁמַע אֱלֹהֵי יַעֲקֹוב וְיִשְׂרָאֵל מִקְרָאִי אֲנִי הוּאֵה⁹⁸¹ אֲנִי רֵאִישׁוֹן⁹⁸² אֶף⁹⁸³ אֲנִי אַחֲרוֹן:
- 13 אֶף יָדַי יִסְדּוּ אֶרֶץ וַיְמִינִי⁹⁸⁴ טַפְחָה שָׁמַיִם קוֹרָה⁹⁸⁵ אֲנִי אֱלֹהִים⁹⁸⁶ וַיַּעֲמֹדוּ⁹⁸⁷ יַחֲדָיו:

⁹⁷⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כִּיא.

⁹⁸⁰ 1QIsa^a: *what purpose* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling אִיך.

⁹⁸¹ 1QIsa^a: *He* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling הוּאֵה.

⁹⁸² 4QIsa^c: *the first* (plene spelling). 1QIsa^a reads רֵאִישׁוֹן, and 4QIsa^d and Masoretic read רֵאִישׁוֹן, both forms of the defective spelling meaning the same thing.

⁹⁸³ 1QIsa^a, Mas: *and*. 4QIsa^d reads אֶף, a different word meaning the same thing. Both indicate an added force that the conjunction וֹ doesn't.

⁹⁸⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and my right hand*. 4QIsa^d reads יְמִינִי meaning *my right hand*.

⁹⁸⁵ 1QIsa^a: *summon*. 4QIsa^d and Masoretic read the more common spelling קוֹרָה.

⁹⁸⁶ 4QIsa^c, 4QIsa^d, Mas: *to them* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a reads the pronoun-medial spelling אֱלֹהִימָה.

⁹⁸⁷ 1QIsa^a, 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d (מַדּוּ-), LXX: *and they stand*. Masoretic reads יַעֲמֹדוּ meaning *they stand*. The Masoretes vowel pointed this as יַעֲמֹדוּ/yaamdu; the reading of 1QIsa^a however gives the pronunciation as yaamodu. Interestingly, there are several places where the Masoretes give this vowel pointing (2 Sam. 2:23; Isa. 44:11; Eze. 10:17; Psa. 38:12; Dan. 11:15, 31), yet not here? Gesenius in his Hebrew Grammar, §63.g states that: *When in forms like יַעֲמֹד, יַעֲמֹד, the vowel of the final syllable becomes a vocal Š^ewâ in consequence of the addition of an affirmative or suffix, the compound Š^ewâ of the guttural is changed into the corresponding short vowel, e.g. יַעֲמֹד plur. יַעֲמֹדוּ (ya-'a-m^e-dhû as an equivalent for ya'-m^e-dhû); יַעֲזֹבָה she is forsaken. But even in these forms the hard combination frequently occurs, e.g. יַקְבְּלוּ they take as a pledge (cf. in the sing. פְּתִיבֵל, also יַתְקַבְּלוּ; יַתְקַבְּלוּ (also יַתְקַבְּלוּ) they are strong. Yet in the examples above, they have either an affirmative or a suffix, and so don't correspond to what Gesenius has said here. The Masoretes and their made up vowel-pointing is hardly consistent. They also appear to have knowledge of the correct way to vowel-point the words, yet haven't done so.*

14 יקבצו כולם⁹⁸⁸ וישמעו⁹⁸⁹ מי בהם הגיד⁹⁹⁰ את אלה יהוה אוהבי⁹⁹¹ יעשה⁹⁹² חפצו בבבל זרועו כשדיים:
 15 אני אני דברתי אף קראתי והביאותיהו⁹⁹³ והצליחה⁹⁹⁴ דרכוהי:
 16 קרובו אלי שמעו זואת לוא מראש⁹⁹⁵ בסתר דברתי בעת היותה שמה אני ועתה אדוני יהוה שלחני ורוחו:
 17 כה⁹⁹⁶ אמר יהוה גואלכה⁹⁹⁷ קדוש ישראל אני יהוה אלוהיכה⁹⁹⁸ מלמדך⁹⁹⁹ להועיל מדריךך¹⁰⁰⁰ בדרך
 אשר¹⁰⁰¹ תלך בה¹⁰⁰²:

⁹⁸⁸ 1QIsa^a, LXX: *all of them*. 4QIsa^d and Masoretic read כלכם meaning *all of you*. As 4QIsa^d is lacunae before this word, whether it read יקבצו/They shall assemble with 1QIsa^a and LXX, or whether it read הקבצו/Let assemble with the Masoretic is up for debate. As 4QIsa^d agrees more with the Masoretic than it doesn't, in all likelihood it probably read the latter. This changes it from a statement, *they all shall assemble*; to a command, *Assemble, all of you*.

⁹⁸⁹ 1QIsa^a, LXX: *and they shall listen*. 4QIsa^d and Masoretic read the perfect form ושמעו meaning *and listen*.

⁹⁹⁰ 4QIsa^d, Mas, LXX: *who has announced*. 1QIsa^a reads ויגיד meaning *that could also announce*.

⁹⁹¹ 1QIsa^a: *loves me*. 4QIsa^d and Masoretic read אהבו meaning *loves him*. LXX reads αγαπων σε meaning *I love you*.

⁹⁹² 4QIsa^d, Mas: *He shall accomplish*. 1QIsa^a reads וישה which is a misspelling of ויעשה and would be *and He shall accomplish*. LXX reads εποιησα meaning *I shall accomplish*.

⁹⁹³ 1QIsa^a, 4QIsa^{c(vid)}: *and I have brought him*. 4QIsa^d has the full defective spelling הבאתיו meaning *I have brought him*. Masoretic has a mixed spelling הביאתיו meaning *I have brought him*. LXX reads ηγαγον αυτον also meaning *I have brought him*.

⁹⁹⁴ 1QIsa^a: *and shall be successful* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling והצליח. 4QIsa^{c(vid)} reads ואצליח meaning *and I shall make successful*, a reading supported by the LXX: ευδωσα.

⁹⁹⁵ 4QIsa^d, Mas: *from the beginning*. 1QIsa^a reads an alternative spelling מרוש, using ך instead of א to indicate the -ow sound.

⁹⁹⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *Thus* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כוה.

⁹⁹⁷ 1QIsa^a: *your redeemer* (plene-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective-final spelling גאלך.

⁹⁹⁸ 1QIsa^a: *your God* (plene-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective-final spelling אלהיך.

⁹⁹⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *who educates you* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling מלמדכה.

¹⁰⁰⁰ 4QIsa^d, Mas: *who guides you*. 1QIsa^a reads הדריכה which is a misspelling of the word (יככה/יכה). 1QIsa^b reads מדרכיך, which is also a misspelling (יכך/כיך), else it would mean *from your ways*, which makes no sense in the context of the words. LXX reads του ευρευ/to discover; this would indicate a different Vorlage reading (למצא).

¹⁰⁰¹ 1QIsa^a, LXX: *which*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic omit.

¹⁰⁰² 1QIsa^a, LXX: *in it*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic omit.

18 ולוא 1003 הקשבתה אל מצוותי והיה כנהר שלמך 1004 וצדקתך כגלי הים:
 19 ויהי כחול זרעכה 1005 וצאצאיכה כמעותיו לוא 1006 יכרת ולא 1007 ישמד שמו מלפני:
 20 צאו מבבל ברחו מכשדיים 1008 בקול רינה 1009 הגידו והשמיעו 1010 זאת 1011 הוציאוה 1012 עד קצה 1013
 הארץ אמרו גאל יהוה את 1014 עבדו יעקוב 1015:
 21 ולוא 1016 צמאו בחרבות הוליקם 1017 מים מצור 1018 הזיל 1019 למו ויבקע צור 1020 ויזובו 1021 מים:

¹⁰⁰³ 1QIsa^a, 4QIsa^c, LXX: *And would that* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולוא. Masoretic reads לוא meaning *O that*.

¹⁰⁰⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d: *your peace* (defective-final spelling). 1QIsa^a has the plene-medial spelling שלומכה. Masoretic has the plene-final spelling שלומך.

¹⁰⁰⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *your offspring* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

¹⁰⁰⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁰⁰⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

¹⁰⁰⁸ 1QIsa^a: *from Chaldea* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מכשדים.

¹⁰⁰⁹ 1QIsa^a: *of jubilation* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רינה.

¹⁰¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *and cause to be heard* (= proclaim). 1QIsa^b and Masoretic read השמיעו meaning *cause to be heard* (= proclaim).

¹⁰¹¹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *this* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling זואת.

¹⁰¹² 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas, LXX: *send it forth*. 1QIsa^a omits.

¹⁰¹³ 4QIsa^d, Mas, LXX: *end*. 1QIsa^a reads קצוי meaning *ends*.

¹⁰¹⁴ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁰¹⁵ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁰¹⁶ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁰¹⁷ 4QIsa^d, Mas, LXX: *when he guided them*. 1QIsa^a reads הוליכו meaning *when he guided him*.

¹⁰¹⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *from the rock* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling מצר.

¹⁰¹⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *he caused to flow*. 1QIsa^a reads הזיב, an almost synonymous word used again in the verse later on (ויזובו) meaning *he caused to gush*.

¹⁰²⁰ 1QIsa^a, Mas: *the rock* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling צר.

¹⁰²¹ 1QIsa^a: *gushed out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויזבו.

22 אין¹⁰²² שלום אמר יהוה לרשעים:

Chapter 49

- 1 שמעו איים אלי¹⁰²³ והקשיבו¹⁰²⁴ לאומים¹⁰²⁵ מרחוק יהוה מבטן קראני ממעי אמי הזכיר שמי:
2 וישם פי כחרב חדה בצל ידו¹⁰²⁶ החביאני וישימני לכחץ¹⁰²⁷ ברור באשפתו¹⁰²⁸ הסתירני:
3 ויאמר¹⁰²⁹ לי עבדי אתה ישראל אשר בכה¹⁰³⁰ אתפאר¹⁰³¹:

---

¹⁰²² 1QIsa^b, Mas, LXX: *Not*. 1QIsa^a reads ואין meaning *And not*.

¹⁰²³ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *coastlands to me*. 4QIsa^d reads אלי איים meaning *to me, coastlands*. LXX reads μου νησοι meaning the same thing, which may be supportive of the reading in 4QIsa^d; however rearrangement of the words in a translation doesn't necessarily mean that the *Vorlage* had the same word order, though the Greek translator of LXX Isaiah does usually mimic Hebraic word order.

¹⁰²⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and give heed*. 1QIsa^a reads הקשיבו meaning *give heed*.

¹⁰²⁵ 1QIsa^a: *peoples* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמים.

¹⁰²⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *His hand*. 1QIsa^a reads ידיו meaning *His hands*.

¹⁰²⁷ 1QIsa^a, LXX: *like an arrow*. 4QIsa^d and Masoretic read להץ meaning *into an arrow*.

¹⁰²⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *in His quiver*. 1QIsa^a reads באשפתיו, which could either be the plural form, or like in most other places in 1QIsa^a is just the singular form with the construct separator ך; the plural would usually be ותי- and not just תי- in 1QIsa^a.

¹⁰²⁹ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁰³⁰ 1QIsa^a: *in you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בך.

¹⁰³¹ 1QIsa^a, Mas: *I shall be glorified*. 1QIsa^b reads a misspelling התפאר, using ה instead of א to indicate the *Ah*- sound.

4 ואני¹⁰³² אמרתי לריק יגעתי לתהו¹⁰³³ ולהבל¹⁰³⁴ כוחי¹⁰³⁵ כליתי¹⁰³⁶ אכן¹⁰³⁷ משפטי את יהוה ופועלתי¹⁰³⁸ את אלהי¹⁰³⁹:
 5 ועתה כה¹⁰⁴⁰ אמר יהוה יוצרי¹⁰⁴¹ מבטן לעבד לו לשובב יעקוב¹⁰⁴² אליו וישראל לו¹⁰⁴³ יאסף ואכבדה¹⁰⁴⁴ בעיני יהוה ואלוהי¹⁰⁴⁵ היה עזי¹⁰⁴⁶:

¹⁰³² 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas, LXX: *And I*. 1QIsa^a reads אַנִּי meaning *I*.

¹⁰³³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to worthlessness*. 1QIsa^a misspells as לתוה.

¹⁰³⁴ 1QIsa^a, LXX: *and to meaninglessness*. 1QIsa^b and Masoretic read והבל meaning *and meaninglessness*, with the *to* implicit rather than explicit.

¹⁰³⁵ 1QIsa^a: *My strength* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כחי.

¹⁰³⁶ 1QIsa^a, Mas: *I have spent* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling כלתי.

¹⁰³⁷ 1QIsa^a, Mas: *Nevertheless*. 1QIsa^b reads אַךְ meaning *howbeit*. LXX reads δὲ αὐτὸ meaning *Because of this*, which supports the reading of 1QIsa^a/Mas.

¹⁰³⁸ 1QIsa^a: *and my reward* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ופעלתי.

¹⁰³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^{d(corr.)}, Mas: *my God* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהי. 4QIsa^d originally wrote יהוה אלהי, but corrected it by indicating that יהוה should be omitted by placing dots above and below each letter.

¹⁰⁴⁰ 1QIsa^b, LXX: *thus*. 1QIsa^a and Masoretic omit.

¹⁰⁴¹ 1QIsa^b, LXX: *who formed me* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling יצרי. 1QIsa^a reads יוצרך meaning *who formed you*.

¹⁰⁴² 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁰⁴³ 1QIsa^a: *to Him*. 4QIsa^d and Masoretic read לֹא, which would mean *not*, but in the context of the verse it is a misspelling of (using אַ instead of ך to indicate the -*uw* sound). LXX omits, which may be a translational decision by the translator; Greek, unlike Hebrew, doesn't need to repeat the preposition as it already appears beforehand (πρὸς αὐτον). This may be reflected in the reading of Codex Sinaiticus^{c.a}, Alexandrinus and Marchalianus: τὸν Ἰακωβ καὶ τῆλ πρὸς αὐτον.

¹⁰⁴⁴ 1QIsa^a: *for I am honoured* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואכבד.

¹⁰⁴⁵ 1QIsa^a: *and my God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ואלהי. Codex Vaticanus (LXX) omits μου; Codex Sinaiticus, Alexandrinus and Marchalianus include it.

¹⁰⁴⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *my strength*. 1QIsa^a reads עזרי meaning *my helper*.

6 ויואמר¹⁰⁴⁷ נקל¹⁰⁴⁸ מהיותכה¹⁰⁴⁹ לי עבד להקים¹⁰⁵⁰ את שבטי יעקב¹⁰⁵¹ ונצירי ישראל¹⁰⁵² להשיב
ונתתיך לאור גואים¹⁰⁵³ להיות ישועתי עד קצה¹⁰⁵⁴ הארץ¹⁰⁵⁵:
7 כוה¹⁰⁵⁶ אמר אדוני¹⁰⁵⁷ יהוה גואלכה¹⁰⁵⁸ ישראל קדושו¹⁰⁵⁹ לבזוי נפש למתעבי גוי לעבד מושלים¹⁰⁶⁰
מלכים ראו¹⁰⁶¹ וקמו¹⁰⁶² שרים¹⁰⁶³ והשתחוו למען יהוה אשר נאמן קדוש ישראל ויבחרך¹⁰⁶⁴:

¹⁰⁴⁷ 1QIsa^a: *And He says* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁰⁴⁸ 1QIsa^a, Mas: *It is trivial*. 1QIsa^b reads הנקל meaning *Surely it is not trivial*.

¹⁰⁴⁹ 1QIsa^a: *for you to exist* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling מהיותך.

¹⁰⁵⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *to establish*. 1QIsa^{b(vid)} reads להשיב meaning *to bring back*.

¹⁰⁵¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Jacob*. 1QIsa^a reads ישראל meaning *Israel*.

¹⁰⁵² 1QIsa^b, Mas, LXX: *Israel*. 1QIsa^a reads יעקב meaning *Jacob*.

¹⁰⁵³ 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling גוים.

¹⁰⁵⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *end*. 1QIsa^a reads קצוי meaning *ends*.

¹⁰⁵⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the earth*. 1QIsa^b reads ארץ meaning *earth*.

¹⁰⁵⁶ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹⁰⁵⁷ 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling אדני. Masoretic omits.

¹⁰⁵⁸ 1QIsa^a, LXX: *your Redeemer*. 1QIsa^b reads גואל meaning *the Redeemer of*, plene spelling, with the Masoretic having the defective spelling גאל.

¹⁰⁵⁹ 1QIsa^a, Mas: *his Holy One* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling קדשו.

¹⁰⁶⁰ 1QIsa^a: *of rulers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling משלים.

¹⁰⁶¹ 1QIsa^a: *shall see* (perfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form יראו.

¹⁰⁶² 1QIsa^a, Mas: *and they shall stand up*. 1QIsa^b reads יקומו meaning *they shall stand up*.

¹⁰⁶³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *princes*. 1QIsa^a reads ושרים meaning *also princes*.

¹⁰⁶⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and He has selected you*. 1QIsa^a reads יבחרכה meaning *He has selected you*.

- 8 כוה אמר יהוה בעת רצון אענכה וביום ישועה אעזרכה¹⁰⁶⁵ ואצורכה¹⁰⁶⁶ ואתנכה לברית עם להקים ארץ להנחיל נחלות שוממות¹⁰⁶⁷:
- 9 לאמור¹⁰⁶⁸ לאסורים צאו ולאשר¹⁰⁶⁹ בחושך¹⁰⁷⁰ הגלו על כול הרים ירעו ובכול שפאים מרעיתם:
- 10 לוא¹⁰⁷¹ ירעבו ולוא¹⁰⁷² יצמאו ולוא יכם שרב ושמש כיא מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם:
- 11 ושמתי כול הרי לדרך ומס ומסלתי ירומון¹⁰⁷³:
- 12 הנה אלה מרחוק יבואו¹⁰⁷⁴ אלה¹⁰⁷⁵ מצפון ומים ואלה מארץ סיניים:
- 13 רנו¹⁰⁷⁶ שמים וגילי ארץ פצחו הרים רינה¹⁰⁷⁷ כיא מנחם¹⁰⁷⁸ יהוה עמו ועניו ירחם:
- 14 ותואמר ציון עזבני יהוה ואלוהי שכחני:

¹⁰⁶⁵ 1QIsa^a: *I shall help you* (imperfect form, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form, pronoun-final spelling עזרתוך.

¹⁰⁶⁶ 1QIsa^a: *and I shall watch over you* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling ואצרך.

¹⁰⁶⁷ 1QIsa^a: *the desolated* (plene spelling). 1QIsa^b has a complete defective spelling שממת; Masoretic only the normal defective spelling שממות.

¹⁰⁶⁸ 1QIsa^a: *saying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאמר.

¹⁰⁶⁹ 1QIsa^a, LXX: *and to those*. 4QIsa^d and Masoretic read לאשר meaning *to those*.

¹⁰⁷⁰ 1QIsa^a: *in darkness* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling בחשך.

¹⁰⁷¹ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁰⁷² 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁰⁷³ 1QIsa^a: *shall rise up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירמון.

¹⁰⁷⁴ 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling יבאו.

¹⁰⁷⁵ 4QIsa^d, LXX: *these*. 1QIsa^a and Masoretic read והנה meaning *And behold! These*.

¹⁰⁷⁶ 1QIsa^a: *Rejoice* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רנו.

¹⁰⁷⁷ 1QIsa^a: *in rejoicing* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling רנה.

¹⁰⁷⁸ 1QIsa^a: *is encouraging*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read נחם meaning *has encouraged*.

- 15 התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנוכי¹⁰⁷⁹ לוא אשכחי:
- 16 הנה על כפים חוקותיך וחומותיך נגדי תמיד:
- 17 מהרו בוניך מהורסיך ומחריביך ממך יצאו:
- 18 סאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לכי חי אני נואם יהוה כיא כולם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה:
- 19 כיא חרבותיך ושוממותיך וארץ הריסתך כיא עתה תצרי מיושב ורחקו מבלעיך:
- 20 עוד יואמרו באוזניך בני שכוליך צר לי המקום גשה לי ואשבה:
- 21 ואמרת בלבבך מיא ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה וגולה וסרה אלה מיא גדל הנה אני נשארתי לבדי אלה איפו¹⁰⁸⁰ המה¹⁰⁸¹:
- 22 כיא כוה אמר יהוה הנה אשא אל גואים ידי ואל העמים ארים נסי והביאו בניך בחוצן ובנותיך על כתף תנשנה:
- 23 והיו מלכים אמניך ושרותיהמה¹⁰⁸² מינקותיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעתי כיא אני יהוה אשר לוא יבושו קוי:
- 24 היקחו מגבור מלקוח אם שבי עריץ ימלט:
- 25 כיא כוה אמר יהוה גם מלקוח גבור ילקח ושובי עריץ ימלט ואת ריביך אנוכי אריב ואת בניך אנוכי אושיע:

---

¹⁰⁷⁹ 1QIsa^a: *But I* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ואנוכי.

¹⁰⁸⁰ 1QIsa^a: *from where*. 4QIsa^b and Masoretic have an alternative form meaning the same: איפה.

¹⁰⁸¹ 1QIsa^a: *them* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling הם.

¹⁰⁸² 1QIsa^a: *their queens* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling ושרותיהם.

26 ואוכלתי את מוניך את בשרם וכעסיס דמם ישכרו וידעו כול בשר כיא אני יהוה מושיעך וגואלכי אביר יעקוב:

Chapter 50

1 כוה אמר יהוה אי זה ספר כריתות אמכמה אשר שלחתייה או מי מנושי אשר מכרתי אתכמה לו הנה בעוונותיכמה נמכרתמה ובפשעיכמה שולחה אמכמה:

2 מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות אם אין בי כוח להציל הנה בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר תיבש דגתם מאין מים ותמות בצמא:

3 אלבישה שמים קדרות ושק אשים כסותם:

4 אדוני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר ויעיר בבוקר בבוקר ויעיר לי אוזן לשמוע כלמודים:

5 אדוני אלוהים פתח לי אוזן ואנוכי לוא מריתי אחור לוא נסגותי:

6 גוי נתתי למכים ולחיי למטלים פני לוא הסירותי מכלמות ורוק:

7 ואדוני יהוה יעזור לי על כן לוא¹⁰⁸³ נכלמתי על כן שמתתי פני כחלמיש ואדעה כיא לוא אבוש:

8 קרוב מצדיקי מי יריב אתי נעמודה יחדיו מי בעל משפטי יגש אלי:

---

¹⁰⁸³ 1QIsa^a: not (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

9 הנה 1084 אדוני 1085 יהוה יעזור 1086 ליא מי הואה ירשיעני הנה 1087 כולם 1088 כבגד יבלו עש יאכולם 1089:
 10 מי בכמה 1090 יראי יהוה שומע בקול עבדו אשר הלכו 1091 חשוכים 1092 ואין נוגה 1093 לו יבטח בשם יהוה
 וישען באלוהיו 1094:
 11 הנה 1095 כלכם 1096 קודחי 1097 אש מאזרי 1098 זיקות לכו באור אשכמה ובזיקות בערתמה 1099 מידי
 הייתה 1100 זאת 1101 לכמה 1102 למעצבה תשכבו:

¹⁰⁸⁴ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form **הן**.

¹⁰⁸⁵ 1QIsa^a: *Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אדני**.

¹⁰⁸⁶ 1QIsa^a: *He gives assistance* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יעזור**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **יַעְזֹר**/*yaazar*.

¹⁰⁸⁷ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form **הן**.

¹⁰⁸⁸ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כלם**.

¹⁰⁸⁹ 1QIsa^a: *he shall eat them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יאכלם**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **יַאֲכֹלֵם**/*yokhelem*.

¹⁰⁹⁰ 1QIsa^a: *among you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **בכם**.

¹⁰⁹¹ 1QIsa^a, LXX: *walks around* (plural form). 1QIsa^b and Masoretic have the singular form **הלך**.

¹⁰⁹² 1QIsa^a: *in darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **חשכים**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **חַשְׁכִּיִּם**/*hashekiym*.

¹⁰⁹³ 1QIsa^a: *brightness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **נגה**.

¹⁰⁹⁴ 1QIsa^a: *in his God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **באלהיו**.

¹⁰⁹⁵ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form **הן**.

¹⁰⁹⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *All of you*. 1QIsa^a reads **כולם** meaning *All of those*.

¹⁰⁹⁷ 1QIsa^a: *kindlers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **קודחי**.

¹⁰⁹⁸ 1QIsa^b, LXX: *and equippers*. 1QIsa^a and Masoretic read **מאזרי** meaning *equippers*.

¹⁰⁹⁹ 1QIsa^a: *you have set alight* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בערתם**.

¹¹⁰⁰ 1QIsa^a: *shall exist* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **היתה**.

¹¹⁰¹ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **זאת**.

¹¹⁰² 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לכם**.

Chapter 51

- 1 שמעו אלי רודפי¹¹⁰³ צדק מבקשי יהוה הביטו אל¹¹⁰⁴ צור חצבתמה ואל¹¹⁰⁵ מקבת בור נקרתמה¹¹⁰⁶ :
- 2 הביטו אל אברהם אביכמה¹¹⁰⁷ ואל שרה תחללכם¹¹⁰⁸ כיא¹¹⁰⁹ אחד קראתיו¹¹¹⁰ ואברכהו¹¹¹¹ וארבהו:
- 3 כיא¹¹¹² נחם יהוה ציון נחם כול¹¹¹³ חרבותיה¹¹¹⁴ וישם מדברה כעדן וערבתה כגן יהוה ששון ושמחה ימצאו¹¹¹⁵ בה תודה וקול זמרה¹¹¹⁶ :
- 4 הקשיבו¹¹¹⁷ אלי עמי ולאומי¹¹¹⁸ אלי האזינו כיא תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע:

---

¹¹⁰³ 1QIsa^a: *pursuers* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling רדפי.

¹¹⁰⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *to*. 1QIsa^b reads על meaning *upon*.

¹¹⁰⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and to*. 1QIsa^b reads ועל meaning *and upon*.

¹¹⁰⁶ 1QIsa^a: *you were dug out* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נקרתם.

¹¹⁰⁷ 1QIsa^a: *your ancestor* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אביכם.

¹¹⁰⁸ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^b: *she gave birth to you* (defective, pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-medial spelling תחוללכמה. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling תחוללכם.

¹¹⁰⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹¹¹⁰ 1QIsa^b, Mas: *I summoned him*. 1QIsa^a reads an alternative spelling קרתיהו.

¹¹¹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I blessed him*. 1QIsa^a reads ואפרהו meaning *and I made him fruitful*.

¹¹¹² 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹¹¹³ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹¹¹⁴ 1QIsa^a: *her ruined places* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חרבתיה.

¹¹¹⁵ 1QIsa^a, LXX: *shall be discovered* (plural spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the singular spelling ימצא.

¹¹¹⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes at the end here נס יגון ואנחה meaning *Sorrow and mourning shall flee away*. Seems to have been interpolated from 51:11.

¹¹¹⁷ 1QIsa^b, Mas: *Listen attentively*. 1QIsa^a has an orthographic change here, misusing א instead of ה to indicate the *ha* sound: אקשיבו.

¹¹¹⁸ 1QIsa^a, Mas: *and my nation* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולאמי.

5 קרוב צדקי יצא ישעי וזרועי¹¹¹⁹ עמים ישפוטו¹¹²⁰ אלי¹¹²¹ איים יקוו ואל זרעי¹¹²² יוחילון¹¹²³:
6 שאו שמים עיניכמה¹¹²⁴ והביטו אל הארץ מתחתה¹¹²⁵ כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה¹¹²⁶
ויושביה¹¹²⁷ כמוכן¹¹²⁸ ימותון¹¹²⁹ וישועתי לעולם תהיה וצדקתי לוא תחת:
7 שמעו אלי יודעי צדק עם תורת בלבם אל תיראו הרפת אנוש ומגדפתם¹¹³⁰ אל תחתו:
8 כיא כבגד יואכולם עש וכצמר יאכלם סס וצדקתי לעולם תהיה וישועתי לדור דורים:
9 עורי עורי לבשי עוז זרוע יהוה עורי כימי קדם דורות עולמים הלוא אתה¹¹³¹ היאה המוחצת רחוב מחללת
תנים:

¹¹¹⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *My arms*. 1QIsa^a reads וזרועו meaning *his arms*.

¹¹²⁰ 1QIsa^a: *they shall govern* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישפטו.

¹¹²¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *for Me*. 1QIsa^a reads אליו meaning *to him*.

¹¹²² 1QIsa^b, Mas, LXX: *My arm*. 1QIsa^a reads וזרועו meaning *his arms*.

¹¹²³ 1QIsa^a: *they shall wait* (hifil form). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the nifal form: ייחלון.

¹¹²⁴ 1QIsa^a: *your eyes* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עיניכם.

¹¹²⁵ 1QIsa^a: *beneath* (plene spelling, or locative ה-). 1QIsa^b and Masoretic have the defective/non-locative ה- spelling מתחת.

¹¹²⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *for the heavens shall dissipate (LXX: become solid) like smoke, and the earth shall become worn like a garment*. 1QIsa^a has a shorter, variant text:

וראו מי ברא את אלה meaning *and look at the one who created these*.

¹¹²⁷ 1QIsa^a: *and those dwelling on her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויישביה.

¹¹²⁸ 1QIsa^b, LXX: *in just this way*. 1QIsa^a and Masoretic split this into two words כמו כן, meaning *like a gnat-swarm*. The reading of 1QIsa^a/Masoretic doesn't make any sense, and was already being disputed before the Dead Sea Scrolls were found (Masoretic reading that is - obviously had no idea about 1QIsa^a at this time).

¹¹²⁹ 1QIsa^a, Mas: *they shall die* (incl. paragogic ך-). 1QIsa^b omits the paragogic ך-: ימותו.

¹¹³⁰ 1QIsa^a: *because of their abuse* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ומגדפתם. Masoretic has a variant spelling ומגדפתם meaning the same; or is a spelling mistake by the Masoretes by not repeating the ך in the word. The reading of 1QIsa^a/1QIsa^b would be from the root מגדפה; Masoretic reading from the root גדפה.

¹¹³¹ 1QIsa^a: *you* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling את.

- 10 הלא את¹¹³² היאה המחרבת ים מי תהום רבא השמה במעמקי ים דרך לעבור גאולים:
- 11 ופדויי¹¹³³ יהוה ישובו ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על¹¹³⁴ רואשיהמה ששון ושמחה ישיגו¹¹³⁵ ונס יגון
ואנחה:
- 12 אנוכי אנוכי הואה מנחמכמה מי אתי ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר נתן:
- 13 ותשכחי¹¹³⁶ את יהוה עשכה נוטה שמים ויסד ארץ ותפחד תמיד כול היום מפני חמת המציק כאשר כונן
להשחית ואיה חמת המציק:
- 14 מהר צרה להפתח ולוא ימות לשחת ולוא¹¹³⁷ יחסר לחמו:
- 15 ואנוכי¹¹³⁸ יהוה אלוהיכה רוגע הים ויהמו גליו יהוה צבאות שמו:
- 16 אשים¹¹³⁹ דברי בפיכה¹¹⁴⁰ ובצל ידי כסיתיכה לנטוע שמים וליסד ארץ ולאמור לציון עמיא אתה:
- 17 התעוררי התעוררי קומי ירושלים אשר שתיתי מיד יהוה את כוס חמתו את קובעת כוס התרעלה שתיתי
מצית:
- 18 אין מנחל לך מכול בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכול בנים גדלה:

¹¹³² 1QIsa^b, Mas, LXX: *you* (plene spelling). 1QIsa^a reads אתי meaning *Me*.

¹¹³³ 1QIsa^{a(orig)}, 1QIsa^b, Mas, LXX: *And the ransomed*. 1QIsa^a was corrected to read ופזורי meaning *And the dispersed*.

¹¹³⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *upon*. 4QIsa^c reads תהיה על meaning *shall be upon*; the *shall be* is implicit in 1QIsa^a Mas, and LXX.

¹¹³⁵ 1QIsa^a: *shall be obtained*. 4QIsa^c and Masoretic have the spelling with paragodic nun ישיגון.

¹¹³⁶ 1QIsa^a: *and you have forgotten* (construct form). 4QIsa^c and Masoretic have the non-construct form ותשכח.

¹¹³⁷ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹¹³⁸ 4QIsa^{c(vid)}, Mas, LXX: *for I*. 1QIsa^a reads אנוכי meaning *I*.

¹¹³⁹ 1QIsa^a, LXX: *I have placed*. 4QIsa^b and Masoretic (ים-) read ואשם meaning *And I have placed*.

¹¹⁴⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *in your mouth* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בפיך.

- 19 שתיים המה קראתכי מי ינוד לכי השד והשבר והרעב והחרב מי ינחמך:
20 בניך עולפו שוכבו בראוש כול חוצות כתו מיכמר המלאים חמת יהוה גערת אלוהיך:
21 לכן שמעי נא זואת עניה שכורת ולוא מיין:
22 כוה אמר אדוניך יהוה אלוהיך יריב עמוא הנה לקחתי מידך את כוס התרעלה את קובעת כוס חמתי לוא תוסיפי לשתותו עוד:
23 ושמתיהו ביד מוגיך ומעניך אשר אמרו לנפשכי שוחי ונעבורה ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים:

Chapter 52

- 1 עורי עורי לבשי עוז ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקודש כיא לוא יוסיף ויבוא בך ערל וטמא:
2 התנערי מעפר וקומי¹¹⁴¹ ושבי ירושלים התפתחו מוסרי צורך שביה בת ציון:
3 כיא כוה אמר יהוה חנם נמכרתמה ולוא בכסף תגאלו:
4 כיא כוה אמר יהוה מצרים ירד עמי ברישונה לגור שמה ואשור באפס עשקו:
5 ועתה מה לי פה נואם¹¹⁴² יהוה כי לוקח עמי חנם משלו והוללו נואם ותמיד כול היום שמי מנואץ:
6 לכן ידע עמיא שמי ביום ההואה כי אני הואה המדבר הנני:
7 מה נאו¹¹⁴³ על ההרים רגלי מבשר מבשר שלום משמיע טוב משמיע ישועה אומר¹¹⁴⁴ לציון מלך אלוהיך¹¹⁴⁵:

¹¹⁴¹ 1QIsa^a, LXX: *And rise up*. 4QIsa^b and Masoretic read קומי meaning *Rise up*.

¹¹⁴² 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling נאם.

¹¹⁴³ 1QIsa^a, Mas: *beautiful* (plural). 4QIsa^b has the singular נאוה meaning the same.

¹¹⁴⁴ 1QIsa^a: *who says* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling אמר.

¹¹⁴⁵ 1QIsa^a: *your God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהיך.

- 8 קול צופיך¹¹⁴⁶ נשאו קול¹¹⁴⁷ יחדיו ירננו כיא עין בעין יראו בשוב יהוה ציון ברחמים¹¹⁴⁸:
- 9 פצחו רינה¹¹⁴⁹ יחדיו חרבות ירושלים כיא נחם יהוה עמו וגאל¹¹⁵⁰ את¹¹⁵¹ ירושלים¹¹⁵²:
- 10 חשף יהוה את זרוע¹¹⁵³ קודשו¹¹⁵⁴ לעיני כול הגואים וראו כול¹¹⁵⁵ אפסי הארץ¹¹⁵⁶ את ישועת אלוהינו¹¹⁵⁷:
- 11 סורו סורו צאו משמה¹¹⁵⁸ טמא¹¹⁵⁹ אל תגעו צאו מתוכה¹¹⁶⁰ הברו נושאי¹¹⁶¹ כלי יהוה:

¹¹⁴⁶ 1QIsa^a: *your watchmen* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צפיך.

¹¹⁴⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *the voice*. 1QIsa^a reads קולם meaning *their voice*.

¹¹⁴⁸ 1QIsa^a, LXX: *with mercy*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁴⁹ 1QIsa^a, LXX: *rejoicing* (singular). 1QIsa^b and Masoretic have the plural רננו meaning the same.

¹¹⁵⁰ 1QIsa^a, LXX: *and He has redeemed*. 1QIsa^b and Masoretic read גאל meaning *He has redeemed*.

¹¹⁵¹ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁵² 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

¹¹⁵³ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *arm*. 4QIsa^c was corrected to read אזרוע, an alternative spelling mean the same, however with more emphasis on the metaphorical *power, strength* understanding, rather than just Yahweh's 'arm'.

¹¹⁵⁴ 1QIsa^a: *His set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשו. Masoretic incorrectly vowel pointed as קדשו/qadashow.

¹¹⁵⁵ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹¹⁵⁶ 1QIsa^a, LXX: *the earth*. 1QIsa^b and Masoretic read ארץ meaning *earth*.

¹¹⁵⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *our God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהינו.

¹¹⁵⁸ 1QIsa^a: *from there* (medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the final spelling משם.

¹¹⁵⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *unclean thing*. 1QIsa^a reads בטמה meaning *by an unclean thing*, with and orthographic spelling change (ה- and א- indicating the -ah sound).

¹¹⁶⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *go out from her midst*. 1QIsa^b omits.

¹¹⁶¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *those carrying* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נושאי.

12 **כִּי** 1162 **לֹא** 1163 **בַּחֲפֹזוֹן תִּצְאוּ וּבִמְנוּסָא** 1164 **לֹא** 1165 **תִּלְכוּן כִּי** 1166 **הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם** 1167 **יְהוָה**
וּמֵאֲסַפְכֶּמָּה 1168 **אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** 1169:
 13 **הִנֵּה יֹשְׁכִיל עֲבָדֵי יְרוּם** 1170 **וְנִשְׂא וּגְבָה** 1171 **מוֹאֲדָה** 1172:
 14 **כֹּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עַל־יְכֵה רַבִּים כֵּן מִשְׁחַתִּי** 1173 **מֵאִישׁ מֵרֵאֵהוּ וּתְוֹאֲרוּ** 1174 **מִבְּנֵי הָאָדָם** 1175:

¹¹⁶² 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹¹⁶³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹¹⁶⁴ 1QIsa^a: *and in flight*. 1QIsa^b has the defective spelling, with orthographic spelling alternative **וּבִמְנוּסָה** meaning the same. Masoretic has the plene form, with the same orthographic spelling alternative as 1QIsa^b: **וּבִמְנוּסָה**.

¹¹⁶⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹¹⁶⁶ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹¹⁶⁷ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *before your face* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling **לִפְנֵיכֶמָּה**.

¹¹⁶⁸ 1QIsa^a: *and your read-guard* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **וּמֵאֲסַפְכֶּמָּה**.

¹¹⁶⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes here **אֱלֹהֵי כּוֹל הָאָרֶץ יְקָרָא** meaning *He is called God of the whole earth*.

¹¹⁷⁰ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *he shall be raised*. 1QIsa^a reads **וִירוּם** meaning *and he shall be exalted*. LXX omits.

¹¹⁷¹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and he shall be lifted up and he shall be dignified*. 1QIsa^b swaps these around to read **וּגְבָה וְנִשְׂא** meaning *and he shall be dignified and he shall be lifted up*.

¹¹⁷² 1QIsa^a: *greatly* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **מֹאֲדָה**.

¹¹⁷³ 1QIsa^a: *disfigurement*. 1QIsa^b and Masoretic read an alternative form meaning the same **מִשְׁחַת**.

¹¹⁷⁴ 1QIsa^a: *and his form* (plene spelling). 1QIsa^b reads a super-defective spelling **וּתְוֹרָו**; Masoretic reading the defective spelling **וּתְוֹאֲרוּ**.

¹¹⁷⁵ 1QIsa^a, LXX: *the man* (LXX: *men*). 1QIsa^b and Masoretic read **אָדָם** meaning *man*.

15 כן יזה גואים רבים עליו וקפצו מלכים פיהם¹¹⁷⁶ כיא¹¹⁷⁷ את¹¹⁷⁸ אשר לוא¹¹⁷⁹ סופר להמה¹¹⁸⁰ ראו ואת אשר לוא שמעו התבוננו:

Chapter 53

1 מי האמין לשמועתנו¹¹⁸¹ וזרוע יהוה אל מי נגלתה:
2 ויעל¹¹⁸² כיונק לפניו וכשורש¹¹⁸³ מארץ ציה¹¹⁸⁴ לוא¹¹⁸⁵ תאור¹¹⁸⁶ לו ולוא¹¹⁸⁷ הדר לו¹¹⁸⁸ ונראנו ולוא¹¹⁸⁹ מראה ונחמדנו¹¹⁹⁰:

---

¹¹⁷⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *their mouths* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling פיהמה.

¹¹⁷⁷ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כיא.

¹¹⁷⁸ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹¹⁷⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹¹⁸⁰ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹¹⁸¹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *our message* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לשמעתנו.

¹¹⁸² 1QIsa^{a(c)}, Mas: *And he grew up*. 1QIsa^a originally had ויעלו meaning *And they grew up*, but the copyist erased the final ו, thus agreeing with the traditional text.

¹¹⁸³ 1QIsa^a: *and like a root* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכשרש.

¹¹⁸⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *dry* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ציאה.

¹¹⁸⁵ 1QIsa^a: *no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹¹⁸⁶ 1QIsa^a: *form* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תאר. For other various spellings of this word, look to Isa 52:14 above.

¹¹⁸⁷ 1QIsa^a: *and no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹¹⁸⁸ 1QIsa^a: *to him*. 1QIsa^b and Masoretic omit. LXX may represent support for the omission, however Greek, unlike Hebrew, wouldn't repeat the לו, so may just be a good translation in LXX Isaiah. See *Raija Sollamo - Repetition of the Possessive Pronouns in the Septuagint*.

¹¹⁸⁹ 1QIsa^a: *and no* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹¹⁹⁰ 1QIsa^a: *that we should approve of him* (spelling with paragogic-nun). 1QIsa^b and Masoretic read the non-paragogic-nun spelling, and have the contracted pronoun meaning the same: ונחמדהו.

3 נבזה וחדל אישים איש¹¹⁹¹ מכאובות¹¹⁹² ויודע¹¹⁹³ חולי וכמסתיר¹¹⁹⁴ פנים ממנו ונבוזה¹¹⁹⁵ ולוא¹¹⁹⁶ חשבנוהו¹¹⁹⁷:
 4 אכן חוליינו¹¹⁹⁸ הואה¹¹⁹⁹ נשא ומכאובינו¹²⁰⁰ סבלם ואנחנו חשבנוהו¹²⁰¹ נגוע ומוכה¹²⁰² אלוהים¹²⁰³ ומעונה¹²⁰⁴:

¹¹⁹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *a man*. 1QIsa^a reads ואיש meaning *and a man*.

¹¹⁹² 1QIsa^a, Mas (כאב-): *of suffering* (feminine). 1QIsa^b reads the masculine form, meaning the same מכאבים.

¹¹⁹³ 1QIsa^a, LXX: *and he knows* (plene, active spelling) 1QIsa^b has the defective spelling וידע. Masoretic reads the plene, passive form וידוע meaning *and he is known to*.

¹¹⁹⁴ 1QIsa^a: *and like one who hides* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכמסתיר.

¹¹⁹⁵ 1QIsa^b: *and he was despised*. 1QIsa^a reads ונבוזהו meaning *and we despised him*. Masoretic reads נבזה meaning *he was despised*, supported by the LXX meaning the same: ηταμσθη.

¹¹⁹⁶ 1QIsa^a: *and did not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹¹⁹⁷ 1QIsa^a: *we highly esteem him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשבנוהו. LXX reads ελογισθη meaning *was he highly esteemed*.

¹¹⁹⁸ 1QIsa^a: *our sicknesses* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חלינו. LXX reads αμαρτιας meaning *sins*; probably a translational choice rather than a different Hebrew Vorlage.

¹¹⁹⁹ 1QIsa^a: *he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הוא.

¹²⁰⁰ 1QIsa^a: *and our sufferings* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומכאובינו.

¹²⁰¹ 1QIsa^a: *accounted him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חשבנוהו.

¹²⁰² 1QIsa^a, LXX: *and struck down*. 1QIsa^b and Masoretic read מכה meaning *struck down*.

¹²⁰³ 1QIsa^a: *by God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלוהים. LXX omits.

¹²⁰⁴ 1QIsa^a: *and afflicted* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ומעונה.

5 והוא¹²⁰⁵ מחולל¹²⁰⁶ מפשעינו ומדוכא¹²⁰⁷ מעוונותינו¹²⁰⁸ מוסר¹²⁰⁹ שלומנו¹²¹⁰ עליו ובחברתי¹²¹¹
 נרפא לנו:
 6 כולנו כצואן תעינו איש לדרכו פנינו ויהוה הפגיע בו את עוון¹²¹² כולנו:
 7 נגש והוא¹²¹³ נענה ולוא¹²¹⁴ יפתח פיהו כשה לטבוה יובל וכרחל¹²¹⁵ לפני גוזזיה נאלמה ולוא פתח פיהו:
 8 מעוצר וממשפט¹²¹⁶ לוקה¹²¹⁷ ואת דורו מיא ישוחח כיא נגזר מארץ חיים מפשע עמו¹²¹⁸ נוגע¹²¹⁹ למו:

¹²⁰⁵ 1QIsa^a: *But he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והוא.

¹²⁰⁶ 1QIsa^a: *was pierced* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מחולל.

¹²⁰⁷ 1QIsa^a, LXX: *and crushed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ומדכא. Masoretic reads מדכא meaning *crushed*.

¹²⁰⁸ 1QIsa^a: *because of our transgressions of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מעוונותינו.

¹²⁰⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *the chastisement*. 1QIsa^a reads ומוסר meaning *and the chastisement*.

¹²¹⁰ 1QIsa^a, Mas: *of our welfare* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling שלמנו. LXX reads εἰρηνη usually rendered as *peace*; however the usage of שלום and εἰρηνη in the Tanakh is more used in the sense of *well-being* or having *good health*, rather than how we commonly understand 'peace'.

¹²¹¹ 1QIsa^a: *and by his injuries* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ובחברתו.

¹²¹² 1QIsa^a: *transgression of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עון.

¹²¹³ 1QIsa^a: *and he* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והוא.

¹²¹⁴ 1QIsa^a: *yet not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹²¹⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and like a sheep*. 1QIsa^a reads כרחל meaning *like a sheep*.

¹²¹⁶ 1QIsa^a, Mas: *and from justice*. 1QIsa^b reads ממשפט meaning *from justice*. LXX reads η κρισις αυτου meaning *his judgement* (possibly reading משפטו).

¹²¹⁷ 1QIsa^a, LXX: *He was seized* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling לקה. 1QIsa^b reads לקחו meaning *They seized him*.

¹²¹⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^d: *his family*. 1QIsa^b, Masoretic and LXX (του λαου μου) read עמי meaning *My family*.

¹²¹⁹ 1QIsa^a: *he was stricken* (plene spelling). 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling נגע. The Masoretes vowel pointed this as נָגַע, turning it into a noun rather than a verb meaning *a blow*. LXX supports reading נגע as a verb, having ηχθη meaning *he was led*.

9 ויתן¹²²⁰ את רשעים קברו ורעמן עשיר¹²²¹ בומתו על לוא¹²²² חמס עשה ולא¹²²³ מרמה בפיהו¹²²⁴ :
 10 ויהוה חפץ דכאו החלי¹²²⁵ אם תשים¹²²⁶ אשם נפשו יראה זרע יאריך¹²²⁷ ימים וחפץ יהוה בידו יצלה:
 11 מעמל נפשו¹²²⁸ יראה אור וישבע¹²²⁹ בדעתו¹²³⁰ יצדיק צדיק עבדי¹²³¹ לרבים ועוונותם¹²³² הוא¹²³³ יסבול:

¹²²⁰ 4QIsa^d, Mas: *And he set down*. 1QIsa^a reads ויתנו meaning *And they set down*. LXX supports reading ויתן, having και δωσω meaning *And I shall grant* (reading אתן).

¹²²¹ 1QIsa^{a(c)}, Mas: *and a rich*. 1QIsa^a original reading has עשירים meaning *rich people*, which is supported by the LXX by having τους πλουσιους meaning *the rich*.

¹²²² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹²²³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ולוא.

¹²²⁴ 1QIsa^a, 4QIsa^d: *in his mouth* (uncontracted-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted-pronoun spelling בפיו.

¹²²⁵ 4QIsa^d, Mas: *He caused him to be weak*. 1QIsa^a reads ויחללהו meaning *and He pierced him*. LXX supports reading החלי, having της πλγης meaning *of the blow*.

¹²²⁶ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *you provide* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling תשם. Could also mean *she provides*, with the *she* a reference to the following word נפש/soul; understanding the phrase from this word as *if his soul provides a sin offering, he shall see offspring*.

¹²²⁷ 1QIsa^b, Mas: *he shall prolong*. 1QIsa^a reads ויאריך meaning *and he shall prolong*, imperfect form. 4QIsa^d reads והאריך also meaning the same as 1QIsa^a, however being the perfect form. LXX supports 1QIsa^b and Masoretic, having μακροβιον meaning *long-lived* (adjective rather than verb).

¹²²⁸ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *his life*. 1QIsa^a reads נפשוה, a spelling mistake for נפשהו meaning the same, with a pronoun-plene spelling.

¹²²⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^d (-וש), LXX: *and he shall be satisfied*. 1QIsa^b and Masoretic read ישבע meaning *he shall be satisfied*.

¹²³⁰ 4QIsa^d, Mas: *In his knowledge*. 1QIsa^a reads ובדעתו meaning *and in his knowledge*. LXX supports 4QIsa^d and Masoretic, having τη συνεσει meaning *with understanding*.

¹²³¹ 4QIsa^d, Mas: *my servant*. 1QIsa^a reads עבדו meaning *his servant*. LXX support 4QIsa^d and Masoretic, having ευ δουλευοντα meaning *who serves well*.

¹²³² 1QIsa^a: *and their transgressions of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ועונתם.

¹²³³ 1QIsa^b, 4QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas: *he* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling הואה.

12 לכן אחלק לי ברבים ואת עצומים¹²³⁴ יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פושעים¹²³⁵ נמנה¹²³⁶ והוא¹²³⁷ חטאי¹²³⁸ רבים נשא ולפשעיהם¹²³⁹ יפגיע¹²⁴⁰:

Chapter 54

1 רוני¹²⁴¹ עקרה לא¹²⁴² ילדה פצחי רנה¹²⁴³ וצהלי לא¹²⁴⁴ חלה כיא¹²⁴⁵ רבים בני שוממה מבני בעולה אמר יהוה:

---

¹²³⁴ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *the mighty* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **עצמים**.

¹²³⁵ 1QIsa^a: *the transgressors of the Torah* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **פשעים**.

¹²³⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *he was reckoned*. 1QIsa^a reads an alternative spelling **נמנא**, using **א** instead of **ה** to indicate the *-ah* sound.

¹²³⁷ 1QIsa^a: *and he* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **וחוא**.

¹²³⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, 4QIsa^d, LXX: *the sins*. Masoretic, as opposed to every other witness, reads **חטא** meaning *the sin*. The Masoretic consonantal text can't be trusted 100%.

¹²³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, LXX: *and for their transgressions of the Torah* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling **ולפשעיהמה**. Masoretic reads **ולפשעים** meaning *and for the transgressors of the Torah*, removing the pronoun **הם**.

¹²⁴⁰ 1QIsa^b, Mas: *he shall intercede* (plene spelling). 1QIsa^a, uncharacteristically, has the defective spelling **יפגע**.

¹²⁴¹ 1QIsa^a: *Sing* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **רני**.

¹²⁴² 1QIsa^b, Mas, LXX: *who has not*. 1QIsa^a and 4QIsa^d (**לא-**) read **ולוא** meaning *and who has not*.

¹²⁴³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *rejoicing* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **רינה**.

¹²⁴⁴ 4QIsa^d, Mas, LXX: *who has not*. 1QIsa^a reads **ולוא** meaning *and who has not*.

¹²⁴⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כי**.

2 הרחיבי¹²⁴⁶ מקום אהלכי¹²⁴⁷ ויריעות¹²⁴⁸ משכנותיך יטי ואל תחשוכי¹²⁴⁹ האריכי מיתריך¹²⁵⁰ ויתדותיך
חזקי:
3 כיא ימין ושמאול¹²⁵¹ תפרוצי¹²⁵² וזרעך גואים¹²⁵³ יירשו וערים נשמות יושיבו:

---

¹²⁴⁶ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *Enlarge*. 1QIsa^a reads an alternative spelling ארחיבי, using א instead of ה to indicate the Ah- sound.

¹²⁴⁷ 1QIsa^a: *your tent*. 4QIsa^d and Masoretic read the more common spelling of the pronominal suffix אהלך. Bar certain places in the Psalms (103:3, 4, 5; 116:7, 19; 135:9; 137:6) and Song of Songs (2:13), the form of the suffixed feminine plural pronoun seen in 1QIsa^a (-כי) is not seen in any other book in the Masoretic Hebrew Tanakh.

¹²⁴⁸ 1QIsa^a, Mas: *and the tent curtains* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling וירעות.

¹²⁴⁹ 1QIsa^a: *you spare* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תחשכי.

¹²⁵⁰ 1QIsa^a, Mas: *your tent ropes* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מתריך.

¹²⁵¹ 1QIsa^b and Masoretic: *and to the left*. 1QIsa^a has a slightly different spelling (swapping וא for או).

¹²⁵² 1QIsa^a: *you shall spread out* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תפרצי.

¹²⁵³ 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גוים.

- 4 אל תיראי **כיא**¹²⁵⁴ לוא¹²⁵⁵ תבושי¹²⁵⁶ ואל¹²⁵⁷ תכלמי **כיא**¹²⁵⁸ לוא¹²⁵⁹ תחפירי¹²⁶⁰ **כיא**¹²⁶¹ בוש¹²⁶²
 עלומיך תשכחי וחרפת אלמנותיך¹²⁶³ לוא¹²⁶⁴ תזכורי¹²⁶⁵ עוד:
- 5 **כיא**¹²⁶⁶ בעלכי עושיך יהוה צבאות שמו וגואלכי¹²⁶⁷ קדוש ישראל **אלוהי**¹²⁶⁸ כול הארץ יקרה:
- 6 **כיא**¹²⁶⁹ כאשה עזובה ועצובת רוח קראך יהוה ואשת נעורים **כיא** תמאס אמר יהוה **אלוהיך**:
- 7 **ברוגע**¹²⁷⁰ קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך:

¹²⁵⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁵⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**. LXX omits

¹²⁵⁶ 1QIsa^a, Mas: *shall you be ashamed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **תבשי**.

¹²⁵⁷ 1QIsa^a, Mas: *and do not*. 1QIsa^b reads **אל** meaning *do not*. LXX may support 1QIsa^b by having $\mu\eta\delta\epsilon$ instead of $\kappa\alpha\iota\ \mu\eta$, but this may be a translational choice by the translator.

¹²⁵⁸ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁵⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹²⁶⁰ 1QIsa^a, Mas: *shall you feel abashed* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **תחפרי**.

¹²⁶¹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁶² 1QIsa^a: *the shame* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **בשת**.

¹²⁶³ 1QIsa^b, LXX: *of your widowhood* (singular). 1QIsa^a and Masoretic have the plural spelling **אלמנותיך**.

¹²⁶⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹²⁶⁵ 1QIsa^a: *shall you recall* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **תזכרי**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **תִזְכְּרִי**/*thizkeri*.

¹²⁶⁶ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁶⁷ 1QIsa^a: *and your redeemer*. 1QIsa^b and Masoretic have the more common spelling of the pronominal suffix **וגואלך**.

¹²⁶⁸ 1QIsa^a: *God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אלהי**.

¹²⁶⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹²⁷⁰ 1QIsa^a: *With a moment* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **ברגע**. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as **בְּרִגְעָ**/*verega*.

- 8 בשצף קצף הסתרתי פני רוגע¹²⁷¹ ממך ובחסדי עולם רחמתיך אמר וגאלכי יהוה:
- 9 כימי נוח זואת לי אשר נשבעתי מעבור מי נוח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך עוד ומגעור¹²⁷² בך:
- 10 כיא ההרים ימושו והגבעות תתמוטינה וחסדי מאתך לוא ימוש וברית שלומי לוא תמוט אמר מרחמכי¹²⁷³ יהוה:
- 11 עניה¹²⁷⁴ סחורה לוא נחמה הנה אנוכי מרביץ בפוך אבניך ויסודותיך בספירים:
- 12 ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אוקדה וכול גבוליך לאבני חפץ:
- 13 וכול בניך למודי יהוה ורוב¹²⁷⁵ שלום ובניכי:
- 14 בצדקה תתכונני רחקי מעושק¹²⁷⁶ כיא לוא תיראי וממתה כיא לוא תקרב אליך:
- 15 הנה גור יגור אכס מאתי מי יגר אתך עליך יפולו¹²⁷⁷:
- 16 הנה אנוכי בראתי חרש נופח באש פחם ומוציא כלי למעשיהו אנוכי בראתי משחית לחבל:

---

¹²⁷¹ 1QIsa^a: *momentarily* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling רגע. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as רגע/rega.

¹²⁷² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *and shall not rebuke* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ומגעור. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as ומגעור/uw-migear.

¹²⁷³ 1QIsa^a: *who has compassion* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the more common spelling of the pronominal suffix מרחמך.

¹²⁷⁴ 4QIsa^c, 4QIsa^d, Mas: *O afflicted one* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ענייה.

¹²⁷⁵ 4QIsa^c: *and shall be great* (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling ורב.

¹²⁷⁶ 1QIsa^a: *from oppression* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling מעשק.

¹²⁷⁷ 1QIsa^a: *they shall fall to the floor*. 4QIsa^c and Masoretic read יפול meaning *he shall fall to the floor*. LXX supports the reading of 1QIsa^a by having καταφευξονται meaning *they shall flee*.

17 כול כלי יוצר עליך לוא יצלה וכול לשון תקום אתך למשפט תרשיעי¹²⁷⁸ זואת נחלת עבדי יהוה וצדקתם מאתי נואם יהוה:

Chapter 55

1 הוי כול צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שבורו בלוא¹²⁷⁹ כסף ובלוא מחיר יין וחלב:
2 למה תשקולו כסף בלוא לחם ויגיעכם בלוא שבעה שמעו שמעוא¹²⁸⁰ אלי ואכולו¹²⁸¹ טוב ותתענג בדשן נפשכם:

---

¹²⁷⁸ 4QIsa^c, Mas: *and you shall declare guilty every tongue that rises against you for a legal assessment*. 1QIsa^a omits. LXX reads something similar to 4QIsa^c and Mas, with some extra words as well, indicating a longer Vorlage: *και πασα φωνη αναστησεται επι σε εις κρισιν, παντας αυτους ηττησεις, οι δε ενοχοι σου εσονται εν αυτη / and every voice shall rise up against you to give judgement; you shall defeat all of them, and these shall be subject to you in it*.

¹²⁷⁹ 1QIsa^a: *without*. The lacunae space in 4QIsa^c indicates that the manuscript probably contained several words before it, as seen in the Masoretic text: *ואכלו ולכו שבורו* meaning *and eat; and come, purchase*. Quite possibly the scribe of 1QIsa^a skipped from one *שבורו* to the other. LXX supports 4QIsa^{c(vid)} and Masoretic somewhat, by reading *βαδισαντες αγορασατε, και φαγετε/go purchase, and eat*; either the translator of Greek Isaiah skipped over some words like 1QIsa^a possibly did, or he had a different Hebrew Vorlage (*לכו שבורו ואכלו*).

¹²⁸⁰ 1QIsa^a: *to listen*. 1QIsa^b and Masoretic have a different form of the infinitive *שמוע*.

¹²⁸¹ 1QIsa^a: *and eat* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling *ואכלו*. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as *וְאָכְלוּ/uv-'ekhluw*. Oddly enough, they vowel pointed it correctly in v1 above (*וְאָכְלוּ/ve-'ekholuw*).

3 הטו אוזנכמה¹²⁸² ולכו אלי שמעו¹²⁸³ ותחיה¹²⁸⁴ נפשכמה¹²⁸⁵ ואכרותה¹²⁸⁶ לכמה¹²⁸⁷ ברית עולם חסדי דויד הנאמנים:

4 הנה¹²⁸⁸ עד לאומים¹²⁸⁹ נתתיהו¹²⁹⁰ נגיד ומצוה לאומים:

5 הן¹²⁹¹ גוי לוא¹²⁹² תדע תקרא וגוי לוא ידעוכה¹²⁹³ אליכה¹²⁹⁴ ירוץ למען יהוה אלוהיכה¹²⁹⁵ ולקדוש¹²⁹⁶ ישראל כיא¹²⁹⁷ פארך:

¹²⁸² 1QIsa^a: *your ear* (plene spelling, pronoun-medial form). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling, pronoun-final form אַזְנֶכֶם. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as אֶזְנֶכֶם/azenkhem.

¹²⁸³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Listen*. 1QIsa^a reads ושמעו meaning *And listen*.

¹²⁸⁴ 1QIsa^a: *that may live* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ותחי.

¹²⁸⁵ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the pronoun-final spelling נפשכם.

¹²⁸⁶ 4QIsa^c, 1QIsa^{b(vid)}, Mas (רת-): *and I shall cut* (cohortative ה-). 1QIsa^a reads the non-cohortative form ואכרות.

¹²⁸⁷ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לכם.

¹²⁸⁸ 1QIsa^a: *Behold!* 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן.

¹²⁸⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c, Mas: *to peoples* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לאמים.

¹²⁹⁰ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *I have given him* (uncontracted-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted-pronoun spelling נתתיו.

¹²⁹¹ 1QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *Behold!* 1QIsa^a has the more common form הנה.

¹²⁹² 1QIsa^a, 4QIsa^c: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹²⁹³ 4QIsa^c, LXX: *they know you* (plural, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ידעוך. 1QIsa^a reads the singular, pronoun-medial spelling ידעכה meaning *he knows you*,

¹²⁹⁴ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אליך.

¹²⁹⁵ 4QIsa^c: *your God* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-final spelling אלוהיך. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling אלהיך.

¹²⁹⁶ 1QIsa^a, Mas: *and to the set-apart one*. 1QIsa^b reads וקדוש meaning *even the set-apart one*. LXX reads του αλυου meaning *the set-apart one* (Hebrew Vorlage: קדוש?).

¹²⁹⁷ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

6 דרושו יהוה בהמצאו¹²⁹⁸ קראהו¹²⁹⁹ בהיותו קרוב:
7 יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב¹³⁰⁰ אל יהוה וירחמהו ואל אלוהינו¹³⁰¹ כיא¹³⁰² ירבה לסלוח:
8 כיא¹³⁰³ לוא¹³⁰⁴ מחשבותי מחשבותיכם¹³⁰⁵ ולוא¹³⁰⁶ דרכיכמה¹³⁰⁷ דרכי נואם¹³⁰⁸ יהוה:
9 כיא¹³⁰⁹ כגובה¹³¹⁰ שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכמה¹³¹¹ ומחשבותי¹³¹² ממחשבותיכמה¹³¹³:

¹²⁹⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *whilst He allows Himself to be discovered*. 4QIsa^{c(vid)} reads **בהמצא** meaning *whilst He allows to be discovered*, with the 'Himself' implicit.

¹²⁹⁹ 4QIsa^{c(vid)}, 1QIsa^a (הי- mistake for הו-): *call out to Him* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **קראהו**.

¹³⁰⁰ 1QIsa^a: *and let him return* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וישב**.

¹³⁰¹ 1QIsa^a: *our God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אלהינו**.

¹³⁰² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹³⁰³ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹³⁰⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לא**.

¹³⁰⁵ 1QIsa^a, Mas, LXX: *My plans (like) your plans*. 1QIsa^a swaps these around to read **מחשב(ו)תיכם מחשב(ו)תי** meaning *your plans (like) My plans*; possibly influenced by the order of the following words **דרכיכם דרכי**/*your ways (like) My ways*.

¹³⁰⁶ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

¹³⁰⁷ 1QIsa^a: *your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מדרכיכם**.

¹³⁰⁸ 1QIsa^a: *announces* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **נואם**.

¹³⁰⁹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹³¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *as are higher* (singular). 1QIsa^b and Masoretic read **גבהו** meaning *are higher* (plural), with the 'as' possibly implied.

¹³¹¹ 1QIsa^a: *than your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מדרכיכם**.

¹³¹² 1QIsa^a: *and My plans* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ומחשבותי**. Interestingly, in v8 above, the Masoretic has the plene spelling of these words, but 1QIsa^b has the defective spelling.

¹³¹³ 1QIsa^a: *than your plans* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **ממחשבותיכם**. As another point of interest, 1QIsa^a has the plene, pronoun-final spelling of this very word in v8 above, as opposed to the pronoun-medial spelling here.

10 **כִּיא**¹³¹⁴ כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה **לוא**¹³¹⁵ ישוב **כִּיא**¹³¹⁶ אם הרוה את הארץ והולידה
והצמיחה ונתן זרע **לזורע**¹³¹⁷ ולחם **לאכול**¹³¹⁸:
11 כן יהיה דברי אשר יצא מפי לוא ישוב אלי ריקם **כִּיא**¹³¹⁹ אם עשה את אשר הפצתי והצליח את אשר
שלחתי¹³²⁰:
12 **כִּיא**¹³²¹ בשמחה תצאו ובשלום **תובלון**¹³²² ההרים והגבעות יפצחו **לפניכמה**¹³²³ **רינה**¹³²⁴ **וכול**¹³²⁵ עצי
השדה **ימחאו**¹³²⁶ כף:

¹³¹⁴ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³¹⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לוא**.

¹³¹⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³¹⁷ 1QIsa^a: *to the sower* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לזורע**.

¹³¹⁸ 1QIsa^a: *for eating* (infinitive, or plene?). 1QIsa^b and Masoretic read **לאכל**, which could either be a defective spelling of the infinitive, or is the participle form meaning *the one who eats*. LXX reads it as a noun **εις βρωσιν**/*for food*.

¹³¹⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³²⁰ 1QIsa^a, Mas: *I sent it*. 1QIsa^b reads **שלחתי** meaning *I sent*. LXX supports 1QIsa^b somewhat, reading **τα ενταλματα μου** meaning *my commands* (Vorlage: **מצתי**?).

¹³²¹ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹³²² 1QIsa^b, Mas: *be led forth*. 1QIsa^a reads **תלכו** meaning *you all shall walk*. LXX reads **διδαχθησεσθε** meaning *you all shall be taught* (Vorlage: **תלמדו**?).

¹³²³ 1QIsa^a: *before your face* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לפניכם**.

¹³²⁴ 1QIsa^a: *rejoicing* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **רנה**.

¹³²⁵ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **וכל**.

¹³²⁶ Mas, 1QIsa^a (**וא**- mistake for **או**-): *they shall clap*. 1QIsa^a has an alternative spelling **ימחיו**. LXX reads **επικροτησει** meaning *he shall clap*.

13 תחת הנעצוץ יעלה בראוש¹³²⁷ ותחת הסרפוד¹³²⁸ יעלה הדס¹³²⁹ והיה¹³³⁰ ליהוה לשם לאות¹³³¹ עולם
לוא¹³³² יכרת:

Chapter 56

1 1333 כוה¹³³⁴ אמר יהוה שמורו¹³³⁵ משפט ועשו צדקה כיא¹³³⁶ קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות:
2 אשרי אנוש יעשה זואת¹³³⁷ ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללה¹³³⁸ ושומר ידיו¹³³⁹ מעשות כול¹³⁴⁰
רע:

---

¹³²⁷ 1QIsa^a: *the juniper* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברוש.

¹³²⁸ 1QIsa^a: *the brier* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הסרפוד. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as הסרפוד/ha-sirpad.

¹³²⁹ 1QIsa^b, Mas: *the myrtle*. 1QIsa^a reads an alternative spelling אדס, using א instead of ה to indicate the Ah- sound.

¹³³⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and it shall be*. 1QIsa^a reads והיו meaning *and they shall be*.

¹³³¹ 1QIsa^b, Mas: *for a memorial, for a sign*. 1QIsa^a reads לאות ולשם meaning *for a sign and for a memorial*. LXX reads εις ονομα και εις σημειον meaning *for a memorial and for a sign*.

¹³³² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³³³ 1QIsa^b, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes כיא here meaning *For*.

¹³³⁴ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כה.

¹³³⁵ 1QIsa^a: *Observe* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שמרו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as שמרו/shimru.

¹³³⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³³⁷ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זואת.

¹³³⁸ 1QIsa^a: *from profaning her*. 1QIsa^b and Masoretic read מחללו meaning *from profaning him*. Both refer back to שבת/shabbat.

¹³³⁹ 1QIsa^a, LXX: *his hands*. 1QIsa^b and Masoretic read ידו meaning *his hand*.

¹³⁴⁰ 1QIsa^a: *any* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

3 אל¹³⁴¹ יואמר בן הנכר הנלוה¹³⁴² אל¹³⁴³ יהוה לאמור הבדל יבדילני יהוה מעל עמו ואל יואמר הסרים
הנה¹³⁴⁴ אנוכי¹³⁴⁵ עץ יבש:
4 כִּיא¹³⁴⁶ כוה אמר יהוה לסריסים אשר ישמורו את שבתותי¹³⁴⁷ ויבחרו¹³⁴⁸ באשר הפצתי ומחזיקים
בבריתי:
5 ונתתי להמה בביתי ובחומותי¹³⁴⁹ יד ושם טוב מבנים ומן בנות שם עולם אתן להמה¹³⁵⁰ אשר לוא¹³⁵¹
יכרת:

¹³⁴¹ 1QIsa^a, LXX: *Do not*. 1QIsa^b and Masoretic read ואל meaning *And do not*.

¹³⁴² 1QIsa^b, Mas: *who joins himself*. 1QIsa^a reads an alternative spelling הנלווא, using א instead of ה to indicate the -ah sound.

¹³⁴³ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b reads a slightly alternative word על meaning *upon*.

¹³⁴⁴ 1QIsa^a: *Behold!* 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן. LXX omits

¹³⁴⁵ 1QIsa^a: *I*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form אני.

¹³⁴⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי. LXX omits.

¹³⁴⁷ 1QIsa^a, Mas: *My Sabbaths* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling שבתתי.

¹³⁴⁸ 1QIsa^a: *and that choose* (plene, imperfect spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, perfect spelling ובחרו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as וּבְחָרוּ/uv-vaharu.

¹³⁴⁹ 1QIsa^a: *and within My walls* (plene spelling). 1QIsa^b reads a full defective spelling ובחמתי; Masoretic only defective in indicating the plural ובחומתי.

¹³⁵⁰ 1QIsa^a, LXX: *to them*. 1QIsa^b and Masoretic read לו meaning *to him*.

¹³⁵¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

6 ובני הנכר הנלויים¹³⁵² אל¹³⁵³ יהוה לשרתו ולאהבה את שם יהוה להיות לו לעבדים כל שמר שבת¹³⁵⁴ מחללה¹³⁵⁵ ומחזיקים בבריתי:
 7 והביאותים¹³⁵⁶ אל הר קודשי¹³⁵⁷ ושמחתים בבית תפלתי עולותיהמה¹³⁵⁸ וזבחיהם¹³⁵⁹ יעלו לרצון¹³⁶⁰ על מזבחי כי¹³⁶¹ ביתי בית תפלה יקרא¹³⁶² לכול¹³⁶³ העמים:
 8 נואם¹³⁶⁴ אדוני¹³⁶⁵ יהוה מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו¹³⁶⁶:

¹³⁵² 1QIsa^a: *who join themselves* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הנלויים.

¹³⁵³ 1QIsa^a: *to*. 1QIsa^b and Masoretic read a slightly alternative word על meaning *upon* (see v3 above).

¹³⁵⁴ 1QIsa^b, Mas: *to serve Him, and to love the name of Yahweh, existing as His servants, all who guard the Sabbath*. 1QIsa^a reads להיות לו לעבדים ולברך את שם יהוה ושומרים את השבת meaning *existing as His servants, and to bless the name of Yahweh and those guarding the Sabbath*. LXX supports 1QIsa^b and Masoretic, having δουλευειν αυτω, και αγαπαν το ονομα KY τω ειναυ αυτω εις δουλους και δουλαι, και παντας τους φυλασσομενους τα σαββατα μου meaning *to serve Him, and to love the name of Yahweh, existing as His male servants and female servants, and all those guarding My Sabbaths* (Vorlage: ?).
 לשרתו ולאהבה את שם יהוה להיות לו לעבדים ולשפחות וכל שמרי שבתי

¹³⁵⁵ 1QIsa^a: *from profaning her*. 1QIsa^b and Masoretic read מחללו meaning *from profaning him*. Both refer back to שבת/shabbat.

¹³⁵⁶ 1QIsa^a, Mas: *And I shall bring them* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling והביאתים.

¹³⁵⁷ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹³⁵⁸ 1QIsa^a: *their burnt offerings* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has a full defective with pronoun-final spelling עלתיהם; Masoretic has the usual defective with pronoun-final spelling עולתיהם.

¹³⁵⁹ 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas: *and their sacrifices* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling וזבחיהמה.

¹³⁶⁰ 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas, LXX: *shall be accepted*. 1QIsa^a reads יעלו לרצון meaning *they shall ascend to be accepted*.

¹³⁶¹ 1QIsa^b, 4QIsaⁱ, Mas: *for* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כיא.

¹³⁶² 1QIsa^b, Mas: *shall be called*. 1QIsa^a has an alternative form יקרה, using א instead of ה to indicate the -ah sound.

¹³⁶³ 1QIsa^a: *for all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לכל.

¹³⁶⁴ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נאם.

¹³⁶⁵ 1QIsa^a: *Sovereign Master* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדני.

¹³⁶⁶ 1QIsa^a, Mas: *to His assembled ones* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לנקבצו. LXX reads συναγωγην meaning *an assembly*.

9 כול 1367 חיות 1368 שדה 1369 אתיו לאכול 1370 כל 1371 חיות 1372 ביער:
 10 צופיו עורים כולם לוא 1373 ידעו כולם 1374 כלבים אלמים לוא 1375 יוכלו 1376 לנבח 1377 חוזים 1378 שוכבים
 אהבי 1379 לנואם 1380:
 11 והכלבים עזי נפש לוא 1381 ידעו שבעה והמה 1382 רעים 1383 לוא 1384 ידעו הבין כולם 1385 לדרכם פנו איש
 לבצעו מקצהו:

¹³⁶⁷ 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹³⁶⁸ 1QIsa^a, LXX: *you beasts*. 1QIsa^b and Masoretic read חיתו meaning *beast of*.

¹³⁶⁹ 1QIsa^a, LXX: *wild*. 1QIsa^b and Masoretic read a rare, alternative form שדי meaning the same.

¹³⁷⁰ 1QIsa^a: *to eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לאכל.

¹³⁷¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *All*. 1QIsa^a reads וכול meaning *and all*.

¹³⁷² 1QIsa^a, LXX: *you beasts*. 1QIsa^b and Masoretic (-חי) read חייתו meaning *beast*.

¹³⁷³ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁷⁴ 1QIsa^a: *All of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם. LXX omits.

¹³⁷⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁷⁶ 1QIsa^a, Mas: *have they the ability* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling יכלו.

¹³⁷⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to bark*. 1QIsa^a reads לנבוה המה meaning *them to bark*; 1QIsa^a has the *them* as explicit, rather than just contained in the verb יכל.

¹³⁷⁸ 1QIsa^a, LXX: *dreaming* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic read הזים meaning *panting*.

¹³⁷⁹ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *loving*. 1QIsa^a reads אוהבים meaning *loving them*.

¹³⁸⁰ 1QIsa^a: *to slumber* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לנום.

¹³⁸¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁸² 1QIsa^a: *and themselves* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling והם.

¹³⁸³ 1QIsa^a, Mas: *shepherds*. 1QIsa^a reads הרועים meaning *the shepherds*. LXX supports 1QIsa^b and the Masoretic, having πονηροι meaning *evil* (from the root רעע).

¹³⁸⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹³⁸⁵ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם.

12 אתיו ונקח¹³⁸⁶ יין ונסבאה¹³⁸⁷ שר ויהי¹³⁸⁸ כזה היום ומחר גדול יתר מואד¹³⁸⁹:

Chapter 57

1 הצדיק¹³⁹⁰ אובד¹³⁹¹ ואין איש שם על לב ואנשי החסד נאספים באין מבין כיא¹³⁹² מפני הרעה נאסף

הצדיק:

2 ויבוא¹³⁹³ שלום וינוחו על משכבתם¹³⁹⁴ הולך¹³⁹⁵ נוכחה¹³⁹⁶:

3 ואתמה¹³⁹⁷ קרובו¹³⁹⁸ הנה בני עונה זרע מנאף ותזנו:

---

¹³⁸⁶ 1QIsa^a: *and we shall fetch*. 1QIsa^b reads אקה meaning *I shall fetch*. Masoretic reads אקה meaning *let me fetch*. LXX omits the entirety of 56:12

¹³⁸⁷ 1QIsa^b, Mas: *and let us get ridiculously drunk*. 1QIsa^a makes a mistake reading ונסבה.

¹³⁸⁸ 1QIsa^a: *and let be* (jussive form). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form והיה meaning *and shall be*.

¹³⁸⁹ 1QIsa^a: *very* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מאד.

¹³⁹⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *the righteous one*. 1QIsa^a reads והצדיק meaning *And the righteous one*.

¹³⁹¹ 1QIsa^a: *perishes* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אבד. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as אבד/aval.

¹³⁹² 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹³⁹³ 1QIsa^a: *and he enters*. 1QIsa^{b(vid)} reads יבואו meaning *and they enter*. Masoretic reads יבוא meaning *he enters*. LXX supports the Masoretic somewhat, having εσται meaning *he exists*.

¹³⁹⁴ 1QIsa^b, Mas (ות): *their couches*. 1QIsa^b reads משכבותיו meaning *his couches*. LXX omits.

¹³⁹⁵ 1QIsa^b, Mas (-לך): *walking* (plene spelling). 1QIsa^a reads הלוך which would usually be the infinitive form (*to walk*), but may be a mistake for הולך (swapping ול and לו). LXX reads εκ του μεσσυ, reading תלך instead of הלך.

¹³⁹⁶ 1QIsa^a: *in her uprightness* (plene spelling). 1QIsa^b reads the defective spelling נכחה. Masoretic reads נכחו meaning *in his uprightness*, incorrectly vowel pointing it as נכחו/nekho huw. LXX omits.

¹³⁹⁷ 1QIsa^a: *But all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ואתם.

¹³⁹⁸ 1QIsa^a: *all of you come near* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרבו. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as קרבו/qirvuw.

- 4 על מיא תתענגו ועל¹³⁹⁹ מיא¹⁴⁰⁰ תרחיבו פה תאריכו לשון הלוא אתמה ילודי פשע זרע שקר:
- 5 הנחמים באלים תחת כול¹⁴⁰¹ עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת שעפי הסלעים:
- 6 בחלקי נחל חלקכה¹⁴⁰² שמה¹⁴⁰³ המה גורלכה גם להמה שפכתה נסך העליתה מנחה העל אלה אנחם:
- 7 על הר גבה ונשא שמת משכבכה גם שם עלית לזבוה זבח:
- 8 ואחר הדלת והמזוזה שמתה¹⁴⁰⁴ זכרונכה כיא מאתי גליתה ותעלי הרחבת משכבך ותכרותי לכה מהמה אהבת משכבמה יד חזית:
- 9 ותשרי למלך בשמן ותרבי רוקחך ותשלחי ציריך עד מרחק ותשפילי עד שאול:
- 10 ברוב דרכיך יגעת לוא¹⁴⁰⁵ אמרת נואש חית ידך מצת על כן לוא¹⁴⁰⁶ חלית:

---

¹³⁹⁹ 1QIsa^a, LXX: *and at*. 1QIsa^b and Masoretic read על meaning *at*.

¹⁴⁰⁰ 1QIsa^a: *whom* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

¹⁴⁰¹ 1QIsa^a: *every* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁴⁰² 1QIsa^a: *your portion* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling חלקך.

¹⁴⁰³ 1QIsa^a: *There*. 1QIsa^b and Masoretic read הם meaning *they*. LXX has οὗτος meaning *this*.

¹⁴⁰⁴ 1QIsa^a: *you have placed* (plene/locative ה- spelling?). 4QIsaⁱ and Masoretic have the defective/non-locative ה- spelling שמת.

¹⁴⁰⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁰⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

11 ואת מי דאגת ותיראי¹⁴⁰⁷ כיא¹⁴⁰⁸ תכזבי ואותי¹⁴⁰⁹ לוא¹⁴¹⁰ זכרת¹⁴¹¹ ולוא¹⁴¹² שמת¹⁴¹³ על לבכה¹⁴¹⁴
הלוא אני מחשה ומעולם ואותי¹⁴¹⁵ לוא¹⁴¹⁶ תיראי:
12 אני אגיד צדקתך¹⁴¹⁷ ואת מעשיך ולוא¹⁴¹⁸ יועילוך¹⁴¹⁹:¹⁴²⁰

---

¹⁴⁰⁷ 4QIsa^d, Mas, LXX: *and you all feared*. 1QIsa^a reads ותיראיני meaning *and you all feared me*.

¹⁴⁰⁸ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁴⁰⁹ 1QIsa^a, Mas: *and me* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling ואתי.

¹⁴¹⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴¹¹ 4QIsa^d, Mas, LXX: *you remember*. 1QIsa^a reads זכרתי meaning *I remember*, which makes little sense in the context. Could also be an unusual plene spelling meaning the same as 4QIsa^d, Mas, and LXX. See שמת later on in the verse.

¹⁴¹² 1QIsa^a, LXX: *and not*. 4QIsa^d and Masoretic read לא meaning *not*.

¹⁴¹³ 4QIsa^d, Mas: *you place*. 1QIsa^a reads שמתי אלה meaning *I place these things*, which like זכרתי makes little sense in the context, unless it's understood as an unusual plene spelling meaning *you place these things*. However as the LXX reads ελαβες με meaning *you take me*, this could support the reading of 1QIsa^a, with שמתי meaning *you place me*. Nevertheless, as 1QIsa^a qualifies שמתי with אלה, that would negate taking אלה as meaning *you place me*.

¹⁴¹⁴ 1QIsa^a: *your heart* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the pronoun-final spelling לבך.

¹⁴¹⁵ 1QIsa^a, Mas: *and me* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling ואתי.

¹⁴¹⁶ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴¹⁷ 1QIsa^a, Mas: *your righteousness*. 4QIsa^d reads צדקך meaning *your justice*.

¹⁴¹⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁴¹⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX *shall they be of profit to you* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling יועילוך.

¹⁴²⁰ 4QIsa^d, Mas, LXX: omit. 1QIsa^a includes here קובצריך meaning *your pantheon of idols*, influenced by the exact same phrase in verse 13: יועילוך קובצריך.

13 בזעקך יצילוך קובציד¹⁴²¹ ואת כולם¹⁴²² ישא רוח ויקח הבל והחסה¹⁴²³ ביא¹⁴²⁴ ינחל ארץ וירש הר קודשי¹⁴²⁵;
 14 ויואמר סולו סולו¹⁴²⁶ פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמיא¹⁴²⁷;
 15 כיא¹⁴²⁸ כוה¹⁴²⁹ אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו במרום¹⁴³⁰ ובקודש¹⁴³¹ ישכן ואת דכא ושפל רוח לחיות רוח שפלים ולהיות¹⁴³² לב נדכאים:

¹⁴²¹ 1QIsa^a: *your pantheon of idols* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling קבציד. Masoretic reads קבוציד, an incorrect spelling of the plene form. LXX reads εἰς τὴν θλιψὴν σου meaning *in your affliction*; as this is the only instance in the Tanakh where we see the word קובץ (*hapax legomen*), at the time of the LXX translation it possibly wasn't remembered properly as to what the word meant. Either that or the LXX Vorlage read בצוקיד, or misread קבוציד as such.

¹⁴²² 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כלם.

¹⁴²³ 4QIsa^d, Mas (-הו-), LXX: *and the one who takes refuge*. 1QIsa^a reads והוסה meaning the same, however with *the one who* being implicit, rather than explicit.

¹⁴²⁴ 1QIsa^a: *in Me* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling בי.

¹⁴²⁵ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling קדשי.

¹⁴²⁶ 4QIsa^d, Mas: *build up*. 1QIsa^a reads סולו המסלה meaning *build up the highway*. LXX omits.

¹⁴²⁷ 1QIsa^a: *My people* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling .

¹⁴²⁸ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי. LXX omits.

¹⁴²⁹ 1QIsa^a: *thus* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹⁴³⁰ 1QIsa^a: *in an elevated*. 4QIsa^d and Masoretic read מרום meaning the same, though with the *in* implicit rather than explicit. LXX reads ὑψιστος meaning *Most High*.

¹⁴³¹ 1QIsa^a: *and in the set-apart place*. 4QIsa^d and Masoretic read וקדוש meaning *and set-apart places*. LXX supports 1QIsa^a somewhat, reading ἐν ἀγίοις meaning *among the set-apart ones*.

¹⁴³² 1QIsa^a, LXX: *to give life* (piel form). 4QIsa^d and Masoretic have the hifil form ולהחיות meaning the same thing.

16 **כִּי** 1433 **לֹא** 1434 **לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לִנְצַח אֶקְצוֹף** 1435 **כִּי** 1436 **רוּחַ מִלְפָּנַי יֵעֻטֵף** 1437 **וְנִשְׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי:**
 17 **בְּעוֹן בָּצְעוּ קִצְפֹּתַי וְאָכְהוּ וְאֶהְסֹתֶר** 1438 **וְאֶקְצֹף** 1439 **וְיִלֵּךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ:**
 18 **דַּרְכֵי** 1440 **רְאִיתִי וְאֶרְפְּאֵהוּ וְאֶנְחֵהוּ** 1441 **וְאֶשְׁלֵם** 1442 **נְחֻמִּים** 1443 **לּוֹ** 1444 **וְלֹאֲבִלְיוֹ:**
 19 **בּוֹרָה** 1445 **נִיב שְׁפֹתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם** 1446 **לְרַחֵק וּלְקָרוֹב** 1447 **אֲמַר יְהוָה וּרְפֹתֶיהוּ** 1448:

¹⁴³³ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁴³⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹⁴³⁵ 1QIsa^a, Mas: *I shall be furiously angry* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **אֶקְצֹף**. LXX reads *οργισθησσομαι μμυ* meaning *I shall be furiously angry with you* (Vorlage: **אֶקְצוֹף בְּכֶם** ?).

¹⁴³⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁴³⁷ 1QIsa^a, Mas: *shall become feeble* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling **יֵעֻטֵף**.

¹⁴³⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^d (**-אס**), LXX: *And I concealed Myself*. 1QIsa^b and Masoretic read **הְסֹתֶר** meaning *I concealed Myself*.

¹⁴³⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and I was angry* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **וְאֶקְצוֹפָה**.

¹⁴⁴⁰ 1QIsa^a, Mas, LXX: *His ways*. 4QIsa^d reads **דַּרְכּוֹ** meaning *His way*.

¹⁴⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I shall guide (LXX: comfort) him*. 1QIsa^a omits, probably by homoeoteleuton (**וְאֶנְחֵהוּ** and **וְאֶרְפְּאֵהוּ**).

¹⁴⁴² 1QIsa^a, Mas: *and I shall give as a recompense*. 1QIsa^b reads **וְאֶשְׁלֵמָה**, which is either the plene spelling not usually seen in 1QIsa^b, or is the paragodic **ה**- form indicating direction.

¹⁴⁴³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *comfort*. 1QIsa^a reads **לֹא תְנַחֲמִים** meaning *to him consolation*; the **לֹא** appears to be in error, influenced by the following words.

¹⁴⁴⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *to him* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling **לֹא**.

¹⁴⁴⁵ 4QIsa^d, Mas (**-רא**): *creating*. 1QIsa^a reads **בְּבוֹרָה** meaning *when I create*. LXX omits.

¹⁴⁴⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Peace, peace (LXX: upon peace)*. 1QIsa^a reads **שְׁלוֹם** meaning *Peace*.

¹⁴⁴⁷ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas, LXX: *and to the near*. 4QIsa^d misspells as **וּלְרַקְרוֹב**.

¹⁴⁴⁸ 1QIsa^a: *and I shall heal him* (defective, uncontracted pronoun spelling). 4QIsa^d has the contracted pronoun form **וּרְפֹתֵיו**, with the Masoretic reading the plene, contracted pronoun spelling **וּרְפֹתֵינוּ**. LXX reads *ιασομαι αυτους* meaning *I shall heal them* (Vorlage: **רְפֹתֵימָם**).

20 והרשעים כים נגרשו¹⁴⁴⁹ כיא¹⁴⁵⁰ השקט¹⁴⁵¹ לא¹⁴⁵² יוכלו¹⁴⁵³ ויגרשו¹⁴⁵⁴ מימיו רפש וטיט:
21 ואין שלום אמר אלהי¹⁴⁵⁵ לרשעים:

Chapter 58

1 קרא בגרון ואל¹⁴⁵⁶ תחשוך¹⁴⁵⁷ כשופר¹⁴⁵⁸ הרם קולך¹⁴⁵⁹ והגד לעמיא¹⁴⁶⁰ פשעיהמה¹⁴⁶¹ ולבית יעקוב¹⁴⁶² חטאתם¹⁴⁶³:

---

¹⁴⁴⁹ 1QIsa^a, LXX: *they are churned about*. 4QIsa^{d(vid)} and Masoretic read נגרש meaning *the churning*. 1QIsa^{b(vid)} reads נרגש meaning *in commotion*; due to the manuscript being lacunae after נרג], it is not possible to know whether 1QIsa^b read the plural נרגשו (to support 1QIsa^a/LXX), or was kept as the singular נרגש (to support 4QIsa^d/Mas).

¹⁴⁵⁰ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^d and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁴⁵¹ 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^d, Mas: *to keep quite* (to implicit). 1QIsa^a reads לאשקיט meaning the same, but with the *to* explicit.

¹⁴⁵² 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *not* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling לוא.

¹⁴⁵³ 1QIsa^a, LXX: *they are capable*. 1QIsa^b, 4QIsa^d and Masoretic read יוכל meaning *he is capable*.

¹⁴⁵⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *and they throw up*. 1QIsa^a reads יתגרשו meaning *they throw up*; this looks like the hitpa'el form of the verb גרש, however the hitpa'el is usually an intransitive verb (doesn't affect a direct object), but the context here definitely has the verb with a direct object (רפש וטיט/mire and mud).

¹⁴⁵⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *my God* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling אלוהי.

¹⁴⁵⁶ 1QIsa^b, LXX: *and do not*. 1QIsa^a and Masoretic read אל meaning *do not*.

¹⁴⁵⁷ 1QIsa^a: *you hold back* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תחשוך.

¹⁴⁵⁸ 1QIsa^a, Mas, LXX: *like a trumpet*. 1QIsa^{b(vid)} reads וכשופר meaning *and like a trumpet*.

¹⁴⁵⁹ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *your voice* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling קולכה.

¹⁴⁶⁰ 1QIsa^a: *to My people* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לעמי.

¹⁴⁶¹ 1QIsa^a, LXX: *their rebellions*. 1QIsa^b and Masoretic read פשעם meaning *their rebellion*.

¹⁴⁶² 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁴⁶³ 1QIsa^b, 4QIsa^{d(vid)}, Mas: *their sins* (defective, pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the plene, pronoun-medial spelling חטאותמה.

2 אתי¹⁴⁶⁴ יום יום¹⁴⁶⁵ ידרושו¹⁴⁶⁶ ודעת דרכי יחפצון כגוי אשר צדקה עשה ומשפט אלוהו¹⁴⁶⁷ לוא¹⁴⁶⁸ עזב
ישאלוני משפטי צדק קרבת אלוהים¹⁴⁶⁹ יחפצו¹⁴⁷⁰:
3 למה צמנו ולוא¹⁴⁷¹ ראיתה ענינו נפשותינו¹⁴⁷² ולוא¹⁴⁷³ תדע הן ביום צומכמה¹⁴⁷⁴ תמצאו חפץ וכול¹⁴⁷⁵
עצביכמה¹⁴⁷⁶ תנגשו:

¹⁴⁶⁴ 1QIsa^b, 4QIsa^d, 1QIsa^a (רת-), LXX: *Me*. Masoretic reads ואתי meaning *Yet Me*.

¹⁴⁶⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas, LXX: *day*. 1QIsa^a reads ויום meaning *and day*.

¹⁴⁶⁶ 1QIsa^a: *they seek to consult*. 1QIsa^b and Masoretic read the paragodic-nun spelling ידרשון.

¹⁴⁶⁷ 1QIsa^a: *its God*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling אלהיו, meaning the same.

¹⁴⁶⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁴⁶⁹ 1QIsa^a: *of God*. 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהים.

¹⁴⁷⁰ 1QIsa^a: *they delight in*. 1QIsa^b and Masoretic read the paragodic-nun spelling יחפצון.

¹⁴⁷¹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁴⁷² 1QIsa^a, 1QIsa^b (שת-), LXX: *our souls*. Masoretic reads נפשנו meaning *our soul*.

¹⁴⁷³ 1QIsa^a, Mas (לא-), LXX: *and not*. 1QIsa^b reads לא meaning *not*.

¹⁴⁷⁴ 1QIsa^a: *your fast* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling צמכם.

¹⁴⁷⁵ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכול.

¹⁴⁷⁶ 1QIsa^a, Mas (ם-), LXX: *your labourers* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling (or possibly singular *your labourer*) עצבכם.

4 הנה¹⁴⁷⁷ לריב ולמצה¹⁴⁷⁸ תצומו ולהכות¹⁴⁷⁹ באגרף¹⁴⁸⁰ רשע לוא¹⁴⁸¹ תצומו כיום להשמיע¹⁴⁸² במרום קולכמה¹⁴⁸³:
 5 הכזה יהיה צום אבחרהו ויום¹⁴⁸⁴ ענות אדם נפשו הלכף¹⁴⁸⁵ כאוגמן¹⁴⁸⁶ ראשך¹⁴⁸⁷ שק ואפר יציע הלזה תקראו¹⁴⁸⁸ צום יום רצון ליהוה:

---

¹⁴⁷⁷ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן.

¹⁴⁷⁸ 1QIsa^b: *and for contention*. 1QIsa^a reads an orthographic alternative spelling ולמצא. Masoretic and LXX read ומצה meaning *and contention*.

¹⁴⁷⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and to strike*. 1QIsa^b reads להכות meaning *to strike*.

¹⁴⁸⁰ 1QIsa^b, Mas: *with a fist*. 1QIsa^a misspells as בגורף. The Masoretes vowel pointed this as בְּאֶגְרֹף/*be-'egrof*, but the spelling in 1QIsa^a gives us *be-'egorf*.

¹⁴⁸¹ 1QIsa^a, Mas (לא-): *not*. 1QIsa^b reads ולא meaning *and not*. LXX omits.

¹⁴⁸² 1QIsa^b, Mas: *to make heard*. 1QIsa^a has an alternative form לשמיע, meaning the same.

¹⁴⁸³ 1QIsa^a: *your voice* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קולכם.

¹⁴⁸⁴ 1QIsa^b, LXX: *and a day*. 1QIsa^a and Masoretic read יום meaning *a day*.

¹⁴⁸⁵ 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *for him to bow down* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling הלכוף.

¹⁴⁸⁶ 1QIsa^a: *like a reed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כאגמן. Incorrectly vowel pointed by the Masoretes as כְּאֶגְמֹן/*ke-'agmon*.

¹⁴⁸⁷ 1QIsa^b, LXX: *your head* (LXX: *neck*). 1QIsa^a and Masoretic (-רא) read רואשו meaning *his head*.

¹⁴⁸⁸ 1QIsa^a, 4QIsa^d, LXX: *all of you call*. 1QIsa^b and Masoretic read the singular תקרא.

6 הלוֹא זֶה צוֹם¹⁴⁸⁹ אִבְחָרְהוּ פֶתַח חֲרֻצוֹת¹⁴⁹⁰ רֹשַׁע הַתֵּר¹⁴⁹¹ אֲגוּדוֹת¹⁴⁹² מִטָּה שְׁלַח¹⁴⁹³ רְצוּצִים¹⁴⁹⁴
 חוֹפְשִׁים¹⁴⁹⁵ וְכוּל¹⁴⁹⁶ מוֹטָה¹⁴⁹⁷ תִּנְתְּקוּ:
 7 הלוֹא פְרוֹס¹⁴⁹⁸ לִרְעֵב לַחֲמֵכָה¹⁴⁹⁹ וְעֲנוּיִים¹⁵⁰⁰ מְרוּדִים¹⁵⁰¹ תְּבִיא בֵּית כִּי¹⁵⁰² תִּרְאֶה עֲרוֹם וְכִסִּיתוּ¹⁵⁰³
 וּמִבְשָׂרָךָ¹⁵⁰⁴ לֹא¹⁵⁰⁵ תִּתְעַלֵּם¹⁵⁰⁶:

¹⁴⁸⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *fast*. 1QIsa^a reads הַצוֹם אֲשֶׁר meaning *the fast which*.

¹⁴⁹⁰ 1QIsa^a, Mas: *the bonds* (plene spelling). 1QIsa^b reads the defective (or singular) spelling חֲרֻצַּבַּת.

¹⁴⁹¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *to untie*. 1QIsa^a reads וְהִתֵּר meaning *and to untie*.

¹⁴⁹² 1QIsa^a: *the ropes* (plene spelling). Masoretic has the defective spelling אֲגוּדוֹת. 1QIsa^b has a further form of the defective spelling אֲגוּדַת.

¹⁴⁹³ 1QIsa^b, 4QIsa^d, LXX: *to send out*. 1QIsa^a and Masoretic read וּשְׁלַח meaning *and to send out*.

¹⁴⁹⁴ 1QIsa^a, Mas: *the mistreated* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling רְצוּצִים.

¹⁴⁹⁵ 1QIsa^a: *free* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חֲפְשִׁים.

¹⁴⁹⁶ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וְכוּל.

¹⁴⁹⁷ 1QIsa^a, Mas: *yoke* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מִטָּה.

¹⁴⁹⁸ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *to share* (plene spelling). 4QIsa^d has the defective spelling פְרוֹס.

¹⁴⁹⁹ 1QIsa^a: *your bread* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לַחֲמֵךְ.

¹⁵⁰⁰ 1QIsa^a, Mas (-נִי), LXX: *and the poor*. 1QIsa^b reads עֲנוּיִים meaning *the poor*.

¹⁵⁰¹ 1QIsa^a, Mas: *homeless* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מְרוּדִים.

¹⁵⁰² 1QIsa^b, 4QIsa^d, Mas: *when* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling כִּי.

¹⁵⁰³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *then you must clothe him*. 1QIsa^a reads וְכִסִּיתוּ בַגָּד meaning *then you must clothe him with garments*.

¹⁵⁰⁴ 1QIsa^a: *and from your relatives* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וּמִבְשָׂרָךָ.

¹⁵⁰⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לֹא.

¹⁵⁰⁶ 1QIsa^b, Mas: *shall you conceal yourself*. 1QIsa^a errs, omitting the final ם: תִּתְעַלֵּם.

8 אז יבקע כשחר אורכה¹⁵⁰⁷ וארוכתכה¹⁵⁰⁸ מהרה תצמח והלך לפניכה¹⁵⁰⁹ צדקה¹⁵¹⁰ וכבוד יהוה
יאספכה¹⁵¹¹:
9 אז תקרא ויהוה יענה תשוע¹⁵¹² ויואמר¹⁵¹³ הנני אם תסיר מתוככה¹⁵¹⁴ מוטה¹⁵¹⁵ ושלוה¹⁵¹⁶ אצבע ודבר
און:
10 ותפק לרעב נפשכה¹⁵¹⁷ ונפש נענה תשביע וזרח בחושך¹⁵¹⁸ אורכה¹⁵¹⁹ ואפלתכה¹⁵²⁰ כצהורים¹⁵²¹:

---

¹⁵⁰⁷ 1QIsa^a: *your light* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אורך.

¹⁵⁰⁸ 1QIsa^a, Mas (תך-), LXX: *and your healings*. 1QIsa^b reads ארוכתך meaning *your healings*.

¹⁵⁰⁹ 1QIsa^a: *before your face* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling לפניך.

¹⁵¹⁰ 1QIsa^a: *your righteousness* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling צדקך.

¹⁵¹¹ 1QIsa^a: *shall be your readguard* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling יאספך.

¹⁵¹² 1QIsa^a, Mas: *You shall cry for help* (Piel form). 1QIsa^b reads the hifil form תשויע, meaning *you shall be caused to cry for help*. LXX reads *ετι λαλουντος σου* meaning *whilst you are speaking*.

¹⁵¹³ 1QIsa^a: *and He shall say* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁵¹⁴ 1QIsa^a: *from your midst* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling מתוכך.

¹⁵¹⁵ 1QIsa^a, Mas: *the yoke* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מטה.

¹⁵¹⁶ 1QIsa^a, LXX: *and the sending forth*. 1QIsa^b and Masoretic read שלה meaning *the sending forth*.

¹⁵¹⁷ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling נפשך.

¹⁵¹⁸ 1QIsa^a: *in the darkness* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling בחושך.

¹⁵¹⁹ 1QIsa^a: *your light* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אורך.

¹⁵²⁰ 1QIsa^a: *your gloom* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ואפלתך.

¹⁵²¹ 1QIsa^a: *like noon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כצהורים.

11 ונחכה¹⁵²² יהוה תמיד והשביע בצחצחת¹⁵²³ נפשכה¹⁵²⁴ ועצמותיכה¹⁵²⁵ יחלצו¹⁵²⁶ והייתה¹⁵²⁷ כגן רוה
 וכמוצא מים אשר לוא¹⁵²⁸ יכזבו מימיו:
 12 ובנו ממכה¹⁵²⁹ חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקרא¹⁵³⁰ לך גודר פרץ משובב¹⁵³¹ נתיבות לשבת:

¹⁵²² 1QIsa^a: *And shall lead you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ונחך. LXX reads [και] μετα σου meaning *And with you* (Vorlage: ו[ן]אתך ?).

¹⁵²³ 1QIsa^b, Mas (רת-): *in parched places*. 1QIsa^a misspells as בצצחות. LXX reads καθαπερ επιθυμει meaning *just as it desires* (Vorlage: כחפצת ?)

¹⁵²⁴ 1QIsa^a: *your soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun final spelling נפשך.

¹⁵²⁵ 1QIsa^{a(corr)} (ך-ה): *and your bones* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^{a*} reads the plene, pronoun-final spelling ועצמותיך. 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling ועצמתיך.

¹⁵²⁶ 1QIsa^b, LXX: *they shall be strengthened* (hofal form). 1QIsa^a reads the hifal form יחליצו meaning *and they shall strengthen*, with Masoretic reading יחליץ meaning *and he shall strengthen*. The reading of 1QIsa^b could be read as a defective hifil, rather than defective hofal form, and would coincide with the reading of 1QIsa^a. However there is nothing in the context that the *they* can refer to, and reading it as a defective *hofal* makes more sense (plene יוחלצו).

¹⁵²⁷ 1QIsa^a: *and you shall be* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והיית.

¹⁵²⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵²⁹ 1QIsa^a: *from you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ממך.

¹⁵³⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and shall be called*. 1QIsa^a reads וקראו meaning *and they shall call*.

¹⁵³¹ 1QIsa^a, Mas (-שב-): *the restorer* (polel participle). 1QIsa^b reads an alternative form משיב meaning the same (hifil participle). LXX reads ανα μεσον meaning *between the middle* (Vorlage: מתוך?).

13 אם תשיב משבת¹⁵³² רגלך¹⁵³³ מעשות¹⁵³⁴ חפציכה¹⁵³⁵ ביום קדשי¹⁵³⁶ וקראת¹⁵³⁷ לשבת ענג¹⁵³⁸ ולקודש יהוה מכבד וכבדתו¹⁵³⁹ מעשות דרכיכה¹⁵⁴⁰ ממצוא¹⁵⁴¹ חפצכה¹⁵⁴² ודבר דבר¹⁵⁴³:

¹⁵³² 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *from the Sabbath*. 4QIsaⁿ reads an alternative spelling מהשבת meaning the same, with the *the* explicit. LXX reads *απο των σαββατων*, which may support the reading of 4QIsaⁿ, but is also the correct translation of משבת anyway.

¹⁵³³ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ, Mas: *your foot* (pronoun-final spelling). 1QIsa^a has the pronoun-medial spelling רגלכה.

¹⁵³⁴ 1QIsa^a, 4QIsaⁿ: *from accomplishing*. 1QIsa^b and Masoretic read עשות, more or less meaning the same, but with *from* being implicit rather than explicit.

¹⁵³⁵ 1QIsa^a: *your affairs* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling חפצך; Masoretic has the plene, pronoun-final spelling חפציך. The reading of 1QIsa^b could also be the singular form, meaning *your affair*, but this would make little sense in the context.

¹⁵³⁶ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ, Mas: *My set-apart* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling קודשי.

¹⁵³⁷ 1QIsa^b, 4QIsaⁿ (רת-), Mas: *and you call* (without directional ה-?). 1QIsa^a has the directional ה- spelling וקראתה. Could also be a plene spelling.

¹⁵³⁸ 1QIsa^a, 4QIsaⁿ, Mas: *a pleasure* (defective spelling). 1QIsa^a has the plene spelling ענג.

¹⁵³⁹ 1QIsa^a, 1QIsa^b, Mas: *and you honour Him* (= Yahweh). 4QIsaⁿ misspells slightly as וכבתה for וכבדתה, meaning *and you honour her* (= the Sabbath).

¹⁵⁴⁰ 1QIsa^a: *your ways* (pronoun-medial spelling). 4QIsaⁿ and Masoretic have the pronoun-final spelling דרכיך. 1QIsa^b reads דרך, which is either the defective, pronoun-final spelling, or is the singular meaning *your way*.

¹⁵⁴¹ 1QIsa^b, Mas: *more than finding*. 1QIsa^a reads וממצוא meaning *and more than finding*. 4QIsaⁿ reads מלמצוא meaning *more than trying to find*.

¹⁵⁴² 1QIsa^a: *your affairs* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-medial spelling חפצך.

¹⁵⁴³ Starting from מכבד to דבר here, the LXX appears to have had quite the different Hebrew Vorlage, having *ουκ αρεις τον ποδα σου επ' εργω, ουδε λαλησεις λογον εν οργη εκ του στοματος σου* meaning *you do not raise your foot on the basis of work, nor shall you speak a word in anger from out of your mouth*. Possible Vorlage reading: לא תשא רגלך על מעשה ולא תדבר דבר באף מפיך.

14 אז תתענג על יהוה והרכיבך¹⁵⁴⁴ על בומתי¹⁵⁴⁵ ארץ והאכילכה¹⁵⁴⁶ נחלת יעקוב¹⁵⁴⁷ אביכה¹⁵⁴⁸ כיא¹⁵⁴⁹

פי יהוה דבר:

Chapter 59

1 הנה¹⁵⁵⁰ לוא¹⁵⁵¹ קצרה¹⁵⁵² יד יהוה מהושיע ולוא¹⁵⁵³ כבדה¹⁵⁵⁴ אזנו¹⁵⁵⁵ משמוע:

---

¹⁵⁴⁴ 1QIsa^a, LXX: *and he shall cause you to ride* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the plene, pronoun-final spelling והרכיבך. 4QIsaⁿ has the defective, pronoun-final spelling והרכבך. Masoretic reads והרכבתך, meaning *and I shall cause you to ride*.

¹⁵⁴⁵ 1QIsa^a: *the heights* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic^{qere} have the defective spelling במתי. The Masoretic^{ketib} has בְּמוֹתִי/*bamothey*, which is the incorrect pronunciation of the word, with the Masoretic^{qere} giving the correct pronunciation בְּמוֹתִי/*bomothey*.

¹⁵⁴⁶ 1QIsa^a, LXX: *and he shall feed you*. 1QIsa^b, 4QIsaⁿ and Masoretic read והאכלתיך meaning *and I shall feed you*.

¹⁵⁴⁷ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁵⁴⁸ 1QIsa^a: *your ancestor* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אביך.

¹⁵⁴⁹ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁵⁵⁰ 1QIsa^a: *Behold* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the less common form הן. LXX omits.

¹⁵⁵¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁵² 1QIsa^b, Mas: *too short*. 1QIsa^a reads קצרה, an orthographic spelling change (ה- and א- indicating the -ah sound), albeit in this case is a mistake, for ה- is referring to יד.

¹⁵⁵³ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁵⁵⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *it too dull*. 1QIsa^a reads כבדו meaning *they too dull*.

¹⁵⁵⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *his ear*. 1QIsa^a reads אוזניו meaning *his ears*.

2 **כִּי אֵם** 1556 **עוֹנוֹתֵיכֶם** 1557 **הֵיוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵכֶם** 1558 **וּבֵין** 1559 **אֱלֹהֵיכֶם** 1560 **וְחַטָּאוֹתֵיכֶם** 1561 **הַסְתִּירוּ**
פְּנֵים מִכֶּם 1562 **מִשְׁמוֹעַ:**
 3 **כִּי** 1563 **כַּפֵּיכֶם** 1564 **נִגְאלוּ בְּדָם וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם** 1565 **בְּעוֹן** 1566 **שִׁפְתוֹתֵיכֶם דָּבְרוּ שֶׁקֶר** 1567 **לְשׁוֹנֵיכֶם** 1568
עוֹלָה תִּהְיֶה:

¹⁵⁵⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *To the contrary*. 1QIsa^b reads **כִּי** meaning *for*.

¹⁵⁵⁷ 1QIsa^a: *all of your transgressions of the Torah* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **עוֹנוֹתֵיכֶם**.

¹⁵⁵⁸ 1QIsa^a: *between all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **בֵּינֵכֶם**.

¹⁵⁵⁹ 1QIsa^b, LXX: *and between*. 1QIsa^a and Masoretic read **לְבֵין** meaning *to between*.

¹⁵⁶⁰ 1QIsa^a: *the God of you all* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **אֱלֹהֵיכֶם**. LXX reads **του θεου** meaning *God*; although in this case it may be a case of good translational Greek by the translator, for Greek writers wouldn't repeat the pronoun when the person in question was obvious.

¹⁵⁶¹ 1QIsa^a: *and all of your sins* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling **וְחַטָּאוֹתֵיכֶם**. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling **וְחַטָּאוֹתֵיכֶם**.

¹⁵⁶² 1QIsa^a: *from all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **מִכֶּם**.

¹⁵⁶³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁵⁶⁴ 1QIsa^a: *all of your hands* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **כַּפֵּיכֶם**.

¹⁵⁶⁵ 1QIsa^a: *and all of your fingers* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling **וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם**. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling **וְאַצְבָּעוֹתֵיכֶם**.

¹⁵⁶⁶ 1QIsa^a: *with transgression of the Torah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **בְּעוֹן**. LXX reads **αμαρτιας** meaning *sins* (plural as opposed to singular).

¹⁵⁶⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *all of your lips have spoken lies* (LXX: *Torahlessness*). 1QIsa^a omits, possibly by the similar beginnings of **שִׁפְתוֹתֵיכֶם** and **לְשׁוֹנֵיכֶם**.

¹⁵⁶⁸ 1QIsa^a: *all of your tongues* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לְשׁוֹנֵיכֶם**. LXX reads **και η γλωσσα σμων** meaning *and all of your tongues* (Vorlage: **וְלְשׁוֹנֵיכֶם** ?).

4 אין קורא¹⁵⁶⁹ בצדק ואין נשפט באמונה בטחו על תהו ודברו¹⁵⁷⁰ שוא¹⁵⁷¹ הרוה¹⁵⁷² עמל והולידו און:
 5 ביצי¹⁵⁷³ צפעונים¹⁵⁷⁴ יבקעו¹⁵⁷⁵ וקורי עכביש יארגו¹⁵⁷⁶ האוכל מבציהמה¹⁵⁷⁷ ימות והאזורה תבקע
 אפע¹⁵⁷⁸:
 6 קוריהם לוא¹⁵⁷⁹ יהיו לבגד ולוא¹⁵⁸⁰ יתכסו¹⁵⁸¹ במעשיהמה מעשיהמה¹⁵⁸² מעשי און ופועול¹⁵⁸³ חמס
 בכפיהם:

¹⁵⁶⁹ 1QIsa^b: *calling aloud* (plene spelling). 1QIsa^a has an orthographic alternative קורה. Masoretic has the defective spelling קרא.

¹⁵⁷⁰ 1QIsa^b (-דב), LXX: *and they speak*. 1QIsa^a and Masoretic read ודבר meaning *and speak*.

¹⁵⁷¹ 1QIsa^b, Mas: *worthlessness*. 1QIsa^a reads a rare form of the word (only seen elsewhere in Job 15:31) שו.

¹⁵⁷² 1QIsa^a: *they devise* (plene spelling?). 1QIsa^b and Masoretic have the defective(?) spelling הרו. LXX reads οτι κουουσιν meaning *for they devise* (Vorlage: ? כי הרו).

¹⁵⁷³ 1QIsa^b, Mas: *Eggs* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling בצי.

¹⁵⁷⁴ 1QIsa^a, LXX: *adders*. 1QIsa^b and Masoretic read צפעוני meaning *an adder's*.

¹⁵⁷⁵ 1QIsa^a: *they hatch* (imperfect). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect בקעו meaning *they have hatched*. LXX reads επρηξαν meaning *they hatched*, aorist tense, which could support either reading.

¹⁵⁷⁶ 1QIsa^b, Mas: *they weave*. 1QIsa^a has an orthographic alternative (using י instead of א to give the e sound) יירגו.

¹⁵⁷⁷ 1QIsa^a: *from their eggs* (defective, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling מבציהם. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling מביציהם.

¹⁵⁷⁸ 1QIsa^a, LXX: *a viper* (masculine). 1QIsa^b and Masoretic have the feminine אפעה.

¹⁵⁷⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁸⁰ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁵⁸¹ 1QIsa^b, Mas: *they clothe themselves* (hitpa'el form). 1QIsa^a reads the Piel form יכסו, meaning the same.

¹⁵⁸² 1QIsa^a: *their undertakings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מעשיהם.

¹⁵⁸³ 1QIsa^a: *and deeds* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective spelling ופעל. Masoretic incorrectly vowel pointed as ופעל/Ve-foal

- 7 רגליהמה לרע ירוצו וימהרו לשפוך¹⁵⁸⁴ דם נקיא¹⁵⁸⁵ מחשבותיהמה¹⁵⁸⁶ מחשבות אין שד ושבר וחמס במסלותיהמה:
- 8 דרך שלום לוא¹⁵⁸⁷ ידעו ואין משפט במעגלותיהמה נתיבותי המה עקשו להמה כול הדורך בה לוא ידע שלום:
- 9 על כן רחק משפט ממנו ולוא תשיגנו צדקה נקוה לאור והנה חושך לנגהות באפלה נהלך:
- 10 נגשש כעורים קיר וכאין עינים נגששה כשלנו בצהורים כנשף באשמונים כמיתים:
- 11 נהמה כדבים כולנו כיונים הגוא נהגה נקוה למשפט ואין ולישועה רחקה ממנו:
- 12 כיא רבו פשעינו נגדכה וחטאותינו ענוא בנו כיא פשעינו אתנו ועוונותינו ידענום:
- 13 פשועו וכחש ביהוה ונסוג מאחר אלוהינו ודברו עושק וסרה והגוא מלב דברי שקר:
- 14 ואסיג אחור משפט וצדקה מרחוק תעמוד כיא כשלה ברחוב אמת ונכוחה לוא תוכל לבוא:
- 15 ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל וירא יהוה וירע בעיניו כיא אין¹⁵⁸⁸ משפט:
- 16 וירא כיא¹⁵⁸⁹ אין איש וישתומם כיא אין מפגיע ותושע לוא זרעו וצדקתיו היא סמכתו:
- 17 וילבש צדקה כשרין וכובע ישועה ברואשיו וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאא:
- 18 כעל גמולות כעל ישלם חמה לצריו גמול לאויביו לאיים גמול ישלם:

¹⁵⁸⁴ 1QIsa^a: *to shed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לשפך.

¹⁵⁸⁵ 1QIsa^a: *innocent* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נקי.

¹⁵⁸⁶ 1QIsa^a: *Their plans* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, pronoun-final spelling מחשבתייהם. Masoretic has the plene, pronoun-final spelling מחשבותיהם.

¹⁵⁸⁷ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁵⁸⁸ 1QIsa^a, Mas (כי), LXX: *that there was no*. 4QIsa^e reads כאין meaning *like nothing*.

¹⁵⁸⁹ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 4QIsa^e and Masoretic have the defective spelling כי.

19 וייראו ממערב את שם יהוה וממזרח שמש את כבודיו כיא יבוא כנהר צור רוח יהוה ונססה בוה:
 20 ובא אל ציון גואל ולשבי פשע ביעקוב נואם¹⁵⁹⁰ יהוה:
 21 ואני זואת¹⁵⁹¹ בריתי אותם¹⁵⁹² אמר יהוה רוחי¹⁵⁹³ אשר עליכה¹⁵⁹⁴ ודברי אשר שמתני בפיכה לוא ימוש¹⁵⁹⁵ מפיכה¹⁵⁹⁶ ומפי זרעכה¹⁵⁹⁷ ומפי זרע זרעכה¹⁵⁹⁸ אמר יהוה¹⁵⁹⁹ מעתה ועד עולם:

Chapter 60

1 קומי אורי כיא¹⁶⁰⁰ בא אורך וכבוד¹⁶⁰¹ יהוה עליך זרח:

¹⁵⁹⁰ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נואם. LXX omits.

¹⁵⁹¹ 1QIsa^a: *this* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זואת.

¹⁵⁹² 1QIsa^b, Mas: *with them* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling אתם.

¹⁵⁹³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *My Spirit*. 1QIsa^a reads ורוחי meaning *and My Spirit*.

¹⁵⁹⁴ 1QIsa^a: *upon you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling עליך.

¹⁵⁹⁵ 1QIsa^b, LXX: *shall it depart*. 1QIsa^a and Masoretic read ימוש meaning *shall they depart*.

¹⁵⁹⁶ 1QIsa^a: *from your mouth* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מפיך.

¹⁵⁹⁷ 1QIsa^a: *your children* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך.

¹⁵⁹⁸ 1QIsa^a: *your children* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעך. LXX omits.

¹⁵⁹⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *says Yahweh*. 1QIsa^a omits.

¹⁶⁰⁰ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁰¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and the glory*. 1QIsa^a reads כבוד meaning *the glory*.

- 2 **כִּיא** 1602 הנה החושך 1603 יכסה ארץ וערפל 1604 לאומים 1605 ועליך יזרח יהוה וכבודו 1606 עליך יראה:
 3 והלכו גואים 1607 לאורך ומלכים לנגד זרחך:
 4 שאי סביב עיניך וראי כולמה 1608 נקבצו באו לך בניך מרחוק יבואו 1609 ובנותיך 1610 על צד תנשינה 1611:
 5 אז תראי ונהר 1612 ופחד 1613 ורחב לבבך כִּיא 1614 יהפך אליך המון ים חיל גואים 1615 יבואו 1616 לך:

¹⁶⁰² 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁶⁰³ 1QIsa^a: *the darkness* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **החשך**. LXX reads σκοτος meaning *darkness* (Vorlage: **חושך** ?).

¹⁶⁰⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and thick darkness*. 1QIsa^b reads **והערפל** meaning *and the thick darkness*.

¹⁶⁰⁵ 1QIsa^a: *the peoples* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לאמים**.

¹⁶⁰⁶ 1QIsa^a, Mas: *and His glory* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **וכבודו**.

¹⁶⁰⁷ 1QIsa^a: *the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **גוים**. LXX reads βασιλεις meaning *Kings* (Vorlage of LXX Isaiah seems to have had the two words swapped around, as LXX Isaiah reads εθνη/nations where the Hebrew has **מלכים**/Kings).

¹⁶⁰⁸ 1QIsa^a: *all of them* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **כלם**.

¹⁶⁰⁹ 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יבאו**.

¹⁶¹⁰ 1QIsa^a: *and your daughters* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ובנותיך**.

¹⁶¹¹ 1QIsa^b, LXX: *they shall be carried*. 1QIsa^a and Masoretic read **תאמנה** meaning *they shall be supported*.

¹⁶¹² 1QIsa^a: *and shall shine*. 1QIsa^b and Masoretic read **ונהרת** meaning *and you shall shine*. LXX omits.

¹⁶¹³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and shall be in awe*. 1QIsa^a omits.

¹⁶¹⁴ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁶¹⁵ 1QIsa^a: *the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **גוים**. LXX reads και εθνων και λαων meaning *and nations and peoples* (Vorlage: **גוים וגואים ועמים** in place of **חיל גואים** ?).

¹⁶¹⁶ 1QIsa^a, Mas (-בא-), LXX: *they shall come*. 1QIsa^b reads **יבוא** meaning *it shall come*. The reading of 1QIsa^a, Masoretic and LXX would be a case of *construction according to sense* (also more commonly known as *constructio ad sensum*, which I acronymise as CAS), as the word the verb refers to is **חיל**, a singular noun with a plural meaning (*riches, wealth*). The reading of 1QIsa^b isn't CAS, and agrees with the noun in number.

6 שפעת גמלים תכסך בכרי מדים¹⁶¹⁷ ועיפה¹⁶¹⁸ כולם משבא¹⁶¹⁹ יבואו¹⁶²⁰ זהב ולבונה¹⁶²¹ ישאו ותהלת
 יהוה יבשרו:
 7 כול¹⁶²² צואן¹⁶²³ קדר יקבצו לך אילי נביות¹⁶²⁴ ישרתונך ויעלו¹⁶²⁵ לרצון¹⁶²⁶ על¹⁶²⁷ מזבחי ובית
 תפארתי אפאר:
 8 מיא¹⁶²⁸ אלה כעב תעופפנה¹⁶²⁹ וכיונים אל¹⁶³⁰ ארבותיהמה¹⁶³¹:

¹⁶¹⁷ 1QIsa^a, LXX: *Madiam*. 1QIsa^b and Masoretic read מדין meaning *Midian*.

¹⁶¹⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Ephah* (LXX: *Giapha*). 1QIsa^a reads ועיפו meaning *Ephuw*.

¹⁶¹⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *from Sheba*. 1QIsa^a reads משבאו meaning *Shebuw*.

¹⁶²⁰ 1QIsa^a: *they shall come* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יבאו. LXX reads ηξουσιν φεροντες meaning *they shall come carrying* (Vorlage: *?) יבואו מנשאים*).

¹⁶²¹ 1QIsa^a, Mas: *and frankincense* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling ולבנה.

¹⁶²² 1QIsa^a: *All* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל. LXX reads και παντα meaning *And all* (Vorlage: *?) וכל*).

¹⁶²³ 1QIsa^a: *the flocks* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling צאן.

¹⁶²⁴ 1QIsa^b, Mas: *Nebaioth*. 1QIsa^a reads נבאות, an orthographic alternative spelling. LXX reads Ναβαωθ, which could be a transliteration of either spelling.

¹⁶²⁵ 1QIsa^a, LXX: *and they shall present* (LXX: *be brought*). 1QIsa^b and Masoretic read יעלו meaning *they shall present*.

¹⁶²⁶ 1QIsa^a: *for favour*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read על רצון meaning the same, however with the preposition as a separate word. LXX reads δεκτα meaning *acceptably* (Vorlage: *?) רצון*).

¹⁶²⁷ 1QIsa^a, LXX: *upon*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁶²⁸ 1QIsa^a: *who* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מי.

¹⁶²⁹ 1QIsa^a: *they fly about* (polel form). 1QIsa^b and Masoretic (-עו-) have the *qal* form תעפינה meaning *they fly*; the difference between *qal* and *polel* is that the *polel* expresses the aim to perform the action of the verb, whereas *qal* is just that the subject is doing the function of the verb. In this case, the reading of 1QIsa^a has them endeavouring to fly about (like a cloud: כעב), whereas the reading of 1QIsa^b and Masoretic is just a general statement of what they're doing (flying like a cloud). LXX reads πετομαι meaning *they fly*, which could support either of the other two readings.

¹⁶³⁰ 1QIsa^a, Mas: *to*. 1QIsa^b reads על meaning *upon*, but can be used to mean *to* as well. LXX reads συυ meaning *with* (Vorlage: *?) ב* ? See next).

9 **כִּיָּא** 1632 **לִיא** 1633 **אִיִּם יִקוּוּ וְאֲנִיּוֹת תְּרַשִּׁישׁ בְּרֵאשֶׁנָּה** 1634 **לֵהֲבִיא בְּנִיךְ** 1635 **מֵרַחֲוֹק כֶּסֶפֶם וְזֶהְבֶּם אֲתֶם לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּיָּא** 1636 **פֶּאֶרֶךְ**;
 10 **וּבְנוּ בְנֵי נֹכַר חוֹמוֹתֶיךָ** 1637 **וּמַלְכֵיהֶמָּה** 1638 **יִשְׂרָתוֹנֵךְ כִּיָּא** 1639 **בְּקִצְפֵי הַכִּיתִיךָ וּבְרִצּוֹנֵי** 1640 **רַחֲמֶיךָ**;
 11 **וּפְתַחוּ שַׁעֲרֶיךָ תָּמִיד יוֹמָם וּלְיָלֵלָה לֹא** 1641 **יִסְגְּרוּ לֵהֲבִיא אֲלֶיךָ חֵיל גּוֹאִים** 1642 **וּמַלְכֵיהֶמָּה** 1643 **נְהוּגִים**;

¹⁶³¹ 1QIsa^a: *their coops* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling **אַרְבַּתֵּיהֶם**. LXX reads **νοσσοισις** meaning *nestlings*, which could be a misreading of **אַרְבּוֹת** as **אַפְרָה**; though in conjunction with the previous word, the alternative reading of the LXX **συν νοσσοισις ἐπ' ἐμῆ** would indicate a different Hebrew Vorlage here: **בְּאַפְרָחֵיהֶם עָלַי**.

¹⁶³² 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁶³³ 1QIsa^a: *to Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לִי**.

¹⁶³⁴ 1QIsa^b, Mas: *at the start*. 1QIsa^a reads an orthographic alternative spelling **בְּרִישׁוֹנָה**.

¹⁶³⁵ 1QIsa^b, Mas, LXX: *your children*. 1QIsa^a reads **בְּנֵי** meaning *children*.

¹⁶³⁶ 1QIsa^a: *because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**. LXX omits.

¹⁶³⁷ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **חַמַּתֶּיךָ**.

¹⁶³⁸ 1QIsa^a: *and their kings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **וּמַלְכֵיהֶם**.

¹⁶³⁹ 1QIsa^a: *because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁶⁴⁰ 1QIsa^a, Mas: *but in My favour* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **וּבְרִצּוֹנֵי**. LXX reads **καὶ διὰ ἐλεον** meaning *and because of mercy*; the non-repetition of the personal pronoun **μου** could either demonstrate an alternative Hebrew Vorlage, or good translational Greek.

¹⁶⁴¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *not*. 1QIsa^a reads **וְלֹא** meaning *and not*.

¹⁶⁴² 1QIsa^a: *nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **גּוֹיִם**.

¹⁶⁴³ 1QIsa^a: *and their kings* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **וּמַלְכֵיהֶם**.

- 12 **כִּי** 1644 הגוי והממלכה אשר לוא 1645 יעבודוכי 1646 יאבדו והגואים 1647 חרוב יחרבו:
- 13 כבוד הלבנון אליך 1648 יבוא ברוש 1649 ותהרהר 1650 ותאשור יחדיו לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד:
- 14 והלכו 1651 אליך שחוח כול 1652 בני מעניך והשתחוו על כפות רגליך כול 1653 מנאציך וקראו לך עיר יהוה ציון קדוש ישראל:
- 15 תחת היותך 1654 עזובה ושנואה ואין עובר ושמתיך לגאון עולם משוש דור ודור:

---

¹⁶⁴⁴ 1QIsa^a: *Because* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כִּי**.

¹⁶⁴⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **לֹא**.

¹⁶⁴⁶ 1QIsa^a: *serve you* (plene, feminine-pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, common-pronoun final spelling **יַעֲבֹדֶיךָ**. As mentioned previous, the use of **כִּי**- to indicate the feminine-plural pronoun form seen in 1QIsa^a is used sparingly in the Masoretic Hebrew text-type.

¹⁶⁴⁷ 1QIsa^a: *and the nations* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **והגוים**.

¹⁶⁴⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *towards you*. 1QIsa^a reads **נתן לך ואלריך** meaning *He has given you, and towards you*.

¹⁶⁴⁹ 1QIsa^a, Mas: *the cypress* (aka: fir, pine). 1QIsa^b has an alternative spelling **בראש**.

¹⁶⁵⁰ 1QIsa^a, LXX: *and the plane* (aka: elm). 1QIsa^b and Masoretic read **תדהר** meaning *the plane*, though with an alternative spelling of the word as seen in 1QIsa^a.

¹⁶⁵¹ 1QIsa^b, Mas: *and they shall come*. 1QIsa^a reads **ואהלכו**, which appears to be a misspelling or an alternative spelling meaning the same.

¹⁶⁵² 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling **כל**. Masoretic and LXX omit.

¹⁶⁵³ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

¹⁶⁵⁴ 1QIsa^b, Mas: *you being*. 1QIsa^a misspells as **הייותך**.

16 וינקתי¹⁶⁵⁵ חלב גואים ושד מלכים תינקי וידעתי¹⁶⁵⁶ כיא¹⁶⁵⁷ אני יהוה מושיעך וגואלך אביר יעקוב¹⁶⁵⁸:
 17 תחת הנחושת¹⁶⁵⁹ אביא זהב ותחת הברזל אביא כסף ותחת העצים נחושת¹⁶⁶⁰ ותחת האבנים ברזל ושמתי
 פקודתך¹⁶⁶¹ שלום ונוגשיך¹⁶⁶² צדקה:
 18 ולוא¹⁶⁶³ ישמע עוד חמס בארצך שד ושבר בגבולך¹⁶⁶⁴ וקראתה¹⁶⁶⁵ הישועה¹⁶⁶⁶ חומותיך¹⁶⁶⁷ ושעריך
 תהלה:

¹⁶⁵⁵ 1QIsa^a: *And you shall suck*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling וינקת meaning the same. As seen with the feminine plural pronominal suffix (-כִּי), even when the pronoun is part of the verb conjugation, the feminine pronoun can have an additional ך at the end. In the Masoretic Hebrew Text, this is also rare, mainly occurring in the books of Jeremiah (2:20, 33; 3:4, 5; 4:19; 31:21; 46:11) and Ezekiel (16:13, 18, 22, 43, 47, 51), with occurrences in other books (Ruth 3:3, 4; Mic 4:13).

¹⁶⁵⁶ 1QIsa^a: *and you shall know*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling וידעת meaning the same.

¹⁶⁵⁷ 1QIsa^a: *that* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁵⁸ 1QIsa^a: *Jacob* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יעקב.

¹⁶⁵⁹ 1QIsa^a: *bronze* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הנחשת.

¹⁶⁶⁰ 1QIsa^a: *bronze* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נחשת.

¹⁶⁶¹ 1QIsa^a: *as your overseer* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פקדתך.

¹⁶⁶² 1QIsa^a: *and as your ruler* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ונגשיך.

¹⁶⁶³ 1QIsa^a, LXX: *And not*. 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *Not*.

¹⁶⁶⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *on your borders*. 1QIsa^b reads בגבולך meaning *on your border*.

¹⁶⁶⁵ 1QIsa^a: *and you shall call* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וקראתה.

¹⁶⁶⁶ 1QIsa^a: *salvation*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative form ישועה meaning the same.

¹⁶⁶⁷ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} has a complete defective spelling חמתריך. Masoretic has plene for the word, defective for the number חומותריך.

19 לוא¹⁶⁶⁸ יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנוגה¹⁶⁶⁹ הירח בלילה¹⁶⁷⁰ לוא¹⁶⁷¹ יאיר לך והיה לך יהוה
לאור עולם ואלוהיך לתפארתך:
20 לוא יבוא שמשך וירחך לוא יאסף כיא יהוה יהיה לך לאור עולם¹⁶⁷² ושלמו ימי אבלך:
21 ועמך כולם¹⁶⁷³ צדיקים לעולם יירשו¹⁶⁷⁴ ארץ נצר¹⁶⁷⁵ מטעי יהוה¹⁶⁷⁶ מעשי¹⁶⁷⁷ ידיו להתפאר:
22 הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני יהוה בעתה אחישנה:

¹⁶⁶⁸ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא. LXX reads και ουκ meaning *And not* (Vorlage: ולא?).

¹⁶⁶⁹ 1QIsa^a: *and as a bright light* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולנוגה.

¹⁶⁷⁰ 1QIsa^a, LXX: *by night*. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁶⁷¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁶⁷² 1QIsa^a, Mas, LXX: *and your God your glory. Your sun shall not come down (Mas: anymore), and your moon shall not wane; for Yahweh shall be your light forever*. 1QIsa^b omits this entire section by parablepsis, from לאור עולם in v19 to the other in v20.

¹⁶⁷³ 1QIsa^a: *all of them* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כלם.

¹⁶⁷⁴ 1QIsa^b, Mas: *they shall occupy* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling ירשו.

¹⁶⁷⁵ 1QIsa^a, 4QIsa^m, Mas: *the shoot*. 1QIsa^b omits. LXX reads φυλασσων meaning *guarding*, which supports the reading of 1QIsa^a, 4QIsa^m and Masoretic, though it could be that the reading of 1QIsa^a/4QIsa^m also means *guarding*, as נצר could mean either, and *guarding* makes sense in the context here.

¹⁶⁷⁶ 1QIsa^a: *of the plantings of Yahweh*. 1QIsa^b reads מטעיו meaning *of His plantings*. Masoretic^{ketib} reads מטעו meaning *of His planting*. Masoretic^{qere} reads מטעי meaning *of My planting*. LXX reads το φυτευμα meaning *the planting* (Vorlage: מטע?). It is nigh-on impossible to decide which reading would be the original.

¹⁶⁷⁷ 1QIsa^a, LXX: *the works*. 1QIsa^b and Masoretic read מעשה meaning *the work*.

Chapter 61

- 1 רוח יהוה¹⁶⁷⁸ עלי יען משח יהוה אותי¹⁶⁷⁹ לבשר ענוים שלחני לחבש¹⁶⁸⁰ לנשברי לב לקרוא¹⁶⁸¹ לשבויים דרור ולאסורים פקחקה¹⁶⁸²:
- 2 לקרוא שנת רצון ליהוה ויום¹⁶⁸³ נקם לאלוהינו לנחם כול אבילים:
- 3 לשים לאבילי ציון לתת להמה¹⁶⁸⁴ פאר תחת אפר שמן ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת רוח כהה וקרא¹⁶⁸⁵ להמה¹⁶⁸⁶ אילי הצדק מטע יהוה להתפאר:
- 4 ובנו חרבות עולם שוממות ריאשונים יקוממו וחדשו ערי חורב שוממות דור ודור יקוממו:
- 5 ועמדו זרים ורעו צואנכמה ובני נכר אכריכמה¹⁶⁸⁷ וכורמיכמה:
- 6 ואתמה כוהני יהוה תקרוא ומשרתי אלוהינו יאמר לכמה חיל גואים תואכלו ובכבודם תתיאמר:
- 7 תחת בושתכמה משנה וכלמה ירונו חלקכמה לכן משנה בארצם תירשו שמחת עולם תהיה לכמה:
- 8 כיא אני יהוה אוהב משפט ושונה גזיל בעולה ונתתי פעולתכם באמת וברית עולם אכרות לכמה:

¹⁶⁷⁸ 1QIsa^a, LXX: *of Yahweh*. 1QIsa^b reads יהוה אלהים meaning *of Yahweh God*. 4QIsa^{m(vid)} and Masoretic read אדני יהוה meaning *Sovereign Yahweh*.

¹⁶⁷⁹ 1QIsa^a: *me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אתי.

¹⁶⁸⁰ 4QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *to sewtcher* (LXX: *cure*). 1QIsa^a reads ולחבוש meaning *and to sewtcher*.

¹⁶⁸¹ 1QIsa^a, 4QIsa^m: *and to proclaim* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לקרא.

¹⁶⁸² 1QIsa^a: *liberation* (plene spelling). 1QIsa^{b(vid)} has the defective spelling פקחקה. Masoretic splits this into two words פקח־קוח. LXX either reads as αναβλεψιν meaning *recovery of sight*, or reflects a different Hebrew Vorlage (נשא ?). See Appendix A for a discussion of Isaiah 61:1-2 as it pertains to the Dead Sea Scrolls, LXX and New Testament.

¹⁶⁸³ 4QIsa^b, Mas, LXX: *and the day*. 1QIsa^a reads יום meaning *the day*.

¹⁶⁸⁴ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁶⁸⁵ 4QIsa^m, Mas, LXX: *and shall be called*. 1QIsa^a reads וקראו meaning *and they shall call*.

¹⁶⁸⁶ 1QIsa^a: *them* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁶⁸⁷ 1QIsa^a: *your famers* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^m and Masoretic have the pronoun-final spelling אכריהם.

- 9 ונודע בגואים זרעכמה וצאצאיכמה בתוך העמים כול רואיהמה יכירום כיא המה זרע ברך יהוה:
- 10 שוש אשיש ביהוה תגל נפשי באלוהי כיא הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן ככוהן פאר וככלה תעדה כליהא:
- 11 כיא כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן יהוה אלוהים יצמיה צדקה ותהלה נגד כול הגואים:

Chapter 62

- 1 למען ציון ולוא אחרוש ולמען ירושלים לוא אשקוט עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפיד תבער:
- 2 וראו גואים צדקכי וכול מלכים כבודך וקראו לך שם חדש אשר פי יהוה יקובנו¹⁶⁸⁸:
- 3 והיית עטרת תפארת ביד יהוה וצנוף מלוכה¹⁶⁸⁹ בכף אלוהיכי:
- 4 ולוא יאמר לכי¹⁶⁹⁰ עוד עזובה ולארצך לוא¹⁶⁹¹ יאמר עוד שוממה כיא¹⁶⁹² לכי¹⁶⁹³ יקראו חפצי בהא ולארצך בעולה כיא חפץ יהוה בכי¹⁶⁹⁴ וארצך תבעל:
- 5 כיא¹⁶⁹⁵ כבעול¹⁶⁹⁶ בחור בתולה יבעלוכי בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוהיך¹⁶⁹⁷:

¹⁶⁸⁸ 1QIsa^a: *He shall designate* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקבנו.

¹⁶⁸⁹ 1QIsa^a, Mas: *royalty* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מלכה.

¹⁶⁹⁰ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

¹⁶⁹¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁶⁹² 1QIsa^a: *but* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁹³ 1QIsa^a: *to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

¹⁶⁹⁴ 1QIsa^a: *with you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בך.

¹⁶⁹⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁶⁹⁶ 1QIsa^a, LXX: *just like he marries*. 1QIsa^b and Masoretic read יבעל meaning *he marries*.

¹⁶⁹⁷ 1QIsa^a: *your God* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אלהיך.

6 על חומותיך¹⁶⁹⁸ ירושלים¹⁶⁹⁹ הפקדתי שומרים¹⁷⁰⁰ כול¹⁷⁰¹ היום וכול הלילה לוא¹⁷⁰² יחשו המזכירים את
יהוה אל דמי לכמה¹⁷⁰³:
7 ואל תתנו דמי לו¹⁷⁰⁴ עד יכין ועד¹⁷⁰⁵ יכונן ועד¹⁷⁰⁶ ישים את ירושלים תהלה בארץ:
8 נשבע יהוה בימינו ובזרוע¹⁷⁰⁷ עוזו¹⁷⁰⁸ אם אתן עוד דגנך מאכל לאיביך ואם¹⁷⁰⁹ ישתו בני נכר תירושך
אשר יגעת¹⁷¹⁰ בוה¹⁷¹¹:

¹⁶⁹⁸ 1QIsa^a: *your walls* (plene spelling). 1QIsa^b has a complete defective spelling חמתוך. Masoretic has plene for the word, defective for the number חומתיך.

¹⁶⁹⁹ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

¹⁷⁰⁰ 1QIsa^a: *watchmen* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling שמרים.

¹⁷⁰¹ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁷⁰² 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling לא. Masoretic reads לא תמיד meaning *shall never, ever*. LXX reads οι δια τελους ου meaning *those who continuously shall not*, supporting the reading of the Masoretic.

¹⁷⁰³ 1QIsa^a: *to all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לכם.

¹⁷⁰⁴ 1QIsa^a, Mas: *to him*. 1QIsa^b reads לכם meaning *to all of you*. LXX omits.

¹⁷⁰⁵ 1QIsa^a: *He prepares, and until*. 1QIsa^b, Masoretic and LXX omit, probably by parablepsis (עד יכין ועד).

¹⁷⁰⁶ 1QIsa^a, Mas, LXX: *He establishes, and until*. 1QIsa^b omits, again probably by parablepsis (עד ... ועד).

¹⁷⁰⁷ 1QIsa^a, Mas, LXX: *and by the arm*. 1QIsa^b omits.

¹⁷⁰⁸ 1QIsa^a: *mighty* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עזו.

¹⁷⁰⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and surely*. 1QIsa^a reads אם meaning *surely*.

¹⁷¹⁰ 1QIsa^a: *you have laboured*. 1QIsa^b and Masoretic have an alternative spelling יגעת meaning the same.

¹⁷¹¹ 1QIsa^a: *with it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בו.

- 9 כיא 1712 אם 1713 מאספיהו 1714 יאכולוהו 1715 ויהללו 1716 את יהוה 1717 ומקבצו ישתוהו 1718 בהצרות 1719 קודשי 1720:
- 10 עבורו 1721 בשערים פנו דרך העם סולו 1722 סולו 1723 המסלה סקולו מאבן 1724 הנגף הרימו נס על העמים 1725:
- 11 הנה יהוה השמיע 1726 אל קצה 1727 הארץ אמורו 1728 לבת ציון הנה ישעך בא הנה שכרו אתו ופעלתו 1729 לפניו:

¹⁷¹² 1QIsa^a: *but* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כִּי.

¹⁷¹³ 1QIsa^a, LXX*: *surely*. 1QIsa^b and Masoretic omit. *Codex Sinaiticus^{corrA}, Alexandrinus, and Marchalianus. Codex Sinaiticus^{orig} and Vaticanus omit.

¹⁷¹⁴ 1QIsa^a: *those gathering it* (uncontracted pronoun spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted pronoun spelling מאספיו.

¹⁷¹⁵ 1QIsa^a: *they shall consume it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יאכלהו.

¹⁷¹⁶ 1QIsa^a: *and they shall praise* (imperfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the perfect form והללו. LXX reads καὶ αὐεσσοῦσιν meaning the same, future tense, and could support either reading.

¹⁷¹⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *Yahweh*. 1QIsa^a reads שם יהוה meaning *the name of Yahweh*.

¹⁷¹⁸ 1QIsa^a: *they shall drink it* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ישתהו.

¹⁷¹⁹ 1QIsa^a, Mas: *in the enclosures* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling בהצרת.

¹⁷²⁰ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *My set-apart*. 1QIsa^a reads קודשי אמר אלוהיך meaning *My set-apart, says your God*.

¹⁷²¹ 1QIsa^a, LXX: *Pass through*. 1QIsa^b and Masoretic read עברו עברו meaning *Pass through! Pass through*.

¹⁷²² 1QIsa^a: *Pile up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling סלו. LXX omits.

¹⁷²³ 1QIsa^a: *pile up* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling סלו. LXX omits.

¹⁷²⁴ 1QIsa^a, Mas, LXX: *of stones* (of explicit). 1QIsa^b reads אבן meaning *of stones*, with the *of* implicit.

¹⁷²⁵ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *lift up a banner over the peoples*. 1QIsa^a reads אמורו בעמים meaning *speak among the peoples*.

¹⁷²⁶ 1QIsa^b, Mas, LXX: *He has proclaimed*. 1QIsa^a reads השמיעו meaning *Proclaim*.

¹⁷²⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *the end*. 1QIsa^a reads קצוי meaning *the ends*.

¹⁷²⁸ 1QIsa^a: *say* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אמרו.

¹⁷²⁹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and his reward* (LXX: *work*). 1QIsa^a reads ופעלתיו meaning *and his rewards*.

12 וקראו להמה¹⁷³⁰ עם הקודש¹⁷³¹ גאולי יהוה ולכי¹⁷³² יקרא¹⁷³³ דרושה עיר לוא¹⁷³⁴ נעזבה:

Chapter 63

1 מיא זה בא מאדום חמוץ בגדים מבוצרה¹⁷³⁵ זה הדור¹⁷³⁶ בלבשו צועה ברוב¹⁷³⁷ כחו¹⁷³⁸ אני מדבר בעדקה¹⁷³⁹ רב להושיע:

2 מדוע אדום¹⁷⁴⁰ ללבושכה¹⁷⁴¹ ובגדיך כדורך בגת¹⁷⁴²:

---

¹⁷³⁰ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-medial spelling להם.

¹⁷³¹ 1QIsa^a: *the set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הקודש.

¹⁷³² 1QIsa^a: *and to you* (pronoun-medial, feminine spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ולך.

¹⁷³³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *shall be called*. 1QIsa^a reads יקרא meaning *and they shall call*.

¹⁷³⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷³⁵ 1QIsa^a: *from Bozrah* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מבצרה.

¹⁷³⁶ 1QIsa^b, Mas: *adorned* (plene spelling). 1QIsa^a has the defective spelling הדר.

¹⁷³⁷ 1QIsa^a: *with great* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ברב.

¹⁷³⁸ 1QIsa^b, Mas: *strength of his*. 1QIsa^a has the plene spelling, but misspells the pronoun: כוחוה (should've been כוחהו). LXX reads ισχυος meaning *strength*, omitting the pronoun.

¹⁷³⁹ 1QIsa^a, Mas, LXX: *with righteousness* (feminine). 1QIsa^b has the masculine spelling בצדק.

¹⁷⁴⁰ 1QIsa^a: *red* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אדם.

¹⁷⁴¹ 1QIsa^a: *raiment* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ללבושך.

¹⁷⁴² 1QIsa^b, Mas, LXX: *in the winepress*. 1QIsa^a reads בגד which means *coriander*, but this would make little sense here; clearly a mistake of similar sounding letters, with ת and ד having similar sounds.

3 פורה דרכתי לבדי ומעמים¹⁷⁴³ אין איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי ויז נצחם על בגדי¹⁷⁴⁴
 וכול¹⁷⁴⁵ מלבושי גאלתי:
 4 כיא¹⁷⁴⁶ יום נקם בלבי ושנת גאולי באה:
 5 ואביט¹⁷⁴⁷ ואין עוזר¹⁷⁴⁸ ואשתומם¹⁷⁴⁹ ואין תומך¹⁷⁵⁰ ותושע ליא¹⁷⁵¹ זרועי¹⁷⁵² וחמתיא היא סמכתיני:
 6 ואבוסה עמים באפיא¹⁷⁵³ ואשכירמה¹⁷⁵⁴ בחמתי ואורידה¹⁷⁵⁵ לארץ נצחם:

¹⁷⁴³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and from the peoples*. 1QIsa^a reads ומעמי meaning *and from My people*.

¹⁷⁴⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and I walked over them in My anger, and I trampled them in My wrath* (LXX: *like dust*), and *I splattered their blood on My garments* (LXX: omit). 1QIsa^a omits the entire section, possibly by parablepsis (אתי ... בגדי).

¹⁷⁴⁵ 1QIsa^a: *and all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling וכל.

¹⁷⁴⁶ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁷⁴⁷ 1QIsa^a, Mas: *And I looked*. 1QIsa^b reads ואביטה meaning the same, with a cohortative ה-, indicating that the speakers *will* has been put into the action.

¹⁷⁴⁸ 1QIsa^a, Mas (-עז), LXX: *helper*. 1QIsa^b reads איש meaning *man*.

¹⁷⁴⁹ 1QIsa^a, Mas: *and I was appalled*. 1QIsa^b reads ואשתוממה meaning the same, with a cohortative ה-, indicating that the speakers *will* has been put into the action. LXX reads και προσενοησα meaning *and I observed/paid attention*.

¹⁷⁵⁰ 1QIsa^a: *who supports*. 1QIsa^b and Masoretic read סומך meaning the same, though with an implication of *help*. LXX reads αντελαμβανετο meaning *support*, which could be translation of either.

¹⁷⁵¹ 1QIsa^a: *Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי. LXX reads αυτους meaning *them* (Vorlage: להם?).

¹⁷⁵² 1QIsa^a: *My arm* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling זרעי.

¹⁷⁵³ 1QIsa^a: *in My rage* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling באפי.

¹⁷⁵⁴ 1QIsa^a: *and I caused them to be drunk* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the plene, pronoun-final spelling ואשכירם. Masoretic has the defective, pronoun-final spelling ואשכרם. Masoretic vowel pointed this as וַאֲשַׁכְּרֵם, turning it into a *piel* rather than the *hifil* form seen in 1QIsa^a and 1QIsa^b. LXX omits this and the following word בחמתי (by parablepsis, or on purpose?).

¹⁷⁵⁵ 1QIsa^a: *and I brought down* (plene, cohortative spelling). 1QIsa^b reads the defective, cohortative spelling וארידה. Masoretic has the plene, non-cohortative spelling ואוריד.

- 7 חסדי יהוה אזכיר תהלות ¹⁷⁵⁶ יהוה כעל כול¹⁷⁵⁷ אשר גמלנו יהוה ורב טוב לבית ישראל אשר גמאלם כרחמיו וכרוב חסדיו:
- 8 ויואמר¹⁷⁵⁸ אך עמי המה בנים לוא¹⁷⁵⁹ ישקרו ויהי להמה¹⁷⁶⁰ למושיע:
- 9 בכול צרתמה לוא צר ומלאך פניו הושיעמה באהבתיו ובחומלתיו¹⁷⁶¹ הואה גאלמה¹⁷⁶² וינטלם וינשאם¹⁷⁶³ כול¹⁷⁶⁴ ימי עולם:
- 10 והמה מרו ועצבו את רוח קודשיו ויהפך להמה לאויב והואה נלחם במ:
- 11 ויזכור¹⁷⁶⁵ ימי עולם מושה¹⁷⁶⁶ עמוא איה המעלה מי את רועי צואונו איה השם בקרבו את רוח קודשו:
- 12 ומוליך לימין מושה זרוע תפארתיו בוקע מים מפניהמה לעשות שם עולם:
- 13 מוליכם בתומות כסוס במדבר לוא יכשלו:
- 14 כבהמה בבקעה תרד רוח יהוה תניחנו כיא נהגתה עמכה לעשות לכה¹⁷⁶⁷ שם תפארת:

¹⁷⁵⁶ 1QIsa^b: *the praises* (plene spelling). 1QIsa^a(!) and Masoretic have the defective spelling תהלת.

¹⁷⁵⁷ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁷⁵⁸ 1QIsa^a: *And He said* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויאמר.

¹⁷⁵⁹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁶⁰ 1QIsa^a: *to them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁷⁶¹ 1QIsa^a: *and in His compassion* (plene spelling). 1QIsa^b(^{vid}) and Masoretic have the defective spelling ובחמלתו. Masoretes incorrectly vowel pointed as וּבְחֶמְלָתוֹ/Uw-be-khemelath-ow.

¹⁷⁶² 1QIsa^a: *redeemed them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling גאלם.

¹⁷⁶³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and He sustained them, and He lifted them up*. 1QIsa^a reverses to וינשאם וינטלם, giving *and He lifted them up, and He sustained them*.

¹⁷⁶⁴ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁷⁶⁵ 1QIsa^a: *And recalled* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ויזכר.

¹⁷⁶⁶ 1QIsa^a: *of Moses* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling מושה. LXX omits.

¹⁷⁶⁷ 1QIsa^a: *for Yourself* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling לך.

- 15 הבט מן השמים וראה מזבול קודשכה ותפארתכה איה קנאתכה וגבורתכה המון מעיך ורחמיך אלי התאפקו:
- 16 כיא אתה אבינו ואברהם לוא ידענו וישראל לוא הכירנו אתה הואה יהוה אבינו גואלנו¹⁷⁶⁸ מעולם שמכה¹⁷⁶⁹:
- 17 למה תתענו יהוה¹⁷⁷⁰ מדרכיכה¹⁷⁷¹ תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבט נחלתך:
- 18 למצער ירש עם קודשך¹⁷⁷² צרינו בססו מקדשכה¹⁷⁷³:
- 19 היינו מעולם לוא¹⁷⁷⁴ משלתה בם לוא¹⁷⁷⁵ נקרא שמכה עליהמה לוא¹⁷⁷⁶ קרעתה¹⁷⁷⁷ שמים ירדת¹⁷⁷⁸ מפניכה¹⁷⁷⁹ הרים נזלו:

¹⁷⁶⁸ 1QIsa^a: *our redeemer* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling גאלנו.

¹⁷⁶⁹ 1QIsa^a: *You name* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling שמך.

¹⁷⁷⁰ 1QIsa^b, Mas, LXX: *You cause us to wander, O Yahweh*. 1QIsa^a reverses these to יהוה תתענו, giving *O Yahweh, You cause us to wander*.

¹⁷⁷¹ 1QIsa^a: *from Your ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מדרכיך.

¹⁷⁷² 1QIsa^a: *Your set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשך.

¹⁷⁷³ 1QIsa^a: *of Your sanctuary* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מקדשך. LXX omits (with previous two words צרינו בססו).

¹⁷⁷⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁷⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁷⁶ Most English translations split this here and have the following words as 64:1, and such 64:1 becomes 64:2, etc., etc. No Hebrew manuscript has a space here to indicate a separate paragraph or section. Several manuscripts of the LXX have it as the start of a new section, which was repeated in the Latin Vulgate (hence the split done by English translations).

¹⁷⁷⁷ 1QIsa^a: *You would rip open* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קרעתך.

¹⁷⁷⁸ 1QIsa^{b(vid)}, Mas: *You come down*. 1QIsa^a reads וירדתה meaning *and You come down*. LXX reads τρομος λημψεται meaning *shall receive a trembling* (recalling Isa 33:14, or Vorlage: רעד תאהז ?).

¹⁷⁷⁹ 1QIsa^a: *before you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the pronoun-final spelling מפניך.

Chapter 64

- 1 כקדוח אש עמסים מים תבעה אש לצריכה להודיע שמכה לצריכה מפניכה גואים ירגזו:
2 בעשותכה נוראות נקוה ירדתה מפניכה הרים נזלו:
3 מעולם לוא שמעו ולוא האזינו ועין לוא ראתה אלוהים זולתך יעשה למחכה לו:
4 פגעתה את שש ועושה צדק בדרכיכה יזכורכה הנה אתה קצפתה ונחטא בהמה עולם ונושע:
5 ונהיה כטמא כולנו כבגד עדים כול צדקותינו ונבולה כעלה כולנו ועוונותינו כרוח ישאוננו:
6 ואין קורה בשמכה¹⁷⁸⁰ מתעורר לאחזיק בכה כיא הסתרתה פניכה ממנו ותמגדנו ביד עווננו:
7 ואתה יהוה אבינו אתה ואנחנו חמר¹⁷⁸¹ ואתה יוצרנו ומעשה ידיכה כולנו:
8 אל תקצוף¹⁷⁸² יהוה עד מואדה ואל לעת תזכור עוון הנה¹⁷⁸³ הבטנא¹⁷⁸⁴ עמכה כולנו:
9 ערי קודשכה היו מדבר ציון כמדבר הייתה ירושלים שוממה:
10 בית קודשנו ותפארתנו אשר הללוכה¹⁷⁸⁵ אבותינו¹⁷⁸⁶ היו לשרפת אש וכול מחמודינו היו לחורבה:
11 העל אלה תתאפק יהוה תחשה ותעננו עד מואדה:

¹⁷⁸⁰ 1QIsa^a: *on Your name* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בשמך.

¹⁷⁸¹ 1QIsa^a, LXX: *clay*. 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic read החמר meaning *the clay*.

¹⁷⁸² 1QIsa^a: *You be angry* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תקצף.

¹⁷⁸³ 1QIsa^a: *Behold*. 1QIsa^b and Masoretic read the less common form הן meaning the same. LXX reads καὶ νῦν meaning *And now* (Vorlage: ועתה ?).

¹⁷⁸⁴ 1QIsa^b, LXX *Look!* 1QIsa^a reads הבטנא, an orthographic alternative meaning the same (using ה- instead of א- to indicate the -ah sound). Masoretic splits this into two words הבטנא, with נא being a separate emphatic particle (usually translated *please* or *now*).

¹⁷⁸⁵ 1QIsa^a: *praised You* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling הללוך.

¹⁷⁸⁶ 1QIsa^a: *our ancestors* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אבותינו.

Chapter 65

- 1 נדרשתי ללוא שאלוני נמציתי ללוא בקשוני אמרתי הנני הנני אל גוי לוא קורא¹⁷⁸⁷ בשמיא:
- 2 פרשתי ידי כול היום אל עם סורה ההולכים הדרך לוא טוב אחר מחשבותיהמה:
- 3 העם המכעיסים אותי על פני תמיד המה זובחים בגנות וינקו ידיים על האבנים:
- 4 היושבים בקברים ובנצורים ילינו האוכלים בשר החוזיר ומרק פגולים בכליהמה:
- 5 האומרים קרב אליכה אל תגע ביא קדשתיכה אלה עשן באפי אש יוקדת כול היום:
- 6 הנה כתובה לפני לוא אחשה כיא אם שלמתי ושלמתי אל חיקם:
- 7 עוונותיכמה ועונות אבותיכמה יחדו אמר יהוה אשר קטרו על ההרים ועל הגבעות חרפוני ומדותי פועלתמה רישונה על חיקמה:
- 8 כוה אמר יהוה כאשר ימצא התירוש באשכול ויואמר אל תשחיתיהו כיא ברכה בוא כן אעשה למען עבדי לבלתי השחית הכול:
- 9 והוציתי מיעקוב זרע ומיהודה ירש הרי וירשוהו בחירי ועבדי ישכנו שמה:
- 10 והיאה השרון לנוי צואן ועמק עכור למרבץ בקר לעמי אשר דרשוני:
- 11 ואתמה עוזבי יהוה השכחים את הר קודשי העורכים לגד שולחן וממלאים למני מסכה:
- 12 ומניתי אתכמה לחרב וכולכמה לטבחה תכרעו יען קראתי ולוא עניתמה דברתי ולוא שמעתמה ותעשו הרע בעיני ובאשר לוא חפצתי בחרתמה:
- 13 לכן כוה אמר אדוני יהוה הנה עבדי יואכלו ואתמה תרעבו הנה עבדי ישבו ואתמה תצמאו הנה עבדי ישמחו ואתמה תבושו:

¹⁷⁸⁷ 4QIsa^b: call (plene spelling). 1QIsa^a and Masoretic have the defective spelling קרא.

- 14 הנה עבדי ירננו בטוב לב ואתמה תזעקו מכאיב לב ומשברון רוח תילילו:
- 15 והנחתמה שמכמה לשבועה לבחירי והמיתכה אדוני יהוה תמיד:
- 16 והיה הנשבע באלוהי אמן והנשבע בארץ ישבע באלוהי אמן כיא נשכחו הצרות הרישונות וכיא נסתרו מעיני:
- 17 כיא הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולוא¹⁷⁸⁸ תזכרנה הרישונות¹⁷⁸⁹ ולוא¹⁷⁹⁰ תעלינה¹⁷⁹¹ על לב:
- 18 כיא אם שיש וגיל¹⁷⁹² עדי עד אשר אני בורא כיא¹⁷⁹³ הנני בורא את ירושלים גילה ועמה משוש:
- 19 וגלתי בירושלים וששתי בעמיא ולוא¹⁷⁹⁴ ישמע בה עוד קול בכי וקול זעקה:

¹⁷⁸⁸ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

¹⁷⁸⁹ 1QIsa^a: *the former things* (plene, orthographic alternative spelling). 1QIsa^{b(vid)} and Masoretic have the defective, common spelling **הראשונות**.

¹⁷⁹⁰ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

¹⁷⁹¹ 1QIsa^b, Mas: *shall they raise up*. 1QIsa^a reads **תעלינא**, an orthographic alternative spelling meaning the same (using **א**- instead of **ה**- to indicate the *-ah* sound). LXX reads **επελθη αυτων** meaning *shall it arise in their* (Vorlage: **תעל על לבם** ?).

¹⁷⁹² 1QIsa^a: *and rejoice* (singular). 1QIsa^b and Masoretic read the plural **וגילו** meaning *and all of you rejoice*. LXX has **και αγαλλιαμα** meaning *and rejoicing*, supporting the reading of 1QIsa^a, taking **גיל** as a noun rather than a verb.

¹⁷⁹³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹⁷⁹⁴ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ולא**.

20 ולוא 1795 יהיה משמה 1796 עוד עוד 1797 ימים וזקן אשר לוא 1798 ימלה 1799 את ימיו כיא 1800 הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקולל 1801:
 21 ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו את 1802 פריאם 1803:
 22 לוא 1804 יבנו ואחר ישב לוא 1805 יטעו ואחר יואכל 1806 כיא כימי העץ 1807 ימי עמיא 1808 ומעשה ידיהמה 1809 יבלו:

¹⁷⁹⁵ 1QIsa^a: *And not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic read לא meaning *Not*. LXX reads ουδ' ου μη meaning *nor any more*, supporting the readings of 1QIsa^a.

¹⁷⁹⁶ 1QIsa^a: *there* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling משם.

¹⁷⁹⁷ 1QIsa^b, Mas: *a nursing infant*. 1QIsa^a reads עויל meaning *a young boy*. LXX supports the reading of 1QIsa^b and Masoretic somewhat, having αωρος meaning *untimely death* (translating עול ימים).

¹⁷⁹⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁷⁹⁹ 1QIsa^a: *he fills out*. 1QIsa^b and Masoretic read the more common orthographic spelling alternative ימלא.

¹⁸⁰⁰ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁸⁰¹ 1QIsa^a: *he shall be cursed* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יקלל.

¹⁸⁰² 1QIsa^a: direct object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁸⁰³ 1QIsa^a: *their fruit* (plene spelling, direct object marker). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling פריים.

¹⁸⁰⁴ 1QIsa^a: *Not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸⁰⁵ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸⁰⁶ 1QIsa^a: *eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יאכל. LXX reads φαγονται meaning *they eat* (Vorlage: יאכלו ?).

¹⁸⁰⁷ 1QIsa^b, Mas: *the tree*. 1QIsa^a reads עץ meaning *a tree*. LXX reads του ξυλου της ζωης meaning *the tree of life* (recalling Gen 3:22/24, or Vorlage: העץ החיים ?).

¹⁸⁰⁸ 1QIsa^a: *My people* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עמי.

¹⁸⁰⁹ 1QIsa^a: *of their hands* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ידיהם.

23 בחירי¹⁸¹⁰ לוא¹⁸¹¹ יגעו לריק ולוא¹⁸¹² ילדו לבהלה כיא¹⁸¹³ זרע ברך¹⁸¹⁴ יהוה המה¹⁸¹⁵ וצאצאיהמה¹⁸¹⁶
אתם:
24 והיה טרם יקראו ואני אענה עוד המה מדברים ואני אשמע:
25 זאב¹⁸¹⁷ וטלה ירעו כאחד וארי¹⁸¹⁸ כבקר יואכל¹⁸¹⁹ תבן ונחש עפר לחמו לוא¹⁸²⁰ ירעו ולוא¹⁸²¹ ישחיתו
בכול¹⁸²² הר קודשי¹⁸²³ אמר יהוה:

¹⁸¹⁰ 1QIsa^a, LXX: *My chosen ones*. 1QIsa^b and Masoretic have this as part of the previous verse.

¹⁸¹¹ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸¹² 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁸¹³ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁸¹⁴ 1QIsa^a, LXX: *blessed* (singular). 1QIsa^b and Masoretic have the plural ברכי (conforming to C.A.S. of זרע/seed).

¹⁸¹⁵ 1QIsa^a: *they are* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling הם.

¹⁸¹⁶ 1QIsa^a: *and their descendants* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling וצאצאיהם.

¹⁸¹⁷ 1QIsa^b, Mas: *The wolf*. 1QIsa^a has זב meaning the same; it is hard to decide whether this is a spelling mistake, or the defective spelling. LXX reads τότε λυκοι meaning *Then wolves* (Vorlage: זא זאבים ?).

¹⁸¹⁸ 1QIsa^a: *and the lion*. 1QIsa^b and Masoretic read ואריה, an alternative spelling (and more common) meaning the same.

¹⁸¹⁹ 1QIsa^a: *shall eat* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling יאכל.

¹⁸²⁰ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸²¹ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולא.

¹⁸²² 1QIsa^a: *on all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בכל.

¹⁸²³ 1QIsa^a: *My set-apart* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling קדשי.

- 1 ¹⁸²⁴ כוה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדום ¹⁸²⁵ רגלי איזה בית אשר תבנו לי ¹⁸²⁶ ואיזה מקום מנוחתי ¹⁸²⁷:
- 2 ¹⁸²⁸ ואת כול אלה ידי עשתה והיו ¹⁸²⁹ כול ¹⁸³⁰ אלה נואם ¹⁸³¹ יהוה ואל זה אביט אל עניא ¹⁸³² ונכאה ¹⁸³³ רוח והרד ¹⁸³⁴ לדברי ¹⁸³⁵:

¹⁸²⁴ 1QIsa^a: *Thus* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כוה.

¹⁸²⁵ 1QIsa^a: *the footstool* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הדום.

¹⁸²⁶ 1QIsa^a: *for Me* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לי.

¹⁸²⁷ 1QIsa^a, Mas: *My resting* (plene spelling). 1QIsa^b has the defective spelling מנוחתי.

¹⁸²⁸ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁸²⁹ 1QIsa^a: *and have come into being* (perfect form). 1QIsa^b and Masoretic have the imperfect form ויהיו, meaning the same.

¹⁸³⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כל.

¹⁸³¹ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נואם.

¹⁸³² 1QIsa^a: *the humble* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עניא.

¹⁸³³ 1QIsa^b, LXX: *and the downcast* (singular) 1QIsa^a reads the plural ונכאי. The Masoretic Leningrad codex gives ונכה, whereas other Masoretic manuscripts give ונכא; all are different spellings of the same word.

¹⁸³⁴ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and in reverent awe*. 1QIsa^a reads והחורד meaning *and the one in reverent awe*.

¹⁸³⁵ 1QIsa^a, LXX: *at My words*. 1QIsa^b reads אל דברי meaning the same, though with a separate preposition. Masoretic reads על דברי also meaning the same, though with a separate preposition that is different to that seen in both 1QIsa^a and 1QIsa^b. Masoretic vowel pointed דברי as דְּבָרִי, giving it the singular *My word*; consonantly, there is no difference between the singular and the plural forms of *My word/words* (cf. Deut 18:18, 19).

³ שוחט השור כמכה¹⁸³⁶ איש זובח השה¹⁸³⁷ עורף כלב מעלה מנחה דם חוזיר¹⁸³⁸ מזכיר לבונה¹⁸³⁹ מברך
און גם המה בחרו בדרכיהמה¹⁸⁴⁰ ובשקוציהמה¹⁸⁴¹ נפשמה¹⁸⁴² חפצה:
⁴ גם אני אבחר בתעלוליהמה¹⁸⁴³ ובמגורותיהמה¹⁸⁴⁴ אביא להמה¹⁸⁴⁵ יען קראתי ואין עונה דברתי ולוא¹⁸⁴⁶
שמעו ויעשו את¹⁸⁴⁷ הרע בעיני ובאשר לוא¹⁸⁴⁸ חפצתי בחרו:
⁵ שמעו דבר יהוה החרדים אל דבריו אמרו אחיכמה¹⁸⁴⁹ שונאיכמה¹⁸⁵⁰ מנדיכם למען שמי יכבד יהוה יראה
בשמחתמה והמה יבושו:
⁶ קול שאון בעיר קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאויביו:

¹⁸³⁶ 1QIsa^a, LXX: *like one who slays*. 1QIsa^b and Masoretic read מכה meaning *one who slays*, with *like* implicit rather than explicit.

¹⁸³⁷ 1QIsa^b, Mas: *the sheep*. 1QIsa^a reads השא, an orthographic alternative spelling meaning the same. LXX omits from איש to עורף.

¹⁸³⁸ 1QIsa^a: *of swine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חזיר. Masoretes incorrectly vowel pointed this as חזיר/khazir.

¹⁸³⁹ 1QIsa^a: *frankincense* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לבנה.

¹⁸⁴⁰ 1QIsa^a: *in their ways* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling בדרכיהם.

¹⁸⁴¹ 1QIsa^a: *and in their horrors* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling ובשקוציהם.

¹⁸⁴² 1QIsa^a: *their soul* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling נפשם.

¹⁸⁴³ 1QIsa^a: *in their discomfoting outcome* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling בתעלוליהם.

¹⁸⁴⁴ 1QIsa^a: *and in their horrifying objects* (plene, uncontracted pronoun-medial spelling). 1QIsa^b has the defective, contracted pronoun-final spelling ובמגרתם. Masoretic reads ומגרותם meaning *and their horrifying objects*. LXX reads και τας αμαρτιας meaning *and their sins*.

¹⁸⁴⁵ 1QIsa^a: *on them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling להם.

¹⁸⁴⁶ 1QIsa^a: *and not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ולוא.

¹⁸⁴⁷ 1QIsa^a: direct-object marker. 1QIsa^b and Masoretic omit.

¹⁸⁴⁸ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לא.

¹⁸⁴⁹ 1QIsa^a: *all of your country men* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling אחיכם. LXX reads αδελφοι ημων meaning *our brothers* (Vorlage: אחינו ?).

¹⁸⁵⁰ 1QIsa^a: *who despise all of you* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling שנאיכם.

- 7 בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא חבל לה והמליטה¹⁸⁵¹ זכר:
- 8 מיא שמע כזואת ומיא¹⁸⁵² ראה¹⁸⁵³ כאלה התחיל¹⁸⁵⁴ ארץ ביום אחד אם יולד גוי פעם אחת כיא¹⁸⁵⁵ חלה גם ילדה ציון את בניהא¹⁸⁵⁶:
- 9 האני אשביר ולוא אוליד יואמר יהוה אם אניא המוליד ואעצרה¹⁸⁵⁷ אמר אלוהיך:
- 10 שמחו את ירושלים¹⁸⁵⁸ וגילו בהא כול אוהביהא שישו אתה משוש כול המתאבלים עליהא¹⁸⁵⁹:
- 11 למען תינקו ושבעתמה משד תנחומיהא למען תמוצו והתענגתמה¹⁸⁶⁰ מזיז¹⁸⁶¹ כבודה:
- 12 כוה אמר יהוה הנני נוטה אליהא כנהר שלום וכנחל שוטף כבוד גואים וינקתיהמה¹⁸⁶² על צד תנשינה ועל בירכים תשתעשעו:

¹⁸⁵¹ 1QIsa^b, Mas, LXX: *she also gave birth*. 1QIsa^a reads המליטה meaning *she gave birth*.

¹⁸⁵² 1QIsa^a, LXX: *And who*. 1QIsa^b and Masoretic have מי meaning *who*.

¹⁸⁵³ 1QIsa^b, Mas, LXX: *has seen*. 1QIsa^a reads יראה meaning *sees*.

¹⁸⁵⁴ 1QIsa^a: *can be born* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling היוחל.

¹⁸⁵⁵ 1QIsa^a: *for* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling כי.

¹⁸⁵⁶ 1QIsa^a: *her children* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling בניה.

¹⁸⁵⁷ 1QIsa^a: *shall I close*. 1QIsa^b and Masoretic read ועצרתי meaning *I close*.

¹⁸⁵⁸ 1QIsa^a: *Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ירושלם.

¹⁸⁵⁹ 1QIsa^a: *over her* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling עליה.

¹⁸⁶⁰ 1QIsa^a: *and refresh yourselves* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling והתענגתם.

¹⁸⁶¹ 1QIsa^b, Mas: *from the breast*. 1QIsa^a has the strange reading ממזוז which might be a corrupt reading of מזוזת meaning *doorposts* or *doorframes*. The LXX has the reading εἰσοδου here meaning *entrance*, which may come from a figurative meaning of מזוזת.

¹⁸⁶² 1QIsa^a: *and you shall suck* (uncontracted, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the contracted, pronoun-final spelling וינקתם.

- 13 כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנוכי **אנחמכמה**¹⁸⁶³ **ובירושלים**¹⁸⁶⁴ תנחמו:
- 14 וראיתמה ושש **לבכמה**¹⁸⁶⁵ ועצמותיכמה כדשא תפרחנה ונודע יד יהוה את עבדיו וזעם את איביו:
- 15 **כיא**¹⁸⁶⁶ הנה יהוה באש יבוא ובסופה מרכבותיו להשיב בחמה **אפו**¹⁸⁶⁷ **וגערתו**¹⁸⁶⁸ בלהבי אש:
- 16 **כיא באש יהוה נשפט**¹⁸⁶⁹ ובחרבו את **כול**¹⁸⁷⁰ **הבשר**¹⁸⁷¹ ורבו **חללי יהוה**¹⁸⁷²:
- 17 המתקדשים והמטהרים אל הגנות אחר אחת בתוך **אוכלי**¹⁸⁷³ **בשר החוזיר**¹⁸⁷⁴ **והשקוץ והעכבר יחדיו**¹⁸⁷⁵ **יספו**¹⁸⁷⁶ אמר יהוה:

¹⁸⁶³ 1QIsa^a: *will comfort all of you* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **אנחמכם**.

¹⁸⁶⁴ 1QIsa^a: *and in Jerusalem* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **ובירושלם**.

¹⁸⁶⁵ 1QIsa^a: *your heart* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling **לבכם**.

¹⁸⁶⁶ 1QIsa^a: *For* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כי**.

¹⁸⁶⁷ 1QIsa^b, Mas, LXX: *His anger*. 1QIsa^a repeats **אפו**, giving an extra *Yes, his anger*; probably written again by mistake (known as *dittography*).

¹⁸⁶⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and His rebuke* (plene spelling). 1QIsa^a reads **וגערתיו** meaning *and his rebukes*.

¹⁸⁶⁹ 1QIsa^b, Mas: *enters into judgement*. 1QIsa^a reads **יבוא לשפוט** meaning *comes to pass judgement*, possibly influenced by the more or less same wording in v15 above. LXX reads **κριθησεται πασα η γη** meaning *all the earth shall be judged*, supporting the reading of 1QIsa^b/Masoretic somewhat (though reflects a different Vorlage: **?) נשפט כל הארץ**).

¹⁸⁷⁰ 1QIsa^a: *all* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **כל**.

¹⁸⁷¹ 1QIsa^a: *mankind*. 1QIsa^b and Masoretic read **בשר** meaning *flesh*.

¹⁸⁷² 1QIsa^b, Mas, LXX: *those slain by Yahweh*. 1QIsa^a reads **חלליו** meaning *those slain by Him*.

¹⁸⁷³ 1QIsa^a: *eating* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **אכלי**.

¹⁸⁷⁴ 1QIsa^a: *the swine* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **החזיר**. Cf. 66:3 above.

¹⁸⁷⁵ 1QIsa^a: *together* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling **יחדו**.

¹⁸⁷⁶ 1QIsa^{b(vid)}, Mas, LXX: *they shall be destroyed*. 1QIsa^a omits this word, probably due to homoteleuton with the previous word.

18 ואנוכי מעשיהמה ומחשבותיהמה¹⁸⁷⁷ באה¹⁸⁷⁸ לקבץ את כול הגואים והלשונות¹⁸⁷⁹ ובאו וראו את כבודי:
 19 ושמתי בהמה אותות¹⁸⁸⁰ ושלהתי מהמה¹⁸⁸¹ פליטים אל הגואים תרשיש פול ולוד משוך קשת תובל¹⁸⁸²
 ויואן האים הרחוקים¹⁸⁸³ אשר לוא¹⁸⁸⁴ שמעו את שמעי ולוא ראו¹⁸⁸⁵ את כבודי והגידו את כבודי בגואים:
 20 והביאו את כול¹⁸⁸⁶ אחיכמה¹⁸⁸⁷ מכל הגואים מנחה ליהוה בסוסים וברכב¹⁸⁸⁸ ובצובים¹⁸⁸⁹ ובפרדים
 ובכורכות¹⁸⁹⁰ אל¹⁸⁹¹ הר קדשי ירושלים אמר יהוה כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית
 יהוה:

¹⁸⁷⁷ 1QIsa^a: *and their thoughts* (plene, pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective, pronoun-final spelling ומחשבתיהם. LXX reads και τον λογισμον αυτων meaning *and their thought* (reading מחשבת as a singular, rather than plural).

¹⁸⁷⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *I am coming*. 1QIsa^a reads באו meaning either *Come* or *They shall come*.

¹⁸⁷⁹ 1QIsa^a: *and the languages* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling והלשונות.

¹⁸⁸⁰ 1QIsa^a, LXX: *signs*. 1QIsa^b and Masoretic read the singular אות meaning *sign*.

¹⁸⁸¹ 1QIsa^a: *from them* (pronoun-medial spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the pronoun-final spelling מהם.

¹⁸⁸² 1QIsa^a: *Tubal* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling תבל.

¹⁸⁸³ 1QIsa^a: *far away* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling הרחקים.

¹⁸⁸⁴ 1QIsa^a: *not* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have לא.

¹⁸⁸⁵ 1QIsa^b, Mas: *seen*. 1QIsa^a misspells as ראו (via dittography).

¹⁸⁸⁶ 1QIsa^{a*}, Mas (כל): *all*. A corrector to 1QIsa^a added the words את כול, but forgot to remove the כול on the next line, giving *They will bring all, all your kindred*. LXX omits.

¹⁸⁸⁷ 1QIsa^a: *your country men* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling אחיכם.

¹⁸⁸⁸ 1QIsa^b, Mas, LXX: *and on chariots*. 1QIsa^a reads וברכבם which is either a defective spelling of a plural form (רכב is a word that doesn't appear to have a plural form, and so it used for both singular/plural, with the number being determined from context), or means *and on their chariots*.

¹⁸⁸⁹ 1QIsa^a: *and in litters* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ובצבים.

¹⁸⁹⁰ 1QIsa^a: *and with carriages*. 1QIsa^b and Masoretic read ובכרכרות, which is translated as something along with *camels* or *swift beats*; as this is a *hapax legomen* it isn't always clear as to what the meaning of the word is. LXX reads μετα ασιαδων meaning *with sunshades*, which supports the reading of 1QIsa^a.

¹⁸⁹¹ 1QIsa^a, LXX: *to*. 1QIsa^b and Masoretic have על meaning *upon*.

- 21 וגם מהם אקה ליא¹⁸⁹² לכוהנים¹⁸⁹³ ללויים¹⁸⁹⁴ אמר יהוה:
- 22 כיא כאשר השמים חדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים לפני נואם¹⁸⁹⁵ יהוה כן יעמוד¹⁸⁹⁶ זרעכמה¹⁸⁹⁷ ושמכמה:
- 23 והיה מדי חודש¹⁸⁹⁸ בחדשו ומדי שבת בשבתה¹⁸⁹⁹ יבוא כול הבשר להשתחות לפני אמר יהוה:
- 24 ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ביא כיא תולעתם לוא תמות ואשם¹⁹⁰⁰ לוא תכבה והיו דראון לכול¹⁹⁰¹ בשר¹⁹⁰²:

¹⁸⁹² 1QIsa^a, LXX^(mss): *for myself*. 1QIsa^{b(vid)}, 4QIsa^{c(vid)}, Masoretic and certain LXX texts omit this word. Codex Sinaiticus has *εμοι*/to Me; Codex Alexandrinus has *εμουτω*/for Myself; Codex Vaticanus omits. The evidence for the inclusion or omission of this word is divided. Either reading makes sense.

¹⁸⁹³ 1QIsa^a: *to be priests* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling לכהנים.

¹⁸⁹⁴ 1QIsa^a: *as Levites* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling ללויים.

¹⁸⁹⁵ 1QIsa^a: *declares* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling נואם.

¹⁸⁹⁶ 1QIsa^a: *shall stand* (plene spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the defective spelling יעמד.

¹⁸⁹⁷ 1QIsa^a: *the seed of you all* (pronoun-medial spelling). 4QIsa^c and Masoretic have the pronoun-final spelling זרעכם.

¹⁸⁹⁸ 1QIsa^a: *new moon* (plene spelling). 1QIsa^b and Masoretic have the defective spelling חדש.

¹⁸⁹⁹ 1QIsa^a, 4QIsa^c: *to Sabbath* (feminine). 1QIsa^b and Masoretic have the masculine בשבתו.

¹⁹⁰⁰ 4QIsa^b, 4QIsa^c, Mas: *and their fire* (contracted, pronoun-final spelling). 1QIsa^a reads the uncontracted, pronoun-medial spelling ואשהמה.

¹⁹⁰¹ 1QIsa^a: *to all* (plene spelling). 4QIsa^b and Masoretic have the defective spelling לכל.

¹⁹⁰² 4QIsa^b, Mas, LXX: *flesh*. 1QIsa^a reads הבשר meaning *the flesh* (or *mankind*).

Appendix A:

DSS, LXX, Masoretic, and Greek NT for Textual Transmission considerations in Isaiah 60:1-2

Even before the discovery of the Dead Sea Scrolls, there were three main witnesses to the text of the Tanakh: Masoretic Hebrew, Greek Septuagint, and quotations of the Tanakh in the Greek New Testament (GNT). Though the GNT Tanakh quotations are numerous, none of them really conform to either of the other two witnesses, and evidenced their own form of the text. The most apparent one is the quotation of Isaiah 61:1-2 in Luke 4:19-20:

*Π̄Ν̄Ᾱ Κ̄Ῡ ἐπ' ἐμε οὐ εἰνεκεν ἐχρισεν με
εὐαγγελισασθαι πτωχοις,
ἀπεσταλκεν με κηρυξαι αιχμαλωτοις ἀφῆσιν
καὶ τυφλοις ἀναβλεψιν,
ἀποστείλαι τεθραυσμενους ἐν ἀφῆσει,
κηρυξαι ἐνιαυτον Κ̄Ῡ δεκτον.*

*The Spirit of Yahweh is upon Me, because of which He has anointed Me
to proclaim good news to the poor,
He has sent Me to announce release for the captives,
and recovery of sight to the blind,
to send out those who are oppressed in liberty,
to announce the favourable year of Yahweh...*

If we compare this to the Masoretic Hebrew Text:

*The Spirit of Master Yahweh is upon me, because Yahweh has anointed me,
He has sent me to bring good news to the oppressed, to bind up those broken-hearted,
to proclaim release to the captives, and liberation for those that are bound,
to proclaim the year of Yahweh's favour*

רוּחַ אֲדֹנָי יְהוָה עָלַי
לְבַשָּׁר עֲנָוִים שְׁלַחְנִי
לְקַרְא לְשָׁבוּיִם דְּרוּר
וְלְאַסְוִיָּים פְּקַח-קוֹחַ
לְעֹן מְשַׁח יְהוָה אֹתִי
לְחַבֵּשׁ לְנִשְׁפָּרֵי-לֵב
וְלְקַרְא שְׁנַת-רְצוֹן לַיהוָה

As can be seen quite clearly, there are several differences between the GNT and Masoretic Hebrew; the GNT has certain verbs with nouns which the Masoretic has with different ones (in GNT, *to proclaim good news to the poor* is a sentence by itself; Masoretic Hebrew has *He has sent me to bring good news to the oppressed*, which includes the verb **שלח**/to send with it; GNT has this verb as part of the next sentence, *He has sent me to announce release for the captives*); the GNT omits some words (*Master*, the second occurrence of *Yahweh*, *to bind up those broken-hearted*), and then adds some (*and recovery of sight to the blind*); followed by a different understanding of the words *the year of Yahweh's favour*, *to the favourable year of Yahweh* (taking **רצון** as an adjective, rather than a noun).

The question here would be: has the Masoretic Hebrew correctly reproduced the original Hebrew of Isaiah's words? Does the GNT provide evidence that they've changed it? Or does Luke just go on a mental rampage and incorrectly translate the words from Hebrew into Greek?

This is where the LXX can shed some light on the issue:

*ΠΙΝΑ ΚΥ̅ επ' εμε, ου̅ εινεκεν̅ εχρισεν̅ με·
εναγγελισασθαι̅ πτωχοις̅ απεσταλκεν̅ με,
ιασασθαι̅ τους̅ συντετριμμενους̅ την̅ καρδιαν̅,
κηρυξαι̅ αιχμαλωτοις̅ αφεσιν̅ και̅ τυφλοις̅ αναβλεψιν̅,
καλεσαι̅ ενιαυτον̅ ΚΥ̅ δεκτον̅*

*The Spirit of Yahweh is upon me, because of which He has anointed me
He has sent me to proclaim good news to the poor
to cure those who are broken-hearted,
to announce release for the captives, and recovery of sight to the blind,
to call the favourable year of Yahweh*

We have a sort of slightly mixed text in the LXX; the translator has kept the Hebrew verb and noun choices (*to send* with *to proclaim good news*) against the GNT; the GNT has reproduced the first line verbatim from the LXX, omitting the second occurrence of *Yahweh* and not having *Master*; the LXX and GNT are also in agreement in taking **רצון** as an adjective (*favourable*) rather than as a noun; the LXX and Masoretic agree against the GNT in having *to cure/bind up those who are broken-hearted*; and the LXX and GNT agree in reading *and recovery of sight to the blind* against the Masoretic *and liberation for those that are bound*. GNT is by itself to read *to send out those who are oppressed in liberty*.

It is little wonder than certain manuscripts of the GNT like to insert *to cure those who are broken-hearted* into Luke 4:18 (Codex Alexandrinus, Codex Coridethianus, Codex Athous Lavrensis, Uncial 0102, Family 1, Majority Text), however all of these are post 5th Century CE, and Codex Sinaiticus and Vaticanus of the 4th Century CE omit it, along with citations in Origen (3rd century CE), Eusebius (4th century CE), and numerous others. Surprisingly, the manuscripts of the LXX copied by Christian scribes don't have any evidence that they attempted to amend the LXX Isaiah 61:1-2 to conform to the reading

of Luke 4:18-19; this would indicate that cross contamination was rare, hence such importance was attached to the LXX even when it disagreed with the GNT.

There are several explanations for the differences between the three versions, the main one being a different Hebrew Vorlage for each. But where exactly is the proof? The Masoretic Hebrew manuscripts are generally in agreement (certain differences remain, but none significant), so without having other Hebrew manuscripts to look at, it was generally assumed that the LXX and GNT had “free” translations of the Hebrew.

That was, until the Dead Sea Scrolls were discovered. We then had an extra four manuscripts that had the Hebrew text of Isaiah 61:1-2. Did they provide evidence that the LXX and GNT were free translations of the Hebrew? Or do they show there was more than just one form of the text of Isaiah in circulation before the start of the Common Era?

The evidence is for the latter: there was indeed more than one form of the text of Isaiah in circulation before the Common Era. The Great Isaiah Scroll (or 1QIsa^a), gave the most evidence for such. How does it pertain to the text of Isaiah 61:1?

The Spirit of Yahweh is upon me, because Yahweh has anointed me,

He has sent me to bring good news to the oppressed, and to bind up those broken-hearted,

to proclaim release to the captives, and liberation for those that are bound,

to proclaim the year of Yahweh's favour

רוח יהוה עלי
לבשר ענוים שלחני
לקרוא לשבויים דרור
לקרוא שנת רצון ליהוה
יען משח יהוה אותי
ולחבוש לנשברי לב
ולאסורים פקחקה
ולאסורים פקחקה

The Great Isaiah Scroll therefore gives evidence for the LXX omitting *Master*, for it too doesn't include אדני; it also has two divergences from the Masoretic (bar spelling alternatives): including ו/and before לחבוש/to bring good news (which also has the *plene* rather than *defective* spelling), and instead of having a split word פקח־קה, it has it as one פקחקה. Most take this as an “intensive” form of the verb פקח, which means *opening*, so with the repetition of the last two consonants (פקחקה), we get a meaning of *completely opening*. As פקח is mainly used with the opening of the eyes, this would account for why the LXX, and then the GNT, translate ולאסורים פקחקה as *and recovery of sight to the blind*. We'll come back to this in a moment.

The other manuscripts among the Dead Sea Scrolls give some other alternative readings as well. Instead of יהוה or אדני יהוה, 1QIsa^b gives יהוה אלהים meaning *Yahweh God*. 4QIsa^m may support the Masoretic, having extant אד[ני] יהוה, however whether it had יהוה or something else afterwards is not able to be determined. Finally, 1QIsa^b has פקחקה, which most certainly looks like the intensive form of the verb פקה. However, Gesenius remarks that *[it] is an evident mistake due to dittography; read פקח as in 42:7*.¹⁹⁰³ He was writing this in the mid-19th Century CE, so unfortunately, he didn't have the knowledge we now have regarding the DSS. Nevertheless, it doesn't mean he wasn't wrong; it was an early error which wasn't completely understood by those that copied the error (hence the three alternative forms of it).

How do we account for the LXX and GNT understanding ולאסורים as meaning *and to the blind* though? The word אסר is quite common, and occurs three other times in Isaiah, and one of these (49:9) is exactly like the Hebrew seen in Isaiah 61:1. Checking this in the LXX, the translator translated it as τοις εν δεσμοις/*to those in chains*. So, it's not like the translator didn't know the word. The DSS showed that the LXX, rather than being a "free" translation, is actually quite a literal translation (so much so that an *Interlinear Paradigm* hypothesis has been championed in recent years, meaning that some scholars believe the LXX was at first an interlinear translation used to help in bilingual study of the Hebrew), so another option is to be proposed: all our extant Hebrew manuscripts repeat a corruption in Isaiah 61:1 quite early on, with the LXX providing the original reading. This can be retroverted into a Hebrew Vorlage for the LXX translation: ולעורים פקה. This easily accounts for the corrupt Hebrew reading ולאסורים פקחקה; the interchange of א and ע is quite common in Hebrew (see the numerous footnotes above for evidence of this); dittography also occurs quite frequently (again, footnotes above); and לאורים would be understood as meaning *to the Uriym* (Ezra 2:67; Neh 7:65), so a change to לאסורים would help the text make sense.

The above proposal makes sense out of all the evidence we have. Rather than being a "free" translation, the LXX can effectively assist in determining the original form of the Hebrew text.¹⁹⁰⁴

There is one final thing to account for. The GNT includes an extra phrase not seen in the Hebrew manuscripts or the LXX: *to send out those who are oppressed in liberty*. Was Luke adding some extra words for a theological stance? As the other quotes in Luke from the Tanakh don't diverge so much from either the Hebrew or the LXX, we must find the answer somewhere else. It just so happens that these exact words are found in LXX Isaiah 58:6, where most commentators argue that Luke has interpolated 58:6 here, because he's quoting it from memory. But again, there is nowhere else in Luke (or Acts) where such happens. There's no proof then that Luke was as free as he evidently is here. To explain all this, the evidence would point towards a different Greek or

---

¹⁹⁰³ Gesenius' *Hebrew Grammar*, §84B.n; pp 234.

¹⁹⁰⁴ I also comment that the LXX contains the original reading of a text in the notes above. See footnotes 147, 148, 793, 816 and 869.

Hebrew version that was available to Luke that contained these differences. The DSS indicate that it is likely that the Synagogues will have had Tanakh scrolls with their own variants in. It wouldn't be unusual for a phrase from one place to be repeated in another.

Therefore, as is evident, the Textual Criticism of the Tanakh has lots of hurdles to jump over. It isn't as easy as pointing to one manuscript family as the one that contains the original readings. The more manuscripts we have, the more variants we have. But with this, we are able to get closer to the original writings than we have ever done so previously since they were written.

It is a testament to the copyists, whatever their nationality or theological stance, that we even have these manuscripts at all.